

DAIN IAIN GHOBHA:

THE POEMS OF

JOHN MORISON.

Collected and edited with a Memoir

BY

GEORGE HENDERSON.

M.A. Edin., Ph. Doc. Vienna,

Honorary Scholar of Jesus College, Oxford.

VOL. II.

GLASGOW :

ARCHIBALD SINCLAIR, 10 BOTHWELL STREET

EDINBURGH :

NORMAN MACLEOD, THE MOUND.

MDCCCXCVI.

429791
22.11.44

ARCHIBALD SINCLAIR,
PRINTER AND PUBLISHER,
CELTIC PRESS, GLASGOW.

A N C L À R.

Am Fear Nuadh-Pòsda,	1
A' Mhisg,	17
Seisean Shrannda,	24
An Sgiobaireachd,	33
Am Mellenium,	38
Marbhrann Do Dhomhull Munro,	61
Fonn Air Domhull Munro,	84
Am Focal,	87
Tàladh,	93
Dàn,	98
Bruaidlean,	101
Sochairean Sluagh Dhé,	116
Comhradh, Earrann I,	129
„ Earrann II,	147
Seboa,	171

AN CLAR.

An Daoi agus An Saoi, Earrann I,	...	...	194
" " " Earrann II,	...	...	211
" " " Earrann III,	...	...	229
Fodh Champar, Earrann I,	...	...	248
" " Earrann II,	...	...	264
" " Earrann III,	...	...	273
Marbhrann Do Mhairi Morison,	...	...	283
Buanaichean Bhòais,	...	...	287
Do'n Mhisg,	...	...	290
Tàladh,	...	...	299
Oran Aoiridh,	...	...	301
Luinneag,	...	...	303
Cumha le Mac-Ill-Ios',	...	...	305
Clìù Iain Ghobha,	...	...	316

ANN AM BEURLA.

Introduction,	...	...	...	...	i--xlvi
Loan-Words,	...	...	...	...	323
Glossary,	...	...	...	...	328
Dialect,	...	...	...	...	348

INTRODUCTION.

THERE are legends on the coast of Brittany which speak of the imaginary city of Is, said to have been swallowed up by the sea at some unknown time. The tips of the spires of its churches are, in rough weather, said to be seen among the hollows of the waves ; during a calm the music of its bells steals across the waters, ringing out the hymn appropriate to the day. Cities of human memory, immeasurable internal depths out of which chime the exquisite soft gentle chords of another world, voices of the city of the dead ! During the quiet which evening in Oxford brings, one such voice is vibrating within, a hymn of praise for one who entered into holy rest in Bernera of Harris, an isle in our own Atlantic.

No one can speak of Ian Gobha without referring to the poetesses, Mary and Eibhric (Euphemia), his sisters. Mary, who died in February, 1836, had drank so deeply of the highest comforts amidst the mysteries of life as to have been in a pre-eminent measure qualified to instruct others. The

energies of her mind were made more illustrious by her virtues, and what the good Sedulius (d. between 445 and 449) in his *Carmen Paschale* says of the virgin Syncretice, was certainly true of her—‘chastened by fasts, nourished in prayers, most spotless in purity.’ When I was in Bernera, now some time ago, her courteous and truly excellent daughter, Mary, taught me a piece composed to her mother’s memory by Ian Gobha’s sister Eibhric, i.e., by her own aunt. Eibhric never sang this elegy but once to her deceased sister’s daughter, Catherine, who again taught it to her sister, Mary (i.e. Mrs. Robertson), who taught it to me. One piece by Mary Morison herself, and several pieces by her sister Eibhric, learned on the same occasion, are added to Ian Gobha’s poems, whereby the Gaelic reader is all the better enabled to enter into the poet’s surroundings. They are valuable for self-evident reasons.

From the following note to Sinclair and Gillies, Glasgow, from Ian Gobha’s son, Donald Munro, it may be inferred that Euphemia died in 1855, i.e. three years later than Ian Gobha.

EDINBURGH, 13th February, 1856.

MY DEAR SIR,

I duly received your very kind letter of the 4th ultimo, together with the parcel in safety, for which I beg to return you my sincere thanks. I have no doubt the printing of the songs made more steps to your loss than to your profit, but perhaps this could have been remedied a little if you had been pursuing the debtors to a little extent now and then; for these *hard* times may lead a person to expect that now it is few people who, after getting a long credit, are under great anxiety to pay their debts, unless they are often put in mind of them, and that strongly too. A good friend

should not be too far imposed upon. We ought not to throw all our burden at once upon a friend, who (we see) is endeavouring to help us and promote our happiness.

One thing with which I am not pleased is that you did not let me know the price of the books, &c., as I would not have sent for them if I had no intention to pay them immediately. I am very much pleased with the other tracts, and should be glad to get more that would contain such interesting details : and to pay for them. I hope you will not forget to send me the whole account in the next letter. I have a good number of my father's manuscript songs in my possession, but some of them I have not got complete. I intend to transcribe them all and arrange them the best way I can. Some of them also exist that I have not got at all, but which I intend to get copied.

Dear sir, I am sorry (but I should be glad) to tell you that the Lord has been pleased to place beyond our limited power to have any more intercourse in this world with my aunt "Effy," as she departed this life after a long illness about five weeks before I left. I do not know any at present that has got much of the Gaelic *Seisean Shramda*, but I can get the other (English),—*Stroud Session*—when I go to Harris. . . ."

Donald Munro Morison died in 1889, at Edinburgh, without, unfortunately, having been enabled to carry out his intentions. From 1856-1860 he taught in the summer months the Leaclee School in Harris. Printed reports are to the effect that he did his work effectively. Men like the Rev. Thomas Maclauchlan, Edinburgh, the Rev. L. H. Irving, Falkirk, the Rev. A. Davidson, Harris, were the examiners. The Rev. A. Davidson, afterwards a life-long friend, writes, 8th October, 1857, that the pupils "acquitted themselves in a manner that was very creditable to the teacher's diligence and successful mode of teaching, and to the

children's diligence and aptitude in learning. . . ." Six years previously he himself was a scholar there. Ian Gobha writing from Leaclee on 13th August, 1851, says: "Donald Munro wants Gray's Arithmetic." In 1850 he seems to have been in school at Obbe, for in a letter of that year his father refers to him thus: "Little Donald Munro is still at Obbe, but there is no school kept there at present, as the schoolmaster is away to Uist owing to bad health." He named him Donald Munro after the celebrated Donald Munro of Snizort (1773-1830). It was to him, when a child, that his father composed *Fonn do Dhomhnall Munro* given in the present volume, and referred to in vol. I. xlviii. The hopes expressed for him by his father in that song were destined to be realised by him. The very last occasion on which I visited him in his illness at the Edinburgh Infirmary, he was engaged in reading his father's poem on Donald Munro of Snizort, after whom he was named. That was a few days before he changed in sleep to a higher life, and he was no doubt inwardly reviewing the past. Gaelic readers may consult an entirely truthful poem to his memory in the 2nd edition of Mr. Neil Macleod's poems, the first edition of which he had corrected for the press. And Mrs. Mackellar, in a pencil-note from Corrybeg, Fort-William, April 24th, 1888, says:—

"MY DEAR SIR,

I received your kind letter and was glad and sorry over it. I am glad in one way that our dear friend is leaving the Ceàrdach, and sorry that the fire in the dear old Ceàrdach is to be extinguished. Many a weary heart was cheered there by the wine, and many a wounded body anointed with the oil which was

in no niggard hand. It was a place where the alabaster box was poured on Christ's head, regardless of cost, and where the feet of the disciples were washed. It is to me a woful thing that the place will be closed, only I regard it as a chance of prolonging the life of him who was the good Samaritan."

It was then Mrs. Mackellar had translated Her Majesty's Book, an undertaking wherein Dr. Morison was of great help to her. It was at that time she composed the poem—*Chluinn mi na h-eoin*, &c.—so full of sadness, spontaneity, chaste reserve, and simple beauty. The following is the poem I refer to, and I give it here as it is not found in the collected edition of Mrs. Mackellar's songs. The form *chluinn* implies 'I was wont to hear,' is quite different from *chuala* 'I heard.'

Chluinn mi na h-eòin, 's binn leam na h-eòin,
Na h-eòin, na h-eòin, bhòidheach bhinne,
Chluinn mi na h-eòin, 's binn leam na h-eòin.

S gur mise tha dhe cianail,
S mi ri taobh Lochiall gun mhire.
Chluinn mi na h-eòin, etc.

Mi gun mhire 's mi gun mhànrán,
Air an tràigh an cois na tuinne.
Chluinn mi na h-eòin, etc.

S mi a' sealltuinn nan tonn gàireach,
Bristeadh bànn air aird' na linne.
Chluinn mi na h-eòin, etc.

S mi ag eisdeachd gaoth nam beann,
A' tighinn le srann bho ghleann 's bho fhireach.
Chluinn mi na h-eòin, etc.

Ach 's e òran binn a Bhrù-dhearg,
A thug air mo shuilean sìleadh.

Chluinn mi na h-eòin, etc.

Is fuar an diugh an làmh a ghaoil,
*A chuir a chraobh bho 'n caoin an ribheid.
Chluinn mi na h-eòin, etc.

Is fuar an taigh 's is fuar na daoine,
'Dhianadh faoilte ri mo thighinn.
Chluinn mi na h-eòin, etc.

Chi mi 'n asbhuain air an làraich.
Air am b' àbhaisd duinn 'bhi cridheil.
Chluinn mi na h-eòin, etc.

Feur a' cinntinn air an teintean,
Mu'm faighte an aoibh 's an grinneas.
Chluinn mi na h-eòin, etc.

Cha 'n ioghna ged 'rinn mo dheuraibh,
Am broilleach mo léine linne.
Chluinn mi na h-eòin, etc.

Is beag an t-ìoghna ged bhios fuan,
Ann am chluasaigse le snithe.
Chluinn mi na h-eòin, etc.

Chuir an geamhradh daingean dùbailt,
Glas na dùdlachd air mo chridhe.
Chluinn mi na h-eòin, etc.

* Craobh ghingeis a chuir mo bhràthair a b' òige.

Beag am fìor-uisg' thig 'o 'n chuartaig,
 Bho 'n tric a fhuair mi deoch mhilis.
 Chluinn mi na h-eòin, etc.

Bhiodh a torman dhomh na thàladh,
 Ged bhiodh saighdean bàis ga 'm bhioradh.
 Chluinn mi na h-eòin, etc.

Soraidh leis gach lianaig bhòidhich,
 Leis gach tòrn, us lòn us innis.
 Chluinn mi na h-eòin, etc.

Bho na thriall uainn luchd mo ghaoil,
 S nach dian mo chaoineadh aon diu thilleadh.
 Chluinn mi na h-eòin, etc.

Is beag an t-ioghna mi 'bhi cianail,
 S mi ri taobh Lochiall gun mhire.
 Chluinn mi na h-eòin, etc.

It is after tea time. Thou wanderest alone to Loch Eil's side, past the old home to the shore. There are no traces of the once hospitable hearth, save the cherry tree planted by thy brother, whose hand is long cold. The robin's note falls on thine ear; it is before the time of the cherry blossom. The joy and grace of welcome greet thee no longer. Corribeg is dull and drear; it is eventide. Grass, not fire, is on that hearth-stone, where, bye the ingle, thy laugh was once so merry and thine eye so bright. Ah! that liquid eye. Hard is winter on thee now—without a marrow, doubly cold, and hard—and it is not yet full spring. Thou lookest for the fresh clear spring-water which

so oft purred its music in thine ear, a soft lullaby transposing thy thoughts to stillness, a peace not mused on but attained to. Thine eyes are on the waves of Eil as they break along the linn; thine heart is still more broken. The wind from off the bens is in thine ear, the sacred wind that cometh and goeth as it listeth. Adorable dreamer, whose heart has been so wistful a home of lost ideas, thou feelest as thou lingerest late, gazing on the white waves and drinking of the winds, thy lot is cast amid the desert. What others and I have merited on thee has already fallen. But no transient gleam of thought crossed thy mind in vain. The birds of the air sing for thee; thou cheerest men with thy greeting. A soul is in thy voice, sweet as a lullaby from lips that soothe the infants of the world. Little wonder thou art sad, little wonder tears run down thine eyelids, when on thy bed sleep visiteth thee not. Thine heart was a fountain of tears; thy life will inspire the unborn. Thy foot no longer on stony places; thy pillow no more is thorn. The corn was turned yellow, the bramble purple; with autumn russet-turning, in thy fifth and fiftieth year, 7th September, 1890, Heaven received thee a bride.

After Dr. Morison's death she wrote a short notice of him in the *Oban Times*; but she was then unwell. Her residence in Edinburgh and her contributions to the *Gael* brought her into intimate contact with Dr. Morison. She spoke of him always as a genius, as one to be revered; praised him as a Gaelic grammarian, as a benevolent and skilful physician, as a poet, as a musician and scientist. What she said was right. His craving for knowledge in his youth, in face of

the most untoward odds, was but an index of what he had it in him to attain, but a succession of fevers spoiled his eyesight so that he was unable to do himself justice. As a student he won a silver medal in Chemistry, with 100 p.c. in his examination, but when he had his sight injured he was, under medical advice, restrained from appearing for further examinations at the time. He acted, however, for a time as assistant to an eminent Edinburgh physician, Dr. Begbie (and likewise to another physician), who gave him a gold ring as a token of sincere regard. Other difficulties were in the way afterwards, and he started a chemist's shop in the Grassmarket, 116 West Bow, Edinburgh—where he latterly had a post office. This is the place his friends referred to as the Ceàrdach, the Smithy. Just as his health had given way, a sum of money was taken from his cash box, which threatened to involve him in ruin. It was then Mr. Carmichael proved himself the best friend he had in this world. But alas! succour then proved too late. He was heart-broken. His nature had a peculiar tenderness which rendered him liable to be easily hurt by any mean action. Owing to the fevers he had passed through he was a little slow in his movements, but in everything that required thought he was characterised by the utmost, nay, almost painful exactness. He was a man who never swore. Situated as he was in the midst of a large number of poor Irishmen he had it not in his heart to refuse helping them with his skill and with medicines, and he had no particular liking to sending out accounts. A painful occurrence forced him, on his return from a visit to Paris, to abandon his old home, and determined him to lead a single life.

There is reason to regard the following poem as one intimately connected with his own experience. The Gaelic, by himself also, entitled *Valentine*, and signed D.R.M. (i.e. Domhnall Rothach Morison), can be found in the *Gael*:—

No transcript ode, no cited phrase,
In Love's renown or Beauty's praise,
No fancy sketch of Cupid's shrine
Assists to form my valentine :
Gay sonnet prints with flower'd fence
By others wrought for vulgar pence,
Are coward means with all their art
To signal the true lover's heart.
Such dry displays may suit the scale
Where love is low and friendship frail,
True native love in native health
Needs no such aids to prove its wealth.
Then let me by a leaflet free
From vulgar art, present to thee
With all the tithes to honour due
My heart's affection, faithful, true.
I show not sketched in floral arms
My sense of thy transcendent charms ;
To paint such loveliness would cage
The skill of artist, bard and sage.
Record my wish, which hope cheers fast
That each gift, grace and charm thou hast
May long be destined free and gay
To shed around its lustrous ray.
That peace, content and joy may tend

Thy presence to thy life time's end,
And that beyond thy earthly dome
The realms of bliss may be thy home.

He had a perfect musical ear and he devised a special notation in which he wrote down airs that took his fancy. The Macintosh Lament in this notation is still in his own hand. He had a contrivance by means of which the various sounds were rendered visible in a gradation of corresponding colours, terminating on the one side in sounds that are too low for human hearing, on the other side in the series which are too exquisite to be audible. He held firmly in the unity of all nature-manifestations and spoke sometimes of the beautiful compensations of the human body and of the vicarious suffering of one bodily organ for another. He was warmly attached to the ministry of Dr. Maclauchlan in St. Columba Free Church but he had no sectarian traits in his character. He usually read in the Irish translation of the scriptures for which he had a great fondness and he had ample opportunity in his life time of conversing with natives of Donegal, Tipperary and other parts of Ireland. There were aspects of Latin Christianity which appealed to him and one of his closest friends was the late D. Macpherson, of Lochaber, who was a contributor to the *Gael*. His connection with this work brought him into an unfortunate connection the issues of which were far reaching. His life as a whole was a little tragedy—one which to unfold it fully would require a wide canvas. Outwardly it ended sadly but he was to the last full of charity, sanity and sagacious self-control. He *lived* out the words and spirit

u |

of Christ, and any one to whom these have meaning must regard his work a victory, a symphony too grand to be fully perceptible in its last notes to any fellow-creature.

The following lines by him on a passage in Ruth have not, to my observation, been published in the *Gael*.

RUTH, I. 16. 17.

Entreat me not to part with thee
Or cease with thee to roam,
Thy way shall ever be my way
Thy dwelling place my home.

Thy people I shall call my own,
Thy God my God shall be,
Thy destined death-bed shall be mine,
Thy grave the grave for me.

God treat me thus, yea act beyond
The dictates of my heart,
If ever aught this side of death
Cause Thee and me to part.

He renders the same in Gaelic thus :—

Na guidh orm dealachadh ri d' cheum
No pilleadh bho do sgàth
'S e d' shlighe-sa mo shlighe-sa
S do theach mo theach-sa 'ghnàth.

Do shluagh-sa 's e mo shluagh-sa 'chaoidh
Do Dhia mo Dhia-sa fòs,

Far 'm bàsaich thus' gheibh mise bàs
Us t' uaigh-se 's e is uaigh dhomhs'.

Mar seo gu'n dean an Tighearna riums'
Us tuilleadh 'chur dhomh 'n céill,
Ma sgaras nì fodh 'n ghréin ach 'Bàs
Thus' agus mis' bho' chéil.

To throw some further light on his character let his friend the late Rev. A. Davidson, the saintly and aged minister of Manish, speak:—

FREE MANSE, HARRIS,
17th July, 1887.

Dr. D. M. MORISON, EDINBURGH.

MY DEAR SIR,

There is a strange conflict in my mind about this letter; some genius prompts me to write,—gratitude does, another says why write? you have nothing to write; but now I do write and thank you much for your papers, which I value very much but I value the great kindness and kind remembrance which caused them to be sent unspeakably more. During my transient occasional visits to Edinburgh there are few if any abodes where I feel more at home than in Dr. M. Morison's hospitable abode. There past scenes, worthy in many respects, seem to pass before the mind's eye. Healing the body and ministering such endless preparations for that purpose from the bitter rhubarb to the tough dockan. I forget if the latter is included in your copious nomenclature. It must be a very laudable business in itself but it often strikes my mind that Dr. D. M. Morison should be a D.D. for the spread of the kingdom of Christ in the world. The preaching of the Gospel is *the* work in this world till the world is converted to Christ. Much of the land remains yet to be possessed for the Lord. I am thankful to know

that you set your hand to the Lord's cause. The christian can be useful in any sphere of life for Christ.

Now for Harris news. I may begin with myself. My family are all well at present. They had measles some weeks ago—the Lord spared them all and I hope they have all had a good recovery. Annie has gone to Spain to Maggie, Jessie is at home, Billie at home, clerk of School Board; Johnnie the farmer; the other four youngsters attend school—the wife wonders that she never hears of your marriage. And mine own self is able to cross and recross the backbone of Harris in a day. So much family history.

Your own father's house are in their usual enjoying a measure of health. Your aunt, Malcolm's (i.e. Ian Gobha's brother's) widow at Tarbert has a very nice slated house over her head, and very neat and comfortable it is. I view it as a reward from the Lord for their extraordinary kindness and habitual hospitality. It might seem a high-sounding encomium to say that there were very few men more hospitable than Malcolm Morison in Scotland, but not more high-sounding than true. He had the generosity of a prince and never wanted; those he left behind are hospitable and will never want.

The crop of every kind looks very promising with us so far. The Lord may crown the year with plenty. There was no early fishing in Harris this year, scarcely any kind of fish caught, which the people desiderate very much. When are you coming to see Harris? There are many changes among the people—many have gone the way of all the earth since you were here, the living continually changing—but if you were to come your feet would take kindly to the steps among the rocks and along the paths where you used to walk. I have now been many years in Harris but, I think, I may say that I daily traverse in thought the scenes of my youth. Early impressions are indelible impressions. I think this must be your feeling regarding Harris, notwithstanding your long absence. Many, all would be glad to see you. May you prosper, be in health, soul and body. We all wish you well, and your friend along with you. With all your sending if you can lay your hand on the *Scotsman* newspaper of 1st June, send it to me. How is esteemed Dr.

Maclachlan keeping? He has succumbed to sickness at a comparatively early age. Affliction and death may come at any period. With thanks and kind regards for kind remembrance.

I am,

Yours very truly,

(Signed) ALEXANDER DAVIDSON.

Mr. Davidson had visited him in Edinburgh in 1882, and he then wrote:—‘We should not forget kindness. I did not relish a dinner nor enjoy my visit to any friends during my absence from Harris on the occasion you saw me, more than I did my dinner and visit at the West Bow. Long may you be in circumstances of comfort to receive your friends. I know they will be glad of returning the kindness to you if you would visit them.’ Old as he was getting Mr. Davidson’s eye was open to the loveliness of the external world: ‘the appearance of nature looks its best when the face of the earth is clothed in green. The old people were wont to say that the fairies went about clad in green, a very natural dress, but certainly there is room here for much doubt and conjecture. What has become of them? I was at Stronde last Lord’s day, where your memorable father often spoke to the people. Many of the present generation have not seen him. Old John Macdiarmid and Kenneth Gillies, Murdo Martin and many others are still spared. I saw John Macleod, your cousin, the mason’s son, among the congregation. There is one Mr. Campbell, a missionary in connection with the West Coast Mission, stationed at Stronde, a very kind and agreeable man, and very diligent in his calling—and Norman Paterson is there,

an old disciple who has been preaching and lecturing for the last half century ; he is as earnest and lively in the Lord's cause as he was some 40 years ago. He is not weary in well-doing. . . . Warm weather with occasional showers gives a charming appearance to the creation.'

One more letter from Mr. Davidson :—

FREE MANSE, HARRIS,

8th July, 1884.

Dr. D. M. MORISON, EDINBURGH.

MY DEAR SIR,

Your two parcels of the *Daily Review* were duly received, for which I thank you very much. This last Assembly of our Free Church was a very interesting, and I trust, will prove a very useful one. It was truly what it has been called, a Missionary Assembly. It was very encouraging to find how it adapted itself to business, notwithstanding the absence of great and practical names like Begg and Moncreiff. It shows us how the gaps will fill up. In the estimation of the Established Assembly their church is making rapid strides ; well certainly it is not in our part of the world ; but there is a great deal of work to be done by the churches in the world. There is much of the land yet to be possessed. Let them give up fighting about the door, and let them send all their spare labourers forth to the unevangelised parts of the world where they can get plenty of work to do without tramping on each other's toes. Harris is still the same—the rocks in their place as of old. I was on Wednesday last week at Tarbert, and you can very vividly recall what a beautiful panorama is to be seen on a fine summer day at the Uaigh Ard. I think it would vie in extent and splendour with their far-famed continental scenes. The crop is looking unusually well. The weather is all that could be desired, very warm, often with heavy dew at night. The only outward change in Harris in the meantime is that the Rev. Mr. Mackenzie left Tarbert. People

can hardly understand what his reason for leaving may have been. He had an extensive and very important sphere of labour. The people were very kind to him, for kindlier people he never will meet in this world, but he might have family reasons of his own for the change unknown to other people. We miss him very much. We soon learned that Jessie found her way to see you, and Mr. Carmichael seems quite at home with you. You may tell Mr. Carmichael that we shall be very glad to see him in Harris when he can find it in his mind to quit the seat of learning. The Long Island has its comforts as well as the great seats of learning and commerce in the south. Are you coming to Harris this year? How true it is what the Psalmist says about the children of men, that they are carried away as with a flood. Sabbath the 29th June was our communion at Manish. Mr. Martin, of the Free English congregation at Stornoway, assisted on the solemn occasion. He is a very able and popular preacher. The congregation was large and seemed attentive. I was to notice in connection (therewith) how the outward aspect of the service changed. We had hardly any of those who took part in the first communion at Lecklie as office-bearers. Norman Paterson is still spared and acted as an elder at our communion; possibly he might have acted at Lecklie in 1852. Your father and John Maclean, Stronde, acted on that occasion. I think you can remember that occasion at Lecklie. The Rev. Roderick Macleod, Skye, and Mr. Campbell, Uig, Lewis, were at Lecklie on that occasion. Perhaps Jessie would have mentioned to you that John Bane M'Diarmid, Scalpay, but once of Stronde, died early in May. He enjoyed robust health and continued strong till the last. According to his own reckoning and the opinion of other neighbours he would be about 88 or 90 years of age. Mary, as he always called her, his wife, is still spared, but in failing health. What a long time since the first communion at Lecklie! What a time for prayer! I am sorry to learn that Dr. Macleachlan is still continuing in an infirm state of health. He passed a useful life but he has not continued in harness till an equally advanced life with his father. I hope, as a congregation, the Lord has directed you in the choice of a snitable colleague and successor. All your father's house in Harris,

so far as known to me, are in their usual way. . . I write to thank you for your kind remembrance of me, and in sending such acceptable tokens of the same. My best wishes to yourself and all other acquaintances there. All my family are well and neighbours generally.

Yours very truly,

(Signed) A. DAVIDSON.

Dr. Morison's hands were full of useful work when the *Gael* was going on. Many from a distance sought his medical advice and there are many still throughout the Highlands who have never seen him but who are indebted to his advice for relief. For one correspondent he had great sympathy and helped him to improve both his poetry and his health. It suffices to show his full command of Gaelic idiom and is entitled

AM BARD TINN AGUS AN LEIGH.

I GEARAN A' BHAIRD.

Tha caisteal mo chléibh air géilleadh gu baileach,
 Tha mo chridhe s mo sgamhan ga 'n riasladh ;
 Tha m' inne us m' àirnean cho làn dheth mo ghalair
 S nach comas gu'n aithris mi trian dheth ;
 Gu'n do lagaich e m' inntinn na tha 'ghaoith air mo stamaig,
 S cha ghearan na leanas mo chiall rium ;
 Tha mo chuislean s tha m' fhéithean gun spéird gun ghramas,
 S gach ball dhiom a' faireachdainn phiantan.

De dhroch eiridinn, cruadal us fuachd agus allaban,
 Fhuair mi na leagadh na ciadan ;

Is e gach dosguinn us ànrath a thàir 'na mo charamh
 A dh' fhàilinnich m' fhallaineachd riamh orm ;
 Ged a bhithinn ri sgriobhadh bho 'n linn aig mo sheanair
 Cha 'n innsinn mu m' anshocair chianail—
 Bho'n is lighiche sibhse, ma tha nì a nì maith dhomh
 Nach toill sibh mo bheannachd le 'fhiachainn ?

This piece he signs I. M'C. and then follows

II. FREAGART AN LEIGH AN COIS A' CHUNGAIDH LEIGHIS.

Caraid rùnach mo shòlais, cliar mór a' chridh' fharsuinn,
 Smior an t-seòid nach bu sgabach na 'fhialachd,
 Bhi 'na eiridneach lèdaicht fodh dhòruinn a ghalair
 Is buileach brònach ri aithris an sgial e ;
 Is mór am beud fear do nòis a nì oran cho maith riut
 'Bhi gun chòmh nadh nuair thachradh tu'n iargainn,
 Ach biodh t' earbsa ri fòir fhad s tha deò ann ad anail—
 Cha'n eil leòn air an talamh gun iocshlaint.

Ged nach taitneach do'n t-sùil s ged nach cùbhraidh no milis
 An gné chung-s' tha gu smior 'chur na d' eirbheirt,
 Ma thig slàint ort na 'chùrs, mar tha dùil ris gu'n tig ort,
 Cha chùis-dhiombaidh dhut miosad a sheirbhe ;
 Rach-sa 'n sàsann mar dhiùnlach s fodh d' chùlaig dean sgil air
 Na biodh stùr dheth nach ith thu s nach meirbh thu
 Ged bhiodh dreun ort ri 'ghrùid s blas a shùigh a' toirt
 crith ort,
 S ged a rùisgeadh t' eitigheach le 'ghairge.

When Donald Munro Morison was teacher of the Leaclee school in his native place, one Macleod, an Edinburgh

bookseller, suggested securing him a position as canvasser in the bookselling trade. I think he took it for a time but anyhow he sent the following poetical reply. He had come home from college on board the "Islesman."

A dheagh charaid neo-fhealltaich
 Thaobh s mar gheall mi'n Dunéideann
 Litir chugad a pheanntadh
 Nan riginn seann bhaile m' éibhneis
 Tha mi toileach o'n àird sin
 Mo uaigheachd làn 'chur an céill dhut
 Gad a fhuair mi mòr anradh
 Fad cheithir là san luing shéididh
 Air bharr nan tonn.

Eadar Cluaidh s Loch an Tairbeirt
 Dh' at an aimsir na 'clibheid
 Doinionn chruaidh thog an fhairge
 An dòigh ro-gharbh nach gabh inise,
 Am bàta 'tolladh le sùrd cheum
 Fodh bhruaich nan stùchd-thonnaibh strìghor
 Mar ri carbad na smùide
 Air sliabh nach dùraic e dhùreadh
 Dhol suas fo bhonn.

Tha mi nis an tìr shléibhteach
 Mo bhreith, mo dhàimh agus m' àraich
 Mealtuinn slàint ann an éibheachd
 Measg mo dhàimh us mo chàirdean
 Ach a dh' aindeoin gach suaimhneas
 Tha na bhuaidh air an àite
 Do m' thaobh fhéin 's e mo bhuannachd,

Tha 'air m' uallaich bhi tàmh ann
Air pàidheadh lom.

Nach bochd dhomhsa fear m' àraich
Bhi sa chearn-s' air dhroch stéidheadh
A' call m' ùine ri graisg ann,
'Cur dhaibh Gàidhlig air Beurla
Us làoch do chinneadh mo mhlàthair
An driachd àrd an Dunéideann
S e na làimh mise 'chàramh
S gnothach àigh bhitheas gu feum dhomh
A chur air bhonn.

Tha a' m' bheachd an driachd-iùil seo
A'm beagan ùin' 'chur ma sgaoil bhuam
Cuiribh sibhs' an nis crùn air
Aite sunndach dhomh-s' fhaotuinn ;
Mar cleachd mi bhi tùirneil
Thig droch leann anns gach caoil leam
S ceanglar suas mi le crùbaiche
S cha'n fhaic sùil air dol taobh mi
Air bhata crom.

.
.
.
.

Ma bhios agad-s' air sgial dhomh
Aite fiachail troimh 'n t-samhradh
Cha leig mi dearmad gu sìor air
Gràs a Chrìosduidh 'chur ann mi
Macleoid an sonn.

When he was a young lad of 15 or so, if so much, he was sent to sleep with his step-mother's father, for which he had no particular liking. On one occasion a certain occurrence took place which greatly annoyed him and he rose and went out of the house. He went to some quiet nook by himself and was so engrossed for some time in making verses on the object of his disgust that he did not observe sundry persons who were in his neighbourhood listening. They reported the song to his stepmother who was thereby greatly offended. He had no doubt right on his side. His father was from home on that particular night, but as soon as he returned his wife demanded that the lad should get severe chastisement. Ian Gobha's moral disapproval was stronger than the most strenuous physical castigation, and the young lad on being summoned to give account of himself before his father and others felt very shy. At last Ian Gobha asked for the song and though it was a difficult enough position to arbitrate between his son and his wife and her father, Ian Gobha was so much astonished at Donald Munro's manifestation of bardic power that his judgment, to the satisfaction of many sympathizers, was summed up in the words: *ged a gheobhainn-s' am bàs is bàrd thusa*. This piece came out and has remained till this day. It contains nearly 60 lines of Gaelic and is rather strong. His father exacted a promise of him, and he found no occasion for going further in this direction as he was left unmolested. But about the same time he manifested a disposition to compose the same thoughts in both languages, a trait of his character in later life, e.g. from this period

date these lines to Malcolm Morison, teacher at Kyle-Scalpay, whose common name was Calum-Scolair.

Is fearr dhut cus a Chaluim Scolair
 Do chuid glogadaich air ball
 Sios a stopadh le slait mosgaid
 Na do chorp gu daingean teann
 No ma theannas mis' a ghràidhean
 Ri do chàineadh ann an rann
 Cluinnidh luchagan an fhàr-dhoruis
 A Ghàidhlig a bhios ann.

You had better Malcolm 'Scholar'
 Force right down your present wiles
 With a musket's rammer closing
 To your throat until it pines
 Or if I'll begin to charge you
 In a bard's invective rhymes
 The frequenters of your walls will
 Hear the Gaelic of its lines.

When a teacher in Harris he composed a good few Gaelic pieces, some of which yet remain. Let me quote from one composed after coming back from Taransay:—

Ghabh sinn ceum fada socair
 Timchioll guailleann Stocleit
 S fhuair sinn dhachaidh gu snog
 Troimh na mhòintich
 Mhair an t-sìde blàth ciùin dhuinn

S cha robh sneachd ach sna cùirn
 A' fruighinn seachad air dùnadh
 Nam bròg dhuinn,
 Ràinig sinn agus drùis oirnn
 Ann an tuiteam an dù-thrath
 S bha na càirdean sa chùirt
 Romhainn dòigheil.

Tha sinn uile san tìr seo
 Fallain sunndach gun mhì-ghean
 Cliù do 'n Triath mar tha sìbh 's
 Tha mi 'n dòchas
 Sgial cha 'n fhios dhomh ri 'libhirt
 Gabhaibh leisgeal mo sgrìobhaidh
 Do bhur n-ionnsuidh-sa eil
 Air an dòigh seo
 Beannachd uam do gach aon do
 Na caomh chàirsdean an taobh sin
 Deagh bhliadhain ùr shona shaodar
 Dhuibh s tòrr dhiubh
 Le deagh dhùrachd dhuibh daonnan
 Is mis' 'ur caraide caomhail
 Domhnall Moirison
 Foghlumair òigridh.

P.S.—Beannachd, slàinte, leas luachmhor
 Maoin, beath fhada, rath, suaimhneas
 Sonas tìmeil s bith bhuan a's a chearn sin
 Do dh' fhear Tharasai, suairee
 Faoillidh, carthannach, uasal
 S d'a chéil urramach thruacanta mhàlda :

Do chloinn chaomh na deagh inntinn
 Miss Macdonald chiùin shìobhalt
 Misses Kate, Roderica s Donalda
 Do Mhaighstir Domhnall na fir sheirc
 Raognall s Dunachadh na dilseachd
 Do Dhomhull Iain tha 'n tìr nan òr bheannta.

Had he not got involved in the cares attending a busy calling, with none in the world to help him, he might have devoted more attention to original Gaelic composition, specially to Gaelic music. Men with a more perfect ear are exceedingly rare. As it is, he has but snatched at the Bard's Lyre as he expresses it in presenting a copy of *Clarsach an Doire*, e.g. :—

Mìle fàilte le spéis
 Agus beannachd bho 'n Léigh
 A thug righeadh air teud
 Na Gàidhlig.

Gu Carstiana 'n deagh-bheus
 Le deagh dhùrachd nach tréig
 Bho 'n fhear dhubh 'chuir ri chéil'
 A Chlàrsach.

S ma bheir a chruit ceòl
 'N ur measg, mar ar deòin
 Cha bhi sibh ri 'r beò
 Gun mhànan.

He was in regular communication with St. Kilda. A letter of his, evidently meant for the pastor of that remote

island, may be given here. He encloses some copies of his father's poems to the minister and to two other men who sold him two native lambs on the occasion of his visit—which he would gladly repeat.

THE LABORATORY, WEST BOW, EDINBURGH,
Monday, 26th July, 1880.

'Urramaich ghradhaich.

Cha d'iùlt sibh an litir bheag seo bho fhear a bha aon uair an Eilean Hioirt. Thug mi turas ann às na Hearadh bho chionn còrr us fichead bliadhna an euideachd an Urramaich Mr. Davidson agus Dhòmhnull Mhic Ionmhunn (mac Eòghainn) s dh' fhan sinn ann dlùth air seachdain.

Chuala Mrs. Ure gu 'n robh mi 'n seo agus thaghail i orm bho chionn latha no dhà. Cha d' aithnich mis' i gus an d' innis i dhomh gu 'n do thachair sinn ri chèile an Eilean Hioirt.

Tha i gu math na' slàinte. Thug mi dhi fear no dhà de na h-òrain mu dheireadh a fhuair mi 'ehlò-bhualadh de Bhàrdachd m' athar, air nach robh muinntir Hioirt aineolach. 'S e blur beatha fhéin euideachd gu aon de gach òran dhiubh a gheibh sibh san litir seo : s bu toil leam sibh a thabhairt a' chòrr dhiubh, le mo bheannachd do dhithis fhear, ma tha iad ann fhathast, a reic rium, fear dhiubh uan buidhe s fear eile nan gorm, an turas a bha mi an Eilean Hioirt.

Bhithinn glé thoileach turas eile thoirt do 'n Eilean ach bho nach 'eil sin goireasach aig an am seo tha mi ag gabhail a' chothroim seo air fàilte le litir a chur air mo sheann-luchd-eòlais. Ann an dòchas gu 'n cluinn mi sgeul mhath oirbh uile agus leis gach deagh dhùrachd. Is mise blur caraide dileas.

DOMHNALL MORRISTON.

Cha do thachair mi fhathast air Mr. Sands, ged a léugh mi an leabhar sin a sgrìobh e air an eilean agaibh.—D. M.

At his death, on 2nd December, 1889, he was in the commencement of his 54th year, having been born on the

10th November, 1836. Several years before then he was forced to part with the fine diamond ring which he received from Dr. Warburton Begbie. Since college days he suffered from an affection of the heart, the legacy of three successive illnesses, inclusive of typhoid and inflammation of the lungs. For many nights at a time he had but little sleep, doing his Master's service in visiting the sick poor in their affliction. In paying accounts for others who never refunded him, and in professional services never paid for he lost much of his means.

And so, a credit to his country and to his namesake of Snizort and to Ian Gobha, his long continuous struggle, eternally worthy of imitation, may be said to have been a continuous triumph.

" Betrayed in friendship, befooled in love,
With spirit shipwrecked and young hopes blasted
 He still still strove.
. trampled, derided, hated
And worn by weakness, disease, and wrong,
He fled for shelter to God, who mated
 His soul with song."

The blind violinist of Shizort—DONALD MUNRO—has been referred to in the Memoir; the present volume contains the elegy there referred to. The Society ‘for propagating the Gospel at home’ had been founded by the brothers Haldane in 1798. Mr. Farquharson, from Perthshire, as agent to this society, visited Skye in 1805; it was on the occasion of this visit that the hero of the elegy became the subject of a most gracious change. He had been deprived of the blessing of sight from the effects of an attack of

small-pox. Like many similarly circumstanced, he applied himself to music, for which he had exceptional gifts. His talents were likely to be in wide requisition, but one feels justified in inferring that a mind of such calibre could never sympathize with such concomitants as are apt to accompany miscellaneous gatherings, all time, all the world over. The reader is invited to read infallible testimony to this statement in Iain Gobha's various poems. It was common in former days to find dancing assemblies following immediately on the close of the communion season, no regard being had to what was proper for the occasion. Iain Gobha's quick eye saw everything; he perceived clearly that the natural human passions need discipline and restraint. For the attainment of the most beautiful bearing in human life, nay even for good tone, a vivid sense of order is above all else to be desired. The bacchanalian songs of last century form quite a contrast to Iain Gobha's poem, *A Mhisg*, and also to that of his sister Eibhric. There is a condition of body wherein one can the more easily lay hold on truth. Though racial conflicts and political fanaticism are always capable of producing more monstrosities than intemperance, constant self-possession is a necessity to a good character. It is a liberation from the passions, to the happy decay of which men owe so much as the years advance. Sophocles, on the authority of Plato, likens this liberation to 'being set free from service to a band of madmen.' It was owing to his regarding it as non-convenient in the circumstances that Iain Gobha counselled his son against taking up with bagpipe-playing. This was with reference to occasion. One remembers that Plato, that fount and authority of wisdom,

discouraged certain *styles* of music, and Iain Gobha did not go so far as this. I am glad to be able to quote one who understands Iain Gobha, Mr. Archibald Macleod, Free Church College, with reference to the poet's view of music. He writes regarding the anecdote: "I had it from Mrs. Banker, London, sister to Stewart of Ensay. Her mother sent for the Gobha to see if he could tune the piano, but was somewhat doubtful if he would consent as he thundered against balls. He came and tuned the instrument, saying: *An euala tu bard riamh an aghaidh cùil. Is ann tha mise an aghaidh nan droch cleachdaidhean a tha gu tric timchioll air ceòl.* The point of the remark is obvious—he was not against music *per se*, but like other good men, against the immoralities peculiar to balls and such light gatherings." The blind fiddler knew those gatherings well, and could distinguish between gatherings and gatherings. He was parish catechist at the time, but was dismissed from office on account of teaching the need of regeneration and refusing his countenance to discreditable practices. He afterwards itinerated through Skye and the Hebrides, preaching the Gospel as he understood it; in places where there were no roads he was frequently carried on the back of some person. What the character of these meetings was is shown by the description of one who knew them well: "It was a common thing, as soon as the Bible was open, after the preliminary service, and just as the reader began, for great meltings to come upon the hearers. The deepest attention was paid to every word as the sacred verses were read and solemnly enunciated. Then the silent tear might be seen trickling down the rugged but expressive countenances turned upon

the reader : and after a little every breast was heaving under the unaccountable agitation which moved the spirits of the assembled multitudes. Sometimes those affected cried aloud, but this was not common ; at other times they threw themselves on the grass in the utmost distress and wept aloud. A spirit of prayer and supplication was granted in a remarkable degree both upon the leaders of the meetings and upon the people."

A remark on the *Sgiobaireachd* (*Skipping*—perhaps one might even translate it—*Navigation*) is here necessary to elucidate what the poet means by saying :

Ach a Fhrannsi chòir
Sheinn thu 'n ceòl ro fhada.

The reference is to some supposed—perhaps actual—lines composed by the Rev. Francis Macbean ; these contained 16 in place of the 12 lines appropriate for this air. The original form of this verse I have recently found to be as follows :—

Is mise 'm fear maol
Nach can aon fhacal
Cha 'n ionann s an laoch
A ni 'n craobh-sgapadh,
Is annad tha 'n gaol
Is coltach thu ri Maois
Foighidneach us caomh,
T' aoduinn a' dealradh.
Cha tusa 'm fear maol
Cha b'e m' fhìor bheachd ort

S adharcan do chinn
Cho faobharach sgaiteach
Tholladh tu gach taobh
'Cridheachan chlann-daoin'
Gu 'n ruigeadh tu 'ghaoid
Tha 'n inntinn nam peacach.

The following episode concerning the poet is vouched for. One day a man very much troubled with toothache came in to the poet's smithy, in a very bad mood, and asked if the poet could recommend anything or tell of any means of extracting the tooth. Iain Gobha felt very much for his fellow-creature, and stood for a few moments trying to devise some plan or trick rather. "Oh yes," replied the poet, "I know a good cure, and a simple one it is too." The other man had such faith in the smith that he implicitly believed all he said. The cure was set about. The poet took a piece of cord, about a foot long, and fastened one end to the sufferer's tooth, fixing the other end to his anvil. He then took a bit of hot iron from his furnace, and placed it on the anvil, about a foot from the man's face, telling him that the heat of the iron would soon cure him. The smith then, unobserved by the man, took a hammer and dealt a thundering blow on the red-hot iron, making sparks fly in every direction. The sufferer in his fright fled to the door, leaving his tooth behind him fixed to the anvil. Strange to say, the sufferer never felt toothache afterwards.

Everything relating to Iain Gobha is of interest, and one of his accounts, which dates from an early part of his

career, may be given a place here as throwing its own light upon the man.

STROND, *July*, 1832.

Mr. Finlay Morison, Pabay,

TO JOHN MORISON, SMITH.

April, 1834.	To 1 Peat Spade,	...	...	£0	3	4
„	„ 1 Soak,	...	...	0	3	9
„	„ 1 Coulter repaired	...	...	0	1	3
„	„ 2 Muzzells,	...	...	0	4	3
				£0	12	7
	By Whiskey, 1 pint,	...	...	0	3	0
				£0	9	7

To enable the reader to perceive the poet's environment and doings, a few more letters written by Iain Gobha himself are now given.

OBEE, Nov. 9, 1844.

DEARLY BELOVED SON,

We received yours of no date, last night, for which we rejoice in hearing of your welfare. We are all enjoying our ordinary measure of bodily health, blessed be the Lord. We have taken our corn into the yard, which is three stacks of oats and three stacks of barley and a small one. We have got our potatoes also into the barn—six score and fourteen sacks. We saw a letter from Charles Macleod, this night, and he is enjoying health. If the Lord will, I intend to be at Leacklie first Sabbath : you should endeavour to get

permission to meet me there on Saturday night, as I am told our dear Mary is sick ; so then we may converse of a thing I cannot intimate to you herein for want of both space and time. That the Lord may quicken, nourish and preserve your soul and body for the sake of Jesus Christ, to whom be Glory for ever, is the prayer of your dutiful father,

JOHN MORISON.

P.S.—My kindest regards to Mrs. Campbell, etc.—J.M.

P.S.—ISLE OF GLASS LIGHT-HOUSE,

TO JOHN MORISON, SMITH, OBB.

To 3 lb. Hopbell Steel at 8d.,	...	...	...	...	£0	2	0
To 1 Sledge Hammer repaired,	...	...	...	...	0	3	0
					£0	5	0

It would gratefy me very much if Mr. Hoap (Hope?) would afford as much coal as would pay the above amount, that is to say, if you are to bring a boat to Roudle yourself, and if not, if he could give as much steel as to make it up, and if you cannot come to Leacklie yourself, mind that you will write so as to meet me there, and tell me when you are intending to come home.

QUIDNISH, 17th April, 1848.

MY DEAR SON,

I came from Strond this evening, and was told that the bearer, Malcolm Morison, was going to Stornoway, for whom I immediately sent to know of the same, and as he is going to-morrow, I therefore send you this scribble in a hurry, to let you know that John Macleod and I have made a bargain with the people who met at John's house this morning on your behalf, for twenty-two shillings a week for 6 weeks or perhaps more, and that you were to have another blaster with you, and that you should have to keep a

list of the men who labour at the quarry with you, etc. We did not know particularly what quantity of powder should be sufficient to take with you. John Macleod thought that no less than 50 lb. would do, but perhaps you know best yourself if less should do the turn. If coals are not to be got at Stornoway, mind to send for them immediately, and if the bearer overtakes Norman Macleod, Leacklie's boat at Stornoway, I think it will be very expeditious that you should instantly send the powder and coals with him, perhaps a ton or whatever quantity you think yourself might serve for at least 6 weeks. Perhaps a few pounds of steel would be necessary also, and if Norman Macleod's boat is not overtaken there, you will send the powder by Malcolm himself, and I shall pay him for the same, and order the coals, etc., to be sent by the very first opportunity, and whenever that is done let yourself come immediately, without any delay at all, so as to get some small baine or seroft put in order for the smithy. Now, my dear, make no delay in coming yourself as John Macleod is to speak to Mr. Donald Macrae who has taken the tack of Luskintyre, who has much interest with his uncle, Mr. Macdonald, so that you should get a lot of the farm of Borves, as he knows that Mr. Macrae will be very willing to get you situated there. My dear, let no scruples for the smallness of the wages detain you, and come immediately along with the bearer, so as to commence the work as soon as possible. All our friends are in their ordinary state of health. That the Keeper of Israel may preserve and defend you, and lead you by the Spirit of Wisdom in the path of duty, is the prayer of your affectionate father in the bonds of parental love.

JOHN MORISON.

P.S. —Bring me a joiner's gauge with you, if you can get one, and give my respects to my friends there. Bring with you the account of the powder and coals so that the money may be sent over.

IN A LETTER FROM LEACKLIE, 31st OCTOBER, HE WRITES :—

"I heard no word from Mrs. Mackay since I wrote you last. I hope I need not remind you in this letter of what I urged upon you

in my letter of yesterday, written by Mr. Davidson to beseech Mr. Alex. Mackenzie to send over the documents required by Dr. Mackay concerning the plan of our Free church, etc., at Manish, as we cannot do a turn at it till we receive the plan and specification. You did not tell me in your letter to whom is Donald Macleod's daughter married. The only fault I find with the hat is its straightness. I can hardly keep it a minute on my head without easing it."

In this letter, no longer in perfect preservation, he makes reference to the small-pox, cases of which had then broken out in Lewis, and he gives some counsels for protection against what he terms the noisome pestilence, giving abundant evidence of his persuasion of the necessity of improved sanitation, and of the need of keeping the blood at all times in a pure condition. Peruvian bark seems to have been administered by him to several persons who were suffering from some illness which he does not specify.

LEACLIE, HARRIS, 29th April, 1850.

MY DEAR SON,

I am told that Farquhar MacDonald, Geocrab, is going this day to Stornoway. I only write you this in haste to let you know that I still inhabit the land of the living, though not in sound health of body. My feet got so very sore, since I wrote you last, with the old complaint, so that I could not go from home since then. Poor Mary, your sister, is much disappointed for want of the two-and-sixpence in stamps, for which I wrote you per John MacDonald, Thomas's son, who told me that you were so busy that you could not write by him as he did not wait for any time in Stornoway, but said also that you were to write by first chance, which if you have done I never received. But remember to send the stamp and letter heads by the bearer, especially the stamp, as Mary cannot transact business in Stornoway without it. I don't wish you to trespass on your calling to attend to this, but if the man may be a

night at Stornoway let me know along with sending the stamp, etc., if there is meal come from Glasgow by the steamer for the building committee of Manish church, so that we may send a boat for it immediately; and tell me if it's true about the church at Stornoway being burnt. Mary will go to Stornoway, if spared and able, when the stamp comes. All the money we had in hand was laid out in salt that came last week from Liverpool—three and twenty tons—so that I am not able to pay the meal that was sent me from Stornoway this chance. People here about are very destitute of food. There is no meal at present from the Relief Board. All our friends are in their ordinary state of health. Let me know if you got the child baptized, and all according to my last letter, and if you can have any leisure, how are all friends there. How is Catherine, your aunt, and family, John Campbell, William Macdonald, and William Macaskill. I did not delve any myself this season. Donald Munro and John are doing a little. You must excuse me for want of paper. I sent the other day to Tarbert for some, and got not so much as a single sheet. My kind respects to Helen and her mother, etc. May the Lord bless and guide you in the path of duty, and prosper with you, and bless you and yours with spiritual and secular blessings, which is the prayer of your affectionate father,

JOHN MORISON.

EDINBURGH, 17th February, 1851.

MY DEARLY BELOVED SON,

I received your letter, with which I was happy to learn that you were in good health at the time. I got a letter from Mr. John Macleod, Strond, this day informing me that my dear Margaret was afoot (it seems) after undergoing great trouble. He told me nothing of Donald Munro, but that they were well at Leacklie. I spoke to Mr. Allan Stevenson, as you desired me, who said that the light-house of which you spoke was not to commence till the month of June, and that it was not yet decided who was to

be the contractor thereof, and as he could do nothing in the matter himself, that your best way was to apply to the contractor as to when it should be decided. I am making all endeavour to get ready to leave here for home, if spared, and take the steamer to Stornoway, and hope to have the pleasure of seeing you all there. There are so many calls on people here for subscriptions that it's a wonder mere gleanings should be left me at all, though I met with much kindness and cheerfulness among them since I left home. I wrote to Alex. Campbell and to Mr. Malcolm Macleod, Tarbert, just now, so that I must conclude as it is drawing late of the night. Give my kindest regards to Elen and all other friends, not forgetting yourself. May the Good Spirit conduct you all to the land of uprightness, which is the prayer of your most affectionate father,

JOHN MORISON.

HARRIS, 28th May, 1851.

MY DEARLY BELOVED SON,

I duly received your letter with which I was happy and thankful to know that you were spared and restored so far to your bodily health by the Good Hand of the Lord, who is mighty to save to the uttermost, and hoping also that your soul may be benefitted by the special blessing of His free grace accompanying His dispensation of Providence towards you, for which I hope you will and shall always pray under the spirit of faith, thankfulness and love. I got the news of Elen and my dear grandchild by John Campbell, Sandbay, the other day ; they were well in health. I am hurried to shut up this scribble as the packet is going immediately to Uist from here, for it is from Strond I write. Mary, your sister, and I came here yesterday evening. I spoke to John Macleod and told him how I was grieved for your case and present situation, for which he owns to be grieved himself. Perhaps you may be now seeing the folly of refusing the lot at Borves, where you might have by this time plenty bread to eat and milk to drink, with more ease of body and comfort of mind. I much fear, my dear, you will be apt to reduce your bodily constitution in your present situation,

working so hard for such small remuneration. John Macleod advises you to write Mr. Macrae of Luskintyre, so as to get you situated at Borves again. I kept the two pairs of bellowses, and the anvil and vice. They have marked out a place for the building of a grinding mill at Meavag on Avinhorsecleit, which is not yet commenced, and I make no doubt but you might get that mill if you would think it a better chance."

And so things went with him till the end was near. Coming from the communion at Tarbert in one of these latter years of his life, while resting with a friend on a stone, he remarked: *Cha 'n eil eadar mis' us falbh ach mar gu 'n readhainn bho 'n tom sin gus an tom sin.*

He had lived to see two opposite rights assert themselves in the church, and in his poems on this subject one can find a true expression of his mind. The allusions to the conduct of many of the clergy *e.g.* Vol. II., p. 208-209 etc., tally with facts: they are in surprising unison with what Rob Donn (1714-1778) wrote of the large body of the Sutherland clergy of last century. A man like Rob Donn, himself an elder of the Church of Scotland, and a poet who has given such fine expression to Christian friendship in his elegy on *Mr. Murchadh MacDhomhnuill, Ministear Sgìre Dhiuirnnis* could not by any manner of means have composed *Oran na Cléire* without every justification. The least possible minimum of religious devotion seems to have been the ideal of those men, and one cannot but conclude with Rob Donn:—

Ged nach eil e mar leithsgeul
Dhuinn droch éisimpleir òlaich;
Co a dh'itheadh gu sunndach
Am biadh a dhiùltadh an còcair?

Rob Donn spoke without fear or favour. He concludes his *Oran na Cléire* with the hard hit

Mur eil uam ach an gionach
Gheibh mi 'm mionach na Cléir' e,

but of the minister of Durness he says

Co nì 'n àirde na chaill sin
Cuid d'an cràdh là us oidhche
Nach tig t' oighre na t' àit.

Rob Donn is entirely impartial. One thing is noticeable in his praise of the minister of Durness—

Ged bu bheairteach do chràbhadh
Bha do mheas air gach tàlann
Is tu a thuigeadh na dàinte
S am fear a dhèanadh na rainn—

suggestive of some deep longings of the Celtic mind, which the later movements in Gaeldom have been unable quite to dwarf or to fulfil. If one glances at the list of Latin Loan Words used in Iain Gobha, most of them introduced into Gaelic in the early period of the Celtic Church, one can see how intimate the Gael must have been with Latin culture. But that was before the Bishop of Rome had attained to dominion over the other churches of Christendom. The Celtic Church was based on the life and work of Jesus as made known through the standard Christian literature, and felt no need of owing allegiance to the Pope, because the Papacy had not as yet succeeded through forgeries and

partly also by the glamour resting on the heir of the Roman name to amass into itself the potencies, in virtue of which the Empire of the Caesars developed into the Empire of the Popes. The early Celtic Church had width, variety, and freedom: the story of the Gospels surpassed the native rites. The new teaching was eagerly embraced: Christianity was accepted without any of the cruelties which were perpetrated when it was imposed *e.g.* upon the Norse. Every element not contrary to the essential nature of the doctrine of Jesus was allowed to remain as heretofore. Centuries of political misfortune had not then prepared the bright Celtic mind to place the least possible reliance on its own God-given power: it accepted all sides of human life, and consequently was for long a missionary, learned, and artistic corporation. The want of the maturity of the idea of the State made them a too easy prey to foreign marauders and thieves. Though the love of separatism and lack of the justifiable resolve to make the most of victory have almost always been against the Celt in any endeavour to erect political dominion, a love of nature, a sense of beauty, an adventuresome spirit—these have never failed. The Celtic temperament has been the same in all ages—eager, warm, impetuous. In a special Epistle to Celts—the Galatians—the highest witness exists as to their *warm-heartedness*: *I bear you record that if it had been possible ye would have plucked out your own eyes and given them unto me.* (Gal. iv. 15). The Celt is naturally a lover of ceremonial and of sacred seasons. It is so now: it was so in Galatia—*Ye observe days and months and times and years. I am afraid of you lest I have bestowed upon you labour in vain*—are

Paul's words. His temperament is fickle and easily moved : *I marvel that ye are so soon removed . . . unto another gospel.* This *lightness* of temper renders the Celt prone to extremes of joy and sorrow, as Celtic music testifies : leads him to be easily duped, to exchange spiritual freedom for a yoke of legal bondage, to oscillate between a blind devotion to Vaticanism and the exclusiveness of a chance 'ism.' How often must it not be reiterated that in the life and power of Jesus 'neither circumcision availeth anything, nor uncircumcision,' neither pope nor parson, neither hymn nor psalm, neither the voice of organ nor the dumb silence of La Trappe, but faith which worketh by love in new creatures ? To all enslaved in *any* form of legal bondage 'Christ is become of no effect.' Large tracts of Celtidom are visible object lessons. 'The Church is founded on Peter.' But Peter himself had once to be *withstood to the face because he was to be blamed* (Galatians, ii. 2.), and had no commission of authority over the other apostles, so that the Church cannot possibly be founded on him. It is of no consequence therefore whether the Bishop of Rome be a successor of Peter or not, so that it is doubly chimerical to find the Celtic Church and people maligned by Alexander III. in his Bull of 1172, a scoundrel who has the audacity to speak of the subjects of the Celtic Church as a barbarous people, Christians only in name. He was following the example of his predecessor, the Englishman Adrian the IV., who in virtue of a forgery imagined he possessed a right to the territory of Ireland, and made it over to the English king, 'saving to St. Peter the annual pension of one penny from every house.' '*O foolish Galatians !*' It is in virtue

of these forgeries, this unheard of arrogance, that so many of our kinsmen pay the annual tribute to St. Peter, amounting to thousands of pounds. In this reference, Christ is become of no effect. The Celtic Church proved itself a blessing, and is worthy of remembrance in modern times, especially by Celtic people. From Iain Gobha's poem :—*An duin òg s an seann duin'*—as far back as St. Patrick quite other things than the paying of tribute have been insisted on. Patrick does not say I received orders, etc., but 'before I was humbled, I was like a stone lying in deep mud, and He who is mighty came and placed me on the top of the wall.' And he narrates :—"The love of God and the fear of Him increased more and more, and faith became stronger and the spirit was stirred, so that in one day I said a hundred prayers, and in the night nearly the same, so that I used to remain in the woods and in the mountain; before daylight I used to get up for prayer, through snow, through frost, through rain and felt no harm; nor was there any slothfulness in me, as I now perceive, because the Spirit was then fervent within me." Columbanus could write Boniface IV. from the Celtic foundation of Bobbio : "Beware lest the Chief Shepherd find you negligent and beating your fellow-servants with the stripes of a bad example, and eating and drinking with the drunken. Be vigilant, I implore thee, O Pope." Were this illustrious Gael alive to-day, he would be excommunicated.

How great soever the force of Mommsen's dictum as to the Celts having been '*politisch unbrauchbar*'—politically impracticable—they are still alive in large numbers and, with every warning to those who have fallen into a purely

legal obedience, it behoveth us to remember those who did run well, Columba and others like him, who, so long ago, were far wider in sympathy and more fruitful in labour than most among us now. Moments of Celtic thought are still destined to rouse some dead unities to life, and not a few political ideals now apparently triumphant are destined to succumb before ones more humane; feudalism will not live for ever; and the discord of creeds will fail; be mindful that good men are with the Celts as well as with the Romans, take heed that ye be not consumed of one another, nor bite nor devour each other, be led by the Spirit that you may reap its fruit, which is *love, joy, peace, long suffering, gentleness, goodness, faith, meekness, temperance: against such there is no law.*

Oh help us lisp Thy name dear Lord,
Who pour'st Thy glory through our day,
Thy works declare Thou'rt light enrobed,
And more art Thou than they.

Thou givest to the stars their orb,
The worlds Thou guidest from on high;
Sweetest of all Thy beauties Lord,
Is this that Thou art nigh.

From age to age perfect and pure,
Surety and sure apocalypse;
Beyond eclipse Thou dost endure,
The pure can touch Thy lips.

And we the dew-drops in the sea,
We cannot seize Thee through the mist,

We slake our thirst in trusting Thee,
Infinite, Eternal, First.

Good Father ! much Thou lov'st Thy child,
Whate'er betide Thine arm is near,
And Thou art here, before, behind,
In tides of human fear.

And still Thy grace is half untold,
Despite the cold Thy blossoms play,
Thy servants praise Thee and extol,
They bow before Thy way.

Who may essay Thy love good Lord,
Outfath'ming gold in puritie,
We could as soon Thy love unfold,
As hold infinity.

Thou art from none, Thou art alone,
Thou art life's Lord, invincible,
Self-strengthening will to Thyself known,
Love and love's principle.

Ever and ever Thou reign'st aright,
And of Thy might we little see,
Systems and seas of starry heights,
Are sights and shows of Thee.

The dew-lapped blooms fade as they flower,
From hour to hour and nothing stays ;
Thy life and ways complete in power,
But dower and are for aye.

Light of the worlds, uncomprehended,
What power attends Thee none may say,
Thy works are all sublime and splendid
Their timal wedding day.

One of Thy works oh Lord is more
Than human lore can understand,
Nor sea nor land e'er show the core,
The glory of Thine hand.

Should suns and stars be brought to nought,
And human thought as nothing be,
With what we see to being brought—
The whole were still in Thee.

And we are nurtured in Thy light,
Though name Thy might no mortal may,
Thy works are ways supremely right,
In might Thou mould'st the clay.

Meet points the needle to the pole,
And fleet we roam thought's vergeless bound,
We feel the bourne which is our home,
Is nowhere on the ground.

And Thou art here, within, around,
And more than clouds reveal Thy way,
Waves more than light and lower than sound,
Are round us here to-day.

Thou hast renewed me to the child,
And bread and wine hast given free,

And as Thou liv'st in me I find,
Thou wilt take care of me.

O soul that weep'st thyself to sleep,
Thy dark deep share of pain,
Is not in vain if thou but reap
The wheat and sow again.

And day by day as we adore
Thy beauty, Lord, we thus would sing :—
Unfathomable behind, before,
Thou art eternal spring.

Oh ! give us wings that we arise,
Thy glory hath eclipsed the sun,
And realised in human lives,
Thy reign is but begun.

AM FEAR NUADH POSDA.

“Agus a tu an Spiorad agus a’ bhean nuadh-phòsda ag ràdh, Thig. Agus abradh an tì a chluinneas, Thig. Agus an neach air a bheil tart thigeadh e. Agus ge b’e neach leis an àill, gabhadh e uisge na beatha gu saor.”—Taisb. Eoin xxii. 17.

I.

O Israeil ghràsinnhoir!
Cè co sona s a ta thu
An uair a fhuair thu ’m bann gràidh ri
t’ Fhear Pòsd.

II.

An uair bu mharbh thu na t’ euceirt
Us boladh searbh bha ro bhreun dhiot,
Cha do thearbadh uat deadh ghean
t’ Fhir Pòsd.

III.

Thug am peacadh dhiot ionhaigh
Na fìor naomhachd chuir Dia ort,
Cha do mhill siud gràdh siorruidh
t’ Fhir Pòsd.

IV.

Thug do thoillteanas sìos thu
Chum na h-ifrinn is iochdraich,
Ach o ghlòir chaidh ga d' iarruidh
t' Fhear Pòsd.

V.

An uair bu mharbh ann san uaigh thu
Fodh na bhàs s tu lan truailleachd,
Shil na deoiribh o ghruaidhibh
t' Fhir Pòsd.

VI.

Cha robh aon ann san uair sin
 Riut a mhaothaich gu t' fhuasgladh
 Chum do shaoradh o'n uaigh ach
 t' Fhear Pòsd.

VII.

Cha b'e t' fhireantachd fhior-ghlan-s'
A chuir sgaile no dion ort,
Ach bhi 'n co-cheangal siorruidh
t' Fhir Pòsd.

VIII.

An uair thug bàs uaith air falbh thu,
Mar fo fhòidibh na talnhaunn,
B'e t' fhear ghairm o na mairbhibh
t' Fhear Pòsl.

IX.

An uair bu trom bha do chuibhreach,
Thu fo shlabhruidhean druidheal
B'e fear t' fhuasglaidh á claidheadh
t' Fhear Pòsd

X.

Bha do bhoighre co laidir,
Bha do chluaisibh gun chlaisneachd
Gus an cual thu Ephrata
t' Fhir Pòsd.

XI.

An uair nach b' leir dhut gu amhrac
Do chos cheum gu 'n do shèall e,
Dh' fhosgladh d' shuilean bha dall le
t' Fhear Pòsd.

XII.

An uair bha t' anam air fhuadrach
Cha robh aon a thug luaigh ort
Chum do shaoradh le truas ach
t' Fhear Pòsd.

XIII.

An uair a thilgeadh gu truaigh thu
Us tu na d' fhuil air do thruailleadh,
Riut gun suil ghabhadh truas ach
t' Fhear Pòsd.

XIV.

Us tu le d' shalchar co suarach
Co ro anabarrach fuathar
Gu 'n do ghlanadh do shnuadh le
t' Fhear Pòsd.

XV.

San raon fhosgailt bu truagh thu
Fo 'n éigh reòta s fo 'n fhuar dheallt,
Is e "mair beo" thuirt gu luath riut
t' Fhear Pòsd.

XVI.

Us tu na d' shalchar ga d' smàgairt
Agus t' imleag neo-ghearrta
Chunneas t' anam an gràdh le
t' Fhear Pòsd.

XVII.

Thilg e sgiort ort 'cur falaich
Air do lomnochd bha salaicht
Us chaidh chomhdach le falluing
t' Fhear Pòsd.

XVIII.

Le òl ungaidh do ghlanaidh
Rinn thu sgiamhach na 'shealladh,
Dh' fhagadh t' iomhaigh gun smal le
t' Fhear Pòsd.

XIX.

Le cur trusgainean uasal
Ort le usgraichean luachmhor,
Us le na seudan a fhuair bho
t' Fhear Pòsd.

XX.

Is glormhor crùn do mhoir urrainn
Is glormhor slabhruidh do mhuineil
Gach òr-ghréis ort a bhuilich
t' Fhear Pòsd.

XXI.

Nach b' e 'n t-ioghnadh mar tharladh
Nach do dh' fhuaraich a ghradh dhut,
An uair a rinn thu mor thair air
t' Fhear Pòsd ?

XXII.

Le do neo-ghlain mhì-naireich
Ris gach coigreach a b' àill leat,
Ga do thruaillleadh le grain do
t' Fhear Pòsd.

XXIII.

Us nach do dh' adhlaic am bàs thu
Thaobh do pheacaidh ro ghraineil
Mach gu siorruidh bho lathair
t' Fhìr Pòsd.

XXIV.

An uair a thruaill s a mhi ghnathaich
 Thu ri d' leannain gu dàna
 Seudan riomhach us àillidh
 t' Fhir Pòsd.

XXV.

Nach b' e 'n t-ioghnadh gu'n cluinnt uaith
 An ath-ghairm gu do philltinn
 Dh' ionnsuidh caidreimh ro choimhneil
 t' Fhir Pòsd ?

XXVI.

An deigh do pheacaidh ro shalaich
 Ris co lionmhor do leannain
 Bhi ga d' ghairm s e 'm bann-ceangail
 riut Pòsd.

XXVII.

Ged bu truagh ann san àm sin
 Do chor uaimhais cùl-sleamhnach
 B'e t' fhear-fuasglaidh bho t' aingeachd
 t' Fhear Pòsd.

XXVIII.

An uair a chual thu 'ghuth drùidhteach
 Bha do chuibhrichean dubailt
 Tu gu truagh fo ghruaim gnuise
 t' Fhir Pòsd.

XXIX.

An uair bu bhronach do charamh,
Thu gun dochas gu tearnadh
Dhruidh do dheoir air caomh airnibh
t' Fhir Pòsd.

XXX.

An uair bu dhorch thu fo 'n duathar
Cha robh aon a thug buaidh ort
Chum do lorg ach do bhuachaill
t' Fhear Pòsd.

XXXI.

An uair bha 'n doinionn ga d' luasgadh,
Us tu gun chomhfhurtachd suaimhneis
Thainig glaodh gu do chluais bho
t' Fhear Pòsd.

XXXII.

Thug an glaodh sin dut fuasgladh
Chuir e'n ceill ann na thruas dhut
Gu 'm bu ghràdh bha bith bhuan dut
t' Fhear Pòsd.

XXXIII.

Ged do ghluaisteadh na sleibhtean
Far am bunaitibh steighicht
Chaidh nach dealaichheadh riut deadh-ghean
t' Fhir Pòsd.

XXXIV.

An deigh do philltinn s do ghlanadh
 Mar agh fhior ghlan gun smal ort
 No gun ghaoid an cuan fala
 t' Fhir Pòsd.

XXXV.

Cha do chuimhnich e rianh dhut
 Aon nì rinn thu chur fiamh air
 Ged bha 'n t-iomlan diubh 'm fianuis
 t' Fhir Pòsd.

XXXVI.

Cha 'n 'eil mì-chliu no sgannal
 Ort ri thilgeadh le sgallais,
 Cha 'n 'eil meang ort an sealladh
 t' Fhir Pòsd.

XXXVII.

Sheid e anail a ghaoil ort
 Rinn do naduir a chaochladh,
 A dh'ath-nuadhaich thu 'n aogais
 t' Fhir Pòsd.

XXXVIII.

Rinn do bhuadhannaibh naomha
 Dh' fhag thu 'm fuath ris gach aon nì
 Tha cur gruaim air caomh aoduinn
 t' Fhir Pòsd.

XXXIX.

Is beag an t-ioghnadh a reisde
Ged robh teangaidh do bheil-sa
Seinn gu binn air cliu eibhinn
t' Fhir Pòsd.

XL.

Leam cha 'n ioghnadh ged mhiannaich
Thu le durachd s lan iarrtuais
Gu bhi dlù ri do chiochan,
t' Fhear Pòsd.

XLI.

Is cha 'n 'eil ioghnadh gu brach ann,
Neach thug gaol dhut cho laidir
Ge b'e aon fhear do ghraidh-sa
t' Fhear Pòsd.

XLII.

Cha 'n 'eil ioghnadh ged theid thu
Mach a chogadh fodh 'mheirghe,
Tu fodh armachd s uchd-éididh
t' Fhir Pòsd.

XLIII.

Le do chlogaid s le d' sgiath ort,
Claidheamh faobharach gear ort,
Inneal bhuadhach us gliasda
t' Fhir Pòsd.

XLIV.

Dhut is suarach co 'n nàmhuid
 Dheireas suas riut an gàsaid
 S tu cho cuairticht an gàirdean
 t' Fhir Pòsd.

XLV.

Cha 'n fhàth eagail no fiamh dhut
 Dol a chogadh ri diabhuil
 Is e sar cheannard do dhionaidh
 t' Fhear Pòsd.

XLVI.

Ged bhiodh naimhdean a' sealg ort
 Iad gu leir ga d' gheur leanmhuinn
 Is e do dhaingneach s do thearmunn
 t' Fhear Pòsd.

XLVII.

Dh' aindeoin mì-run a mhillteir
 G iarraidh fàth chum do chìbidh
 Is e do thearuinteachd chinnteach
 t' Fhear Pòsd.

XLVIII.

Cha 'n fhàth iomaguin dhut deamhnaibh
 Bhi mu d' thimchioll le gamhlas,
 Iad gu h-iomlan fo cheannsal
 t' Fhir Pòsd.

XLIX.

An àm a chogaidh s na blàraibh,
Ged do reubt thu gu craiteach
Cha bhi creuchd ort nach slanuich
t' Fhear Pòsd.

L.

Ged bhiodh Satan ga d' bhreabadh
Ris an làthair gu do leagadh,
Innis dha gur a treasa
t' Fhear Pòsd.

LI.

An àm seisdidh nan garbh chath,
Ged do dh' fheuch ead ri d' mharbhadh
Laidir treun gu do theanc-s' tha
t' Fhear Pòsd.

LII.

Is diamhain innleachd a dhealbhadh
Gu do chlaoidh no 'sgrios d' anma,
Ghabhadh greim dhiot ro dhearbh le
t' Fhear Pòsd.

LIII.

An àm gach cruaidh chàs us teanntachd
Thig mu 'n cuairt air gach laimh ort
Tilg-sa t' uallach gu teann air
t' Fhear Pòsd.

LIV.

Ged do chuairteachadh feachd thu
Mhilltean sluagh gu cur às dut,
Is e fear iomachair na brataich
t' Fhear Pòsd.

LV.

Ged bhiodh naimhdean mi-runach
Ga do chlaoidh chum do spuilleadh,
Is leoir dhoibh priobadh na sùl' bho
t' Fhear Pòsd.

LVI.

Ged bheuc fairge gu h-atmhor
Agus stoirm le cloich shneachd ort
Tha gach gaillionn fo smachd aig
t' Fhear Pòsd.

LVII.

Ged do thilgt thu 'san lathaich
Chum do shalachadh gu graineil,
Ionnlad t' anam thig do ghnàth bho
t' Fhear Pòsd.

LVIII.

Ged do thuit thu chion tàbhachd
Chor s gun bhristeadh do chnamhan,
Tha sàr ioc-shlaint gu d' shlaint aig
t' Fhear Pòsd.

LIX.

Ged do thilgeadh do chairdean
Thu gu dimeas le taire
Is caraid s dluithe no brathair
t' Fhear Pòsd.

LX.

Ged nach gabhadh riut Abraham
Ged do dhiult' thu le Iacob,
Gidheadh 's aon nach dian tair ort
t' Fhear Pòsd.

LXI.

Ged do dhìteadh gu bas thu
Thig thu 'n uachdar gu sabhailt
Thugadh buaidh air a bhàs le
t' Fhear Pòsd.

LXII.

Cha 'n eil truaigh thig am faisg ort
Cha 'n 'eil truailleachd a gleachd rint
Tha 'cur gruaim ort nach caisg dhìot
t' Fhear Pòsd.

LXIII.

Cha 'n 'eil buaireadh 'tha stri riut
Tha cur tuairgnidh air t' inntinn,
Casg do shuaimhneis, nach pill uat
t' Fhear Pòsd.

LXIV.

Cha 'n 'eil luasgadh no mi-ghean
 Milleadh suaimhneis do chrìdh' ort,
 Nach teid fhuadhach le firinn
 t' Fhir Pòsd.

LXV.

Cha 'n 'eil cluainteachd no draothachd
 Thig mu'n cuairt o'n droch aon ort
 A bheir buaidh ort s tu d' aon ri
 t' Fhear Pòsd.

LXVI.

Ged thig ceo agus oidhche ort
 Agus neoil air bheag foillse,
 Is e do lochran ro shoillseach
 t' Fhear Pòsd.

LXVII.

An àm na goirte s a' ghanntair
 Cha bhidh càs ort tre ambeairt,
 Bidh tu sasuiht le saibhreas
 t' Fhir Pòsd.

LXVIII.

Ged thig teinn agus airc ort,
 Saighdean teinnteach ro sgaiteach
 Bithidh mar dhidean dhut bratach
 Fhir Pòsd.

LXIX.

Ged thig freasdalan fiar ort
Na biodh geilt ort no fiamh romh
Tha gach aon diubh fo riaghladh
t' Fhir Pòsd.

LXX.

Ged thig deuchannaibh s dripibh
Chum do dhearbhadh gu tric ort,
Cha 'n 'eil sìon diu' 'n an-fhios do
t' Fhear Pòsd.

LXXI.

Ged robh dorchadas dultaiddh
Agus neultaibh tiugh dlu ort
Cha chur stoirm ort gun stiùir aig
t' Fhear Pòsd.

LXXII.

Ged robh iomaguin s mor chùmhach
Ort cha chaill thu do chursa
Tha sar chompaisd s cairt iùil aig
t' Fhear Pòsd.

LXXIII.

C'è craiteach s tha t' acain
Fo gheur amhghair s trom airsneil,
Bidh tu sabhailt fo bhrataich
t' Fhir Pòsd.

LXXIV.

C'è co mor s tha do laige
 Dh' easbhuidh treoir agus neart ort
 Bidh tu treunmhor an taic ri
 t' Fhear Pòsd..

LXXV

Cha bhidh càil ort a dh' easbhuidh
 Dh' aindeoin failing no leth-trom
 Oir tha lanachd gun teire aig
 t' Fhear Pòsd..

LXXVI.

Ciod an t-amhluadh nì eis dut
 An car anama na creubhaig,
 Cumhachd talmhainn us neamh aig
 t' Fhear Pòsd..

LXXVII.

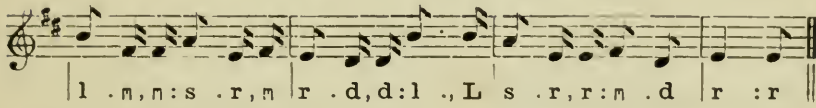
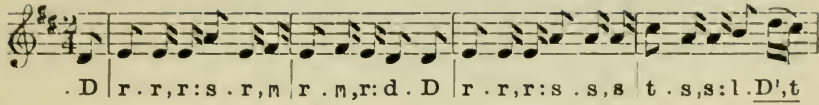
An sgolb tha 'd' fheoil ged is geur ort,
 Teachdair Shatan ga d' leireadh,
 Is leoir dhut gras us neart treunmhor
 t' Fhir Pòsd..

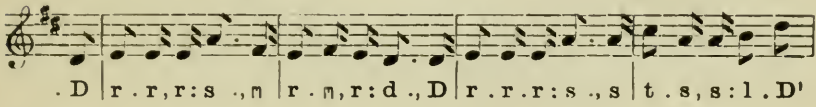
A' M H I S G .

GLEUS D.

Mall.

Fonn.

I.

NA measaibh mo dhàn duibh, a chàirdean mo ghaoil,
A mhàin na 'sgath-bhàrdachd—tha gràdh ann d' 'ur
taobh ;

Is e cuspair mo chàinidh a' phlàigh sin nach caomh,
A' mhisg 'thug sgrios-aoig air mór-shluagh.

FONN—A chuideachd mo ghaoil, nach pill sibh bho 'n òl?
A chuideachd mo ghaoil, nach pill sibh bho 'n òl?
O 'chuideachd mo ghaoil, nach pill sibh bho 'n òl,
Mu 'n sgrios e gu bròn fadheòidh sibh?

II.

An olc leibh mi 'chàineadh bhur nàmhaid ro gheur,
 Thug masl' air mor-àireamh s a dh' fhàg iad an éis,
 De dh' annaibh neo-bhàsmhor 'rinn tràillea fodh stéill,
 Gu ifrinn na péin ga 'n seòladh !

A chuideachd, &c.

III.

Bhi pòit air deoch làidir 's ni gràineil gu dearbh,
 Is droch innleachd a ghnàth e 'rinn Sàtan a dhealbh ;
 Tha mallachd an tàth ris 'bheir bàs agus searg
 Air cuirp us air annaibh còmhladh.

A chuideachd, &c.

IV.

Tha sean-fhacal gnathaicht ag radhtinn o'n tus
 Gu 'n ruisgear am braighe gu sàth 'tho'airt do'n bhrù,
 Ach a mhisg cha to'air àrach do chàil ach do'n ghruid
 S do mhiannaibh tha bruideil feolmhor.

A chuideachd, &c.

V.

Is iomadh teaghlach a dh' fhàg i 'n cruaidh-chàs s am mi-rian
 Us mnathan g' an cràdh an ceann phàisdean gun chiall,
 Ag glaodhaich s a' rànaich gu h-àrd s iad gun bhiadh,
 Gun aodach gu 'm bian a chòmhach.

A chuideachd, &c.

VI.

Mhill a' mhisg ort do bhiùthas s do chliù chuir mu làr ;
 Dh' fhàg i creacht agus spùillt thu gun iunntas gun tàin,
 Mheall i riamh thu le 'sùgradh, gu 'n d' lub thu d' a càil,
 Us dh' fhag i do 'n ghràisg na d' spòrs thu.

A chuideachd, &c.

VII.

Is i mhill ort do reusan s troimh' chéil' chuir na d' cheann,
 Mar bhrùid air bheag céille s le déistinneachd cainnt ;
 Bidh riasladh air Beurla s "*De'il take ye*" s "*God damn,*"
 Bidh tric air gach ceann de d' chòmhradh.

A chuideachd, &c.

VIII.

An trioblaid gu luath theid air ghluasad san rùm
 Theid pogan gu tuasaid ; paisg suas a phiob chiùil
 Bithidh gairm air an uamhas, bithidh spuaic fodh gach suil
 Ga 'm bualadh le lùths nan dornaibh.

A chuideachd, &c.

IX.

Dh' fhag i gràineil na d' luids' thu ga d' luidreadh 's a' pholl,
 Do chorp le 'shàr chudthrom a' tuiteam gu tròm,
 Gun taobh 'bheir thu ruiseadh nach tuislich do bhonn,
 Us làrach do 'dhròm' 's gach lòn an.

A chuideachd, &c.

X.

An uair 'thig ort an tligheachd le diobhuirt s le spàirn,
 Bhi air d' fhasgadh cha mhillseachd do thì ach cuis-ghràin,
 Na d' thuainealach diblidh na d' shìneadh air làr,
 Is neo-chùbhraidh le càch do bhòrlum.

A chuideachd, &c.

XI.

Dh' fhàg i éitidh mi-sgiamhach do nial mar an t-eug,
 Mhill i d' àilleachd us d' ìomhaigh s do chiall gu mi-bheus,
 Na d' sgeith ga do smiaradh s glas-ghiall air do dheud,
 Gun smid às do bheul ach ròmhan.

A chuideachd, &c.

XII.

Ged dh' fhaothaich thu falamh do stannag dheth 'luchd,
 Fàs-dhiobhuirt riut leanaidh bheir sparraibh na d' uchd ;
 Is ni neònach, mu 'n dealaich do bhach-thinneas riut,
 Na d' sgairt mur 'bi gurt le tòbairt.

A chuideachd, &c.

XIII.

An uair 'theirgeas dhut airgiod s a dh' fhalmh'chear do
 phùids',
 San òsd às an d' fhalbh thu s beag carbs' a gheibh thu,
 Theid spéis dhut air dearmad s na ghairmeas tu drùdh,
 Bi dearbht' á taobh-cùil na còmhla.

A chuideachd, &c.

XIV.

Is e siud a dh' fhàg àireamh cho bàrlagach lòm,
 Cho eòlach mu 'n t-snàthaid gu tàthadh nan clobhd' ;
 Air dath cha bhi tàire ma chàireas e toll,
 Geal, dubh, glas, no donn, ma 's clòth e.
 A chuideachd, &c.

XV.

Their thu rium nach fear-pòit thu 'chionn stòp nach do
 phàidh,
 S nach robh thu 'n tigh-òsd' bho chionn còrr agus ràidh,
 Ach 's fiosrach e dhomhsa gu 'n òl thu mar ràic,
 An uair 'gheibh thu deoch-sglàib air tòrradh.
 A chuideachd, &c.

XVI.

Tha peanas na misge gu tric na 'sgìort féin—
 Croit s asnaichean briste, màin-sice s cnead cléibh,
 Cinn s cruachannan liodraicht us ioscaidean léirt',
 Rinn criplich gun fheum de mhòran.
 A chuideachd, &c.

XVII.

Gheibh fear a cheud dòrn air an t-sròin s ni i leum;
 Fear s leòb às dheth 'fheòsaig us tòcadh na 'dhréin ;
 Bidh peirceall fir leòinte s car stòrach na 'dheud,
 Us 'fhalluing gu léir na 'sroicean.
 A chuideachd, &c.

XVIII.

Fear s a cheann air a ghearradh s a mhal' air a ghruaidh ;
 Fear eile fodh 'n chamart gu h-anshocrach truagh,
 Mar 'stamp iad air 'amhaich s a' charraid ro chruaidh
 San d' thuit e na 'luairean fòdhpà.

A chuideachd, &c.

XIX.

Is iomadh laoch a bha làidir gu bàs 'chuir i 'n null,
 A bha eòlach air snàmh, 'rinn i 'bhàthadh 's a' ghrund,
 A chaidil fodh 'tàladh s gu bràth nach do dhùisg,
 Gu 'n d' fhosgail e 'shùil an dòruinn.

A chuideachd, &c.

XX.

Ge milis an cupan na 'ghrund tha droch dhruaip
 Tha miodal mi-runach gu dùr dhuit lan fuath,
 Mur dian i do dhùineadh an teas dunhail gun truas
 Gun bhraon do dh' uisg fuar do throcair.

A chuideachd, &c.

XXI.

Is iomadh aon 'chuir i 'n sàs an glas-làmhnan gu teann,
 A'm prìosan a spàrr i s nach d' fhàg i fad' ann,
 Ach a chroch i gu h-àrd le bàs nàrach air crann,
 Le lùbach dheth 'n bhall m' a sgòrnan.

A chuideachd, &c.

XXII.

Bheir i masladh us nàir' ort a's tàireile diol
Na 'bhi na d' cheol-gàire do 'n ghràisg fad do thriall ;
Mur pill thu troimh ghràs nì i 'm bàs 'chur na d' chliabh,
Air d' anam bheir pian gun dòchas.

A chuideachd, &c.

SEISEAN SHRANNDÀ.

LUINNEAG :

S ann bhitheas mo dhàn na's déine dha
Gach aon a dh' fhaodas eisneachd rith',
Bhi 'g aithris le fìor sgeula dhaibh
Mu bheusaibh Sheisein Shrannda.

I.

Mus sgeadaich mi 'nur n-eideadh sibh
Gu 'm b' fheairrde sibh bhur *shavigeadh*
Do bhrìgh gu 'n d' fhàs ur feusaigibh
Ro fhad aig meud a seanntachd.

II.

Tha 'n Seisean seo na àilleagan
Cho mor air feadh nan cearnaibh-sa
S gur mor an t-aobhar tair e neach
Nach slìòchd na 'lathair ceann-ruisgt.

III.

S ann sgaoil an cliu gu luath-chasach
Air feadh gach tìr mu thuath againn,
Gu 'n d' rainig gloir na buaidh a bh' aic'
Gu uachdaran Loch Aillse.

IV.

Us cha 'n e mhain sna cearnaibh-sa
 Ach s gach tir air feadh na Gàidhealtachd ;
 Gur cinnt gu'm faod mi raidhtinn ribh
 Gu 'n d' rainig i gu Galldachd.

V.

Thaobh meud a gloir gad sgaoileadh e
 Dh' America cha b' ioghnadh e,
 Gu farsuinn feadh na rioghachdan,
 S nan Innseachan fad thall bhuainn.

VI.

A chum a cliu gur trianad e
 A dh' aon ri cheil gu diomharach
 Iain Ban us Murchadh Diarmadach
 S an Riaghlar sin a's ceann daibh.

VII

Us o 's e fhein an ciad phearsa
 Th'air ainmeachadh 'san trianaid seo
 Gu 'n d' rinn e cach a lionadh leis
 An t-sioltmheinn chianda bh'ann-sa.

VIII.

Do thaobh cliu na darna pears
 Gur h-aon a tha 'nn da nadur e
 Ri diomhaireachd nan ainmean aig'
 Cha dianamh Iacob cleamhnas.

IX.

Do thaobh cliu na treas pears'
Tha dianamh suas an t-seisein seo ;
Roinn mhor deth churam-s' 's aideachadh
Na h-Eaglais tha fo laimh-san.

X.

Ach 's Trionaid tha ro shiochail i
Do mheud a mhain s a shliochdas dhi,
Ach dioghaltach agus fiata ris
A chuid nach strìochd d' a ceannsach'.

XI.

Agus trianaid tha lan acarachd
Do mheud s a thig fo'n bhrataich aic ;
Cho graineil s dha 'm bi 'm peacaidhean
Theid bratach chur san àn orr.

XII.

Tha h-adharc air a h-ardachadh
Nur dhuisgeas fearg us ardan i
Gur mairg an com an sàthar i
Nur bhios an ràs do cheannsaicht'.

XIII.

Is mor bha sheoltachd Iacoib ann ;
B' e 'n suiridheche an tigh Labain e
Co luath s a fhuair e Rachel leis
Ghrad dh' fhag e 'n sin air ball e.

XIV.

Nur rinn e 'n treud a thearbadh leis
Air iomaraich gu na dh' fhalbh e leo
Cha saoiladh leis an anachearr
Chuid meanbh-chruidh feadh nam beanntan.

XV.

Tha cuid ballach gris-fhionn diubh
Cuid eile breac us stiallach dhiubh ;
Tha cuid dubh-dhonn us riabhach dhiubh
Le roinibh liath s gach ceann diubh.

XVI.

N àn lomraidh tha e teo-chridheach
Lan faicill chum s nach leonar leis
Is ann tharladh trid na trocair seo
Cuid mhor dhiubh bhi fo 'n t-seann-ruisg.

XVII.

Tha e cho geur an talantaibh
S gun dian e searmon àillidh dhaibh
A bhios mar chuirp a thàthadh leis
Do phairtidhean eugsamhla.

XVIII.

Tha seal do thìm o chuala sibh,
Do m' thaobhs gu facas bruadair leam
Bhi 'g amhare an duin uasail seo
Aig bruachaibh nan ait adhlaic.

XIX.

E togail chorp nam fireanaibh
 To'airt ball leis às gach aon aca,
 G' an tathadh suas gu h-innleachdach
 Gu 'n d' rinn e aon do mheall dhiubh.

XX.

Com *Tha'is* bha gun dearmad ann,
 Uchd *Whitefield* s cha bu chearbach e,
 Bha guailleann s muineal *Henry* ann
 S bha ceann us eanchainn *Chalvin*.

XXI.

Ach beath' a h-aon a dh' ainmich mi
 Cha 'n fhaodadh bhi sna dealbh-chuirp ad ;
 B' e 'n t-ighnadh leat gu 'n labhradh eàd
 Le cainnt s gun anaman annta.

XXII.

Is ann chuir e anail eiginn annt
 Le innleachd leis an seideadh e,
 Gu labhradh eàd gu treun-ghuthach
 S cha b' ann le beul bha manntach.

XXIII.

'Electric' thu, 's e 's Beurla dha,
 Rinn feallsanaich a ghleusadh chum
 A ghnàthachadh le leughadh a
 Leigheas eucail le geur bhabhscadh.

XXIV.

S a dhoimhneachadh mo sgeula dhuibh
 Bha bhuaidh seo aic air m' eucail-sa
 Nuair bhuaill i mu na feithean mi
 Chuir i mo cheum na 'dheann-ruith.

XXV.

Nuair chunnaic mi mhor fhoghlum 's ann
 A smaoinich mi gur speuradair,
 No druidh bho thir Chaldea bh' ann
 S nach b' aon fhear 'threibh nan Eabhrach.

XXVI.

Bu mhise 'n asal shamhach air
 Na mharcaich am mor fhaidh seo
 Bu gheur a spuircan sàtht' ummam
 Gu bràch ! gu 'm facas taibhs' leam :

XXVII.

Bha 'n t-aingeal s claidheamh geur aig
 S mor eagail orms ro' bheumannan
 Bha bhata-san cur seisde rium
 S fiach fhein nach robh mi 'n teanntachd.

XXVIII.

Bha mise baoth s cho aineolach
 Cho beag do gheall s nach b' aithne dhomh
 An luach saothrach s am mor cheannach a
 Gheall Balak chur na 'laimh-san.

XXIX.

Bha shuilibh-san 'sna speuraibh s e
 Ri faisneachd mu na reultanaibh,
 Cha b' ionnan s mi oir b' eigneach mi
 Ro chladheamh geur na h-ainglibh.

XXX.

Nuair bha mi teann sna cumhlaichean
 Bha e-san dall s a shuilean aig ;
 Le chuaille bata chiùrr e mi
 Gun chrùb mi s mi fo champar.

XXXI.

Sin labhair mi le reusan ris :—
 Nach d' dhiult mi rianh 'bhi geilleadh dha
 Gu 'n d' thachair mi 'san deuchain seo
 Cha 'n eisdeadh e ri m' chainnt ris.

XXXII.

Ard mholadh air gach laimh dhiom.

XXXIII.

Tha sil' na teang' na 'h-iocshlainte
 Gu leigheas ghaoid us iorbhailean
 S gu'n glanar suas gu sgiamhach iad
 Mar mhuinntir liont le reamhireachd.

XXXIV.

Nuair bheir e cràiciom slàn orra
Air ball gun dàd a dhàil tho'air' dhaibh
Thig iad gu bord na Sacramaid
Chompartachadh dhe 'n t-samhladh.

XXXV.

Us ged bu pheacaidh dànadais
Bhiodh ann an aghaidh phàrantan,
Cha druideadh e seachd làithean iad
Gu 'n naire mach o 'n champa.

XXXVI.

Us mar tha 'n reachd ag innseadh dhuinn
Bho shagartach nan Lebhiach
Bha neo-ghlan a' mi-naomhachadh
Nan iobairtean san Teampull.

XXXVII.

Bu mhor an t-aobhar gloire dhi
Cuid chlachan bhi air doigh againn
S nach cualas moran ordarachd
Ga cur an ordugh Teampull.

XXXVIII.

Cho luath s a chaidh a steigheadh leinn
Ghrād thog sinn suas 'sna speuraibh i
Chur nial na 'r cinn gu leir againn
Us treigeadh-chéill na 'r cainnte.

XXXIX.

Nach mithich dhomh mo sheanachas dhuibh
A chriochnachadh mu 'n annoch e
Mu 'n aitreibh chliuitich ainneil seo
Do' nach far-àinm Tur-aimhreidh.

XL.

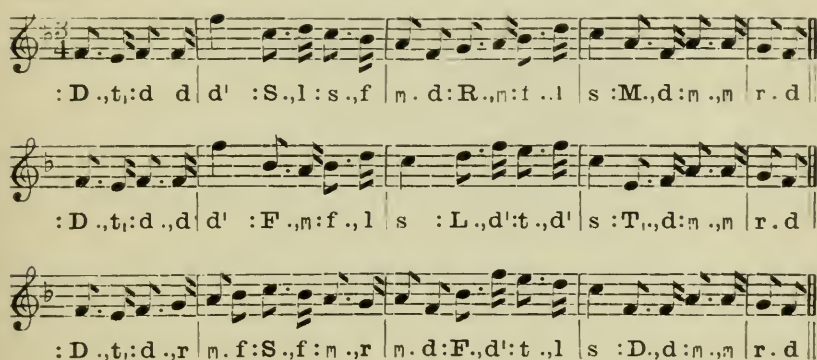
Ach dubhlan do na phairtidh sin
Bha 'dianamh cuspair taire dhìom,
Ma thachras dhaibh a radhtim rium
Gu 'n chàin mi Seisean Shrannda !

AN SGIOBAIREACHD.

Dàn a rinneadh leis a' Bhard mar fhreagradh do dhàn molaiddh, na 'm b' jhior, a rinneadh dha leis an Urramach Frannsidh Mac Bheathain.

GLEUS F.

: D ., t₁ : d d' : S ., l : s ., f | m . d : R ., m : f ., l s : M ., d : m ., m r . d ||
 : D ., t₁ : d ., d d' : F ., m : f ., l s : L ., d' : t ., d' s : T₁ ., d : m ., m r . d ||
 : D ., t₁ : d ., r m . f : S ., f : m ., r m . d : F ., d' : t ., l s : D ., d : m ., m r . d ||

1

(Mar gu 'n abradh MacBheathain) ;—

“ **B**U mhise 'fear maol
 Nach dian aon fhacal,
 Cha b'ionnan s an laoch
 Bha ga chraobh-sgapadh ;

Is ann agad bha 'n gaol
 Foighidinneach us caomh,
 Is collach thu ri Maois
 Us t' aodunn air dealradh."

II.

Mar gu 'n tilleadh am Bard e :—

Chuala mi bho phàirt
 Mu 'n chliù àghmhor, fhathail,
 Thug thu orm do chàch
 N a do dhàn ro ealant ;
 Dh' fhuilingeadh e gun sgàth,
 Ged bhiodh dòrn no dhà
 Air a tho'airt dheth 'bhàrr
 Se ro àrd bho 'n talamh,
 Air son daol chnuinnh fhalamh,
 Làn de ghaid mhi-fhallain,
 Us de mhòr chuis-ghràin
 Th' air mo chàirdean falaicht.

III.

Ach, a Fhrannsidh chòir,
 Sheinn thu 'n ceòl ro fhada ;
 Leig thu 'mach an sgòd
 Leis an t-seòl gu 'chlaigeann ;
 N uair bu chòir an còrs'
 Chumail suas air dòigh,
 S fraoch nan stoirm cho mòr
 Sgiob air bòrd cho lapach

Gu 'm faod iad tre chadal,
N àm nan sian s na frasachd,
Calldach 'leigeadh òirnn,
Nach diol òr air ais dhuinn.

IV.

Ballaist 'chur sna cruinn,
Cha chuir innte taic dhuinn :
Siùil a chur ri 'druim,
Cha chuir sgoinn na h-astar ;
Stiùir 'chur os a cinn,
Cha dean iùl do 'n luing ;
Pump gun cheann 'san taoim
Cha chuir sginn a mach dhith.
Nach e 'ceum 'bhios glagach,
Null s a nall s air tarsainn ?
Ceart cha seòl i dhuinn,
S gleus gach buill ás altan.

V.

Biadh a chur mu 'r druim,
Cha chuir dhinn an t-acras ;
Eudach 'chur 'nar broinn,
Cha chum sinn gu fasgach ;
Clogaid 'bhi m' ar buinn,
Cha dean ceann-bheairt dhuinn ;
Brògan 'chur m' ar cinn,
Cha dean loimn do 'r casan ;

Is déistinneach mi-mhaiseach
 Bhios ar sgèimh ri fhaicinn :
 Cha tig neach 'nar gaoith,*
 Chi ach oillt 'nar fasan.

VI.

Cha tearainteachd dhùinn
 To'airt ar cùram seachad,
 Gradh " Na abair dùrd,
 Tha 'n *Insurance* beairteach "
 Is aomadh aon 'bha 'n dùil
 Nach robh meang na 'n cùis,
 D' a thrìd 'chaill an cùrs',
 Dh' easbhaidh diù us faicill,
 Riamh nach d' rànaig dhachaidh
 Dh' ionnsaidh seòlaid acair',
 S nach do sheilbhich stùr
 Dheth na b' ùidh leo 'ghlacadh.

VII.

Ged robh sinn 'san luing,
 Pailt an luim s an acfhuinn,
 Ged b' eòl dhuinn le cinnt,
 Feum gach buill us beairte ;
 Ciod an stàth 'bhios dhuinn
 Eòlas 'bhi 'nar cinn

Alter native { * Cha seall oirnn a h-aon
 rea ding. { Dha 'm faod sinn 'bhi taitneach.

Air gach ball 'bhios innt,
Mur bi sinn ga 'n cleachdadh?
Feumar còrd 'san acair,
A' cheann air bòrd 'bhi glaiste,
S ris gach sruth us gaoith,
An combaisd cruinn a leantainn.

AM MELLENIIUM.

I.

 CHOISICHE bi treun,
Ged tha geur airc ort,
Chionn mar chasaibh éild,
Nach robh d' cheum farsuing,
Is mòr an comhar' slàint'
Cìocras bhi 'sa chàil,
Us Ioseph cho làn bàigh,
Gu sàsachadh t'acrais :
Rach an sàs ann s tagair ;
Cuir na làthair na th' agad
Us feuch nach ceil thu càil
Glaoidh gu h-àrd us abair :—

II.

Tha mi tùrsach tinn
Tha mi sgèth dochart,
Ceangal air mo bhuill
Us cha dean mi coiseachd ;
Mallachd feadh gach linn
Air na h-uile a mhill ;
M' anam s mi gun chli
Mi ri sìor osnaich,
Thug iad spuill us creach dhiom
Dh' fhàg iad mi làn airtneil,
Thu'airt : 's leòir mo ghràs,
Thoir mi 'n àirde tharta.

III.

Thug e sud dhuit sgrìobht'
Ann an trì facail,
Thusa, gras us MI ;
Beatha s brìgh 'cho-cheangail,
Fhireantachd a chaoidh
Do chùl-taic s do shìth,
Chuir do nàmh fo chis
Bheir lùs cridh us chas dhuit
Thug thar Shàtain feachd dhuit
Bhrùth fo shàil le neart e,
N aghaidh thuiltean bàis
Thog e'n àirde bratach.

IV.

Ged tha fuil us feòil,
Ri gràs beò a' gleachdadh,
Tric ga d' chur fo bhròn
Dh' fhàg thu leòint us meata ;
Ni a chumhachd mòr
T' anfhuinneachd gun treòir,
Chumail suas ri d' bheò
Bho gach sgleò us seachran,
Gheibh thu lòn o 'fhacal
Fad do chuairt us t'astair,
Gu'n ruig thu fadheòidh,
A chum glòire dhachaidh.

V.

Biodh do chreidimh làidir
Us gu bràch na fannaich,
Buainidh tu mar fàilnich,
Se siud an gealladh
Cùm-sa a'ad na thàrr thu,
Dean féum aig cathair gràis deth
Thig ort a nuas o'n àirde,
Ni 's feàirde t'anam :
Biodh t'ùrnuigh us do ghearan,
Ann an càraid faire
An co-pàirt ri gràdh,
Do'n an t-Slànaighear bheannuicht.

VI.

Na biodh geilt no sgàth ort
Gu dol dha 'n goire,
Se Boas do fhear-dàimh
S tù thréibh Elimelich ;
Se bheir dhuit corran fiaclach
Gu dlòghaibh 'leagadh sios leis,
Gu beathachaidh luchd-dioghluim
Nan diasan foghair,
S éigin dhuit do ghreimibh
San fhion-ghéur a thumadh,
Ni bhios dhuit ro-fhéumail
Gu géurachaidh do ghoile.

VII.

Cha ruig thu leas bhi diùid,
Is dlùth dhuit e mar charaid,
Se t' Athair e an tùs ;
Trid na h-ùr bhreith fhallain,
T'fhear-pòsd nach cuir riut cùl,
T'fhear-tagraidh e sa' chùirt
Is dàna dh' fhaodas tù,
Dol dh' ionnsuidh na cathrach
Se do bhràthair barraicht' ;
T'urras làidir daingean
Do bhreitheamh e nach dìt
Thu chaoidh le binn-sgaraidh.

VIII.

O'n thug e dhuit e fein
Gu léir leis gach beannachd,
Air talamh us air neamh
Air son cré us anam ;
Ciod bhios ort mar éis
S e 'g ràdh riut nach tréig,
Ann am foclaibh 'bhéil
Ga shéulachadh daingean,
Bheir creidimh thu lan-cheangailt'
Ann am bànn-taibh geallaidh,
Gu sheòmairachibh féin,
S cuiridh 'n fhéisd ud gean ort.

IX.

Bu niarachd dream d'an gràdh e
 Mar chéile falaicht',
 Dh' fhaodas dol na 'làthair
 Le dànachd anam ;
 Ag imeachd romh tre 'n fhàsaich,
 An taice ri threun-ghairdean
 S e dh' fhuasglas às gach càs iad
 A thig na 'n caraibh ;
 Ge nàr leis 'n aobhar ghearain,
 Ni do chàch nach aithne,
 Bheir e pòg le failt dhoibh,
 Bidh boladh gràis de'n anail.

X.

Truagh nach robh mo ghràdh
 Ann san ionad fhalaicht' ;
 Lìnninge ri m' àirnibh
 Us a' tàmh na m' anam,
 Gu peacaidhean mo nàduir
 S gach gaoid a ta na plàigh dhomh
 A dh' fhàg gu tinn fo chràdh mi,
 Làn àmhghair 's carraid,
 Uam an timchioll-ghearradh
 S m' aonachd ris a' cheangal ;
 Spiorad naomh nan gràs
 Ga m' àiteachadh air talamh.

XI.

O ! nach ann tha 'n drùidheachd
Air daoine dallà,
Nach sealladh iad na 'aodann
Gu gabhail aithn air,
Fàgaidh siud fo dhaors' iad
Mar bhruid aig dia an t sao'il,
Ged ghairmear iad gu saorsa
Chàidh daor a cheannach ;
Is uamhasach an sealladh
Uaith 'n uair théid an sgaradh,
Dh' ionnsuidh léir-sgrìos siorruidh
O chomunn Dhia s nan aingeal.

XII.

Is uamhasach gu siorruidh
A bhios am peanas,
Ann san t-slochd gun iochdar
A' gul s a' gearan,
A giosganaich am fiacal
Gu bràch a measg nan diabhol,
Gun fhuasgladh o'n géur-phiantan
A bhios do-labhairt ;
Teine ifrinn na bhras lasair
An cogais g'an sior agairt,
Fad linntinnibh nan saoghal,
Cha 'n fhaod iad teachd a mach ás.

XIII.

O ! nach gabh sibh iompaidh
 Le cùram anam,
 Am bàs a' tighinn dlùth dhuibh
 Mar dean sibh cabhag,
 Fhad s tha ghairm na'r clusaibh
 Nach éisdeadh sibh gu luath ris,
 A thròcair co làn truais dhuibh
 Ta buan us maireann :
 Leaghaidh 'ghaol 'tha tairis,
 Cridh' tha cruaidh mar charraig
 Thugadh buaidh air sluagh leis,
 A bha co truagh ruibh cheana.

XIV.

Iongantach an spéis
 Thug Mac Dhe da leannan,
 Chuir a ghaol e 'n èigin
 Gu teachd g'a ceannach ;
 Nuair dh' fhàg e glòir na neamhan
 Do phiantan ifrinn léum e,
 Nì dhòirt mar thuil gu géur air
 S gu léir a mallachd,
 Chùm an réite a cheangal
 Pòsd ris fein gu daingean,
 Cha 'n ioghnadh a h-aoibhneas
 Bhi saibhir aig a bhainis.

XV.

Cha b'e 'cuid maoin no saibhreis
A thog a thlachd dhi,
Cha b'e h-inbh no h-oighreachd
No loinn a pearsa,
Cha b'e dreach a h-eudainn
No 'n teist 'bha air a béusaibh,
Us cha b'e cliù a céille
No sgéimh a maise,
Ach gràdh a bha do-cheannuicht,
Nach cualas riamh a shamhuil,
Thaobh a dhoimhne s àird,
Cridh nàdurr cha ghabh aithn air.

XVI.

Gradh os cionn gach cainnte
A bh' ann gu beachdaidh,
Cha ruig èolas ainglean
Air dol a steach ann,
Gaol siorruidh bha do-rannsaicht
Neo-chrìochnuichte gun cheann air,
A ràinig air na h-aingidh
Na 'm braighdibh peacach ;
Gràdh nach gabhadh casg air
Thug o dhaors air ais iad
Dh' ionnsuidh sìth do-labhruidh,
Ri Dia s e'n daingneach neart'or.

XVII.

Gràdh iongantach do-rìreadh
 Thug Criosd d'a leannan,
 Fhuair e i na 'striopaich
 Làn mi-chliù us sgannail ;
 N cuibhreach fo bhinn-ditidh
 Na bana-mhortair 'sa' phrìosan,
 Gu 'n d' leig e féin fa sgaoil i
 S bu daor dha h-anam ;
 Aice cha robh tochradh
 S ann dh' ioc leis gu goirt e,
 I gun ghràdh ach naimhdeas,
 Gu 'n cheannsuich e a droch-bheart.

XVIII.

Se thug an gaol nach tréig e,
 D'a chéile caidreach,
 Ri 'glaodh-sa rinn e éisdeachd,
 Gach éigin agus airce,
 Ag itealaich air sgiathaibh,
 Na gaoith go to'airt á déuchainn,
 Us lùb e fòs na nèamhan,
 S air cherub mharcaich ;
 Dorchadas s du-aigean,
 Chuir e sìos fo 'chasaibh,
 Chriothnuich sléibhte mòra
 Roimh 'ghlòir nuair leig e 'fhaicinn.

XIX.

Nuair thainig e o Edom
Le 'chulaidh dhathte,
E sgiàmhach ann na éideadh
Mar thréun-fhear neartmhor,
Tighinn seachad le cruinn-léumaibh
Air tulaichibh a h-éuceart,
Us tarsuing le buaidh-thréubhaich
Air sléibhtibh peacaidh:
Fhuil na braonaibh frasach
Shruth troimh'n aodann mhaiseach
An t-amar fion na 'aonar,
Mar laoch 'nuair rinn e 'shaltairt.

XX.

Sgiamhach air na sléibhtibh
Tha céum a chasaibh,
Mar theachdair an deagh-sgéil
Tha 'g éubhach caismeachd,
An t-soisgeile da chéile
'Bheir oirre gu'm briosg léum i,
A lionas i le éibhneas
Nach mill am peacadh,
Mòr a bhios a h-aiteas
S a làn mhiann ga mhealtuinn,
Cuartaichte làn sòlais
Na glòir 'tha aic' fo bhrataich.

XXI.

Is iongantach air neamh i
Do réir an taisbein,
Sgeadaicht' leis a ghréin
Fhuair i 'n ré fo 'casaibh;
Ged 'bha tuil na béisde
Ga ruagadh s i na h-éigin,
Ghrad shluig an talamh féin i
Na bhéul gu h-aith-ghearr,
N uair bu mhò bha a h-airce
S ann bu dlùithe bha 'h-asaid,
An dràgon cha d'thug buaidh,
Phronn an t-Uan a chlaigeann.

XXII.

Ach O! nach sinn tha feumach
A nis air creideamh,
Gu'm faigh sinn sinn féin
Leis a ghréin ud sgeaduicht:
Fireantachd Mhic Dhé 'bhi
Mar thrusgan a cuir sgèimh oirnn
A dh'fhàgadh sinn geal glé-ghlan
Gun smal gun phreasadh:
Nam bu leinn an deise ud
Ged rinn daoine sgeig òirnn,
Gheibhte sinn mar laochraidh,
Os cionn an t-saoghail seasmhach.

XXIII.

Ged tha sinn fo àmhghar
 A nis s ro dhuilich;
 Luchd teagaisg tha gun ghràs
 Air teachd òirnn ga b'oil leinn,
 Tha gealladh dhuinn nach fàgair
 Fo chùing sinn aig luchd-pàtroin,
 Oir thig ar saors' o'n àirde
 Le slàint us sonas,
 Tha ar Buachaill gaisgeil,
 Bheir e buaidh a mach dhuinn
 S leis féin ar còir fuasglaidh,
 O'n daorsa chruaidh-s th'air teachd òirnn.

XXIV.

Feitheamaid gu ciallach
 A nis car tamuill
 Gus an tig coimhlionadh
 Dhuinn air a ghealladh,
 S nach bi cléir an-diadhaidh
 Le ainneart òirnn a' riaghladh,
 Oir gheibh sinn fuasgladh fiorghlan
 Ri 'n fhiach dhuinn fantuinn,
 Tha 'n t-àm ruinn a teannadh
 Faisg air làimh le cabhaig,
 Théid cinn-iùil nan dall
 A mach o'r càmp a sgaradh.

XXV.

Tha sinn fann le stri
 Sgìth s a gabhail fadachd,
 Gus am faigh sinn sìth
 Le libhrigeadh farsuing ;
 Ar cridheachan gu miannach
 A' plogartaich le ciocras,
 Ag iarruidh saors o'n diabhol
 S o fhiacilaibh casgraidh ;
 Fois o 'shaighdean sgaiteach
 Saors' o gheimhlibh peacaidh,
 Ar n-anma fo ghéur iota
 O ! Thriath nach leag thu dealt oirnn.

XXVI.

Cha do dhruid thu tròcair
 Suas a' d' chorruich,
 Gun bochdannan an òtraich
 A tho'airt gu sonas,
 Fireantachd Iehobhaidh
 N uair 'shaoras e na deòiridh,
 Bha 'm braighdeanas gu brònach
 Tre dhortadh fhola,
 Gun chaochaladh air onair
 Am firinn no an cothrom,
 Tha 'n ceartas làn riaruicht'
 An lagh s a mhiann làn toilicht'.

XXVII.

Deanadh clann a chùmhnannt
 Sior ùrnuigh us faire,
 Tagradh iad gu dlùth ris
 Air son a gheallaidh,
 Gun chlà a tho'airt do 'n sùilibh
 Gu 'm faic iad glòir Ierusalem ;
 A sgaoileadh feadh gach duthcha
 S na 'cliù air talamh,
 Gus am brist a mach dhi
 Fireantachd ro mhaiseach ;
 Bhios mar sholus dealrach
 S a slàinte mar léus lasrach.

XXVIII.

Gheibh a chéile a còir-bhreith
 A dheoin no a dh' ain-deòin,
 Bheir an Rìgh a tòrachd
 A mach le 'lannaibh,
 Leis gach àit' a lionadh
 Le corpaibh luchd-an-riaghlaidh.
 A shàruich i gu h-ìosal
 S bha dian gu 'casgairt ;
 Eisdidh e r' a h-athchuing
 Theid a saors tho'airt seachad,
 Ged bhiodh fuil an-diadhach
 Cho àrd ri srian nan eachaibh.

XXIX.

Tha duilleach na craoibh fhige
Ag innse mar theachdair,
Gu bheil samhradh sìochail
A' tighinn am fagus,
Sa 'm bi glòir us rioghachd
An t-soisgeil a craobh-sgaoileadh,
A mach air feadh an t-saoghail
Gu chriochaibh farsuing,
Cha chùm naimhdean bacadh
No feachd Shatain casg air,
Aig Crìosd bidh buaidh làthraich
Air raoin gach blair us baiteal.

XXX.

Bu ghlormhor a ni leam,
A bhi ga 'fhaicinn,
Air ceann a dheich mìtibh
S mi bhi fo 'bhrataich,
Le 'n claidheamh air a liobhadh
An saighdibh le 'n geur-rinnibh
To'airt buaidh air dia an t-saoghail
Le sgriob ga 'chreachadh
Carbaid theine us eachaibh
Cuartachadh ar feachdaibh,
S armailtibh do ainglibh
Mu 'r càmp mar theine lasrach.

XXXI.

N uair théid an Ceann-armailt
 A mach air toiseach,
 Eidear iad fo 'n armaibh
 Na 'n carbaid chogaidh
 Sgeaduichte le ceann-bheairt,
 Le 'n sgiath s le 'n sleagh s le 'n taraid,
 An naimhdean théid air bhall-chrith
 Le farbhas romhpa :
 Leomhant iad na 'n coslais
 Uamhasach fo 'n clogaid,
 Cuiridh glòir an gnùise
 Geur mhùiseag air luchd-drochbheairt.

XXXII.

Glormhor am feachd righ iad
 Air raoin ri 'm faicinn,
 N uair a théid gach aon diubh
 Fo 'n *Rigemental* ;
 Le 'n claidheamh dà-fhaobhair
 Slios crioslaichte le firinn,
 Uchd-éididh an fhior ionracais,
 Laoich nach meata iad,
 Tha 'n ceann-feadhna gaisgeil
 Air each-geal a' marcachd,
 Dileas agus fìor e
 Gu 'bhriathran tho'airt gu teach dhoibh.

XXXIII.

Na lagaicheadh ar làmhan
 A nis le gealtachd ;
 Ged bhiodh fearg an dràgoin
 Le ràs a' lasadh :
 Ged bhéucadh e gu làidir
 Le ainneart gu ro-dhàna,
 Feuchainn co na tharlas dha
 An tràths a ghlacadh,
 Is fios dha fein gur faisg air
 Am a chur sna glasaibh,
 San ceanglar gu teann e
 Gun chomas feall a chleachdadh.

XXXIV.

Nam faicinn e sna geimhlibh
 S ann leam a b' ait e,
 Ceangailt leis an t-slabhruidh
 San t-slochd gun aigeal,
 Mo chasan a bhi stàmpadh
 Air muinealaibh mo naimhde,
 Us m' anam a sior dhannsa
 Neo-fhann gun airtneal ;
 Emanuel nam beannachd
 Faighinn glòir o'n talamh,
 Us uil' luchd-àitich
 A seinn le lànachd anam.

XXXV.

Ach tha 'n t'àm a luathachadh
S cha dean e maille,
Gus am faigh sinn buaidh air
Le fuasgladh ealamh,
Gach rìgh chuir Iosa suarrach
Spealg a chuing da 'n guailnibh
Thaisbein da naomh-shluagh-san
Geur fhuath 'bha nimheil ;
Cuiridh Triath nam feartaibh
Sios iad na 'n stòl-chas dha,
Naimhdean a chruinn-chéusaidh
Nach d' thugadh géill da fhacal.

XXXVI.

Theid prionnsachan 'chinn-làidir
Gu tàir us masladh,
Uachdarain an àrdain
Gu làr a shaltairt ;
'Tilgear sios am Pàp'
Chuid Easbuigibh gun ghràs,
Fàth'n eagail gu 'm bi àireamh
Gheibh bàs gun sagairt,
Théid a Chléir a sgapadh
Druidear beul nam madadh
Cha bhi aon ag éisdeachd,
Luchd-réubainn no luchd-gadachd.

XXXVII.

Is e nis an seathamh là dhuinn,
 Na bitheamaid lapach,
 Dh' ullachadh do 'n t-sàbaid
 Bhios air an t-seachdamh ;
 Gu Bìobuil chur 's gach càinain
 Us cainnt 'tha fo na h-àrdaibh,
 Ga 'n sgaoileadh feadh gach cearnuidh
 Do 'n fhàsach thartmhor,
 Chùm tre ghràs an fhacail
 Le éud blàth nan teachdair,
 Gu 'm bi rùm us àite
 Do 'n làn a ta ri teachd oirnn.

XXXVIII.

Tha mìle na sàmhchair
 A nis air teachd oirnn,
 Iubile na slàinte
 Rì tighinn am faisg oirnn,
 Sa 'm bi glòir an Ard-rìgh
 A' còmhachadh gach cearnuidh,
 A' lionadh gach tìr fhasail
 A bha gun taisbean ;
 Lionaidh gràsaibh pailte
 N cridh' le gradh ro laiste,
 A' séinn gu binu na 'n dànaibh
 Air cliù saor-ghràis le h-aiteas.

XXXIX.

Théid gach cridhe bha calma
 Gu dealbh gach droch-bheairt
 A sgoltadh na 'sgealbaibh
 Gu 'n anna a chosnadh,
 Leaghair iad le airchios
 Le gaol do 'n Uan a mharbhadh
 A dhòirt dhoibh fhuil d' an teanachdas
 O'n fhearg bha goirt dha ;
 Cuiridh e gu socair
 Ioc-shlainte ri 'n lotaibh,
 Ghlanas iad o'n salchar
 A bha ro shearbh r'a nochdadh.

XL.

Cha bhi sannt no farmad
 Nach teid a dhochann,
 Cha chluinnear leinn fear-feargach
 A bhios ri trod ann ;
 Théid an fhein na 'balbhan
 Cha 'n éisdear ri 'cuid ana-glòir,
 Oir gheibh i buille mharbhtach
 Bheir searg us clos oir',
 Théid gach àrdan s sodal
 Suas le tair a chrochadh,
 Sgriosar gaoid gach an-meinn
 Us cealg théid a throimh-lotadh.

XLI.

Bidh bilean nam balbhan
An sin ga 'm fosgladh,
Le 'n teangaibh binn labhrar
Gun cheilg na 'm focail ;
Ni gach aon diubh searmoin
Le spiorad na h-ath-ghineamhuinn,
Le 'n dùisgear suas na marbhaibh
Bha seargt' air grodadh,
Eiridh bacaich bhochda
Criplaich air an cosaibh,
Léumaidh iad le aoibhneas
Ri fuaim ro bhinn an t-soisgeil.

XLII.

N uair chluicheas na leanbaibh
Ri toll na nathrach,
Bidh gach aon diubh 'sealbhachadh
Dearbh-bheachd anam,
Ban-rìghrean làn oircheis
Aig altrom clann ath-ghineamhuinn,
S gach rìgh na oide tearmuinn
Neo-fheargach tairis ;
Bidh aonachd co-cheangailt'
Measg gach tréubh us teangaidh ;
Bidh Iùdhaich s Gréugaich
Na 'n tréud aig an aon mhainnir

XLIII.

Cha bhi luchd nan stipin
S nan glibean farsuing,
Ghoid a steach os iosal
Air son am beartais,
Ri téumadh nam firean
A' claidh na muinntir dhileas,
A sheasas taobh na firinn
Ga dion mar ghaisgich.
Cha bhi iad ga 'n lotadh
N aghaidh solus cogais,
Mar tha cuid an tràths
Fo mheas luchd-gràis thaobh coslais.

XLIV.

Cha bhi Rìgh no Prionnsa
No Diùc air talamh,
Nach bi seinn s ag ùrnuidh,
Mar thùis bidh 'n anail,
Riaghlairean 's gach dùthaich
Gu sìochainteach làn ciùine,
Gach searmonaich sa chùbaid
Fo dhriùchd nam beannachd ;
Iochdarain gu ceanalt
Riaghailteach gun charraid,
Ag altrum an fhior-chùram
Le tlachd us dùrachd anam.

XLV.

Cha bhi cuirp no anamannaibh
 Ann an ainnis,
 Bidh beannachdaibh àimsireil
 Ann gun ghainne,
 Bidh toraidhean na talmhuinn
 Ni 's pailte gu ro shaibhir ;
 Bidh gach gleann us garbhlach
 Làn àrbhair faluichte,
 Sruthaidh mil o'n charraig
 S a làn fion 'san dabhaich,
 Cha bhi buar air sléibhtibh
 Na treud nach to'air am bainne.

XLVI.

Bidh ola a chruinn-ùrail,
 Bhios cùbhraidh fallain,
 Figean a's glan sùgh,
 Ubhlan s Pomgranait ;
 Cruithneachd bhìos ro shòghmhor,
 Spiosraidh a's glan bòltrach
 Gach ni 'bhios maith gu lòn doibh,
 Gu 'n còmhdach thairis :
 Teichidh gruaim us gearain ;
 Cha bhi luaidh air aim-beairt,
 Cha bhi miann no ciocras
 Nach riaraidhear le beannachd.

M A R B H R A N N

DO

D H O M H N U L L M U N R O ,

1 7 7 3 - 1 8 3 0 .

R uibhs tha guth ann san dàn seo
O ' luchd siubhail an fhàsaich,
I s tha 'g imeachd n'ur tràilleann
M ar ri sàtan na truaigh ;
H o! nach gabh sibh gu tràthail
R is a' ghlaodh tha o'n àirde
A nn an tròcair shaor gràsmhor
D hé trid fàbhair an Uain ;
H a àr ro mhòr us creach làidir
D huibh bidh cinnteach mur tàr sibh,
O bhinn pheacannan gràineil,
B ha g'ur tàladh 's gach uair ;
H -aon tha feumach an tràths air,
E isdibh cuireadh na slàinte
A gus gealladh na 'ghràdh dhuibh,
T hogas dhàsan sibh suas.
H o! grad theich s thig na chodhail
A ghabhail seilbh air a throcair,

D haingnich briathran a bheoil dhuibh,
 H -àmhghar mòr bhi 'teachd dlùth
 O 'n tha gealladh a' ghlòire,
 M òr mu ghabhas tu còir air,
 H o ! dean cabhag s e'n tòir ort,
 N uair tha chòmhla neo-dhùint ;
 U aith' bidh do sgaradh do-bhrònach
 I meachd t' anma gu dòruinn,
 L eis gach mallachd us dòlas

 M ur do thròcair nach lùb,
 U ! bidh do leir-sgrìos gun dòchas,
 N i gu'n fheum bidh do dheoir dhuit,
 R igh nan dùl deanamh tròcair
 O rt ma dheònaich a rùn !

 I.

Bidh cuimhn' us iomradh an còmhnuidh
 Air na fireanaibh còire,
 Dh' ullaich Criosda na 'thròcair
 A chum na glòire tha shuas,
 Us bidh an dàn seo na 'chòmhradh,
 A' cur an céill ann an òrdugh,
 Cliù us béus an deagh òglaich
 Dòmhnul Munro na mòr-bhuadh,
 A dhaingnich fianuis na 'chòir-san
 Ann an Ios' fhad 's bu bheò e,
 Shaoithrich dian ann an còmhrag,
 Air taobh a' ghlòir' fad a chuairt

Fo àrd-bhrataich na mòrachd,
 Sna ghabh e dìon ann an dòchas
 Fo 'n ghabh e fasgadh an còmhnuidh
 Sa bha ga 'chòmhdach mu 'n cuairt.

II.

Is aobhar iùndrainn san uairs thu
 Do mhòr àireamh mu 'n cuairt duit,
 A rinn thu fhàgail na 'n truaghain
 Fo thròm smuaircin a' d' dhéigh ;
 Na lionas t' àite cha d' fhuair iad
 Ann an gibhtean s am buadhan,
 Leis gach tiodhlaca luachmhor
 A thàinig 'nuas ort o nèamh ;
 Mar rinn gràs an ath-nuadhaich
 Anns gach pàirt thu cho buadhach,
 Is nì ro àrd e r'a luaidh dhomh,
 Gu 'chur 'san uair seo an céill ;
 Gun mo chomas ach suarach,
 Gus do theist 'thogail suas leam,
 Gun mo chliù-s' ort ach luatha
 G'a cur air snuadh do ghlan-sgéimh.

III.

Fhuaradh creidimh o Dhia leat
 Air an ìobairt choimhionta,
 Dhaingnich còir tha neo-chriochnach
 Dhuit gu sìorruidh na 'shìth,

Fhuair thu 'n Spiorad mar thiodhlac
 A rinn do bhuadhan a riaghladh,
 Chum an cleachdadh na 'rian-san
 A rinn do lionadh le 'ghaol :
 Ghineadh clann ann an Criosd leat,
 Air do bhrollach chuir cìochan
 Chum an altrom mar chìochrain,
 Le bainne fìorghlan gun ghaid,
 Lag us làidir s am miadachd,
 A réir am fàis ann san diadhachd,
 Mar stiùbhard glic rinn thu 'm biadhachd
 Oir bha 'n fhialachd dhoibh saor.

IV.

Bha thu 'd'fhìrean treun buadhach
 Air carraig slàinte do-ghluaiste ;
 Bu shaighdear dìleas bha stuam' thu
 Gu treun 'to'airt buaidh air feachd nàmh ;
 Gidheadh mar naomh fad do chuairte,
 Ann san t-saoghal cha d' fhuaradh
 Aite fuirich bhiodh buan leat,
 Gu gabhail suaimhneis no taimh ;
 Chum thu agad na fhuair thu
 Sna h-uile ceum ann sna ghluais thu,
 Tù coiseachd teann le dian luas-ruith
 A chum na duais 'bha gu h-àrd,
 S ged' bha do naimhdean mu 'n cuairt duit
 A' cur nan geimhlean gu cruaidh ort,
 Do dhlighe Chrìosd t'fhear còir-fuasglaidh
 Cha d' fhuair an diabhl uat càil.

V.

Bha do bhuadhannan nàdur'
 Os cionn mhòrain na 'r là-ne,
 Farsuing fosgailt am pàirtibh
 Mar thaisgeach làn bha do chrìdh :
 Tu gabhail beachd air mhodh àraid
 Air glòir us mòrachd an Ard-rìgh,
 Air oibre cruthaicht a lánh-san
 San doimhne, air làr, s os do chionn,
 Do fhradharc sùl ge do dh' fhàg thu
 Rì aimsir t'-òige na d' phàisde,
 Fhuair thu dùbladh na àite
 Gu d' ùngadh, slàinte an Rìgh ;
 Och mo bhròn s m'aobhar nàire
 Ged 'tha mi mealtuinn mo dhà shùl,
 Nach robh mi faicinn mar bha thu
 Us iad ort a dhìth.

VI.

Leis mar lìonadh o'n àird' thu
 Leis gach tiodhlaca gràsmhor,
 A chur rian air do phàirtibh
 A' theagasg chàich air gach àm
 Le faire dìonaidh bu ghnàth leat
 Bhi 'cur an céill dha do chàirdean,
 Gach inneal gleusaidh bha 'n nàmhaid
 A' cur an àird' gus an call,
 Tù faicinn cuilbheartan shàtain
 A' sgrios nam mìltean gun tearnadh

Bha t'anam fireanta cràiteach
 S do chridhe ga 'fhàsgadh gu teann
 A thaobh mar ghleusadh le gràs thu
 Le beò eud chum an slàinte,
 Tric a dh' èigh thu nach b' fheaird iad
 Luchd-teagaisg fàs nam balg mall.

VII.

Is aobhar nàire do mhòran
 A shealbhaich tàlannan mòra,
 Sa thogadh suas ann am foghlum
 Fo ainm bhi beò s iad fo 'n bhàs,
 Nach d' ruith a' choi-lige còmhladh
 A chumail coiseachd 'san ròd ruit,
 A ghlac an crann na do dhòrnaibh,
 S nach d' sheall ri d' bheò air do shàil
 O nach d' bhrìst iad na còrdaibh,
 A cheangail teann ris an fheòil iad
 A dh' fhàg neo-fheumail na 'n lò iad,
 Gu sliochd tho'airt beò a' chum fàis,
 Nach robh 'n anmaibh an còmhnuidh
 Fo chumhachd teagaisg am beòilibh,
 A dh' fhàgadh èifeachdach beòthail
 E 'shluagh ro'òrduicht' saor ghràis.

VIII.

Mar a lionadh le eud thu
 Mar shearraig nuadh bhiodh gu reubadh,

Air taobh aobhar an Léigh sin,
 A leighis creuchdan do chridh'
 Thogadh fianuis gu treun leat,
 An aghaidh teagaisg s mi-bhéusan
 Chinn-iùil nan dall bha gun léir-sinn,
 S nan naimhdean geur a bh' aig Ios'
 Mar bacadh tròcair Mhic Dhé iad,
 Rinn thu dhearbhadh 'sa shéuladh
 Air dhoibh bhi trom fo 'n an-eibhinn
 Gur sgrios-léir dhoibh bu chrìoch,
 Cha b' ann a mhàin le do bheul
 Rinn thu 'chaismeachd sin éigheach,
 Do bheatha sìor chur an céill doibh
 Gu 'm b'aon bha ceusd thu le Criosd.

IX.

Ni bha ghnàth ga do leònadh
 Bhi faicinn rian an luchd-treòraich,
 An aghaidh 'n teagaisg s an eòlais
 Air reachdaibh glòrmhor 'n Ard-rìgh,
 'Sa toirt dearbhaidhean mòr air,
 A' chliù th'air gràsan Iehobhah
 S an gnàth toirt fianuis s a' còmhdach,
 Nach b' ionnan beòil doibh us crìdh';
 Freumh gach uile bhi fo 'n chleòca
 Gaol an airgioid bu mhò leo,
 Mar shaibhreas s buannachd a b' òirdheire
 Na masladh s bròn fo chuing Chriosd,

An cleachdadh féin air an dòigh sin
 To'airt na brèige da 'n còmhradh
 Sa mhuinntir eudmhor an còmhnuidh
 Fo lotaibh mòra da 'n trìd.

X.

S ge d' bha diomhanas sgrìobhta
 Na do shealladh gach aon uair,
 Air gach nì bh' ann san t-saoghal
 De 'n d' rinneadh ìodhal do mheall,
 Is ann bhiodh t' anam fo ìoghnadh
 Ag amharc nitheanaibh tìmeil,
 Tu faicinn làmh fir do ghaoil annt'
 O! b'E do shìochaint gach àm;
 Bhiodh tu sealbhachadh milseachd,
 Ann san tròcair a b' isle
 S ann a mheasadh a prìs leat,
 Se luach na h-ìobairt a bh' ann;
 Ged bu gheall-daingnich iad daonnan
 Dhuit-s' air lànachd t' Fhir-saoraidh
 Timchioll-ghearrrt bha do chridh' leo,
 Gu dlùth air Criosd os do cheann.

XI.

Nuair bu dlùith' bhiodh do chòmhradh
 Air nithe talmhaidh no feòlmhor,
 Bha 'n earail naomh a thug Pòl dhuit
 An cleachdadh beò na do chridh;

Bhiodh do chainnt an deagh òrdugh
 Fo bhlas ùr-labhraidh an còmhnuidh,
 Le salann gràis a chum fòghluim
 S cha b' ann gu connspaid no strì,
 Bhiodh t' inntinn shuas ris a' ghloir sin
 Air 'n do dhaingnicheadh còir dhuit,
 Lìont' le iongantas sòlais
 S tu 'mealtuinn dòchais làn-chinnt,
 Air na beannachdan mòra
 Tha 'n co-cheangal siorruidh na tròcair,
 Tre 'n mheasadh tìm leat ro òirdheire
 Ach air mhodh sònraicht' ro fhaoin.

XII.

Ge d' mheasadh aimsir diom-buan leat
 Mheasadh tìm leat ro luachmhor,
 A chleachdadh dìchioll us cruadail
 Air taobh an Uain fad do là,
 Do shìochaint féin 'dheanamh suas ris
 Cha b'e a mhàin bh'ort mar uallach,
 Ach anmaibh gràsmhor a shluagh-san
 A thogail suas dha do ghnàth,
 O'n ghabh thu 'chuing air do ghuailibh
 Gu dol tre dheuchainnean cruaidhe
 B'e do chrìoch mar fhear cuairte,
 Do thoradh suas a bhi fàs
 Do shùil a ghnàth togta suas ris,
 An dùil ri gràs an Ard-bhuachaill'
 A chum go shaothair 'bhi buadhach,
 Gu anmaibh truagh 'tho'airt gu slàint'.

XIII.

Bha thu truacanta bàigheil
 Ris na braighdean bu tràilleil',
 A bha na 'n ciomaich aig Sàtan
 Ga 'n cumail làidir fo dhaors',
 T'innidh thròcair làn gràidh dhoibh
 Ged b' iad do naimhdean s' t'eascàirdean
 B'e t'fhìor dhurachd tre ghràs doibh
 Gu sealbhaicht' slàint' leo gach aon
 A thaobh do chaoimhneis do d' chàirdean
 A bha tre Chrìosd duit na 'm bràithrean,
 S ann bha do mhaoth-chridh' gu làthail
 Cur thairis làn doibh le gaol,
 Tu giùlan ìomhaigh an t'Slànaigheir
 Anns gach buaidh agus pàirt dhiot,
 Is mòr a chite na d' fhàiltibh
 Dheth 'naomhachd àluinn ro chaomh.

XIV.

Fhuair thu neart na do ghàirdean
 Gu bhì gleachd ann an tàbhachd,
 Fo na h-airm nach do dh' fhàilnich
 Rinn treun thu s' làidir fo d' cheann,
 A chaidh a mach s' gach cruaidh chàs leat
 An aghaidh armailt an nàmhaid
 Air 'n tugadh buaidh fad do là leat,
 Ge d' bha e ghnàth ort an geall ;
 Ach fo cheannard do shlàinte
 Bhrùth do naimhdean fo d' shàiltibh

Us chuir thu 'n ruaig anns gach blàr òrr',
 Do chlaidheamh sàitht' annt gu teann ;
 Bhiodh amhladh mòr air feachd Shàtain,
 Ag éisdeachd gléusaidh do chlàrsaich,
 Us t'iollach fhuaimneach buaidh-làraich,
 N uair bhiodh an àire na do chàmp.

XV.

S mar bha t' anfhuinneachd làthail
 A' cur feum air ùr ghràs leat,
 B'è do bheus bhi fein-àicheil
 Cia cho àrd s bhiodh do bhuaidh,
 Faire shònraicht' a ghnàth ort
 Nach deanta dimeas no tàire,
 An cor ìosal air gràs leat
 Ach g'a àrdachadh suas :
 Cha b' ann le lòchran a mhàin
 A dh'imich Dòmhnall tre 'n fhàsach,
 Ach ola an còmhnuidh o'n lànachd
 Nach do thràigh fad do chuairt ;
 Tre fhéin-fhiosrachadh gràsmhòr
 Tric a theàgaisg thu chach e,
 Nach b' ann uatha féin a bh' an slàinte
 Ach tre fheartaibh blàth fuil an Uain

XVI.

Do sholus naomh rinn thu leanmhuinn
 Le cogais mhaoth agus anfhunn,

T' inntinn chaomh cho neo-mharbhant
 Os ceann na talmhuinn do ghnàth,
 Fhuair thu 'n saoghal na 'chealgair
 Le bhrionnal baoth cho neo-earbsach,
 Gu 'n chuir thu thaobh e le 'shalchar
 Mar phlaosgaibh falamha gun stàth,
 Bu ghaisgeach treun thu 'bha calma
 An aghaidh séisdeadh nan garbh-chath,
 Tu air do ghleusadh fo t' armachd
 Uchd-éididh s ceann-bheairt na slàint',
 Gach ni bh'an déigh air sgrios t'anma
 Rinn thu cheusadh s a mharbhadh,
 Us chlaoidh thu 'n fhéin to'airt beul balbh dhi
 Gun chòmas labhraidh ach gràs.

XVII.

Bha do bhuadhaibh s do ghràsaibh
 A' co-chòrdadh gun fhàillinn,
 Ged bha 'n fheòil s a gath sàithe
 Le teachdair Shàtain a' d' dhéigh,
 B' fhìor fhear-leanmhuinn air Paul thu
 Fad do chuairte tre 'n fhàsach,
 Giùlan uallaich an àlaich
 Us cùram gnàthaicht' an treud,
 Bha 'n ro-chùram-san làitheil
 A' luighe dlùth riut mu t-àirnibh,
 Fallach tròm aig cathair-gràis ort
 Far 'm bu ghnàth leat bhi treun,

An Spiorad uachhmhacaich o'n àird ort
 Aig éigheach suas ri d' naomh Abba,
 Gu 'n cumta suas iad 's gach gàbhadh
 A chum s nach tàrladh dhoibh beud.

XVIII.

Thugadh gliocas us ciall duit
 A ghlacadh shionnach chum dìonaidh,
 Dearcan òg nan crann-fiona
 Mu 'n rachadh 'n crìonadh s iad maoth,
 Bha do phuincibh cho fìor-ghlan
 Cho geur-rannsachail dìomhair,
 S nach tugta fasgadh do shìon leat
 A bhacadh diadhachd le daors' ;
 T' fhaicill dlùth mar an cianda
 Nach mùchte gràs cia cho ìosal,
 A dh' fhaodadh Sàtan le 'lìontaibh
 A chumail shìos fo chruth gaoid,
 Ach cumail taic ris' le dian-spairn
 An aghaidh innleachd an diabhuil,
 S an t-ionmhas làn bha o Dhia dhuit
 Cur buil air t' iarrtuis gu saor.

XIX.

N uair dh' fhosgladh suas duit gu fialaidh
 Stòr nam beannachdan siorruidh,
 S a rinneadh stiùbhard le Dia dhiot
 A chum a riaghladh gu saor,

Bhiodh pailteas lòn do na cìocraich
 Uisge beò do na h-ìotmhoir,
 Do na leòntaibh sàr-iocshlaint
 A ghlanadh iorbhail gach gaoid,
 Gach soitheach falamh bhiodh lìonta
 Dheth 'n ola a' dhìoladh na fiachan,
 Cha bhiodh aon diubh nach riaracht
 A nuas bho lìontachd na maoin
 Oir bha 'n t-ionmhas ud sìorruidh,
 Us creidimh 'gabhail coimhlionaidh
 Air na geall'aibh ion-mhiannuicht :
 A cuan neo-chriochnuicht a ghaoil.

XX.

Gheibheadh lomnochdaich éideadh
 Balbhain fosgladh am béil ann,
 Lotan chridheachan réubta
 Leigheas chreuchdan us leòn,
 A 'neach bha caillt' bhiodh deagh-sgeul air
 Gheibheadh anfhuinneachd tréine,
 A neach bha 'n dorchadas léirsinn
 Laigse an euslaintich treòir ;
 Luibhre a' glanadh o 'bréine,
 Gach cneidh-ghalair no eucail
 Us uisgibh Iordain làn éifeachd,
 Gu 'n to'airt gu sgéimh mar bu chòir ;
 Dh' fhàs Abana neo-spéiseil
 Fhuaradh Parphur gun fheum dhoibh
 Buailt' le plàighean na h-Eiphit,
 S an uillt nach faoidt leò an òl.

XXI.

An uair a shileadh an drùchd ort
 Bu treun an gleachdair thu 'g urnuigh,
 Do chridh' teth cho maoth-bhrùite
 S tu tagradh dlùth trìd an Uain,
 T'innidh ghràidh an geur-dhùrachd
 Fo fhrasaibh blàth nan gràs ùraich,
 A' mealtuinn làthaireachd a' ghnùise
 Us deatach tùise a' dol suas ;
 B' fheairde neart na caol-smuid sin
 B' fheairde taic na cuile bhrùite,
 Toradh blà t'ìobairt-chùbhraidh
 Dheth 'n òla ùngaidh a nuas
 Gheibheadh doill an sabh-shùl ann
 Bacaich leumnaich gu sunntach,
 S rach' òighean cadail o dhùsal
 Us mairbh a' dhùsgadh o'n suain.

XXII.

Leis cho eolach s a dh' fhàs thu
 Air fear-casaid nam bràithrean,
 Tha ri foireigneadh an àlaich
 Ga 'n to'airt a ghnàth leis a thaoibh,
 Bha do mhaoth-chridh' cho bàigheil
 S gu 'n rach' tu sios air a sgàth-san,
 Do 'n doimhne g'an tearnadh
 S an to'airt o mhàig an droch aoin,
 Ga leantuinn fein air an sàiltibh
 A chum nam baideal a b' àirde,

Do chruth chosamhlachd Shàtain
 Ri obair gràis ann sna naoimh,
 Cùram mòr ort mu 'n tàrladh
 Le Prionnsa Thìruis an àrdain,
 Gu 'n sgriost a h-aon diubh le bàs an
 Neo-thimchioll-ghearrt' ann an craoidh.

XXIII.

Nuair ghairmeadh t'anam do 'n t-suaimhneas
 Dh' ullaich Ard-rìgh nam buadh dhuit
 Bu ghoirt cràiteach an sluagh sin,
 A bha mu 'n cuairt ort a ghnàth
 Bu fhrasach deòir air an gruaidhean,
 An cridhe leòinte fo chruaidh-chàs
 Do thigh bu Bhòchim e'n uair sin,
 Le gal nan truaghan thu dh' fhàg,
 Cha b' ioghnadh mor ged bu chruaidhe,
 Air fuil s air feòil do tho'airt uatha
 Sàr oid'-altrum co luachmhor
 A thogail suas uath' co tràth,
 Ge d' b' aobhar bhròin e cho luath leò
 S a chaill iad comunn an uasail,
 Bha caoimhneil carthannoch truasail
 S an annaibh fuaight ruit an gràdh.

XXIV.

Bha thu 'd' chobhair gu fuasgladh
 Air na bochdan fo thuairgneadh,

Bhiodh aig òsnaich fo smuairean
 Fo thuinn s mi-shuaimhneas an sàs,
 B' iuchair-fhosglaidh bha buadhach
 Air cor nan deòraidh s nan truaghan
 A bhiodh le Sàtan g'am buaireadh
 Ga 'n cur 's gach uair fo chruaidh-chàs ;
 Is iomadh eire us uallach
 A bhiodh ro throm air an guailnibh,
 O'n d' fhuaradh saors iomadh uair leò
 N uair ghlaoidhte suas leat an ainm,
 Spealgta an cuibhreach gu luath dhiubh
 Fo ghiallaibh bàis bhiodh làn-bhuaidh ac'
 Bhiodh cliù saor ghràis a dol suas leò
 Chum glòir àrd-bhuachaill an slàint.

XXV.

N uair thigeadh 'n làn sin a nuas ort
 Gheibheadh peacaich iom'-ruaigte,
 Fo dhìteadh cogais s làn uamhais
 Fo throm uallach us sgìth,
 Fois do 'n inntinn thonn-luaisgte
 Saors o gheimhlichibh cruaidhe,
 An Spiorad Naomh gu treun buadhach
 Ga 'n to'airt gu suaimhneas le sìth,
 S an crìdhe reòit bha fo 'n fhuar dhealt
 Thigeadh beò le crith-ghluasad,
 Anail bheoil Rìgh nan sluagh ort
 A' teachd a nuas mar threun ghaoith,

Am fear bu treise s e'n uachdar,
 Creach an t-Sàtain ga fuasgladh,
 Bhiodh ceòl do ghàirdeachais fuaimneach,
 To'airt sgrios air cluain an droch-aoin.

XXVI.

Fhuair thu gealladh ro àraidh
 A choimhlionadh a' d' là dhuit,
 Clann do chloinne fo àrach
 An t-soisgeil ghràsmhoir ri d' linn,
 Rìgh nan uamhas 'nuair thàinig
 Cha d' chuir e fuathas no sgàth ort,
 Cha robh gath ann sa' bhàs dhuit
 Ach gairm o àmhghar gu sìth,
 Thàinig samhradh an àigh ort
 Theich gach duibhr agus sgàile,
 Cha tig oidhche gu brach òrt
 Do sholus làn bidh a chaoidh,
 Dh' fhág thu Senir s Amana
 Gach leòmhann s béisd a bha tàmh ann
 Do bheinn a mhirr us tùis aloes
 Thug Aingl' thu 'n làthair an Rìgh.

XXVII.

Ged tha do chomhar air fhalmh'chadh
 Shìos fo fhòidean na talmhuinn,
 Tha t'fhianuis beò gu bith-labhairidh
 Ris na h-aingidh 'san t-saoghal,

Mar tig gràs orr' ri 'aimsir
 Ga 'n to'airt beò tre 'n ath-ghineamhuinn
 Chì iad Domhul ged dh' fhalbh e,
 A' teachd an armailt nan naomh
 A nuas o neamh chum a dhearbhadh,
 Nach breug no sgleò bha na sheanchas
 Chur Amen ri binn damnaidh,
 An dream a dhearmaid an saors',
 A dhionnsuidh léir-sgrios d'an anmaibh
 Gu ifrinn-theinteach g'an tearbadh,
 Gu cuan neo-chrìochnach gun teancas'
 Do dh' ionmhas feirge nach traogh.

XXVIII.

Sin an t-àit am bi a ghairstinn
 Ann sna lasraichean feirge,
 Gath na cogais g'an teirbheart
 Deimhnibh foir'gneach g'an cràdh,
 N àmhunn-ghoilteach a's deirge,
 Tonn air thonn a sìor ghairm dhoibh
 Air peanas peacaidh ni 's gairge,
 Dol an gairbhead gach tràth ;
 O'n chuir iad cùl ris an tairgse,
 Bidh teas na fùrneis ni 's seirbhe
 Deatach smùidreach bidh doirbh doibh
 Gun dùil ri teancas gu bràth,
 Ma mheas iad Domhul air mhearachdainn
 Nuair chuir e'n céill doibh an amaladh,

Innsidh siorruidheachd d'an anamaibh
Gu 'r iad gu dearbh' a bha bath.

XXIX.

Ach 'n àm 'bhi tional an iarmaid
A ghineadh leis-san an Criosda,
Na shaothair-ghràidh ann san fhion-lios
Tre fheartaibh siol-chur nan gràs,
Sa théid an gairm-san gu fialaidh
G' an togail suas ann sna nialaibh
An còdhail àrd-rìgh na sìochaint
An culaidh chiataich gun sàl,
Sa sheasas Domhul 'na fhianuis
Air ceann a shliochd na 'n cruth-fiorghlan
Na 'thrusgan maiseach geal sgiamhach,
Le gnùis gun fhiamh ach gean-gràidh
'San glaoth e'n àird le beul lionta :
Feuch mis' s a chlann a 'thug Dia dhomh
A' mhealtuinn sòlais ion-mhiannuicht',
An tobair shiorruidh nach tràigh,

XXX.

O'n fhuair iad fois ann an Criosda
Le 'n chuir iad dòchas na 'ìobairt
Tre chreidimh beò air fhuil phrìseil,
Bhiodh dhoibh mar ioc-shlàint' an slàint'
Air dhoibh bhi 'g osnaich gu h-ìosal,
Bha corp a bhàis dhoibh na Phrìosan

'S ged bha gleachd ris na phian doibh
 Bha suaimhneas siorruidh fo A ghràdh;
 B'e sìud an sòlas a lion iad
 An dùil an còmhnuidh làn mhiann air,
 S nuair thig cò-làmh an triall dhoibh
 S iad làn choimhlionta na làthair,
 Bithidh aobhar glòraich air Dia ac'
 Feadh linn nan linntibh gu siorruidh,
 Gu 'n ghairmeadh Domhull g'an spionadh
 A mach á liontan a bhàis.

XXXI.

Ach tha thu nis ann sna neamhan
 Le d' chlàrsaich òir air ùr-ghleusadh,
 Cha lagaich fuaim a cuid téudan
 O sheinn laoidh éibhinn an Uain,
 Cha chuir sruth Bhabiloin éis ort
 O sheinn air glòir làithean réite,
 Chriochnuich bròn bùthaibh Chédair,
 Cha 'n i tìr Mhesech do chuairt,
 Ach ionad còmhnuidh an Dé sin
 A rinn le 'ghlòir do làn-éideadh,
 Cha tig sgleò air do leirsinn
 Cha 'n fhaicear deur air do ghruaidh,
 Gearain cràiteach fo dheuchainn
 Cha tig gu bràch o do bheul ann,
 Ach sonas lànachd nach tréig thu
 Le Aingle trein ort mu 'n cuairt.

XXXII.

Is neo-fhoirfeachd an tràthsa
 Tha mar easbhuidh a mhàin ort,
 Nach robh corp diomhair an t-Slànuighear
 Na iomalànachd leat shuas,
 Ach na 'àm thig an là sin
 Nach bi easbhuidh no fàilinn,
 Air' bhuill-san dheth lànachd
 N uair thig an t'Ard-righ a nuas,
 Bidh 'n cuirp mar ghloinidh a' deàrrsadh
 Air a ghlanadh 'san àmhuinn,
 Loisgear suas na h-eas-càirdean
 Le 'n d' rinneadh tàir air an Uan,
 Bidh 'n anma geal a sìor dhealradh
 S an com co-chuimt' 'san aon nàdur,
 An aonachd ghlòrmhor ro àluinn
 Nach sgar am bàs gu bith-bhuan.

XXXIII.

Ach tha sinne air ar fàgail
 As do dhéigh ann san fhàsach,
 A' dol fo bhròn tre ghleann-Bhàca,
 S a Dhé bi ghnàth air ar stiùir,
 Lion do thobraichean làn dhuinn
 Slochdaibh dionach neo-thràighte,
 Thoir dhuinn ciochan bhios slàinteil
 Mu 'n téid sinn bàs leis a ghrùid,
 Thoir sinn beò le t' ùr-ghràsaibh

Daingnich còir dhuinn na t' fhàbhar,
 Ullaich lòn dhuinn g'ar n' àrach
 Bi féin a ghnàth aig ar bùird ;
 Thoir dhuinn innealaibh-tàir'nidh
 A chum gu 'n deòthlar ar sàth leinn,
 Do ionmhas sòlais na lànachd
 Tha 'n cliabh an t-Slànuighear chiùin.

XXXIV.

Cum bho dhion o na tairbh sinn
 Oir tha 'm bùireich a' seirm ruinn,
 Dion fo'd' sgàil sinn o ghairbhinn
 Droch cuideachd choirbt a mhi-rùin,
 Dean ro chinnteach do ghairm dhuinn
 Sgeadaich dìongmhalt fo t' airm sinn,
 Dean dhinn saighdearan eirmseach
 Us aimsir dhoirbh oirnn teachd dlùth,
 Dìon o chlosaich a' mhairbh sinn
 Dìon o thrombaid na foirm sinn,
 Na biodh t'fhacal gun tairbhe
 Ach ro shoirbheasach dhuinn
 Na fàg air cladach na failbh' sinn
 Thoir fo sgàil nan craobh-pailm sinn,
 Bi na d' dhion o gach stoirm dhuinn
 Us neul na feirg' os ar cionn.

FONN AIR DOMHULL MUNRO.

[B'e seo Domhnall Munro a bha na Lighich an Duneideann
s a bh' air ainmeachadh air an Sgiathanach ainmeil dha 'n
d' rinn am Bard Marbhrann. Rinneadh a' fonn seo air
oidheche Shathuirne s e 'g altrum a ghille : bha 'm Bard an
déis an fheasaig a tho'airt deth s mar biodh gu 'n robh 'n
t-Sàbaid faisg air laimh chaidh an còrr 'chur air an fhonn.]

I.

 ULaidh air Domhull Munro
S mòr mo thoigh umad fhéin.
M' ulaidh, &c. : 'S mòr, &c.

II.

Nam bu chollach thu ri Domhull
S ann bu mhò 'bhiodh de spéis.
Nam, &c.

III.

S iomadh aon do chloinn nan deoiridh
Bhiodh na 'n comhlan às do dhéigh.
S iomadh &c.

IV.

S iad a' miannachadh do chòmhraidh
Bhiodh mar chòisir dhoibh o d' bheul
S iad, &c.

V.

A chuireadh an aignidh air mhire
Ged a shileadh iad na déir.
'Chuireadh, &c.

VI.

Ann an tòiseach na buain eòrna
'N raontan Bhoais bu mhor d' fheum,
Ann an, &c.

VII.

Dh' fhàgadh tu bho bheum do chorrain,
Dlòghan torrach às do dhéigh.
Dh' fhàgadh, &c.

VIII.

Gheobhadh Rut dhi féin a còir dheth
S cuibhrionn leòir do 'mathair-chéil.
Gheobhadh, &c.

IX.

Aig àm riarachaidh an lòn leat
Cuibhrionn leòir cha bhiodh aig Féin.
Aig àm, &c.

X.

Dh' fheumnadh iad an àm an comaidh
'N gréim a thomadh 'san fhion gheur.
Dh' fheumadh, &c.

XI.

Is cha b' aithreach dhoibh an turas
S iad a buinnig air do sgeul :
Is cha b' aithreach dhoibh an turas
S iad a' buinnig air do sgeul.

AM FOCAL.

*Rinneadh am Focal na 'fheoil agus ghabh e comhnuidh
na 'r measg-ne, . . . làn gràis agus firinn.—Soisg. : a
réir Eoin : i. 14.*

I.

S e'm Focal Firinn ro dhilis fìor sin,
Ghabh còmh'n' measg dhaoin' bhios na ioghnadh sìorruidh ;
An t-innleachd naomh sin os cionn gach mìorbhuil
N uair dh' aon e'n daonnachd na 'ghaol r'a dhiadhachd.

II.

B'e'n t-ioghnadh ard e nach lan tuig ainglibh
E theachd gu bàs ann an aite 'naimhdean
S a dh' fhulang càinidh us taire cainnte
Us buairidh laidir fodh spairn o dhaimhnibh.

III.

B'e'n t-ioghnadh ard e 's an gràdh do-labhraidh
N uair ghabh sìol Abraim 's a dh' fhàg e ainglibh
Chur 'anma ghrasmhor fodh chràdh s fodh theanntachd
An àit nan traillibh s to'airt grais na 'gheall doibh.

IV.

B'e 'n gaol do-iomraidh a bha 's a mhalaind
Bu sheirbhe na bhurmaid bu duilghe ghabhail
Ag òl an ionmhais 'n uair thiomnadh 'anam
Do mhallachd iomlan an iomlaid beannachd.

V.

Ag òl fion geur ann an éiric bainne
S an domblas eillteil an éiric meala
Ghabh smugaid bhreun ann na eudann bheannuicht,
Airson ol-ungaidh nì 'n gnuis a ghlanadh.

VI.

A ghabh crùn droighnich mu cheann ro ghlormhor
Airson crun aoibhneis d'a oighreachd bhroinich,
S na lotan reubta na chré ro oirdhearc
Gu leighis eucail us chreuchd nan deoiridh.

VII.

Bha anaman dhaoin leis ro phriseil luachmhor
S nach faodt an saoradh le nì bu shuaraich
Na iobairt fhior ghlan gun ghaoid an Uain seo
M bheil feart neo-chrionnach 's neo-chaochlach buadhach.

VIII.

S e gaol neo-chrionnach a chaoidh do ghluais e
Gu teachd 'san daonnachd gu saoradh thruaghain ;
S dh' iath gloir na Firinn gu dian mu 'n cuairt air
Airson coimhlionadh gach nì do luaidh i.

IX.

Dh' earb Dia a ghloir ris s bu leor an taic dha
 Mar urras oirdhearc air gloir d'a cheartas ;
 S d'a lagh ; s cho-chord iad dh' aon deoin le aiteas
 Gu gloir do thròcair 'tho'airt beo nam peacach.

X.

Tha obair chrìochnaichte Chrìosd cho gloirmhor
 S gun bhuaidh 'san diadhachd nach d' lion i comhladh,
 Le aiteas sìorruidh s co-riaraicht' còirdte
 Tha 'chorruich bàtht' ann an lanachd trocair.

XI.

Tha 'n lagh ro arduicht bu namhaid mhor dhoibh
 Na 'm peacaich ghraineil 'n comhdhàil ri trocair
 S an ceartas sàsuidht' a bha ga 'm fogradh
 Na 'n cairdibh gràidh dha tre ghràs ga 'n còmhnadh.

XII.

Cha b' ionnan eifeachd bha 'n euceart Adhaimh
 Gu tarruing leir-sgrios gu leir air àlach
 S tha dh' fheartaibh treun am fuil réit Imman'il
 Thug ullachd féin dhoibh mar éideadh slainte.

XIII.

B'e 'n gaol bith bhuan e r'a luaidh 'sna h-ardaibh
 Bhi fulang truaighe bu chruaidh an càs e
 Airson nan truaghan a bhuail gu bàs e
 S e'g urnuigh suas ann na thruas gu gràs dhoibh.

XIV.

B'e 'n t-ioghnadh creutair cho breun s a tha mi
 Bhi 'n dùil ri réite tre chreuchdaibh cràiteach
 S ri leigheas neamhuidh o m' eucail ghraineil
 O lotaibh chléibh-san a reub mo lamhan.

XV.

A bhratach ghloirmhor tha tèò-chridh'ch grasmhor
 A lot' 's a leonadh le doruinn chraitich
 Siud tobair sòlais an t-sloigh e ghradhaich
 Tre chreidimh beo gu bhi 'g òl an sàth às.

XVI.

Seo tobair trocair tha leoir lan shaibhir
 Gu peacaich s neo-ghlain ro mhor tigh-Dhaibhidh
 A chur air fogradh ; 's e'n dochas daingnicht
 S tha shruthain sòlais 'ruith beo mar aibhnibh.

XVII.

Tha 'obair dhiamhair 'n gniamhaibh cuimseach
 S a rùn a' riaghladh gach nì gu teirbeadh
 O'n iodhaill inntinn ged 's nì tha doirbh leo
 Bhi spannadh chioch o'n cuid mhiannaibh toirmisgt.

XVIII.

Am to'airt nan cioch uath bhios pianntach geur dhoibh
 Gur tric clann diolan a' fiaradh béil riu,
 S a' casadh fhiacall le fìor neo-spéis riu
 S ga 'n saltairt sìos mar bu mhiann le 'n eucoir.

XIX.

Ach s beag an smaointinn mu 'n nì tha 'n dual doibh
 Tre 'm fanoid fhaoin air na h-aoinibh luachmhor ;
 Mar chloinn na daors' iad a bhi ga 'm fuadach
 A mach air faondra feadh raon gun bhuachail.

XX.

Tha 'shlighe do-lorgaich, 'san stoirm tha cheumailh
 S na neultaibh dorchaidh o bholg nan speuraibh
 Tha 'n coltas colgail ro dhorch do reusan
 S an ionmhas folachaidh ro dhoirbh r'a léirsinn.

XXI.

S nì grian na slàint' nuair is àill le éirigh
 Na neoil seo àillidh na lànachd deagh ghean,
 Na 'm frasaibh grasmhor do gharadh feumnach
 S na 'h-ùr-bhraonaibh blàth gu to'airt fais do gheugaibh.

XXII.

S ged thog e'n àird iad air bharr nan sleibhtibh
 A dh' fhaicinn dealraidh ro àluinn 'éididh,
 Thig neul chur sgàil orr, bidh iad na 'n éigin
 Gu 'n labhair ard ghuth a ghraidh o bheul riu.

XXIII.

Le bhi ga 'm marbhadh o shearg bheir beo iad
 S bheir e le 'n salachadh air falbh a neo-ghlain,
 S nì slan an anman le dealgaibh leoinidh
 S le dianamh anfhanna cha dearmad treoir dhoibh.

XXIV.

S le 'n dianamh daibhir bheir saibhreas buan daibh
S e meud an calldaich gach àm am buanach'
S le 'n cur 'sna teinntibh ni 'n cuibhreach fhuasgladh
S na 'm bròn bi 'd aoibhneach a' seinn le luathghair.

T A L A D H .

I.

TOISEACH Faoillich chion arach
Iorbull Feadaig na 'lainnir
Mar bu mhiann leis na seanair
A dh' fhalbh Uainn.

II.

Mar rogha sgeul us deagh mhanadh
Dhoibh na 'dheigh air deagh earrach
Gu bhi reubadh s ag arach
Na talmhainn.

III.

S tiormachd Mairt 'chur sìl fallain,
S Ceitein bhlàth nan driùchd meallach
A sgaoileadh fhochann gu daingean
Do sheargta.

IV.

Samhradh ciatach bhraon tairis
S Iuchar seimh a ghrian dealraidh
Bheir gu crìoch an deagh fhoghair
Ro tharbhach.

V.

S ann tha 'n nì seo ga m' tharruing
 Gu nì àraidh th' air m' aire
 Chur an céill ged nach canam
 Ris searman.

VI.

Mu 'n an nial sin mu 'n d' labhair
 Eoin an Diadhair san t-sealladh
 Bha dha feumail an amaibh
 Geur leanmhuinn.

VII.

S cha 'n e 'mhain a bhi labhairt
 Ann am beul no le teangaidh
 A tha feumail s na h-amaibh-s'
 A dh' anamaibh :

VIII.

Ach beachd smuaineachaidh fallain
 Air a dhiomhaireachd fhalaicht
 Tha do-rannsuicht do bhreithneachadh
 Thalmhaidh.

IX.

S freasdal dorcha gun amhuil
 An diadhair treun seo r'a amhare
 'Bhi fodh neul s e mar fhalluing
 Tha falachadh,

X.

Gloir ro oirdhearc gach sealladh
Bha 'to'airt sòlais na 'n carraid
Mar le oranaibh gàir d'a
Luchd leanmhuinn.

XI.

Ach s e comh-flhurt' gach anam
Dheth chuid fhianuisean beannaicht
A cho dian s a tha e'n teannadh
Gu 'n dearbhadh.

XII.

Bogh a thearuinteachd dhaingean
Thar an nial seo bli aithnicht
Comh-cheangal siorruidh nan geallaidhean
Tearmuinn.

XIII.

Air ceann an Tì mhoir ro bheannaicht
Aingeal treun a chomh-cheangail
Bogh a chumhnaint tha daingean
Ro dhearbhta.

XIV.

An dathaibh àillidh eugsamhuil
Gorm us buidh' lan lainnir
Purpur s sgarlaid s gach sreath
An comh-dhealbhadh.

XV.

S oirdhearc àillidh an sealladh
 Do 'n t-suil ghrasmhor r'a amhare
 Cuairt s gach stiom eadar-dhealaicht
 Ri 'n ainmach'.

XVI.

S each cho dlu air an ceangal
 Ann an aonadh do-sgarail
 S a cheann ghlormhor a charruig
 Nach carr'chear.

XVII.

Bu dorch an neul bha do'n t-sealladh
 'G iathadh mu 'n cuairt do 'n Ard-Cheannard
 Ann na 'dhaonnachd air thalamh
 Fo dhearbhadh

XVIII.

Dhiabhuil bhorba ro nimheil
 Bha 'g a bhuaireadh le an-iochd
 S naimhdean geura le 'n lannaibh
 Ga 'mharbhadh.

XIX.

Dh' iath tiugh dhorchadas thairis
 Air na speur 'n uair bha 'anam
 Ann am pein tha do-labhairt
 Ri sheanachas.

XX.

Guth o nèimh cha robh labhairt
Ris gus fhuasgladh o'n eallaich
'N uair a dh' iobradh fo 'n mhallachd
Bha searbh e.

[UNFINISHED.]

D A N

LE

Eibhric a phiuthar dha 'n Ghobha air dha
bhi air aiseag air ais chum slaint.

S ANN leam a b' ait an sgeula sin
Chluinntinn gu na dh' eirich thu
S an duil o' bh' agam fhein ris
Gur e'n t-eug a thainig teann ort.

II.

Cha 'n aithris mi do bhuadhannaibh
Cha 'n eil mi sgeulach 'tuaileas air
Mar fhaileas fhaon nam buadhar-lann
Mar chluaran 'miosg nan deanntag.

III.

S comasach Iehobhah air
Mo chuideachadh na m' òran dhut
S e falbh s ag imeachd comhla riut
S e'n comhnuidh dhut 'na theampull.

IV.

Nur bhiodh tu tinn s a dh' eireadh tu
Le barrachhd grais chum treubhantais
Gur àithnichte' san tigh-leughaidh
Gu 'n a dh' eirich Gobha Shrannda.

V.

S nur chuireadh tu air chois eachd iad
 Gu calm' air an ùr-bhrosnachadh,
 Mar threud air am biodh collas
 Nach biodh gort orra na ganntar.

VI.

Nur lionadh thu do chuachan doibh
 Le bainne glan gun truailleachd
 Bu dileas ga tho'airt bhuat thu
 Dha na h-uain dha 'n robh e'n gealltuinn.

VII.

Thubhairt Iain caomh, an t urramach mor,
 'ga tilleadh, mar seo :—

“ Nur theid thu suas dha 'n t-Obbe leis
 S nur chluinneas Murchadh Leodach e
 Faighnichidh us feoraichidh e
 Co 'n òinseach rinn an t-amhran ?”

VIII.

Agus thill Eibhric e mar a leanas :—

An deigh dhut sin a dh' radh rium
 Cha bu tusa bhi mi 'g ardachadh
 Ach an Ti a bhairic ort
 Dheth ghras an ni gach gann dut

IX.

Ach ghabhainn orm a dhànadas
Na chuirinn Iain Mac Phadruig leis
Gu Maighstir Ruaraidh Bhracadail
An dàn-s' air Gobha Shrannda.

B R U A I D L E A N.

I.

“ **S** CIAN fada mo là leam
Gu ’n dian mi na fàgail
S mi ’gabhail tur ghràin
Dheth na Bhiobull ;

II.

“ Cha chluinnear san àite-as
Ach leughadh us cràbhadh
U’s m’ inntinn s mo chàil
Air fàs sgìth dheth.

III.

“ Dol dachaigh is feàrr leam
Gu m’ athair s mo mhàthair
Nach cronuich dhomh càil
Dheth na nì mi :

IV.

“ Cha strìochdadh an àrdan
Do neach a shìochd Adhaimh
Gu m’ shealladh ro àrd
Tho’irt gu h-ìosal.

V.

“ O rugadh mi’ m’ phàisde
 Cha d’ rùisg iad mo mhàsan
 S cha d’ bhuail iad le gadaig
 Na taod mi.

VI.

“ Ged bhristinn an t-Sàbaid
 Cha ’n abradh iad càil rium
 S cha b’ olc leo mar ghnàth dhomh
 Bhi baoth-chainnt.

VII.

“ Cha ’n fhaigh mi Nic Phàice
 Na cailleach a cheàird ann
 Gu fiosachd no fàisneachd
 Dhomh innse.

VIII.

“ Mo mhaighstir gàbhail
 Cho coirbte na ’nàdur
 S ri gillean nach tàir mi
 Bhi briodal.

IX.

“ Le achmhasan làidir
 Gu ’n dhuisc e mo nàdur
 Gu labhairt ni ’s dàna
 Le mì-mhodh ;

X.

“ S ’n uair chuala mo phàrant
Mar thug mi dha tàire
Cha b’ ann ri mo chàineadh
A shìn iad.”

XI.

S math fhuaireadh tu Hàna,
S e thu’irt an tràth sin
Gu ’n d’ thug thu dha tamailt
Le dìmeas.

XII.

“ Cha ’n fheudainn dha géilleadh
Gu rannsachadh Beurla
S ’g am chumail o’n chéilidh
Le sgrìobhadh.”

XIII.

“ Thig dhachaigh s grad fhàg e
Dian sniamh agus càrdadh
S bidh coma gu bràch
Dheth chuid sgrìobhadh.

XIV.

S na fuiling ri d’ bheò dha
Bhi diteadh an Leòdaich
S ro mheasail us mor
Againn fhìn e ;

XV.

S ged ghonadh e'n cridhe
 S i Mòr a cheann uidhe
 S biodh iadsan a bruidhinn
 Mar dh' fhaodas.

XVI.

Cho tric s nì e taghail
 Bidh Mòr air a feitheamh
 Seinn fuinn bheir deagh bheatha
 Dha daonnan.

XVII.

“Tha sibh-se to'irt bàrr
 Air gach clann ann san ait-s'
 Dh' fhag siud iad g' ur càineadh
 Le mì-run.

XVIII.

Cha 'n ioghnadh leam féin sin
 S 'n uair théid thu na d' éideadh
 Gur tearc tha bean t' eugaisg
 R'a faotainn.

XIX.

S do ghruag tha ro thlachdmhor
 Na camlagaibh bachlach
 S gu h-iomlan làn taitneachd
 Na t' aoduinn.

XX.

S do mhalan cho bòidheach
Ri iteig 'n lòn-duibh
S do ghruaidhean mar ròsaibh
Nan caorunn.

XXI.

B' fhearr diolanas Moire
No iomadach posadh
Ge lionmhor thug beol-bheum
D'a thaobh dhi.

XXII.

S gur iomadh bean uasal
Air làimh bheireadh suas i
D'a cùirt far nach luaidhist
Air aon diubh.

XXIII.

Dh' fhag siud an cuid cleamhnas
Na ghniomh tha ro aingidh
Araon air a laimh-san
S do taobh-sa.

XXIV.

S e miann bhi do-cheamnsuicht
'N uair shrioched i g'a ainneart
Gu dilleachdan fann
'Chur air faontradh.

XXV.

O b' fhearr gu 'n robh 'n dàn seo
N a 'lian di chum teàrnaidh
Ag greasadh chum slàint
Agus saorsa.

XXVI.

S gu 'n tigeadh do ghràs ort
Na dhuisgeadh o'n bhàs thu
Gu d' lotadh na t' àirnibh
Le faobhar.

XXVII.

S a chuireadh fo d' chomhair
Do lot a bhi domhain
Us t' fheum air fìor chobhair
Na saorsa.

XXVIII.

S a feum air a glanadh
Bho bhréine ro shalaich
Gu léir an cuan fala
An Fhir-Shaoraidh.

XXIX.

Ach Dia gu 'cur cabhaig
Le 'ghras ort gu h-ealamh
Gu teicheadh le t' anam
Gu saorsa.

XXX.

Cha mhor bheir e shòlas
Do t' anam s an dòruinn
Na milltean dheth d' sheors
Bhi ri d' thaobh ann.

XXXI.

S e anamannaibh mollaicht
Do ifrinn is connadh
S bhi lionmhor cha chothrom
Do aon diubh.

XXXII.

Uisge searbh leis a mhollachd
Uillt do ghairsinnean collaidh
Gu lobhadh do bhronn-sa
Cha taom e.

XXXIII.

S ge atadh do shléisneadh
A chleachd do mhì-bheusaibh
Le d' neòghlan ri creutair
Gun ghaol dut ;

XXXIV.

A fìor uisge 'bheannachd
Mor àigh nì do ghlanadh
Nì sgiamhach na 'shealladh
Gun ghaid thu.

XXXV.

Na ghabh thu do shòlàs
An comunn an Leòdaich
Air leabaidh 'ur dòruinn
Bidh daor dhut.

XXXVI.

S nì taitneach do 'n leomhann
An t-uain bhi fo spògaibh
S cha 'n ann gus a phògadh
Le gaol da.

XXXVII.

S e'n taitneas s an sòlas
Bha 'ghnàth ac' 'san t-seòrs' ud
An slugadh mar lòn
Do 'n lòn-chraosach.

XXXVIII.

S a reisd air an dòigh sin
Tha 'n gaol tha 's an Leòdach
Do chiocras ro neò-ghlan
'To'irt saorsa.

XXXIX.

S tha 'n gaol sin 'san t-Satan
Ga slugadh ma thàireas
Ga ifrinn a chràidh
'G a shlaodadh.

XL.

An gaol ud tha neò-ghlan
S e 'ghnàth bhi neo-stòlda
Cha ghabh e 'chaoidh còmhnuidh
Aig aon té.

XLI.

Tha Somhairle air d' fhàgail
Gu posadh am Beàrnaraidh
Cha 'n fhaigh e gu bràch ann
Bean d' aobhachd.

XLII.

Ach O ! 's ann air bha 'n draothachd
Nach innsear 'o m' thaobh-sa
'N uair dh' fhàg e le tàire
Bean t' aogaisg.

XLIII.

S e 'call a chuid nàire
Thug riamh gus do fhàgail
S nach faigh e bean t' àilleachd
Ri 'shaoghal.

XLIV.

“ Na biodh-sa ga 'chàineadh
Ged dh' fhàg e mi cràiteach
S ann fhuair iad a' sàs e
Fo 'n daoraich.”

XLV.

S mas misgeir gu òl e
 S ri leanmhuinn na pòite
 Bu tusa 'n fhior òinseach
 Ga 'chaoineadh.

XLVI.

“Ged chuir e tur chùl rium
 Cha bhidh mi ga' ionndrain
 Oir 's deas tha fear ùr dhomh
 Ri fhaotuinn.”

XLVII.

Ged bhiodh iad 'n an ceudan
 'N am buidhnibh s 'n an treudaibh
 A falbh às do dhéigh-sa
 Cha b' ioghnadh.

XLVIII.

“S iomadh fleasgach us oigfhear
 Le 'm b' mhiann bli ga m' phògadh
 S e dh' innseadh siud frògaibh
 A chaolais.”

XLIX.

S nì fìor leam do ràdha
 Oir cha'n fhaic iad measg àireamh
 Do choltas an àilleachd
 S an aobhachd.

L.

Le d' ghorm shuilibh meallach
 Is colgarra sealladh
 S do bhian mar gheal chanach
 Na raointean.

LI.

“ Cha 'n e mhain mo chuid àilleachd
 Ach glaine mo nàduir
 S neo-thruaillidh gun fhàilling
 Gun ghaoid mi.”

LII.

Nam b' aon ann am beus
 Mar do théist umad féin
 Ri t' fhaotuinn mar chéile
 B'e 'n fhaodail.

LIII.

“ Ach Ruaraidh Ruadh Chléirich
 Cha ghabh mi mar chéile
 Tha 'phearsa 's a sgèimh
 Ro mhò 's caomh leam ;

LIV.

“ Cha ghabh mi le Tormaid
 An caolas na Morchadh
 Ged dhianamh e dorghadh
 Us taomadh.

LV.

“ S a chiste bhig laghaich
Bithidh dram aig us tea
S bithidh sinn aig air thathaich
Na daoraich.”

LVI.

Bidh 'n t-aran s an càise
S an t-ìm aig do mhàthair
S bidh plaidichean blà dha
Aig caomhaig.

LVII.

Cha dùin i an dorus
Le cloidhean no dealan
Tha 'n t-slighe s an cal ud
Cho saor dha.

LVIII.

“ Tha m' athair cho ciùin rium
S ged theirinn an éigh ris
Cha 'n abair e dùrd ach
A ghaoil rium !

LIX.

“ S mo mhàthair cho bàigheil
S ged theirinn a phlàigh rithe
Cha dian i ach gàire
Na m' aoduinn.”

LX.

S ged dh' éireadh a bhraodag
 Le feirg ann an Raonuid
 Dhoibh b' éigin gu 'n géill' iad
 Araon di.

LXI.

S gu 'm b' fheàrr leithe no soisgeul
 Ged dhianadh i osnadh
 Bhi oidhche 'n a fhochair
 S na raontaibh.

LXII.

Ged nach rachadh i 'n leughadh
 Is i rachadh 'n a h-éideadh
 Gu imeachd gu féill leis
 Gu h-aotrum.

LXIII.

Culaidh bantraich s ann mhùth
 Mar bhan-chliamhuinn Iùdah
 S chaidh ribein a tùrs'
 Chur gu taobh leatha.

LXIV.

S na nìghneagan greannach
 Bha 'g radhtinn gur fanoid
 Bha 'm' òran do Hana
 S nach b' fhìrinn ;

LXV.

S ann bha iad lan doil'inn
 A chionn bhi 'ga d' mholadh
 S iad féin gun riut col'ach
 A h-aon diubh.

LXVI.

Cha bhreugan no sgannal
 S an dàn seo th' air m' aire
 Ach firinn gun mhearachd
 Gun chlaonadh.

LXVII.

S mur sguir iad dheth 'n glogais
 Dheth 'n goileam s dheth 'n leomais
 Iad fein,—théid iad còmhladh
 Riut sgrìobht' ann.

LXVIII.

S ma théid ann an tarring
 S gu 'n gluais mi mo theang' orr'
 Bidh cruaidh orr', mar aithreach,
 Leo strì riut.

LXIX.

S ma dh' ìnnseas mi phàirt diubh
 Mu 'n cleachdaibh s an àbhaist
 S nì neònach mur nàir leo
 Ri éisd' e.

LXX.

“ Thu’irt mi féin ris a choinne
Nach b’i bha s a choire
Ach e féin bhi mi-loinneil
S gun strìochdadh.”

LXXI.

S math fhuaireadh tu, ’chuilein !
S an gaol th’ aig air luraig
A chàineadh bhi fulang
Cha ’n fhaod mi !

LXXII.

Nam b’e gaol a bha òrduicht
Do Mhòr bha ’s an Leòdach
S ann ghabhadh e pòsd ris
Mar aon i.

LXXIII.

S cha bhiodh e na bhréidean
S an t-seisean aig té’ile
S fo ùbhladh aig cléiribh
Ga ’fhiachnadh ;

LXXIV.

S ann leis-san a b’ annsachd
Mar bìodh ’bhi na ’bantraich,
A pòsadh,—se dhannsadh
Gu h-aotrum !

SOCHAIREAN SLUAGH DHE.

I.

S truagh do 'n t-saoghal mar thàlaidh
An t-seann nathair ar pàrantan
Nuair a dh' aom iad le Sàtan
O'n inbhe b' àird' thugadh dhoibh ;
Bu nimheil braon a ghath bhàsmhoir
A lot ar sinnsir sa' ghàradh
Le'n chaill iad iomhaigh na h-àilleachd
S gach gealladh àigh às a cheann ;
S cha robh seol na cion-fàth ann
Air an saorte an t-àlach
Go 'n d' ullaich Criosda deoch-shlànaich
Dheth fhuil mar phlàsda do 'n dream,
A dh' eisdeas tairgse nan gràsan
S nach dean dearmad air 'àithntean
S a thig ga 'n tearmunn fo 'sgàile
Le creideamh slàinteil gun mheang.

II.

Air dhuinn bhi 'n duathar na h-oidhche
An codal bruadair gun soillse
S còir dhuinn mosgladh gu h-aoibhneach
Bho shuain s bho chuibhreach a' bhàis ;

Tha sgeula bàdhar r'a chluinntinn
 Dha 'n tig dhuinn cluas 'tho'airt le faoilteachd
 An ti thug buaidh air an t-saoghal
 A' tairgse saors' o'n trom chàin :
 Tha 'ghairdean neartmhor ruinn sìnte
 S a ghràdh cho laiste na 'chridhe dhuinn
 S a ghràs us fheartan gun diobradh
 Do 'n neach a dh' aontaicheas dha ;
 Ach 's truagh a thachras do dhaoine
 'Bheir fuath dha reachdan s nach taobh iad
 Us fuaime na caismeachd-sa daonnan
 Ga 'n gairm bho dhaorsa ma 's àill.

III.

Thig dhuinn smaointinn le cruaidh-chàs
 S le tùrsa cridhe fo throm uallach
 Bho 'n àm sam b' aithne dhuinn gluasad
 An t-olc bhi fuaight ri ar gnàths ;
 Ann a' mì-run 's a fuarchaint
 Làn do fharmad s do thruailleachd
 Do dh' aimhreit, strì agus tuasaid
 A bha sinn buailteach gach tràth ;
 Ach 's aobhar misnich us cruadail
 Dhuinn teachd Iosa gu 'r fuasgladh
 A thaisbein cairdeas us truas dhuinn
 Nach faod mi luaidh na mo dhàn ;
 Sgealb dorsa-praisich s a bhuaill iad
 Le neart a ghairdean s a ghuaill'ibh
 Thug cìs far Shatain le cruaidh-ghleachd
 Bho 'n thug e buaidh air a bhàs.

IV.

S olc an iomacheist s an luasgan
 Th'air clann nan daoine gu cnuasach
 Na nithe faoin nach bh' eil buan dhoibh
 S a sheargas luath bhàrr a bhlàir;
 S iomadh aon le fìor thuaileas
 Tha gaol an t-saoghail-sa 'buaireadh
 S a leig a thaic s a throm-uallach
 Air saibhreas suarach a mhàin
 S nach dean smaointinn na gluasad
 Gu'n dean an t-aog a ghrad bhualadh
 S gu'n téid bho mhaoin a ghlan sguabadh
 Sios fo fhuar lic an làir;
 Ach ciod a bhrìgh dha 'sna fhuair e
 Dh' aindeoin nì deth na bhuaanaich
 S 'anam priseil us luachmhor
 A' bhi fo thruaighe là bhràth.

V.

Bho 'n tha sinn fad ann an dùsal
 Fo chuing a' pheacaidh ga 'r mùchadh
 Tha 'n oidhche faisg agus dlùth oirnn
 Mar dean sin umhlachadh luath;
 O's nì tha nadarra dhùinn e
 Gun tig am bàs an gearr ùin' oirnn'
 S còir dhuinn faire le curam
 S nach dean sin urnuigh san uaigh;
 Ach s còir dhuinn breithnachadh beòthail
 Mu staid s mu aimid nan òighean

Dha 'n theirig ola na 'n lochrain
 Air dhoibh bhi comhladh na 'n suain ;
 Nuair thainig gairm an fhir-phosda
 S a bhuail iad dorus na tròcair
 S ann fhuair iad druidt' air an sròin e
 S b'e cùl na comhla an duais.

VI.

Cha bhi ar leth sgeul ach faoin dhuinn
 Gu dol a theicheadh o'n fhìrinn
 Air eagal breislich na aotramais
 Gun bhi strìochdadh dha 'n àithn ;
 Far bheil creideamh da rìreadh
 Cha bhi geilt air na 'smaointean
 Nach bi e teasraigt o chaoch s bho
 Gach ni a dh' fhaod dha bhi 'n dàinsh ;
 O bhitheas Freasdal cho caomh dha
 S gun dean e theagasg s gach aon ni
 Chum bhi seasmhach s nach sraon e
 Le neach a ch' e dol cearr ;
 S bithidh e faicilleach daonnan
 Mar ghaisgeach tapaidh gun chlaonadh
 Gu'm faigh e'n samhchair deagh choinnseas
 Bheir fois d'a inntinn us tamh.

VII.

Cha tabhair cealgaireachd dhaoine
 Dh' aindeoin sheanachasan faoine
 Na seanasgialan baotha
 Dha 'n fhocal caochladh gu bràch ;

S a neach a chreideas air chinnte
 Bithidh e seasmhach a chaidh dha
 Gheibh e 'theagasg cho grunn-dail
 S gun tuig e phuingean ni 's feàrr ;
 S a neach nach creid cha bhi cuimhn' aig
 A dh'aindeoin ni dheth na chluinn e
 S nach 'eil rùm dha na 'inntinn
 Cha 'n 'eil loinn aige dha ;
 Ach 's còir dhuinn uile bhi cuimhneach
 S ar doigh s ar muinghin bhi daingnicht
 S e seol a bhuilicheas ruinn e
 S gur tha'nn r'a linn a thig gràs.

VIII.

Cha 'n ann gu dìomhanas glòire
 Tha 'n t-sàbaid naomh air a h-òrduch
 S tha neach nach géill do an dòigh seo
 A' cur a phòir nach to'air bàrr ;
 Mar dean e éisdeachd le stoldachd
 Ri sgéul an aoibhneis ga 'sheoladh
 S gu 'm faod an neach a bhios eòlach
 Na nithe-s' a mheorachadh dha ;
 S ma fhuair neach tuigse na eòlas
 Ciall na gliocas na fòghlum
 Reusan susbainteach beòthail
 Mar chuspair dòchais an gràidh ;
 S nì e dh' fheudar a chòmhdach
 A mach o bhriathran a bheòil-san
 Gu bheil e fiachaicht us òrduicht
 Dha 'n neach sin comhnadh le càch.

IX.

Neach nach dìbir a chàirdean
 Uile mhaoin agus eàirneis
 Air sgàth Chrìosda s nach fàg iad
 Cha bhi 'chràbhadh ach fuar ;
 S a neach tha lionta le gràdh dha
 S a chuir srian ri mhì-chàileachd
 S a ghabh a riaghailte mar àbhaist
 Ged bheir a bhràithrean dha fuath :
 Cha bhi cùram na sgàth air
 Ged robh diombadh aig càch air
 Us spiorad Chrìosda ga 'àrach
 S ga chumail sàbhailte suas ;
 S ni a dh' fhaodas e 'ràitinn
 Leis an t-salmadair Dàibhidh
 Trà bheir e spéis dha chuid àithntean
 Nach gabh e nàire romh shluagh.

X.

Oir s beannuicht iàdsan tha brònach
 Fo spiorad bhrùit agus leòinte
 Oir gheibh iad oighreachd na glòire
 S a' meal iad sòlas nach tréig ;
 S a mhuinntir mhacanta stòlda
 Tha fo thart 's cìocras na corach
 Cha 'n airceas biadh dhoibh na dòghlum
 Na 'n aite comhnuidh air neamh :
 S gach neach tha 'giulan geur-leanmhuin,
 Talcais, cul-chainnt no anacainnt

S a dh' fhuil'gis diomb air sgàth ainm-san
 Bidh crun nach searg dhoibh mar sgèimh ;
 S bidh 'n ionndas cinnteach us dearbhtha
 S cha chnàmh an leomunn no mhéirg e
 S theid uile mhiannaibh an anman
 A chasg air falbh uath gu léir.

XI.

Thoir thusa, Rìgh ! dhuinn mar thàlant
 A réir do chaoimhneis a ghnàth dhuinn
 Bhi tabhairt feum às na bhàir 'g thu
 Dheth d' ghràs oirnn nach gann ;
 O ghabh sinn oirnn bhi cho dàna
 S gu'n d' ith s gu'n d' òl sinn a' d' làthair
 A chuir ro shòlaimte 'ghràidh sin
 Dheth na chophàrtaich sinn ann ;
 Gu 'm b' e ar n-iarratus gnàthaicht
 Thu féin ga 'r stiùireadh na d' ràthaidean
 S do stàtuin naomh bhi ga r' n-àrach
 Anns gach là mar do chlann ;
 Le cogadh cruadalach spàirneil
 'Cur smachd air buaireadh an namhaid
 Fo bhratach bhuadhar an t-Slanfhir
 A' cumail sgàil air ar camp.

XII.

O's tus' am fìor aran beò sin
 S a ghibht ro phrìseil us shoghmhor
 A chaidh a riarachadh oirne
 Réir t' fhocail beoil nach 'eil fannt ;

S o shuidh sin sios aig a bhord sin
 Do reachdan fìor bhì ga 'r treorach
 A chum gu 'n ioc sinn ar boidean
 O ghabh sinn oirnn iad os laimh ;
 Oir s tràth gu fìrinneach t' fheoil dhuinn
 Us t' fhuil gur ioc shlaint r'a h-òl i
 A chaisgeas iotadh a mhor-shluaigh
 A ghlacas còir ort le snaim ;
 Air an aobhar sin deonaich
 Dhuinn do ghliocas gu 'r seoladh
 O's nì e th' agad gun sòradh
 S gach aon le 'n deoin bheir thu dhoibh.

XIII.

Biodhamaid misneachail dàicheil
 Le armachd Chrìosda mar ghearrd oirnn
 O tha 'n Fhìrinn ag ràitinn
 Gu bheil ar namhaid mu 'n cuairt,
 Mar leomhan bheucach an dàmhair
 Dh' fheuch co dh' fhaodas e 'thaladh
 A' cur a lion ach an tàir e
 Neach le fàth shlugadh suas ;
 Le glacadh clogaid na slàinte
 Bheir dhuinn buaidh air le tàbhachd
 S a shaighdean guineach a bhàthadh
 Fo thacs a gairdean nam buadh :
 S le gleachdadh duineil gun fhàillinn
 S le gaisge smiorail neo-sgàthach
 S le 'cur na 'aghaidh le spàirn dhuinn
 Air theicheadh tàiridh e uainn.

XIV.

Ach cliù gun chrìch ann sna h-ardaibh
 Dha 'n an triath thug an gràdh dhuinn
 A dh' oibrich miorbhuil cho àghmhor
 Gu sinne thearnadh o chall ;
 Us urram shiorruidh do 'n Ard-Rìgh
 A dh' aontaich iobairt ar slainte
 S a chuir fo chis dhuinn an nàmhaid
 Rì 'n robh ar nàdar am bann ;
 A dh' fhuiling riasladh us tàmailt
 Fo gheur phiantaibh ro chràiteach
 Nan sleaghan iaruin s nan tàirnean
 Troimh chorp ga 'n sàthadh gu teann ;
 S e 'ìochd a bhuaich dhuinn Pàrras
 O staid ar dualchais ri Adhamh
 A' giulan truaighe na 'r n-àite
 Fo ghuin a' bhàis air a chrann.

XV.

S lionmhor tarcuis us geurchuis
 A dh' fhuiling Ios' fo ar n-eucoir
 N uair thaom fraoch feirge Dhé air
 Mar thuil gu léir air a cheann ;
 An tì ro-naomha ga 'reubadh
 A' tabhairt dioladh na 'r n-eiric
 A dh' oibrich saothair na réit' air
 A chrois ga 'cheusadh na 'r geall :
 Leis na dhorchaidh na speuran
 S gach creag gu 'n sgealb às a chéile

Gu 'n ghlaodh e 'n searbhas a phéine
 Mo Dhia na treig mi san àm ! ;
 Cò 'n cridhe fèdla nach éilltich
 S dha do ghaol nach dean géilleadh
 Us guth do throcair ag éigheach
 Saors o leir-sgrios air ball.

XVI.

Tha bàs us breitheanas dlù dhuinn
 O nach tair sinn teicheadh no liùgadh,
 S e fàth ar n-eagail s ar mùiseig
 Mur dean sinn iompachadh tràth ;
 Mur bi sinn deas air ar n-ionnlaid
 S gach la a' greasad ar n-ùine
 S gur nì nach beag dhuinn ar cùlag
 Mur gabh sinn curam gun dàil :
 S gu 'n dean an Sgriobtur oirnn drù'adh
 S a bhrìgh ga 'theagasg sa' chùbaid
 Le 'm faod ar tuigse bhi ionnsaicht
 Gu 'n tig a chùis oirnn os aird :
 S nì neo-leth-sgeulach dhùinn e
 S lamh a fhreasdail ga 'r caomhnadh
 Mur dean sinn grad thighinn d' a ionnsuidh
 Us réis ar cùrsa cho gearr.

XVII.

An latha mor a chruaidh chunntais
 N uair a shéidear an trompaid
 S a théid a mhorshluagh a dhùsgadh
 Fo ghlais na h-ùrach bha 'n sàs ;

Bheir am breitheamh gairm chum a mhùid dhoibh
 S bithidh na h-aingidh fo chùram
 A tighinn an lathair na cùirte
 S nach faigh an tursa dhoibh bàigh ;
 S a mhuinntir uaibhreach nach b' fhiù leo
 Iad fein a shrìochdadh an umhlachd
 Theid iad a nis air an ùrnuigh
 Ri creagan stùchdach nam beann ;
 Us iad a lùbadh an glùinean
 Ris gach sliabh ann an dùrachd :—
 Iad a thuiteam s am mùchadh
 O fheirg a ghnuis air an ceann.

XVIII.

S an dream chuir cùl ri bhi diadhaidh
 S a leig an curam air dìchuimhn
 Tha 'n sloc-mùchaidh gun iochdar
 A's farsuing gial air an sàil ;
 S theid an dùnadh am priosan
 A ghal s a dhlù-ghiosgan fhiacal,
 S bidh deatach smùidreach am pianntaibh
 A' dol gu siorruidh an aird :
 S aobhar smaointean ro chianail
 N uair thig am binn ann am fianuis
 A bhi 'g éisdeachd nam briath'raibh
 Tha 'n soisgeul fìor riu ag radh :—
 A shluagh tha malluicht uam triallaibh
 A thaobh s nach l' aithne dhomh riamh sibh
 A chum ur losgadh an griosaich
 S an teine dhian o nach tàir.

XIX.

Ach sin an latha bhios aoibhinn
 Dha 'n dream nach d' aontaich do 'n eucoir,
 N uair chuirear seula Mhic Dhé orr'
 An clàr an aodainn le buaidh ;
 S a' mhuinntir cheudn' theid an éideadh
 An trusgain fhada ghlan ghle-gheal
 A' nigh an earradh gu léir ann
 'M fuil s an creuchdan an Uain ;
 Cha bhi acras na iotadh
 Cha bhi airsneul no sgios orr'
 Chaidh an airceas fo chis dhoibh
 Tha fois us sith dhoibh bith-bhuan :
 Theid am bròn às an cuimhne
 S thig an deoir gu toilinntinn
 A' tabhairt glòire dha 'n tì sin
 A chuir crìoch air an gruaim.

XX.

Tha 'n Soisgeul fìor dhuinn ag innseadh
 N uair a dhéireas na firein
 Gun teid an tearbadh mar chaoirich
 S gun teid an caochladh an snuadh ;
 Théid am mùthadh an aogas
 S theid an comhdach an aobhachd
 Theid an crunadh le naomhachd
 S le seul a ghaoil air an gruaidh ;
 A dol a steach ann san aoibhneas
 A ghabhail seilbh air an oighreachd.

Bha air a gealltuinn ro laimh dhoibh
 Ann san rioghachd neo-thruailt :
 Ann sa chùirt a's glan boillsgeadh
 An cuideachd glormhor nan aingle
 S cha tig sgleo air an soillse
 Le ceol ga 'sheinn a's binn fuaim.

XXI.

A Rìgh ! tha 'n cathair na glòire
 S na neamhan fhiorghlan a' d' chomhnuidh
 Furtaich fein agus fòir oirnn
 O tha sinn leointe fo chràdh !
 Le leigeadh ris dhuinn gach dò-bheart
 Dhe'n robh sinn ciontach o'r n-oige
 S dean sinn fiosrach na t' eòlas
 Air sgàth do throcair na 'r càs :
 Thoir dhuinn bhi 'g earbs' ann an dòchas
 Gu'm faigh sinn teannadh o dhòruinn
 S gu'm faigh sinn seilbh ann an còir ort
 Gu bhi tigh'nn beo na do ghràdh :
 S glan ar n-anmana còmhladh
 Bho shal s bho anabas na feola
 Oir 's lusan anfhuinn gun treoir sinn
 As eugmhais comhnaidh do ghràis.

COMHRADH EADAR SOISGEULACH AGUS
CUIBHEASACH.

I.

Soisg : Tha 'n staid 'm bheil an righeachd
Air chinnt a' mor-chunnart,
Gu 'n tarruing iad sgriob oirr'
Nach aotrom r'a fhulang
Le 'm foirneart air daoine
Bleith aodann nam bochd ;
Ri cosg an cuid maoin
Ri mì-naomhachd 's eu-ceart,
Ri misg us ri craos
Us ri fanoid s mi-bheusaibh
'S le briseadh na Sàbaid
Gu dàna le tarcuis :
Us anama neo-bhàsmhor
Fo thair le mi-cheartas
S gun eagal roimh Dhia
A bheir dioladh gu goirt.

II.

Nach bronach ri àireamh
S cùis chràidh agus eagail,
Na tha iad ag ràitinn
Mu Pharlamaid Bhreatuinn

'S cuirt seisein na righeachd
 'S mu 'n bhinn iad a thug,
 'N aghaidh fianuisean Dhé
 S lagh steighicht ar n-eaglais
 A shaltairt 's a reubadh
 S an lagh féin chuir na 'sheasamh ;
 Bhi sparradh le fòirneart
 Ro mhor air a phobull
 Luchd teagaisg gun ghràs
 Nach dean Iacob a thogail
 Ach cosmhuil ri Herod
 An reubadh s a' mort.

III.

Cuibh : Ach ciamar is righeachd i
 A chaoidh mar a nochd i
 Gur h-eiginn d'a h-ìochdarain
 Strìochdadh d'a focal
 'S d'a laghannaibh géilleadh
 Gu reusanta glic ?
 Tha cóir aig gach aon
 A chuid maoin agus beartais
 A chosg air gach aona chor
 Mar chìtear gu ceart leis
 'S gun taing tho'irt do chàch
 Ciamar tharlas dha chaitheamh
 An cluiche na 'm bàllachan
 Abhachd no aighear
 'S thaobh brisidh na Sàbaid
 Tha fàth air son sin.

IV.

Ach an taobh dheth 'm bheil sibhse
 Air chinnt tha ro-dhàna
 Gu breith a tho'irt daonnan
 'S gu dìteadh gach gnàtha
 Gach lagh us gach riaghladh
 Mur strìochd e da 'r beachd :
 Cha 'n ionnan s ar taobh-ne,
 Tha sìochainnt us samhchair
 Fainear dhuinn gach aon uair
 S gach nì biodh mar 's àill leis,
 Cha 'n fhaod sinn nis 'mhùthadh
 No thionndadh gu 'r n-ailghios
 S tha Dia leinn a' giulan
 S gach cùis mar a tha sinn.
 S e ar n-earbsa s ar dòchas
 Na 'thròcair ar taic.

V.

Soisg : Ged bhagradh le Dia
 Air luchd-deanamh na dò-bheirt
 Gu 'n sgrios e gu pian iad
 Gu sìorruidh s gu dòlas
 Their brionnal an Diabhail
 Nach gnìomhaich e sin
 S their sibhse 'n nì ceudna
 Le briathribh 'ur bilibh
 Ri peacaich an-diadhaidh
 S cha 'n iarr iad gu pilleadh

S air slighe na léir-sgrìos
 Bhur treudan tha 'g imeachd
 Ghabh Satan dha féin sibh
 Mur bheul gus a' milleadh
 S mar phrop do luchd-euceirt
 S lagh Dhé chur an siop.

VI.

Cuibh : Tha sinn deonach bhi strìochdt
 Do ard riaghladh ar righeachd
 'S do ar n-uachdarain shìobhalt
 An sìochainnt s an caoimhneas
 Réir an rùin sin fo 'n d' thainig
 Le 'r lamh a chur ris :
 Buinidh dhuinn bhi to'irt umhlachd
 Do gach ughdarras talmhaidh
 Cha 'n e mhàin do 'n chuid chiùin diubh
 Ach tha dùr us làn anameinn ;
 S cia mar dhitear a reisd sinn
 Chion nach géill sinn d'ar beachd-sa
 Gu bhi saltairt le tàir
 Air fìor àithn' seo an Abstoil
 Tha gu soilleir ag iarraidh
 Gu'n sìochdamaid dhi ?

VII.

Soisg : Ann an cuis 'n uair a dh' fhaodas
 Mar a chì sibh s is léir dhuibh
 Laghaibh Dhia agus dhaoine
 Bhi 'n easaonta dha chéile

Cò 'n aon dhiubh d' an géill sibh
 S le chéil iad r' ur n-uchd ?
 Tha eisimpleir naoimh
 Dhuibh ag innse cò aca
 Dha 'm bu chòire dhuibh sleuchdaidh
 Ann ur cridh s ann an cleachdaidh :
 Ciod rinn Maois a thaobh Pharo
 S Mordecai thaobh Hamain
 S mar bha chùis a thaobh Shauil
 Agus Shamueil bheannaicht
 S an gabh sibhs oirbh a ràdha
 Gu 'r feàrr sibh na 'd siud ?

VIII.

Bha aig Maois agus Pharo
 Sith us samhchair ri chéile
 Gus an d' thainig an gràs air
 Dhuisg an aird ann an eud e
 S threig e daorsa na h-Eiphit
 Gun e fein chur fo bhruid ;
 S 'n uair a ghairmeadh o'n aird e
 Mar cheannard an treud sin
 Bha le Dia fo bhruid Pharo
 Fo chruaidh chàs agus deuchainn
 S e ga 'n cumail na 'n tràillibh
 Ann an clàbar na créithich
 S a h-aon diubh cha b' àill leis
 Dhol do 'n fhàsach chum aodhraidh
 Gu 'n bhual Dia leis a phlàigh e
 Riamh cha b' àill leis dhiubh sgur.

IX.

Ach gabh mo leithsgeul car uair
 Tha smuain tighinn fanear dhomh
 Mu thimchioll nì bhruadair mi
 Uaireigin aithris ;
 S chuid nach d' thainig dheth bhrìgh
 Tha e sior thighinn gu teach ;
 Oir buinidh i dìreach
 Do 'n nì 'tha fanear dhuinn
 Mu thimchioll lagh righeachd
 S tha mhìneachadh farasd
 S cha bhi e neo-fheumail
 Ma dh' éisdear le air' e
 S e sin an nì a's aobhar
 Gu 'n d' roghnaich mi thabhairt
 Gu d' inntinn 'san uair seo
 S thoir cluas dha le beachd.

X.

Or leam gu 'n do tharladh
 Dhomh là sin bhi 'g eisdeachd
 Comhradh Mhaois agus Pharo
 S reusan laidir le chéil ac'
 Labhair Pharo gu gleusda
 S or leis féin gu ro ghlic :
 " Tha na miorbhuil dhomh 'g innse
 " Gu bheil Tì ann sna neamhan
 " Tha riaghladh an t-saoghail
 " S thug do Israel deagh-ghean

“ S chum nach tuit mi s a phlaigh seo
 “ Deanadh iàdsan dha aodhradh
 “ Ann san tìr mar is àill leo
 “ Ach do ’n fhàsach cha téid iad
 “ Chum ’s nach caill mi le ’n triall uam
 “ M’ àrd riaghladh ’s mo mheas.”

XI.

S labhair Maois ann an ciùineas
 Briathraibh druidhteach neo-ascaoin :
 “ Tha lagh Dhia aig an t-sluagh seo
 “ Dh’ fhàg do d’ shluaghs’ iad neo-thaitneach
 “ S cha do dhùblaich thu ’n cruaidh-chas
 “ Gus ’n do ghluais iad r’a ghuth ;
 “ Thaobh ’s gu ’n ghluais s ann do ’n fhàsach
 “ Dh’ fheumas iad-san dol thairis
 “ Agus iobradh ann dhà-san,—
 “ Ni tha graineil ’n ur sealladhs’.
 “ S cha do chord e ri d’ chàileachd
 “ Gu ’n robh ’n gnath seo fanear dhoibh,
 “ Ni a dh’ uabharaich t’ àrdan
 “ Gus an cràdh le geur an-iochd
 “ Ach gu truagh dhuit cha ’n fhàgar
 “ Uiread s càilean dheth ’n dus.”

XII.

Ach na dheigh sin thu’irt Pharo :—
 “ Tha na plàighean ga m’ theannadh
 “ Tha mo choguis ga m’ fhàsgadh
 “ Fhad s tha ’m bàs na mo shealladh

“ Chionn bhi cogadh ri Dia
 “ Us ribhs’ fhianuisean glic ;
 “ Tha Dia ceart agus fireant
 “ S mise ’s m’ iochdarain aingidh
 “ S deanadh iàdsan dha aodhradh
 “ Ged s ann dìreach da m’ ann-toil,
 “ S mar a dhiarr sibh do ’n fhàsach
 “ Chuid tha làidir dhibh rachadh
 “ Agus fagaibh bhur treudan
 “ Chum nach téid sibh ro fhada
 “ Ach gu ’m pill sibh do m’ iunnsaidh
 “ Le umhlachd bhur cuirp.”

XIII.

Soisg : Fhreagair Maoise gu rianail
 Le briathraibh a bhilibh :
 “ Tha eagal ro phiantach
 “ Roimh Dhia ort us giorrag
 “ S cha ’n eol dhut cò e
 “ Ged ’se chuir ort crith ;
 “ S an seol thu sluagh Dhé
 “ Gun an ceum a chur dochair,
 “ Mu reachdanaibh neamhaidh
 “ S tu féin orr’ a’ d’ choigreach ?
 “ O c’ àit bheil do chiall
 “ Nuair a dh’ iarradh tu nochdadh
 “ Gu’n gabhadh e dianamh
 “ S a ghiamh na do choguis
 “ No gu’n roinn’ e ghlòir àrduicht
 “ Ri gràineig do chnuimh.

XIV.

- “ Nach d’ thug iad dhut umhlachd
“ S gach cùis a bha laghail ?
“ S do d’ riaghailtibh dùthcha
“ Cha mhò rinn iad coire
“ Fhad s a bha iad fo d’ mhùiseig
“ Ro bhruideil us t’-an-iochd,
“ Ach an Ti rinn an gairm-san
“ Gu seilbh air a ghealladh
“ S an to’irt gu naomh sheirbhis
“ Gu tairbhe dha ’n anam
“ S leis féin iad na ’n treudaibh
“ Na ’m feudail s na ’n eallaich
“ S fiù ladhar cha ’n fhàgar
“ Aig Pharo na ’shealladh
“ S bidh cuimhne gu sior
“ Air a ghniomhs’ aig an sliochd

XV.

- “ S bheir mi comhairle ’mhàin ort
“ An tràths an àm dealaich
“ Oir cha ’n fhaic thu gu bràch mi
“ Na d’ lathair air talamh :
“ Nach cuir do chuid tàmailt
“ Ort ardan na driop
“ S na brosnuich ar Dia-ne
“ Le d’ dhiorras na ’s faide
“ Foghnaidh sealladh a shul
“ Gus do smuidreadh s cur às duit

“ S bidh glòir aige dhiotsa
 “ Gu siorruidh le d’ chasgairt
 “ S mu ’n leag e a làmh ort
 “ Gun dàil bi air t’ fhaicill
 “ Mu ’n greas do ghlòir mhiann thu
 “ Le dian ruith gu d’ sgrios.”

XVI.

Ach Pharo gur truagh dha
 Chuir suarach am bagradh
 Bha ’chridhe air a chruadhachadh
 S uamharr ro atmhor,
 Us bheartaich e ’charbad
 Gu falbh le mor dhriop;
 Us bheartaich e ’charbad
 Le armailt s le ’mharc-shluagh
 S e’n dùil air dha falbh
 Gu ’n robh fhearg cho do-chaisgte
 Gu ’n bhrùchd air an fhairge
 Chuir farbhas air eachraidh,
 S e féin fodh mor bhallachrith
 Gun tearmunnn gun fhasgadh
 Nuair thaom an sruth dearg orr
 Ga ’n tearbadh gu sgrios.

XVII.

Cuibh : Cha b’ ionnan linn Pharo
 S an là ’s a bheil sinn’ ann
 S e bha ’nn paganaich ghràineil
 S an là sin s droch cinnich

Nach robh géilleadh do Dhia,
 Na 'n sluagh fiadhaich gun tuigs' ;
 Ach sinn tha 'n ar Criosduidhean
 Riaghailteach socrach
 S a tha géilleadh do Dhia
 S a tha rianail neo lochdach
 Ged tha sinn gu lathail
 Tre fhàilligeadh peacaidh
 A' briseadh air àithntibh
 Tha ghràs-san làn atruais
 S tha thròcair cho mor
 Us nach deoin leis ar sgrios

XVIII.

Soisg : S truagh an dochas do dhaoine
 N cuid smaointinibh meallaidh
 Fo bhrionnalaibh faoine
 'N droch aoin tha ga 'n dalladh
 To'irt geallaidh air Dia dhoibh
 Ged dhianamh iad lochd ;
 Tha bhur creideamh-sa ghnàth
 Na 'phrop làidir ri 'r peacaibh
 S cumail Chriosda, gu dàna
 Ri càch mar chultaice
 Do oibridh an t-Sàtain
 O nach b' àill leibh an casg dhiubh
 Ann an aghaidh crich' àraidh
 Saor-ghrais gu cur às doibh
 Cinn-iùil dhall nan dall aingidh
 Laimh air laimh theid do 'n t-slochd.

XIX.

Cuibh : Ciamar s doill sinn gun léirsinn
 Gus ar treud chur air seachran
 N déigh na chosd sinn ri Beurla
 Eabhra Gréigis us Laidionn
 Agus feallsanaich fheumail
 Chum na dreuchd seo fa leth
 N cathair Mhaois o'n a fhuair sinn
 Buinidh do'n t-sluagh bhi ga 'r n-éisdeachd
 S gach ni orra dhiarras sinn
 A dhianamh d'a réir sin ;
 S bheir sinn ràbhadh do'n aingidh
 Chum s gu 'm pill e bho euceart,
 Cha bhi fhuil air ar cinn-ne
 Mar a pill e na dhéigh sin ;
 Leinn is suarach co dh' fhaodas
 Oirnn gu faoin bhi to'irt breth.

XX.

Soisg : Tha bhur foghlum gun stà
 Mur 'eil gràs na 'cho chuideachd ;
 S mur do ghairmeadh o'n aird sibh
 Ciamar tharlas gu 'n tuig sibh
 Crioich ur dreuchd a chum slàinte
 Ri sìol Abrahàim a cho-chur ?
 S e bhur teistear s cha bhreug e
 Gur luchd reubainn us gadachd
 Tha le tàir air àithn' Chrìosda
 Ga 'cur sìos fo bhur casaibh

'To'irt na nithe tha naomha
 Gu ro shaor do na madraidh
 Tha le 'n gluasad to'irt fianuis
 Air an—diadhachd an cleachdaibh,
 Breugaibh s mionnan ro-ghràineil
 Bristeadh Sàbaid us misg :

XXI.

Cathair Mhaois dhuibh cha 'n eòl i
 S cathair Phoil dhuibh cha 'n aithne
 S ciamar dhéisdeas an slogh ribh
 Airson lòn tho'irt dha 'n anam
 S nach 'eil briathraibh an eolais
 Ann bhur beoil no 'n 'ur beachd ?
 N trusgan clòùtach* neochuannta
 Le pairt nuadh agus sean dheth
 A ta sibhse ri fuaigheal
 Mu na truaigh tha fo 'r mealladh
 Tha ro ghràineil do 'n t-sluagh sin
 Fhuair an snuadh air a ghlanadh
 Ann am fuil an Ard-bhuachaill
 Thug mar luach i g'an ceannach
 Oir 's i 'fhìreantachd luachmhor
 An trusgan luachmhor s am brat.

XXII.

Shreap sibh suas o chrìch fheolmhoir
 Gus 'ur sògh dhuibh a chosnadh,

* clobhtach.

Ach air dorus na crò seo
 Do réir orduigh an t-soisgeil
 Riamh cha d' thainig a h-aon dibh
 Réir na firinn' a steach ;
 Cha 'n e mhàin gur luchd reubainn
 Air an treud sibh gu h-ullamh
 Ach air Criosd mar an ceudna
 Shaor o léir-sgrios le fhuil iad
 Le bhi 'g òcadh do Chésar
 Dlighe Dhé s a mhór urram ;
 S cha lagh sìobhalt no ordail
 Ach lagh foirneartach buileach
 Dha 'n do shleuchd sibh le cordadh
 Ri Criosd fhògradh o theach.

XXIII.

Cuibh : S ann le laghaibh na rìgheachd
 Le daighneachadh barrant
 Chaidh an eaglais dà rìreadh
 Dheanamh cinnteach us daingean
 Trid an gairmear gu reusant
 Eaglais stéidhichte dhi
 S ciod a chòir a tha réisd air
 Mar a géill i bhi tagradh
 Aon sochair do 'n ghné sin
 Tha 'n lagh stéidhicht toir seachad
 S e bu chòir dhi grad thréigsinn
 S gun bhi streup ris na 's faide
 Gu bhi dusgadh troimh chéile
 'G iarraidh leum us tighinn tarsuinn

Air an Uachdaran Shiobhalt
Le strì nach eil ceart.

XXIV.

Soisg : A réir lagh a cho-chordaidh
S e ar còir-ne bhi tagradh
Ar sochairean feolmhor
Dha deoin bharr na staide
Chionn nach d' dhiult sinn dhi umhlachd
Anns gach cùis a bha ceart ;
S ann do aoghairibh dileas
Air taobh Chrìosd agus 'onair
A gheall an lagh siobhalt
Sochair thimeil a thobhairt
Réir na riaghailt a dh' fhàg e
Ann an làmh a luchd oifig
Gu bhi riaghladh a rìgheachd,
Nach 'eil do 'n t-saoghal le cothrom,
Na 'creideamh s na 'h-aoradh
Na 'foghlum s na 'smachd.

XXV.

Buinidh dhuinn air an aobhar-s
Fuireach dh' fheuchainn cìod thachras
Ach am faic sinn an éisdear
Ris na reusain a th' againn
Mar rinn Dàrius uasal
Nuair a fhuaireadh leis fios
Ach an rannsaich s an leugh iad
Le geur-chuis an eachdraidh

Tha mu thimchioll tigh Dhé seo
 Dh' fheuch an léir dhoibh a reachdan,
 Ach am faic iad le 'n sùilibh
 Na rùintinnibh naisgte
 Fo 'n d' thainig iad dhùinne,
 S mas e'n rùn-san tigh'nn trasd air
 Fagaidh sinn' aca treigsinn
 O's iad féin uainn a bhrìst.

XXVI.

Cuibh : Nach reusant' an nì
 Nuair tha stìpean us mǎnsa
 Le eaglais us glìb
 Gu saor ga 'n to'irt seachad
 Le uachdarain sgìre
 Dha iochdarain bhochd
 Gu 'm biodh còir aige reisd
 S gu feudadh e thagradh
 An nì bu leis féin
 'Tho'irt gu réidh dha co 'm b' àill leis
 A dh' aon neach bha beusach
 S fhuair deagh ghean na shealladh
 Ma rannsaich a chléir e
 S nach léir dhoibh ann mearachd,
 'Bhi deanamh an nì so
 Cha saoil mi gur lochd.

XXVII.

Soisg : Leis an lagh seo tha 'n sluagh sin
 Call buannachd an anam

Leis na h-aoghair' gun bhuaidh sin
 Chur gu truagh orr' a dhaindeoin
 S iad gun iùl mu 'n athghinnmhuinn
 Chum an teanachd-sa o'n t-slochd ;
 Rinn an lagh seo lamh-làidir
 Bha ro ghràineil ro lochdach
 Air a chrìch bh' air an stèpein
 S air a ghlib mar nì coisrigt
 'Tho'irt mar shochairean tìneil
 Airson bìdh us lòin corparr'
 Do luchd ionaltraidh chaorach
 S treud Chrìosda fo 'n t-soisgeil
 Bha 'n an aoghairean grasmhor
 Thug an gràdh dha s an toil.

XXVIII.

Cuibh. : Nach eil sinne gu cinnteach
 Na 'r n-aoghairean soisgeil
 Cumail teagaisg a Bhìbill
 Réir firinn an Fhocail
 Ris an t-sluagh a nì 'n dìchioll
 Gu bhi strìochdadh dha lagh ?
 Nì sinn searmon air Chrìosda
 Thug an iobairt na 'r n-àite
 S tha ar n-earbsa na 'shìth-san
 Chum ar saoradh a thainig
 Ged is éiginn dhuinn strìochdadh
 Do lagh dhaoineibh an tràth-sa
 Bheir sinn durachd ar eridh' dha
 Oir s e'n aon nì is àill leis

Ged nach 'eil sinn cho bòsdail
Ruibhs' an nòisein gun bhlädh

XXIX.

Soisg.: Na gabh ort a dhànachd
A radhtainn gur Criosduidh
Thu féin fhad s nach àill leat
Gu bràch dha bhi striochdta
S tu 'saltairt cho tàireil
Air àithn' 's air a lagh
S e fhreagras mar ainm ort
S gu dearbha s tu dhleasas
César an talmhaidh
Oir aithnichear air t' oibridh
Gun chord thu ri César
Gu réidh mar d' cheann eaglais
Do reachd tha thu géilleadh
Oir 's e do chusbaire eagail
Leis a chrùn thoirt bharr Chriosd
O bhi riaghladh na 'thigh

XXX.

Bha Criosd agus César
Le chéil ort cur impidh
Ach cò dhiù dha 'n géilleadh
Tu réisd gu to'irt umhlachd
S gu 'm faicte gu soirbh
Cò d' am b' sheirbhiseach thu ;
Gheall César dhut moran
Do ghlòir us do thaitneas

S do shochairéan feolmhor
 Ro shoghmhor am pailteas
 Gu sàsachadh ciocras
 Do mhiannannaibh peacach
 S na 's leòir dhut gus t' iarrtus
 Dhiobhluidh 'ghnàth altrom
 S dha 's seirbhiseach thù
 Oir 's leis t' umhlachd gu tūr.

PAIRT II.

I.

Soisg. : MHODERAT géill
 Agus éisd le ro aire
 N uair lean thu ri César
 S a thréig thu math t' anam
 S a thilg thu 'n crann ceusaidh
 Gun spéis far do mhuin:
 S truagh an daingneach s an didean
 Dhut sìth air ghrunnd meallaidh
 Théid do mhans' us do stipein
 Do ghlib uat a sgaradh
 S ciod a nì iad do dh' fheum dhut
 Fodh threun-ghlaodh nan ard aingeal
 Ga do ghairm a chum Dhé
 Roimh 'n teich neamh agus talamh
 C' àit an teich thu-sa t' eudainn
 N uair a bheucas a ghuth ?

II.

Cuibh. : Cha 'n nàir' leinn ar n-ainm
 N uair a ghairmear e aidmheil
 S e sìochaint neo-fheargach
 Gu dearbh a nì b' ait leinn
 An càirdeas s an daimh
 Ris gach creutair fa leth,
 Ged nach faod sinn bhi réidh
 Ri luchd eigheach nan creach oirnn
 Tha seirm gach an-aoibhinn
 S fuil ar treud air ar claigionn
 S a' cur sluaigh troimh a chéile
 Le 'n geur-fhocalaibh sgaiteach
 S ga 'm fagail gun fheum gus
 An reusain a chleachdadh
 Cumail ifrinn us léir-sgrios
 Ri 'n eudainn cho teth.

III.

Soisg. : Bha 'n diadhachd na 'gràin
 Do 'n chàil nadarr' o'n toiseach
 Bha mì-run aig Cain
 Do Abel neo-lochdach
 Tre 'n chuir e gu bàs e
 Le namhadas uile ;
 Bha fuath aig Ismael
 Mac Hagar air Isaac
 S bha fuath aig Esau
 Air Iacob am firean
 S bha fuath aig Rìgh Saul

Air Daibhidh ro naomha
 S bha fuath aig Rìgh Ahab
 Do ghnàth air Elias
 Do Mhicaiah am fàidh
 Dh' innis dha mar dha thuit.

IV.

Cuibh. : Cha 'n 'eil sinne le gràin
 A to'irt tàire do Chrìosduidh
 Tha gluasad gu sàmhach
 An gràdh s r(u)inn an sìochaint
 Tha 'n giùlan gu stòlda
 Gun chomhstri gun dragh ;
 S cha 'n 'eil sinn a dioladh
 Le mì-run no farmad
 Luchd teagaisg na fìrinn
 Na 'disleachd do anma
 S cha mhò rinn sinn dimeas
 Air na fìrein a dh' fhalbh uainn
 Ged is bràithrean sinn dhuibhse
 S ann tha sìbh g' ar geur leanamhuinn
 A to'irt tàir agus spìd dhuinn
 Mar dhaoine gun seadh.

V.

Soisg. : Tha sibh saltairt le dìmeas
 Air na fireantaibh sona
 Chuir an corpaibh mar aolach
 Fo na craobhan gu toileach

O'm bheil sibhse ri faotuinn
 Bhur fion saor us 'ur mil
 O'm bheil sibhse ri faotuinn
 Ur fion saor us ur n-oladh,
 Dream a rinn iad fhéin iobradh
 Air sgàth firinn sa h-onair,
 Iobairt chùbhraidh deagh-fhàile
 Dhe 'n ghabh Pàrras deagh bholladh
 S a shil oirbhse gu grasmhor
 Ged nach d' phàigh sibh a toradh,
 S ciamar dhéireas gu bràth dhuibh
 Nuair mhì-ghnathaich sibh sin ?

VI.

Is ann an achadh am fianuis
 Far an do shleuchd iad d'a onair
 Chuir e plannd an reachd riaghlaidh
 S'n e nach iarr e dheth toradh ?
 S ge do dh' iarradh cha b' iognadh
 Nì cho daor dha ri 'm fuil
 S ciod an toradh a dh' fheumas
 Sibh a réisd dha th'oirt seachad
 Toradh umhlachd do 'n riaghailt
 Réir a bhriathraibh s ur n-aidmheil
 Réir an d' thug sibh gu sòlaint'
 Bhur boidean gu taisbeant
 Ann san àm anns na phòsadh
 Ris an t-slògh sibh mar pharsoin
 Ghabhail curaim dheth anama
 Gun bhi sealg air an cuid.

VII.

Nach cual an luchd éisneachd
Nuair bha chléir ga do cheangal
Sàr mhionnan do bhéil
'M fianuis Dhé agus aingeal
S gur e cùirtibh tigh Dhia
Bu riaghailtibh dhuts ?
S gur e'n earailean comhnard
An seoladh s an smachdsan
A ghabhadh tu 'n comhnuidh
Reir ordugh an Fhacail
S nach b'e sochairean feolmhor
Na tòir air lòn corparr'
A bh' agad mar chrìch
Tigh'nn fo chuing seo an t-Soisgeil
Ach rùintean a b' àirde
Do ghnàth chur gu buil.

VIII.

Na ruintean fo 'n d' thàinig thu
Ghnàth chur an cleachdadh
Gloir Dhé air a h-ardachadh
'N tearnadh nam peacach
S a shochairean slàinte
Tre ghràs riu cho-chur,
S gu 'm biodh a chrìoch àraid
A ghnàth na do bheachd-sa
A dh' aindeoin gach tàire
Cruaidh chàis agus maslaidh

A thachradh dhut fhaotainn
 O'n t-saoghal na 'aobhar
 S gun dionadh tu thaobh-san
 Gun chlaonadh gu euceart,
 S ma dhion 's léir do Dhia
 Is e bhéir dioladh san uchd.

IX.

Cuibh. : Bhoidich sinne gu dearbha
 Mar sheann fhoirm oir b'e 'n cleachdadh
 Bh' aig Eaglais na h-Albainn
 O'n aimsir chaidh seachad
 S bha ar coguis an sìth ruinn
 Nuair dh' aontaich sinn ris ;
 Bha ar coguis an sìth ruinn
 Oir às aonais cha tachradh
 Gu 'm biodh comas na saorsa
 Chum na h-aoghaireachd againn
 Gu bhi frithealadh fìrinn
 Suipeir Chrìosd agus baisteadh
 Do 'n an t-sluagh bha fo dhìteadh
 Chum an saoradh o 'm peacaidh'
 S gun am fagail às eugmhais
 Mar tha ceudan na 'r measg-s.

X.

Dh' àithn' an Slanuigheur ciùin dhuinn
 Le fìor chùram a shoisgeil
 Chur an céill le fìor dhùrachd
 Do gach dùil s dhoibh a nochdadh

Gu 'n robh thrècair-san saor
 Do gach aon ghabhadh ris
 S thug e shuipèir gu saor dhuinn
 Aran naomh us fìon coisrigt,
 Samhl' a chuirp a chaidh ìobradh
 S fhuil phrìseil a naisg e
 'G radhtinn:—"òlaibh gu léir dhi
 S cumaidh 'n fheusd seo gu m' theachd-sa
 'Chur mo bhàis ann bhur cuimhne
 'S mar gheall-daingnich air m' fheartaibh,"
 S an toir sibhs oirnn' an àithn seo
 Chur le tàire 'n neo-mheas?

XI.

S tha mi feorach an trasa,
 Co do n' h-àithntean seo sheasas
 'N i ur n-àithn-sa na 'àithn-san
 Dhuinn a's sabhailt a fhreagairt
 Chum gu sleuchd sinn le géill dhi
 Le fìor spéis us mor mheas?
 Their Criosd ruinn: seo deanaibh
 Mar chuimhneachan ormsa
 Ach their sibhse: na deanaibh
 M' an tig fhearg ann na lorg oirbh;
 Their Criosd: òlaibh gach aon dheth
 Ach their sibhse: na òlaibh
 Mu 'n tig breitheanas dìtidh
 Eadar sibh agus trocair;
 Ach mur ith sinn 's mur òl sinn
 Cha bhi 'ltheo-san 'n ar bith.

XII.

Soisg. S ann d' a dheiscioblaibh gràdhach
 Thug e 'n àithn sin mar ordugh
 Bha dha fhéin na'n luchd-leanmhuinn
 Tre 'n ath-ghinmhuinn thug beo iad
 S a dh' fhuiling mor thaire
 Na 'chàs-san gu fuil;
 Sin an dream rinn e dhearbhadh
 Mar fhior airgiod ro ghlé-ghlan,
 Dream a dh' fhuathaich an saoghal
 Chionn bhi 'g innse mu euceirt
 S a bha coimhid gach orduigh
 Mar a sheol e le bheul iad
 S nach robh riamh air an seoladh
 Reir òrduighean Chésair,
 Ach sna cùisibh bha sìobhalt
 S a chis iocadh gun sgrub.

XIII.

Cha b' e sólasan faoine
 No glòir bhaoth an ni dh' iarr iad;
 Bha geur leanmhvinn o'n t-saoghal
 Ach sìth Chriosda ri Dia ac';
 Cha b' ann do 'n t-saoghal-s a bha iad
 Ged bha 'n tàmh ann ré seal:
 Chuir iad suarach a shaibhreas
 S a ghreadhnachas gòrach
 Deanamh roghainn do gheimhlibh
 Fo ainneart luchd fòirneart;

'N craicinn ghabhar us chaorach
 'Dol air faontradh s air fògradh;
 Sin an dream do 'n d' àithn Criosda
 Ithibh saor agus òlaibh
 S cha 'n ann dhuibh-s tha 'n ur naimhdibh
 S á luchd na h-aingeachd ur tlachd.

XIV.

Tha e soilleir nach b' fhiach leibh
 Aoradh Dhia bhi 'n ur teaghlaich
 Se gach comunn an-diadhaidh
 B' fheàrr leibh riamh no luchd-aodhraidh;
 S tha luchd leanmhuinn an t-Slànaigheir
 Leibh na 'n gràin s n' am mì-mhais;
 Ruibh ged thachradh fear-ùrnuigh
 Bidh ur gnùis mar ghnùis Chàin
 N uair a thuit e cho grùgach
 O 'n droch rùn bh' aige dh' Abel
 S ma thig misgeir 'n ur còmhdhail
 Nì sibh sòlas le fàilt ris
 S tha e soilleir o 'n dòigh sin
 Nach 'eil còir aig ur làmhan
 A bhi glacadh nan seulaibh
 Dha phobull féin thug e naisgt.

XV.

Cuibh.: Bheil do bharail cho truagh dhinn
 S nach buadhaich oirnn facal
 Dheth na bagraidhean cruaidh sin
 Tha le fuaim us ard chaismeachd

Air an cumail 'n ar clusaibh
 Fad ar cuairte a bhos?
 Cha 'n fheudar nach buadhaich
 E uair eigin oirnne
 M' an crìochnaich ar cuairte
 S dol do 'n uaigh fodh na fòidean
 Bheir sinn umhlachd us luaidh dha
 S ni sinn uail agus glòir ann
 S e ar dùrachd gu h-uaigneach
 Gu'm faigh sinn suaimhneas na 'throcair
 S gun dean e drùdhadh fadheoidh oirn
 S gu'm faigh sinn sòlas us clos:

XVI.

Soisg.: Cha do dhruidh e air Sodom,
 Sgrios mhor an t-seann saoghail
 Agus Sodom a léir-sgrios
 An Eiphit cha d' aom ris
 S cha do dhruidh e ri Datan
 Rìgh Pharo a sgrios,
 S cha dhruidh air Rìgh Ahab
 Ged bhàsaich na ceudan
 A sgriosadh san fhàsach
 S a bha na'n luchd euceirt
 S a chrìoch chaidh air Ahab
 Caiaphas cha ghéill ris,
 Ard-shagart an ànraidh
 Dh' iarr an Slanuighear 'cheusadh
 S a mhuinntir ro aingidh
 An còbhoinn a chaidh ris.

XVII.

Cuibh.: Nach do thiomaich a throcair
 Gu mor ri Manaseh
 Ge bu mhor bh' ann a còmhnuidh
 Do dhò-bheart s do pheacadh
 S do aingeachd ro chorr
 Dheth 'n t-seorsa bu mbios:
 Iodhal aoradh s gach druidheachd
 S fuil naomh bhi ga 'dòrtadh
 S nach robh shamhuil ri fhaotuinn
 Ach striopach na Roimhe ;
 S cha 'n 'eil sinne ri druidheachd
 Na do dh' iodhail 'to'irt glòire
 S cha phàganaich sinn
 Na saobh-chreidmhich ghòrach
 Ged tha sibhse g' ar fàgail
 Fo mhor thàire s beag meas.

XVIII.

Soisg.: Sionnaich Shamsoin 's pòr shamhladh
 Oirbhs' a dhream a tha feolmhor
 S air Romanaich fheallsa
 Tha lan gamhlais an comhnuidh
 Do na caoirich fhuair trocair
 S tha 'n tòir air am fuil ;
 Ged tha ur cinn an aimhréite
 Thaobh a chreud tha n ur teangaidh
 Tha ur n-earbaill an réite
 Dlu ri chéile gu daingean ;

Thaobh 'ur mì-run do Chriosda
 S d' a chuid fianuisean beannuicht
 Chuireadh leus leis an namhaid
 Fo bhur tàrr air a cheangal
 Gu cur smùid ris a Pharlamaid
 Gu shluagh gràsmhor a mhurt.

XIX.

Tha na leusan fo 'r n-earbail
 Teinnteach, garg loisgeach buileach,
 Cha 'n e mhàin do 'n an arbhar
 Ach ro mharbhtach us guineach
 Do na creutairean truagh
 Tha dol mu 'n cuairt leo gun sgur,
 Meud an calldaich air cach
 Cha to'ir càil dhaibh do shòlas
 Cha dean uisg thig o'n airde
 Gnè do stà dhoibh no comhnadh
 Tho'irt dhoibh cobhair no samhchair
 S ann tha 'n cràdh aca fodhpa
 S truagh an duais bhios gu bràch dhoibh
 Thaobh na ceàird ris na chord iad
 Nuair 'se losgadh us léireadh
 Le 'n teine féin dhoibh is bun.

XX.

Cuibh : S nì aimidcach dana
 Tha 'n trasa n' ur barail
 Le bhi strì ris a Pharlamaid
 Laidir le ceannairc :

S e bu chòra dhuibh striochdadh
 Le siochaint us clos :
 S e fantuinn mar tha sibh
 Is fèarr dhuibh gun amhuil
 Na bhi 'g iarraidh an àird orr'
 'Dh' fheuch an tàir sibh ard-cheannas
 S ma thionndas an rìgheachd
 Air chinnt gus 'ur sgaradh
 Bidh sibh an cunnart ur cinn deth
 Mur crìochnaich a charraid
 S leo 's éiginn dhuinn aomadh
 Air ghaol bhi aig fois.

XXI.

An leabhar aidmheil ur creud
 S am bheil steidheadh ur creideimh
 Tha e soilleir r' a leughadh
 Gur ceum e tha cèdaicht
 Do 'n uachdaran shìobhalt
 Nuair chìtear leis ceart
 Air eaglais a ghairm
 Nuair tha doirbheas ri cheartach
 S gach nì tha 'n eas-ordugh
 Chur dòigheil na 'n altaibh
 S their sibhse nach còir dha
 Reir ordugh an reachd seo
 Ur riaghladh s ur seoladh
 S ur treorach o sheachran
 S nach àill leibh dha lùbadh
 I.e umhlachd dh'a smachd.

XXII.

Soisg : Nuair chaidh Breatunn gu léir
 Alba Eire us Sasunn
 An aonachd ri chéile
 Thaobh creud agus aidmheil
 Air coithional sòlaimt'
 S fo bhóidean gu druidt :
 Cha robh rìgh s cha robh prionnsa
 No diùca no morair
 An-diadhaidh fo 'n chrùn
 Gu bhi 'n cùirt no bhi 'n onair
 No riaghladh am Parlamaid
 Ard no cùirt seisein
 S ann do aingeachd a mhàin
 Bha iad na 'n cuis eagail
 S iad gu léir na 'n luchd riaghlaidh
 Do 'n diadhachd mar phruip.

XXIII.

Soisg : Bha 'n aidmheil seo steighicht
 Le seula na staide
 S lagh rìgheachd s reachd cléire
 An co-réite gu smachdail,
 N aghaidh mhearachdan baoth
 Mì-naomhachd saobh-bheachd :
 S bha glòir an ard riaghlaidh
 Aig Criosda na 'eaglais
 An laimh a luchd-dreuchd
 A réir briathraibh an sgrìobtuir
 S bu rìgheachd bha saor i

Araon s air neo-chomraich
 An uachdarain shaoghalt
 Thaobh nì bha na chomas
 Gu a reachdan a chaochladh
 No a shaors' 'thoirt fo smachd.

XXIV.

S mur do lèagh sibh e chuala
 Sibh fhuaim o chionn fada
 Mar chaidh an reachd uasal seo
 Thruailleadh s a shaltairt,
 Le tàire nan uaibhreach
 Gu suarach e chuir:
 Na rìghrean, droch mhuinntir
 Mhì-runach ro as-caoin,
 'Chuir mionnan an crùnaidh
 Gu brùideil fo 'n casaibh
 S a' dòrtadh fuil phriseil
 Nam firean s g' an casgairt
 G' an iobradh do 'n ardan
 Leis nach b' àill bhi fo smachd
 Aig an lagh sin fo 'cheannsal
 N do gheall iad bhi tur.

XXV.

Ach seirbhisich Chrìosda
 Bha dileas dha 'n comhnuidh
 Thug fianuis gu dìreach
 Le 'm fìor fhuil a dhortadh

An aghaidh gach foirneirt
 Baoth ghloir s gach droch guin:
 Rinn iad aithnichte do 'n t-saoghal
 Nach faoineis no mealladh
 Bu phrionnsabal cridh' dhoibh
 Ach fìrinn gun mhearachd
 Tre chreidimh air cinnteachd
 Gach nì iad a labhair
 Rinn iad iad féin iobradh
 Gun strìochdadh do ainneart
 S geall daingnich gloir-shiorruidh
 O Dhia ac nach sguir

XXVI.

Ach sibhs' tha 'n staid chianail
 Nach deach riamh tre 'n ath-ghinmhuinn
 S ann tha glòir nithe siorruidh
 Fad o fhianuis ur n-anma
 Dh' fhàg gun eagal roimh fheirg sibh
 A tha seirm ruibh gu tric;
 Air chor s ged dhianta dhuibh iomhaigh
 Le ard riaghladh na h-Alba
 Ne nach sleuchdadh sibh sios dhi
 Eagal Dia ga bhur damanadh,
 Sibh gu sleuchdadh gu réidh dhi
 Airson saimh us glòir thalmhaidh
 Nì lean dlu ri bhur n-àirnibh
 A dh' fhàg slàint dhuibh neo-tharbhach
 Dh' fhàg 'n ur naimhdibh do 'n Uan sibh
 'Toirt fuath d' a shluagh le an-ìochd.

XXVII.

Cuibh. : Ciod nì sibh mas firinn
 Gur nì théid bhur sgaradh
 O bhur mans' agus stipein
 S o bhur glib bidh sibh falamh
 Cò bheir lòn dhuibh us aodach
 Do bhur mnaoibh s do 'r cloinn bhig?
 Moran ruamhair a dheanamh
 E riamh cha do chleachd sibh,
 S dol a dh' fhalbh leis a chliabhan
 Cha'n fhiach leibh a bhaig'reachd
 Thaobh s gun caill sibh bhur dreuchd
 Bidh ur beul air a ghlasadh
 Chor s nach fhaigh sibh gu 'r n-éisdeachd
 Ach creutairean lapach,
 Tha gun eolas gun fhoghlum
 S air bheag reusan us tuigs?

XXVIII.

Soisg. : Ma tharlas an nì seo
 Bidh ar saorsa na's farsuing
 Gu teagasg s gu sgaoileadh
 Na firinn feadh pheacach
 S gu foillseach 'n run diomhair
 Da 'r trids oirnn bha druidt;
 Se ar dòchas an uair sin
 Gu 'm buadhaich an soisgeul
 S gun iompaich an sluagh leis
 Le ath-nuadhachadh coitchionn,

S nuair gheobh iad an sùilean
 Bha dùint air am fosgladh
 S a chì iad mar stiùir sibh
 An tùs iad gu'n dosguinn.
 Théid sibhs' leo chur suarach
 Mar thruaghain gun thus.

XXIX.

S nuair theid soisgeul na réite
 Chuir an ceill aig 'ur dorsaibh
 Bidh sibhse fo dheuchainn
 S ga 'r léireadh le bochdainn
 A faicinn bhur treudan
 Ga 'r tréigsinn gu tur ;
 A faicinn bhur treudan
 Ga 'r treigsinn gu coitchionn
 S a teicheadh na'n ceudan
 Gun spéis na gun toirt dhibh
 S gun neach a bheir geill duibh
 No dhéisdeas ri 'r focal
 S ge cruaidh libh an sgeul sin
 Dhuibh 's eiginn bhi tosdach
 Mar mhadaidh na h-Eiphit
 Gu léir fo ghlas ghuib.

XXX.

Cuibh : Tha sinn diùmach d' ur gòraich
 Airson noisein us faoineis
 Bhi dusgadh droch comhstri

Measg moran do dhaoinibh
 Dhùisgeas càirdean gu naimhdeas
 Mar téid a cheannsal gu grad ;
 S mor a misde le 'r n-aimhreit
 Gu 'n caill sibh bhur n-aran
 S mor an ciont air ur laimh-se
 Ma dh' éireas geimhlibh us falachd
 Cha 'n e mhain ur cuid féin dheth
 Ach na ceudan a bharrachd
 Dh' fhaodas fulang 'n ur n-aobhar
 S gun a reusan ach ceannaire
 N aghaidh riaghladh na righeachd
 S gun bhi strìochdte dha 'reachd.

XXXI.

Soisg: Tha sibh diomach do Mhaois
 Nach do chlaon le lagh Pharo
 S do na fianuisean ciatach
 A bh' aig Dia ann am Bàbilon
 Shaltair àithn Nebchadnesair
 S nach géilleadh d' a lagh ;
 Tha sibh diomach d' a réir sin
 Dh' Eoin, Seumas us Peadair
 A chuir suarach Rìgh Herod
 S nach géilleadh d' a sheisein
 Tha sibh diomach do Chrìosda
 S do fhianuisean seasmhach
 S do theistean a Bhìbill
 S do fhìrinn an Sgrìobtuir

S tha sibh diùmach do'n Dia sin
Thug ur ciall duibh s 'ur bladhdh.

XXXII.

Nach gràineil an nì dhuibh
'Tòirt a Bhìobuill do 'n chùbaid
Gu leughadh gu dìreach
Tre dhìmeas air Ughdair
S a' gairm air an Dia sin
Sibh riamh nach do chreid?
Ach b' fhearr dhuibh Achd Parlamaid
S àithn' Cuirt an t-Seisein
A ghabhail gach Sabaid
A ghnàth mar bhonn teagaisg
Do 'n t-sluagh tha ga 'r n-eisdeachd
S ag éigheach mu'n Scriobtur
Gur nì tha gun fheum e
S gun ghéill 'thoirt d'a theisteach
S do 'n t-sluagh chur an géill
Gur e César is treas

XXXIII.

Ach aoghairean aingidh
Nach cluinn sibh ar teisteach
S ma dh' éisdeas cha bhinn libh
A chluinntinn o'n Sgriobtur
Gu'm bheil sibh n ur naimhdibh
Làn gamhlais us uile;
Fiadhdh bheathaichibh allta

S builg mhall tha gun anail,
 S neoil gun uisg sibh a dh' fhalbhas
 Le garbh ghaoith na gaillinn
 S garbh thonna na fairge
 'Sgèith salchair an comhnuidh
 S fhad s a bhios sibh fo'n ainm seo
 Cha sealbhaich sibh trocair
 Sguabaidh 'n doinionn o Dhia sibh
 Gu iochdar an t-sluic.

XXXIV.

Nuair dh' amhairceas Dia oirbh
 Troimh 'n nial le sùil diùmaidh
 N dean César ur dionadh
 O'r piantan le dùlan
 'Thòirt do 'n bhàs us do 'n leir-sgrios
 Gu treun oirbh a thig?
 Nuair bhuaileas e righrean
 Mor greadhnach fo bhonnaibh
 S gach uachdaran tìre
 Ri strì ris g' am pronnadh
 S gach àite nuair lionas
 Le lionmhoireachd chorpaidh
 Na muinntir an-diadhaidh
 Nach strìochdadh d'a fhocal
 Ciad bratach gun dìdean
 S iad sìnte gun smid :

XXXV.

Ach fodh bhratach Iehobha
 Bidh ceòl aig a bhannal

A ghràdhaich gu mòr e
 Tre thròcair dha 'n anam
 Le trompadaibh luath ghaireach
 'S fuaimniche guth;
 S bidh aingle' na glòire
 Làn sòlais gu toileach
 Le 'n clàrsaichean òir
 A' seinn oranaibh molaidh,
 'Faicinn righachadh Chriosda
 S a dhionadh air Eaglais,
 S a' saoghal fo 'riaghladh
 S an Diabhul s na sheas leis
 Ga 'n sparradh fo 'n t-slabhraidh
 Gu teann s an toll-dubh.

XXXVI.

Tha soithiche làna
 Nam plàighibh ri 'n tarruing,
 Théid an taomadh o 'n airde
 Le làmhaibh nan aingeal
 A choilionadh ràbhadh
 Na faisneachd o shean;
 Gu 'n tiormaichear tràighe
 S am fàgar gun bhraon innt
 An abhainn Euphrates,
 S an là sin bidh faomadh
 Mhor righrean s feachd làidir
 Gun àireamh do dhaoine,

Gu raointibh Armagedon
 Tàirngear na 'n sgaoth iad
 S theid naimhdean an tràth sin
 Theann fhàsgadh gu 'n smior.

XXXVII.

Bidh Sàtan ag iarraidh
 Ar criathradh mar chruithneachd
 Se 'n rùn a bha riamh aig
 Bhi fiachainn ar milleadh
 S thig rìghre' na talmhainn
 Le 'n armailt a chath,
 Na spiorada neo-ghlan
 Theid fodhpa mar losgainn
 Gu 'n cruinneachadh comhladh
 N ar còir le dian thogradh
 S bidh féisd aig na h-eoin
 Ann na 'm feolach s na 'n carcais
 N uair bhuaileas Iehobha
 Ga 'n leon s ga 'n casgairt
 S bidh ar saorsainne mòr
 Le sòlas lan ait.

XXXVIII.

'N sin tòisichidh impearachd
 Chrìosda gu spioradail
 S rìghichidh naoimhibh
 R' a linnsan measg fhineachaibh,
 Cinnich us Iudhaich

Fodh chasaid s foir-éiginn
 An eucoraich mhallaicht
 A shalaich ort t' éideadh
 S do sgèimh bho'n leth muigh
 A shalaich do sgèimh leis
 A mheuchd ud chur mar riut
 'N am buill ann san fhion-lios
 Mar chrionaich gun abhull;
 Cha 'n 'eil thu mar Ephraim
 Oir s léir dhut tre shealladh
 Na fuilteinean liath seo
 Tha 'stiallach feadh t' earraidh,
 S mòr t' fheum air glan léinidh
 Rì d' chreubhaig bhi drudt.

III.

S mor t' fheum air do léinidh
 Ma d' chreubhaig bhi glan ort,
 Oir b' àill leis an diabhl
 Sgeig fhiacal s ball fanoid
 A' dheanamh air t' iarmad
 S do chriathradh 'n a ghuit,
 Gun ghràs tha bho Dhia air
 A shiol-chur 'n an anam
 Nach dearbhar gun diachainn
 Có iad riut a leanas,
 Fo anacothrom riaghlaidh
 Nimh dhiomhair na h-ainiochd
 Us diachainnean fiadhaich

Bhìtheas pianntail do-labhairt
 A rannsaicheas gear iad
 Bho mhiairean gu bun.

IV.

Ma's e ort 's gu'n gairmear
 An ianlaith tha fuileachdach
 Feumaidh tu t' armachd
 Mar dhearbhadh air t' fhulangas
 S ceannard do shlaint anns
 Gach càs a bhi mar riut ;
 S ged dh' éireadh do nàmhaid
 Le ràs gu ro ghuineidich
 'Chogadh le ghràisg riut
 Mar sgràl dheth na cuileagan,
 S t' armachd-s' o' n àirde
 Bhitheas tàbhachdach urramach
 S leat-sa 'bhuidh làraich
 S an càs cha bhi cunnart dhut,
 Molaidh tu an gras bheir
 An t-slainte sin dhut.

V.

Bidh Crìosd air do cheann
 S thèid do naimhdean air iomain leat
 Riut g e b'e dh' éireas
 S an t-sréip cha bhi buinig dha ;
 Cò thug air buaidh ann an

Fodh chasaid s foir-éiginn
 An eucoraich mhallaicht
 A shalaich ort t' éideadh
 S do sgèimh bho'n leth muigh
 A shalaich do sgèimh leis
 A mheuchd ud chur mar riut
 'N am buill ann san fhion-lios
 Mar chrionaich gun abhull ;
 Cha 'n 'eil thu mar Ephraim
 Oir s léir dhut tre shealladh
 Na fuilteinean liath seo
 Tha 'stiallach feadh t' earraidh,
 S mòr t' fheum air glan léinidh
 Ri' d' chreubhaig bhi drudt.

III.

S mor t' fheum air do léinidh
 Ma d' chreubhaig bhi glan ort,
 Oir b' àill leis an diabhl
 Sgeig fhiacal s ball fanoid
 A' dheanamh air t' iarmad
 S do chriathradh 'n a ghuit,
 Gun ghràs tha bho Dhia air
 A shiol-chur 'n an anam
 Nach dearbhar gun diachainn
 Có iad riut a leanas,
 Fo anacothrom riaghlaidh
 Nimh dhiomhair na h-ainiochd
 Us diachainnean fiadhaich

Bhìtheas pianntail do-labhairt
 A rannsaicheas gear iad
 Bho mhiairean gu bun.

IV.

Ma's e ort 's gu'n gairmear
 An ianlaith tha fuileachdach
 Feumaidh tu t' armachd
 Mar dhearbhadh air t' fhulangas
 S ceannard do shlaint anns
 Gach càs a bhi mar riut ;
 S ged dh' éireadh do nàmhaid
 Le ràs gu ro ghuineidich
 'Chogadh le ghràisg riut
 Mar sgràl dheth na cuileagan,
 S t' armachd-s' o'n àirde
 Bhitheas tàbhachdach urramach
 S leat-sa 'bhuaidh làraich
 S an càs cha bhi cunnart dhut,
 Molaidh tu an gras bheir
 An t-slainte sin dhut.

V.

Bidh Crìosd air do cheann
 S théid do naimhdean air iomain leat
 Riut g e b'e dh' éireas
 S an t-sréip cha bhi buinig dha ;
 Cò thug air buaidh ann an

Suasaid chaidh ris ?
 S an-aoibhinn gu bràch do
 Mhòr àireamh nan ceannairceach
 'Dh'éireas an àird riut
 Gach là gus do theannachadh,
 Naimhdean a ghlòir 'tha
 Gach lò dhut ro-anshocrach,
 S léir sgrios ro phiantach
 Mar dian iad grad aithreachas
 'S crìoch dhoibh gu iochdar
 Slochd phiantan gun iochd.

VI.

B' òr fìorghlan thu 'cheud uair
 O'n bheinn chaidh a tharruing,
 Ach t' fhàileadh ro bhreun
 Thug mi-sgéimh us droch smal ort,
 Tre'm feumar gun dearmad
 Do dhearbhadh gu tric ;
 Nuair théid thu san t-sùcan
 'N teas dùmhail an teallaich
 Air t' uachdar thig sgùm ort
 Gach grùid ort bha falaicht,
 S bidh t' uamhas ort druigheach
 Nuair dhùisg e air d' fhaireach',
 S fàth aoibhneis às ùr dhut
 Na d' ghrunnd nach do dh' fhan e,
 Ach dusgadh air t' uachdar
 Gu d' dhruaib uat a sgath.

VII.

Ta thus' air do chlaonadh
 An cleamhnas ro-mhor ris
 An t-saoghal féin-mhealltach
 N geall air saibhreas s air mór-chuis,
 G iarraidh samhchair neo-iomchuidh
 Air bunchar gun taic,
 Mar bha Lot air son chaorach
 'Mhiannaich raontaichean Iordain,
 Rinn a tharruing 's a shlaodadh
 Gu co-chrìch ri Gomòrrah,
 S ged nach d' lean e ri 'n aingidheachd
 Rinn e cleamhnas ri Sodom,
 Cleamhnas b' éiginn d'a thréigsinn
 S grad leum thar a chomhnard
 Bha 'n a ribe ro mhor dha
 S tre throcair dol as.

VIII.

Amhghar Iòseiph air dì-chuimhn'
 Leigeadh riamh gus a seo leat
 Dh' easbhuidh ionnlaid us àraich
 Bha thu 'n tràilleachd ro dhoilich,
 Ann an cuibhrichean iarunn
 S am fìaclan luchd-truid;
 S an olc leat gu'n gearrte
 Dhiot san àmhainn na cordaibh
 Chuir cuing ort ro laidir
 S nach tàireadh tu comhnadh

Nan anamannan gràs mhor
 'Bha sàraicht 'n an deoiridh
 S gu 'm biodh Iubilee àgh mhor
 Us gairdeachas còmhladh
 Agad féin s aig a phàirt sin
 Trid an slaint tho'airt 'mach.

IX.

Ach ma theid thu do'n fhùirneis
 Gus do stiùir chur air fògradh,
 Bidh feum air do chrùsbal
 'Bhi dùint agus còmhdaicht,
 Mu'm falbh thu na d' smùid ann
 An tùs dhut bhi ruith ;
 Faodaidh freasdalan dorcha
 'Bhi doirbh leat s ro dhoilich
 Faodaidh coigrich ro dhalma
 Gaoth nam balg chur 'na doineann
 Ach tre éibhleagan blàtha
 Tionndaidh gràs i gu d' chothrom
 Tha d' fhear riaghlaidh an gràdh dhut
 S cha dean namhaid do dholaidh
 Gus an glanar air falbh uat
 Do shalachar s do sgioird.

X.

Ann san teine bho 'n gluaisear
 A suas a chum glòir thu

Cha 'n fheum thu do shuacan
 S an uair sin a chòmhdach ;
 Theid an deo a tho'airt suas leat
 Chum do shuaimhneis gu h-ait ;
 Is seud fìor-ghlan mar òr thu
 'Bhitheas an comhnaidh a dealradh
 Ann am fianuis Iehòbhaih
 'S bhitheas ro òirdhearc na 'shealladh
 'S théid an uair sin do fhàlluinn
 Uat glan còmhladh a sgaradh,
 'S théid do shuacan a chomhdach
 Fodh 'n fhod ann san talamh
 Gus an glanar fa dheòidh e
 Gu ro ghlormhor gun smal,

XI.

Thachair dhuibh-se mar tharladh
 Roimh àm an àirc ri linn Noaih
 N uair a mhiannaich Mic Dhé dhoibh
 Mar chéilidhean pòsda
 Do nigheanan dhaoine
 Gach aon diubh bean uchd ;
 An sliochd riu a fhuair iad
 Dh' fhàs 'n am fuamhairean mòra
 'Chuir an aithrichean suarach
 N uair a fhuaradh leo fodhp' iad,
 Gu 'n robh 'n tìr air a lionadh
 D 'an trid-san le fòirneart,
 Nì a tharruing sgrios mhìlte

Air an t-saoghal glan-còmhladh
 Ach am beagan a mhàin dhiubh
 'Chaidh a thearnadh trid uisg.

XII.

Na cuibheasaich uaibh-se
 Riamh cha d' fhuair litir-dhealaich
 S an sliochd ead'raibh a fhuaradh
 Dh' fhàs 'n am fuamhairean allaidh,
 Oirbh tha 'g iarraidh an uachdar
 Gus bhur bualadh fò 'n smachd ;
 S e sin 'patronage' bhrùideil
 S an 'intrusion' fhòir-éigneach,
 Cha 'n e easbhuidh na Gàidhlig
 No lànachd na Bèurla
 Thug dhomh 'n ainm'chadh s a chànan-s'
 Ach an càs bhi cur feum air,
 Gu bhi dìteadh gach fòirneirt
 S gach seorsa breith éiginn
 A tha 'n aghaidh na firinn
 Mar nì nach eil ceart.

XIII.

Tha na cuibheasaich thalmhaidh
 Ga do leanmhuinn 's riut ceangailt
 Ged is fìor gur feall-ainm dhi
 Eaglais Alb' oir' a ghabhail ;
 Nuair 's luchd-àicheadh air Criosd iad

Mar Ard-Riaghlair a feachd,
 S ann is cosmhuil an dòigh-san
 Ann na 'n comhradh 's na 'm barail
 Ri cleamhnas Lot ann an Sòdom
 Rinn le 'm beòil dheth ball-fanoid,
 Us ri aingidh 'n t-seann-saoghail
 Nach do dh'aontaich ri earail
 S ri searmonan Nòaih
 Air son tròcair do'n anam
 Ach chuir cùl ris an àirce
 S nach do thàir innte steach.

XIV.

Ciod a b' aobhar nach d' thainig
 Siol Adhaimh gu Noah
 A dh'obair gu làidir
 Le 'n làmhnan gu 'chòmhnadh
 Gu togail na h-àirce
 Gus an tearnadh o'n tuil?
 Gu togail na h-àirce
 Gu tearnadh an anam
 Bho'n leir-sgrìos a thàinig
 Air na dh'aitich an talamh,
 Ach an t-ochdnar a mhàin dhiubh
 'Chreid an là bha riu teannadh
 S ghabh an dideann o'n bhàs sin
 Air càch a thainig le cabhaig,
 N uair a chuartaich na tuinn iad
 Tigh'nn na 'm mill air am muin.

XV.

S fìor gur deacair ri àireamh
 Gach ceann fàth mu 'n d' eascòrd iad
 Mur e nach do dh'fhàg e
 Le tàire fiodh Ghòphair
 S nach robh cumachd mar b'àill leo
 Réir an ailghiois gu tur ;
 S gu 'n robh riomhachd us càileachd
 Ro àrd luchd na mòrchuis
 Cho uasal s nach b' fhiù leo
 An tèarr bhi fodh 'n sroinibh,
 S gu 'n salaicheadh i àilleachd
 Us dealradh an comhdaich,
 Oir b'e 'm feum-san do 'n àirce
 Bhi 'n a Bàt' air son spòrs daibh
 Bha ri bainnsean 's ri pòsaidh
 Ith, òl us ri cluich.

XVI.

Oir bhruadair mi aon uair
 Mi bhì mar ri Noah
 S gu 'n d' thainig dream fhaoìn dheth
 Na daoine bha 'n Sòdom
 A dh' fhanaid gu h-aotrom
 Le 'm baoth-chainnt gun tuigs',
 Ag radh ris a ghòraich
 S a *notion* thoirt thairis,
 E dh' fhaicinn na h-àirce
 Gun dàil chum na mara

S a deanamh 'na gàbairt
 Gu bhi ghnàth aca tarrainn
 An aolaich 's na h-otraich
 S nach sòradh iad faradh
 Gu todhar nam planntan
 Thug an sannt orr' a chur.

XVII.

Gu 'n d' thainig dream àraid
 'S thu'airt iàdsan gu'm b'ait leo
 Nan deanadh e'n aird riu
 S a lamh 'chur san aitreabh
 A b'àill leo 'chur suas a'
 Cur suarach na tuil,
 S a' gealltuinn nach diobradh
 A chaidh dha luach aisig
 S e tharruing le marmor
 S chlach àluinn am pailteas,
 Gu'n caistealan àrda
 Chur an aird an sar-mhaise,
 S gur mòr bhiodh thoil-inntinn
 Na shaoibhreas s na 'bheartas
 Seach bhi'm bròn mu theachd sgrìob
 Bha gun chinnt gun fhios e'uin'.

XVIII.

Cuid do cheann'chean Thìris
 Bhi sìor chur air sparraidh
 An àire 'dheanamh dìreach
 Dh'aon chrìch airson malairt,

S gun e 'bhi cho brònach
 'Na 'ònar na 'bun ;
 S gu'm faigheadh iad còmhlan
 Gu'n còmhnaidh gun ghainne
 Do shaoir us do ràmhachan
 Sàr-mhath gu marachd,
 S gu'm fàsadh iad greadhnach
 'N co-bhoinn gu ro-ealamh
 Le'n ceannach s reic spréidhe
 S gach seud bu ro allail,
 S a grad chur air snàmh
 Chum an àill thoirt gu buil.

XIX.

Fhreagair Noah gu léir iad
 Gu sèimh s gu sàr mhacant
 A mhuinntir gun chéill !
 Deanaibh éisdeachd ri m' fhacal,
 Cha mhor bhur fàth bòsd
 As bhur sòlas gun bhun,
 S gun agam do m' theaghlach
 Gu léir ach aon seachdain,
 Gu teicheadh o'n léir sgrios
 Sinn féin innt a ghlasadh,
 S ar druideadh fo 'dèidin
 O'n dìle tha teachd oirnn,
 S tuil-dhorsaibh nan speuraibh
 Gu léir tighinn mu'r claiginn
 Us tibirt na doimhne
 Os an cionn biodh sìor chur.

XX.

S na creutairean truagha
'Chuir suarach an earail
Ghrad thaom orr' an t-uamhas
A nuas air an ceannaibh,
Ag iadhadh m'an cuairt doibh
S bu truagh a bha'n sgread ;
Bha'n tuil tighinn fo'm buinn
S air an cinn a tighinn thairis
Ag iomairt le'n làmhan
S a' fagail na h-anail,
S a' streap ris an airce
S ràn bais aig gach anam
Fo sheirm nan tonn bàthte
S gun tearnadh ri 'thabhairt
'Dol sìos do'n t-slochd iochdrach
A's dian-loisgeach teas.

XXI.

'N uair dhuig mi o m' bhruadair
S ann suas thug mi sealladh,
Bha'n talamh làn aobhachd
S gun dìl air ri 'amhare
'N uair dhealradh a ghrian air
Bu sgiamhach a chruth ;
Bha Noah air iobradh
Na h-iobairt s fo 'beannachd
Bha 'inntinn làn faoilte
Fodh bhraon-bhogh a gheallaidh,

Fo'n d' phlanndaich e fion-lios
 Gu riarachadh anam,
 Dheth 'n d'òl e gu 'mhiann
 Nì chuir nial air car tamuill,
 S a lomnochd do rùisg e
 Gu bùrt d'a mhac dubh.

XXII.

Ach thuig mi o 'n là sin
 S am pàirt e 's mi dh' fhairich
 An cleamhnas th' aig nàdur
 A ghnàth ris an talamh,
 S a chàirdeas ri pàirt
 Dh' fhaodadh nàir air a chur;
 Dh' aindeoin criaraidh gach amhghair
 Tuil àmhuinn gach teallaich
 Tre 'n téid iad 's an fhàsach
 Gu 'n nàdur a ghlanadh,
 Gu bheil fuighleach air fhàgail
 An ait-eigin fallaicht,
 Air anamanaibh gràsmhor
 S ri 'n càileachd nach dealaich
 Gu 'm fàg iad fadheoidh e
 An Iordan san t-sruth.

XXIII.

Air an aobhar seo réisd
 O 's e féin am fear faire
 N uair a shal'chear a threud-san
 Nach feum iad an glanadh?

S ged bheir e fàth bròin dhaibh
 Tha theo-chridh' lan iochd,
 S ged tha 'm freasdal seo gruamach
 D' a shluagh s d' a luchd teagaisg
 S e riaghladh-san shuas
 Bheir mu 'n cuairt e mar fhreagras,
 Do rùintibh a ghràidh
 Tha ro ghràsmhor d' a eaglais
 Bheir troimh gach geur àmhghair
 Gu sàbhailt am feasd i,—
 Fiù fuiltean a cinn
 Cha chaill è gun fhios.

XXIV.

Tha 'n Stàit air an là seo
 'G iarraidh 'n aird ort mar cheannard
 S tha 'n nì seo ga d' fhàsgadh
 Ri t' àirnean 's cha 'n annas
 Faicinn iuchraichean Chriosda
 Ga 'n spionadh o chrìos
 Faicinn iuchraichean Chriosda
 Ga 'n spionadh le ceannairc,
 S ag iarraidh bhi riaghladh
 Oighreachd Dhia le ard cheannas ;
 Na biodh eagal no fiamh ort
 Cum ri d' fhianuis gu daingean,
 Gabh deagh mhisneach na d' Shlanuighear
 Anns gach amhghair bhios mar riut
 Nì gach stoirm dhut na' shoirbheas
 Crìoch do ghairm thu gu'n ruig.

XXV.

Ged tha farmad do naimhdean
 'G iarraidh bann do cho-cheangail
 Ris an rioghachd a sgaoileadh
 Tha na 'dhaors dhoibh s na 'eallach,
 Eagal cuibhreach cuing Chrìosda
 Air am miann bhi cur smachd
 Ge' do bhrìst iad an aonachd
 Riut s a maoin uat a spannadh
 Dh' fheuch an tarladh dhut claonadh
 'S taobh an t-saoghail a ghabhail ;
 S mor gur fèarr dhuit bhi cuidhteas
 Cobhoinn riu le d' sgaradh,
 S Crìosd a leantuinn sna teinntibh
 Le gheimhlibh ort teannaicht,
 S fianuis dhìleas 'tho' airt dhasan
 Mar t' fhear gràidh s do chultaic.

XXVI.

Gabh misneach s na fannaich
 Cha 'n àm dhuit to' airt thairis
 Tha gach nì aig do cheannard
 Fo 'cheannsail air talamh
 S gheobh thu fuasgladh o' d' theanntachd
 Na 'àm-san s fan ris ;
 Na gabh lāsan no campar
 Ris an dream tha ga d' theannadh
 Cìod an t-ioghnadh bhiodh ann duit
 Ged robh 'n t-àm riut a tarruing,
 Anns am fògrar o'n champ thu

Mach feadh bheanntaibh us ghleannaibh,
 Tho' airt nan caorach 'bha cailte
 'Steach le d' laimh chum na mainnir
 'Giùlan masl' us cuing Chriosda
 'S onair fhiachail dhuit sin.

XXVII.

Na biodh geilt s na biodh sgàth ort
 Bi làidir s na fannuich
 Tha t' fhear-pòsd thug a ghràdh dhut
 'Cur aird air a ghealladh
 Ann san fhreasdal seo 'n trath-sa
 Riut ag radhtainn le iochd :
 Leudaich ionad do phaillion
 Ann san fhàsach gu farsuing
 S brat comhdaich do bhuthan
 S do chùird leig am faidead
 Agus daingnich do chuaillean
 Ga 'm bualadh gu daingean
 Tog iolach le luath-ghair
 Cha bhuannaich thu aimrid,
 Oir a mach air gach taobh dhiot
 Craobh sgaoilidh do shliochd.

XXVIII.

Na th' air t' iomcharan 'n tràth seo
 Ga d' fhàgail gun fhoistinn,
 A bhi trom le deagh àl
 Sin ga d' fhàsgadh le osnaich,

S cha lughdaich do theanntachd
 Do chlann gus an tig :
 Tha toirrehas gu bràch
 Do ghnàth 'dol air thoiseach
 Do anfhuinneachd nàduir
 'Bhios sàraicht neo-shocrach,
 Us pianntaibh ro dheuchainneach
 Deurach neo-choitchionn,
 Us ioghnaidhibh geura
 S cruaidh éiginn bhios goirt dhuit
 Mu'm brist thu le eibhneas
 Ri cinnteachd do shliochd.

XXIX.

Ach t' amhghair cha chuimhnich
 Thu 'chaidh às a dhéigh sin
 Le miad do thoilinntinn
 Us t' aoibhneas na d' chéile
 A dh' ardaich cho mor thu
 Mar og-mhnaoi s bean-uchd :
 'N uair chì thu do chlann
 Mar na planntaibh do 'n fhion-chrann
 Ag òl chum an sòlais
 N' a' s leòir a chasg iotaidh
 Do'n bhainne 's glan sògh
 'Chuir t' fhear pòsda 'n ad chiochian,
 S an siolachadh glormhor
 Ni t' oigridh fàs lionmhor
 'Cur thairis le gairdeachas
 Làn bithidh do chup.

XXX.

Do chairdean ro chaomhail
 Tha 'n aonachd riut ceangailt
 S tha 'n comhcheangal gaoil
 Ann san t-saoghal riut 'cheana,
 Mar bhraithrean an Criosda
 Gach aon diubh thig leat :
 Thig iad an comh-bhoinn riut
 Le aoibhneas gu geanail
 A' ghabhail comh-roinn dheth
 Do chuing air an amhaich
 'Chraobh-sgaoileadh a Bhiobuill
 'S gach tìr tha gun aithn air,
 'Chur theachdairean dìleas
 'Bhios saothreach 'na 'n anam,
 A phlanndadh na firinn
 S gach tìr tha fad as.

XXXI.

'N uair sgaoileas do gheugaibh
 O d' fhreumh air an doigh seo
 S gach sguuib bidh na 'leusan
 Mar eibhleagan beotha,
 S bidh an gaisgeach ro mhor
 Us a dhorlach na 'ghlaic,
 Bidh an gaisgeach ro mhor
 S mic na h-oige na laimh-san
 Mar shaighdean geur beo
 Leagas fodhpa na naimhdean,
 Ga 'n lotadh s ga 'n leonadh

Gu mor s iad fo 'n ceannsal
 Ag éigheach fo bhron
 Airson trocair o'n aingeachd
 Us Ard-Rìgh na glòire
 'To'airt treoir dhoibh us neart.

XXXII.

Bidh 'm focal gu drùiteach
 A' dùsgadh gach coguis,
 Ga 'n reubadh s ga 'n ciùrradh
 S a' rusgadh an lochdan
 Le 'n cridheachan brùite
 Air an glùinibh 's air chrith;
 Thig cinnich us sloigh
 S rìghre mòra le chéile
 Gu d' sholus ro oirdhearc
 Us glòir do ghrian éirigh,
 S thig anail nan gràs
 O cheithir airde nan speuran
 A' dhusgadh chruaidh chnàmhan
 S gu 'n tàthadh ri chéile,
 'Chrith-ghluasad nan Iudhach
 G' a ionnsuidh na 'n ruith.

XXXIII.

Do naimhdean bha dùr
 Gu mirùnach ga d' tholladh
 Thig a' sleuchdadh fo mhùiseig
 Le'n umhlachd fo d' bhonnaibh

Fo aithreachas drùiteach
 S an suilean lan uisg ;
 S 'n uair chì am mor-shluagh
 Rìgh nam buadh a bhi mar riut
 S do naimhdean na 'n truaghain
 Fo 'n ruaig air an teannadh
 Bidh 'n cridhe air a luasgadh
 Làn uamhais na 'n anam
 Ag iadhadh m' an cuairt dut
 Gu luath airson beannachd
 A ghabhail sàr ghreim dhiot
 Le 'n laimh air do sgiort.

XXXIV.

Thig armailt gun àireamh
 An àird fo do bhrataich,
 Nì dhuisgeas an Dragon
 Us ràs air a' gleachd riut
 Mar leomhan ro gharg
 Ga do shealg le 'dhroch bhrìod ;
 Thig fàidhean bréige
 S an fiadh bhéisd riut a charraid
 S an t-Anacriosd oillteil
 Le 'n treun fheachd s le 'n lannaibh,
 Ach tilgear le d' ghairdean
 Gu làr iad 's ri talamh
 Le buille ro threun
 S iad cha 'n éirich le cabhaig ;
 Tre chumhachd do cheannard
 Le d' laimh-s' theid an sgrios.

XXXV.

Bidh Cuibheasaich thalmhaidh
 Na 'm bailbh gun bheul fosgailt
 Us Foirmealaich mharbhant'
 Mar shearg chrainn air grodadh ;
 S bidh nàir us boil' eanchainn
 Air cealgairibh dubh :
 S gach aon a lean iomhaigh
 An fhiadh bheathaich mhallaicht
 Ghabh a chomharr' air ' aoduinn
 No 'n aon àite b' fholaicht,
 S a ghradhaich an saoghal
 S a mhaoin tha neo-mhairionn,
 Bidh amhladh gu bràch orr,
 Us cràdh riu nach dealaich
 Mar lean iad an namhaid
 Gu bas ga ghrad chur.

XXXVI.

Gur truagh bhios san lò sin
 Gach seors' riut a dh' éirich
 S nach deachaidh na d' chòir
 Gus do chomhnadh na d' éigin
 Ach thus' a bhlais-bheumaich
 'S a dhiult dhut gach iochd :
 S do naimhdean ro fheolmhor
 'Chuir bron ort le'n sgallais
 Cuiridh 'n t-Ard-Rìgh do ghloir ort
 Bheir leonadh dha 'n anam ;
 O d' laimh-sa gu'n òl iad

Cupan dòlais d'an aindeoin,
 Chum am maslaidh s an dòruinn
 Nì's mò riu nach dealaich,
 Gu'n tuit iad leat comhladh
 Us beo iad nach tig.

XXXVII.

Bidh gairdeachas làn ann
 San là sin aig t' anam,
 Le glaodh na buaidh-laraich
 Gu h-ard anns gach teangaidh,
 'To'airt cliù do'n an Ard-Rìgh
 'G radh : Babilon thuit :
 'To'airt gloire do 'n Tì sin
 Na 'libhrigeadh beannuicht
 Thug buaidh air an t-sriopaich
 S a dhiol oirr' a h-an-ìochd ;
 S co-fhreagraidh dha chéile
 Na nèamhan s an talamh
 Le aoibhneas nan ainglean
 S le seinn luchd na caithreim,
 S b'e 'n ceòl 'bhi ga 'n cluinntinn
 Oir 's binn bhios an guth.

AN DAOI AGUS AN SAOI
NO
COMHRADH EADAR CRIOSDUIDH AGUS
AINEOLACH.

I.

Criosduidh :—

S ann leam is truagh 's is cianail
Bhi faicinn sluagh cho lionmhor,
Air bruaich an teine shiorruidh
S a' triall ann cho dlùth ;
Le 'n amaideachd mhì-chiallach
Le 'n ceannairc us le 'n diarras
Le 'n cleachdanaibh mì-chiatach
Gun riaghailte gun tùir :
Tha 'n aineolas cho lionta
S nach gabh iad ris gur fìor e
Gu bheil trom mhallachd Dhia orr'
S nach strìochd iad s nach lùb ;
S cha chreid iad gur ceann-crioch dhoibh
An slochd a tha gun iochdar
A ghul s a ghiosgan fhiacal
Fo phianntaibh s fodh thùrs.

II.

Aineolach :—

Ged tha mi ga do chlàistinn
 Cha 'n 'eil mi saor us tàmailt
 Ag éisdeachd riut a ghnàth le
 Do thàire cho teann ;
 Le d' ladarnas ro dhàna
 Le d' bhreth 'g a thoirt cho làidir
 Gun fhios agad de thàrlas
 Do chach aig a cheann :
 Tha Dia ro iochdmhor gràsmhor
 An tròcairibh 's am fàbhar
 S nach leig E saoth'r a làmhan
 Gu bràch bhi air chall ;
 S cha bheag an t-aobhar nàir' dhut
 Do chantanas s do ràdhtainn
 S nach cualas riamh s a cheàrn seo
 Ri 'r laithibh-ne a shamhl'.

III.

Crìosd. :—

S e'n t-aineolas ro bhaoth sin
 Fo dhalladh trom na draodhachd
 A chàirich Dia an t-saoghail-s
 Air inntinn na dream,
 Nach gabh an cuireadh faoilidh
 S an tairgs tha dhoibh o Chrìosda
 Ged dh' earalaich e daonnan
 Gach aon diubh cho teann ;

S e dh' fhag an cinne-daonna
 Us thusa mar a h-aon diubh
 Nur barailibh cho faoine
 S 'n ur smaointibh cho meallt ;
 S ged leughar dhuibh am Biobul
 Tha dorchadas 'ur crìdh-se
 Cho trom s nach creid sibh nì dheth
 Gach firinn a th'ann.

IV.

Ain. :—

S iomadh searmon sgriobht'
 Agus teagasg a bha prìseil
 A chuala mi ga 'liobhairt
 Ri m' linn ann sa chearn-s ;
 S cho fad s a tha mo chuimhne
 Cha d' rinn mi riamh a chluinntinn
 Fìor chosamhlachd do bhruidhne
 S do chainnteis an tràth-s',
 O mhinisteiribh sgìre
 S o sgoileiribh bha fìor mhath
 S a cholaids a chosd tìde
 S fhuair cinnt air na b' fhearr ;
 S bu bheusach ciùin us sìobhalt
 N an cleachdanaibh gach aon diubh
 S cha robh iad trom air daoine
 Gu dìteadh an gnath.

V.

Crìosd. :—

S ro-aimideach do labhradh
 S cha 'n eil do chainnt ach cearbach

Ga tarruing mar bhonn dearbhaidh
 Air seanachas gun stà ;
 Mar mhinisteiribh talmhaidh
 Gun eolas air ath-ghineamhuin
 S gun ghnè ach gliocas eanchainn
 Gun tairbh annt a tàmh ;
 Tha cuid diubh tha cho aingidh
 S cho làn de nimh s de ana-meinn
 Gu 'n iarradh iad gu marbhla
 Luchd sealbhachadh gràis ;
 Tha 'n diadhachd mar ni searbh leo
 S ro bheag iad mar chuis fharmaid
 Us iad fo bhinn an damnaidh
 Do 'n anamaibh gu bàs.

VI.

Ain. :—

Marbh phaisg ort a bhiasd !
 Grad theichidh mi as t' fhianuis
 Cha bhi mi 'g eisdeachd bhriathran
 Cho fiadhaich ri an luaidh ;
 O'n chaidh tu às do riaghailt,
 S gun dhearbhadh gur a fìor e
 Gu 'm faigh mi iomadh fianuis,—
 Gheibh ciadan de shluagh
 Bheir comhdach mar an ceudna
 Air a mhinisteir bhi diadhaidh,
 Gu bheil e ciùin us siobhalt
 Us lionta de thruas ;

Thaobh cneasdachd ri luchd diolain
 Cha tug e 'n t-seisein riamh iad
 Mor ùbhladh dhiubh cha d' iarr e
 Cha b' fhiach leis bhi cruaidh.

VII.

Criosd. :—

N è sin do bheachd m' an diadhachd?
 Ma 's e 's ro bheag mo chiatamh
 Dhe d' bharail us tu 'fiaradh
 Cho dian o na chòir;
 Bhi brosnachadh luchd diolain
 S e dh' fhàgas Satan riaracht
 Bhi 'g àrach bith an Diabhoil
 Us miannaibh na feol':
 Tha ministearibh lionmhor
 Cho aineolach air Criosda
 Riut féin s bu leor a mhiad e
 S tu cian fad o 'n ròd;
 Cha 'n ioghnadh ged robh 'n t-iasg sin
 A tharruing iad 'n an liontaibh
 S a mhearachd mar an cianda
 O 'n 's iad-s' an cinn seoil.

VIII.

Ain. :—

Hut! hut! hut! hut! mo nàire!
 Bi 'd thosd us grad bi samhach!
 S na cluinneadh neach gu bràch uat
 G a raitinn a 'd chainnt;

O 'n tha thu na d' chuis ghràin dha
 Do dhillsibh s da do chairdibh
 S gach comunn leis 'm bu ghràdhach
 Do phairt greis ro 'n àm s' ;
 S ann tha thu na d' bhall àbhachd
 Do n' sgoileirean a 's àirde
 Fhuair foghlum agus àrach
 Ni 's fearr a measg Ghall:
 Cha d' dhìt iad riamh le tàire
 Luchd macnuis na ceol gàire
 S cha d' mheas iad mar dhroch ceaird
 Bhi ri bàlachan danns'.

IX.

Criosd.:—

Bha Pilat 'n a bheachd féin s e
 Gun ionnsachadh mar éis air
 S bu duin' e bha ro ghleust
 Agus foghlumt an cainnt;
 Cha teagamh nach b' fhear-leughaidh
 Bha ealant agus gleusd e
 An Laidin, ann an Greigis
 Le chéil us an Eabhr':
 Bu sgoileir a bha geur e
 Ged bha e dorch an léirsinn
 Oir choilìon e na dhéigh sin
 Gu léir a bhi dall;
 'N uair sgiùrsadh aon Mhac Dhé leis
 Air eagal diomba Chésair

S thug thairis e gu cheusadh
S a reubadh air crann.

X.

Ain. :—

Cha teagamh nach robh Pilat
'N a sgoilear math da riribh
Gu leughadh agus sgriobhadh
An caochlaidh do chainnt;
Ach solus air a' Bhìobul
S na reachdan a thug Maois dhuinn
Cha b' aithne dha 'n a inntinn
'N a 'chrìdh no 'na 'cheann;
Cha 'n ionnan sin us daoine
O 'n òige chosd an ùin' ris
Ga 'fhoghlum 'n a mhìneachadh
Brìghmhor gun mheang;
S mì-reusanta ri smuaintinn
S do neach a bhi ri saolsinn
Gu 'n tàrladh e gu 'm faodadh
A h-aon diubh bhi meallt.

XI.

Criosd. :—

Bha Pharasaich us Sgriobhaich
Us seanairean mì-naomha
Làn eolais air a' Bhiobull
S lagh Mhaois ach aon srann
Cha d' thuig iad dheth gu dìreach

'N a shusbaint s ciod bu bhrìgh dha
 Cha b' aithne dhoibh s do thaobh sin
 Bha 'n aoghaireachd dall :
 Bha cuid an aghaidh fìrinn
 An t-soisgeil, cho lan mì-ruin
 S gu'n d' àicheadh iad am firean
 Ga 'iobradh d' an sannt ;
 Us muinntir fuilteach staonach
 A thiodhlaiceadh dhoibh dìreach
 Gu masladh chur air Criosda
 Gu dion an cuid feall.

XII.

Ain. :—

Nach truagh dhut a bhi 'n dùil
 Gur cosmhuil ar cinn-iùil-ne
 Ri Pharasaich us Iudhaich
 Bha brùideil gun truas
 Us creidmhich bha cho dùr riu
 Nach d' aidich riamh le cùram
 Mac Dhia 's a chuir an cùl ris
 Ga 'dhiultadh le fuath :
 Cha 'n ionnan s daoine ciùine
 Tha teagasg dhùinn o'n chùbaid
 Na 'n searmoinibh le dùrachd
 S le 'n impidhibh do 'n t-sluagh
 Ma chreideas sinn s tighinn dlù dha
 Nach cuir e aon air cùl dinn
 S ar peacaidh 'thoill a dhiùmadh
 Gu 'n ionnlaid e uainn.

XIII.

Chriosd :—

Bha seanairean 'san là sin
 A tagradh gu 'm b'e Abram
 An Athair s air a sgàth-san
 Gu 'm b' iàdsan clann Dhia
 S na 'n oibridh rinn iad àicheadh
 'N uair dhiùlt iad Mac a ghràidh-san
 A dhearbh gu 'm b' iad Mic Shatain
 Bha 'n gràdh dha droch mhiann :
 S tha aoghairean gun ghràsan
 Ga 'aideachadh an tràthsa
 Na 'm bilibh ach ga 'àicheadh
 S ga 'chàineadh gu dian,
 Le 'n cleachdaidhean ro ghràineil
 S dha phobull naomh to'airt tàire
 Mar mhealltairibh a mhàin tha
 Mi-nàrach gun chiall.

XIV.

Ain :—

Cha 'n ioghnadh leam gu dearbh
 S cha mhiosainn féin gu 'm b' ana-meinn
 Ged dhùisgeadh annta freamasachd
 Ri searbhas cho mor,
 S a tha gach neach tha falbh uath
 Le tàir air an cuid searmoin
 A' cleachdadh riu le stararaiche
 Do anacainnt gun dòigh ;
 Us nach eil neach riu dheal'cheas

Nach tòisich na 'm buill aimlisg
 Ri 'n càineadh mar bheathaich bhalbha
 S mar mhairbh tha gun deò ;
 S mar mhadaidh alluidh 'n anamoich
 S luchd-tuarasdail s ghaoil airgid
 Gun iùl s gun spéis do anaman
 A thearnadh s tho'airt beò.

XV.

Criosd :—

Cha chàineadh s cha chainnt fheargach
 Do phobull Dhé 'bhi dearbhadh
 O'n Sgriobtur thug mar ainm dhoibh
 Coin bhalbha gun stà,
 Gur sionnaich ghuineach gharg iad
 Sugh chnamhaibh dhaoine marbha
 Tha lan do bhréin' s do shalachar
 Ro shearbh s 'na chùis ghrain :
 O'n droch luchd teagaisg marbh ud
 Rinn Criosd a threud a thearbadh
 Gun éisdeachd ri 'n cuid searmoin
 Neo-tharbhach gu bràch ;
 Bha 'n geur thaois ghoirt ro chealgach
 Làn nimh mar phuinnsein marbhtach
 S b'e 'm beus a bhi geur leanmhuin
 Nan anamanna fhuair gràs.

XVI.

Ain :—

Tha fhios gu 'n d' labhair Criosda
 'N co-shamhuil sin do bhriathraibh

S' do chainnt ri muinntir fhiadhaich
 An-diadhaidh gu dearbh,
 Ach cha do shaoil mi riamh
 Gu 'n robh buntannas aig sion dheth
 Ri minisdeir bha 'g iarruidh
 Bhi sliochdadh na 'ainm ;
 S mas e 's gur nì tha fìor gu
 Bheil minisdeirean diabhluidh
 An diugh ann tha gun diadhachd
 S 'ga fiaradh le 'n cealg,
 A thuilleadh air na ciadan
 Bu mhise 'n creutair cianail
 Nach d' aithnich air an rian iad
 A riamh gu leas m' anm'.

XVII.

Criosd. :—

Thubhairt Criosd le mionnan cinnteach
 Mar beirear duine rithist
 Nach comasach a chaoidh dha
 Gu 'm faic e righeachd Dhé ;
 S an dàna leat a shaoilsinn
 Mu 'n Dia a chaoidh nach caochail
 Gu 'n àichear leis an nì seo
 Thubhairt firinn a bhéil ?
 S am faic thu féin a h-aon dheth
 Na minisdeirean baoth ud
 A bha thu dian a' saoradh
 Le strì s le faoin eud

Fo choslas gu 'n do shaothraich
 Fìor ghras an Spioraid Naoimh orr'
 Ga 'n iompachadh o'n t-saoghal
 S ga 'n aonadh ris féin.

XVIII.

Ain :—

Aidicheam gu dearbha
 Gu 'n robh iad riamh na 'm balbhain
 Mu iompachadh air anama
 S ath-ghinmhuinn nan gràs ;
 S is cosmhuil nach do shealbhaich
 Iad féin e 'n uair a dhearmaid
 Iad urrad agus dealbh dheth
 Riamh ainmach' do chàch
 S do thaobh an caitheimh aimsir
 O'n taobh a mach cha 'n aithnichte
 Gun chaochladh orr' a' tearbadh
 Air falbh o'n cuid ghnàth,
 S bha sinne riamh ag earbsa
 Bho 'n teagasg gu 'm bu tearmunn
 Ar n-oibre féin gu 'r tearnadh
 O fhearg an Tì 's aird.

XIX.

Criosd :—

S e' è 'n coslas air an aobhar-s
 Gu 'm faodadh e bhi feumail
 Do neach a bhi 'g an éisdeachd
 S iad féin cho ro dhall ?

S cho aineolach gun léirsinn
 Air co-cheangal na réite
 S air Soisgeul a chroinn cheusaidh
 S an éifeachd a th' ann;
 S gun eòlas mar an ceudna
 Air lagh nan oibre féin ac'
 Leag fearg us mallachd Dhé air
 Gach cré tha fodh bhann
 Us faic gur fìor an sgeula
 Gu 'bheil iad féin s an treud tha
 Ga 'n leantuinn s tha to'airt géill doibh
 Gu léir an staid chaillt.

XX.

Ain :—

Cha 'n 'eil mi nis ga d' àicheadh
 Cha diochd leam fhad s a ràinig
 Mi 'cathachadh gu dàna
 Gun nàire gun fhiamh;
 Thaobh co-cheangail na slàinte
 S ceud chumhnant lagh nan àitheantan
 Cha d' eadar-dhealaich iàdsan
 Do chach iad le rian,
 'S ro chosmhuil leam os bàrr an
 Droch oibre féin bhi 'g raidhtinn
 Nach d' thàinig feart no gràsan
 O 'n àird orra riamh;
 Ma dh' fhoghnas bristeadh Sàbaid
 S mi-mheasarrachd le 'n d' fhàgadh
 A nis iad 'n an cùis ghràin domh
 S mo chàil uap a' triall.

XXI.

Criosd :—

S cha 'n ioghnadh ged robh 'n sluagh
 Tha fo theagasgaibh nan truagh ud
 Fo dhoille throm s fo dhuathar
 Gun uallach mu 'n Slàinr;
 S eiseimpleiribh suarach
 An cleachdaidhean ro thruaillidh
 Mar thaic a' cumail suas
 Gach olc, buaireas s droch ghnàth
 D' an mhisg thug iad srian fuasgailt
 S gach ana-miann san do ghluais iad,
 Neo-mheasarrachd s mi-stuamachd
 Gun uamhas gun sgàth;
 S gun 'n coguis bhi 'g am bualadh
 Airson an aingeachd uaibhrich
 A bha 'cur gàir an cluasaibh
 An t-sluaigh a fhuair gràs.

XXII.

Ain. :

A mhic s a dhalt! mar chual thu
 S mi féin bha roimh 'n uair seo
 S a chunnaic mar bha 'n gluasad
 Mì-stuama gun sréin;
 Tha fhios dut gu 'm bu bhuailteach
 Do m' shamhuil sa bhi m' an cuairt doibh
 Aig bangaidibh dhaoin-uaisle
 Far am bu dual gu 'm biodh féisd;
 'S mar thu 'airt am fear mu 'n duanaig

Bu mhath leo teth us fuar e
 S aig mac-na-brach bhiodh buaidh chor
 S nach gluaiseadh iad ceum
 S bhiodh cuid le 'n spors 's an uair sin
 A' slaodadh aon air ghruaig dhiubh
 S bhiodh cuid 'sgeith fion na 'dhruabhlach
 Mu chluais cuid diubh fhein.

XXIII.

Crìosd. :

Is cuimhn' leam féin gun dearmad
 Bho chionn ré seal do aimsir
 Air Sàbaid aon bhi falbh dhiubh
 Gu sealg s e fodh 'n phòit
 S ged bha mi féin thaobh m' anma
 Gun chùram, ghabh mi gairisinn
 Le 'n d' thug mi 'ghunn' air almsadh
 Le cealg ás a dhorn;
 Ach ged bha 'mhisg na 'eanchainn
 Bha 'n sluagh uaith 'g iarraidh searmoin
 Ach e-san smid cha labhradh
 Mar ceannaichte dha stòp;
 Ach neach a' tuiteam marbh dhiubh
 Fo 'n deoch an sloc no 'n salchar
 Cha 'n fhaca mi ach 's dearbht' leam
 Seanachas do bheoil-s'.

XXIV.

Ain. :—

Cha 'n 'eil thu féin gun chluasan
 S nach cuala tu mu 'n truaghan

Bha beagan tìmh roimh 'n uair seo
 Le uaislibh ag òl?
 Mar chuir a' mhisg 'n a bhruaillean
 A cheann mar neach fo 'n tuaicheal
 S gun neach an taic r' a ghualainn
 Nach gluaiseadh o 'n bhòrd:
 Bha iosgaidean air luaths-chrith
 Air chor 's an uair a ghluais e
 Gu 'n d' ràinig e 'n a luaithrean
 Gu gruaidh taobh an ròid;
 S gu 'n thuit e far na bruaiche
 S an tiotadh thug e fuaim a'
 Cur smuid as an torr luathaidh
 Le tuaineal na pòit.

XXV.

Criosd. :—

Do bhrìgh gu 'n d' thug thu t' aonta
 Cho fad seo fhéin do 'n fhìrinn
 Nach aidich thu gu saor dhomh
 Ri d' thim s fad do ré,
 Nach b' aithne dhut diubh h-aon bha
 Do thoradh air an saothair
 Na dh' iompaich neach o 'n t-saoghal
 Gu Criosda Mac Dhé:
 S na peacaidhean tha daomnan
 G an cleachdadh a measg dhaoine
 S gach aingeachd mhì-naomha
 S gach baoth ghloir gun chéill,
 S ged tha na h-uile seo millteach

Us sgriosach do na mìlltibh
 Am fac' thu riamh co phill uath
 Ri 'n linn-san ga 'n tréigs'?

XXVI.

Ain. :—

O 's fios dhomh nì 's is léir dhomh
 Saor-shoisgeul a chruinn cheusaidh,
 Nach cuala mi o 'm beul-san
 Ri m' ré fad mo lò;
 Us nach robh bhuaidh no dh' éifeachd
 Na 'n teagasg na chuir éiginn
 Air aon gu 'n t-ole a thréigsinn
 Bu bheus doibh o 'n òig;
 Us cha 'n e sin gu léir ach
 Luchd-misg us mionn us breugaibh
 S luchd comuinn doibh s is treud doibh
 N co-réit riu s co-chòirdt' :
 S o 'n aobhar-s' do m' thaobh féin dheth
 Ge b' e ciod dhomh dh' éireas,
 Cha 'n fhaic iad ball air m' eudainn
 Ga 'n éisdeachd ri m' bheò.

XXVII.

Criosd. :—

Tha neach an siud ag éirigh
 'N uair chunnaic e gu 'n ghéill thu
 S tha argumaidean treun, ar
 Leis féin, aig air doigh
 Air taobh na h-eaglais steighichte

S e 'n dùil gu 'n dìon e h-euceart
 Le dìteadh mhiad s a thréig i
 Le reusan o 'n fheoil:
 S cha 'n fheud mi teich o eudainn
 Gun choinneamh 'tho'airt d' a chéile
 S uat 's éigin domh dol ceum ach
 An géill e fadheoidh:
 Ach guidheam beannachd Dhé dhut
 S gu soirbhich a Mhac féin leat
 'Dhoirt fhuil air a chrann-cheusaidh
 An éiric a shloigh.

AN DARA PAIRT.

Moderate :—

Air do mo chluais bhi 'g éisdeachd
 Do chomhraidh ris an eilldeir
 O 'n cualadh mi ni-éiginn
 Dhuisc m' eud gu tighinn beo
 Air taobh na muinntir shéimh sin
 Na moderats s an cléireachd
 Tha 'fulang tàire gheur bho
 Na threig i dheth d' sheors' :
 S mu 'n tòisich sinn ni 's déine
 Ri deasboireachd mu déidhinn
 S nach aithne dhomh 'n troimh chéile
 Bho h-aobhur an tòs
 S ann chleachdas sinn ar reusoin

Us geallaidh mi 'na dhéigh sin
 Nach aontaich mi le bréig ach
 Gu'n géill mi do'n chòir.

II.

Criosduidh:—

Mo thuaigh an Eaglais steighicht
 A dh' fhàs a nis 'na Mesech
 S luchd-fuath do shìth 's cinn-fheadhna
 D'a cléiribh s d'a slòigh;
 S i dorch mar bhùthaibh Chedair
 Nan coigreach borb mhi-reusannt,
 S an duibhre throm gun léirsinn
 S gun ghréin ach fo neoil
 Oirr' thainig àm an-éibhinn
 Nuair chuir i uaip' a céile
 Tha h-anam air a tréigsinn
 B'i chreubhag gun deo;
 S e cliu a nis s cha bhreug e
 Gilboa gun driuchd nèimh oirr'
 A bha aon uair na 'Betel
 D'a treud nach toir lòn.

III.

Mod:—

Tha thus' an dràsd dhith diumbach
 Us chaill thu dhith do churam
 Mar mhoran ann san duthaich
 Gun diù dhith s gun spéis;
 Ged dh' fhuasgailt bho na chrùn i

S ged thilgte bun os cionn i
 Cha mhor a chuir an cùl rith
 Air 'sùil am biodh deur;
 S ged bhiodh na lean gu dlù rithe
 Mar shagartaibh nan Iudhach
 Dh' iarr Criosd a lot s a sgiurrsadh
 A dh' ionnsuidh chruinn-cheus,
 Gu'm foghnadh do mhi-rùn doibh
 Na dh' fhuiling ar cinn-iùil-ne
 Bho 'n sgaradh o' na chùbaid
 Na dhiùlt dhi 'bhi 'géill.

IV.

Criosd :—

Nach ionnan ur cinn-iùil-se
 Us sagartaibh nan Iudhach
 Rinn Criosd a chur air cùl
 Le mi-rùn us féin eud?
 Cha chionntaich iad dh' aon rùn riu
 'To'airt maslaidh le cion diù dha,
 Dheth uachdrannachd ga 'spùilleadh
 S a chrùn dheth gu'n reub:
 Glòir shiorruidh 'n uair a dhiùlt iad
 'N geall sòlais beagan ùine
 'N uair thilg iad às an cùirt e
 Mar dhiùbhaidh gun spéis:
 S a reachdan mar rinn Iudas
 'N geall airgid s beagan ionndais
 A shaltairt air, to'airt dùlain
 Do ughdarras Dé.

V.

Mod:—

Cha 'n fhaod mi bhi na m' bhalbhan
 Ag éisdeachd ri do sheanachas
 Tha tuilleadh s geur s ro dhalna
 Ro shearbh agus dàn;
 Cha chreid mi nach boil'eanchainn
 A's grunnd do chainnt cho garbh rithe,
 Tha falt mo chinn air ghairbhsin
 Ri anagloir cho geàirtt',
 Mu mhinisteiribh ainmeil
 'Tha fileanta na 'n searmoin
 Us tròcoireach do anaman
 Ga 'n tearbadh gu slàint;
 S cha 'n uilear leam a dhearbhadh
 Do chainnte dhomh gun dearmad
 Bhi firinneach mu 'n earb mi
 Nach cealg tha na d' dhàn.

VI.

Criosd. :—

An creid thu ann san Dia do
 Nach aithne breug a dhianamh
 Bhi firinneach na 'bhriathraibh
 Gun fhiaradh gu bràch?
 S an creid thu gur h-e 'riaghailt
 Réir fhocail d' a chuid iochdrain
 A bhuineadh dhoibh bhi 'g iarraidh
 Gu 'n riaghladh a ghnàth?
 S an creid thu 'n t-innleachd iorealt

Le 'n mhealladh Adhamh us 'iarmad
 Thug mallachdaibh us piantaibh
 Ro lionmhor air àl?
 S an creid thu 'n dalladh iota
 S an t-aineolas a lion iad
 N uair ghabh iad cuing an diabhail
 S lagh Dhia chur gu làr !

VII.

Mod. :—

Creideam gur a fìor sin
 Gu 'n chaill sinn comunn Dhia 'n uair
 A pheacaich sinn gu cianail
 An ciad uair an Adhamh ;
 S gu 'n thoill sinn mallachd siorruidh
 Us fhearg san ifrinn iochdraich
 Us truaighibh tìmeil lionmhor
 Us piantaibh a bhàis ;
 Ach nochd e iochd neo-chrìochnach
 S a throcair bhi cho fialaidh
 'N uair thug e aon mhac Crìosda
 Thug dioladh 'n ar n-ait ;
 S nach truagh mus nì tha fìor e
 Gu 'm biodh luchd àicheadh Chrìosda
 A' cosnadh stìpein bhliadhnail
 'To 'airt sgéil air a ghràidh.

VIII.

Crìosd. :—

Gu deimhin féin is fìor sin
 S is ceart do chainnt s do bhriathraibh

Gur bochd an nì s gur cianail
 Ach s fìor e ri 'ràdh :
 Bha Iudas 'dianamh sgial air
 S a ghaol 's an sporran iata
 Ach 's bochd gu 'm biodh iad lionmhor
 Ga dhianamh 'n ar là :
 San eaglais steighicht 'sa bhliadhn seo
 Tha àireamh air gaol Chrìosda
 A' searmonachadh gu briathrach
 Na 'n gnìomh iad ag ràdh :—
 Beir uainn beir uainn e stiall e
 S far dhuinn ar stipein bhliadhnail
 S e César ar Rìgh riaghlaidh
 Ach Ios' binn cha 'n àil.

IX.

Mod. :—

Mas e s gur nì tha fìor sin
 Do m' thuigse tha e dìomhoir
 S cha 'n 'eil mi féin ro rìaraicht
 Le briathraibh cho searbh ;
 S cha chreid mi gur e 'n Diadhachd
 Is ughdar do mhi-riaghailt
 A dhuisgeadh leis na ciadan
 A thriall uainn air falbh ;
 S gun chearn sna tìribh iar seo
 Nach eil an drasd air lionadh
 Le coinnspeidean mhi-chiallach
 Ro dhiarasach garbh ;

S an Sasunn mar an ciadna
 S nach mor s gach cearn s a Chrìosdachd
 Le deasboireachd mu Dhiadhachd
 S mu dhiol Eaglais Alb'.

X.

Crìosd :-

Nach creid thu gur a fìor e
 Gu 'n thaghadh cuid o shìorruidheachd
 Le Dia ga 'n to 'airt tre Chrìosda
 Gu sìochaint ris féin ;
 S gu 'n d' fhàg e cuid do 'n diabhol
 Ged thug e gairm gu fial doibh
 Nach àill leo teachd gu strìochdadh
 D' a bhriathraibh chum réit ;
 S c' e 'n linn bho linntibh chian
 S nach robh co-luchd-oibre Dhia
 Agus oibrichean an-diadhaidh
 A dian ghleachd ri chéil ?
 S chiad fhuil a dhoirteadh riamha
 S an deasboireachd mu 'n Diadhachd
 Bha eadar Mac An Diabhuil
 Us fianuis Mhic Dhé.

XI.

Mod. :-

Aidicheam gu slàn gur
 Fìor na tha mi 'g ràidhtinn
 Ach s ioghnadh leam mar tharladh
 An tràthsa 'n ar là
 Mu mhoderats gun ghràsan

Mar their sibh féin mu 'n phàirt sin
 A theagaisg sinne a ghnàth
 Riamh o làithibh ar n-oig ;
 S na soisgeulaichibh gràsmhor
 Mar their sibh rium mu 'n phàirt sin
 A dhealaich riu s a dh' fhàg iad
 Mar bha iad o 'n tòs ;
 Ach ciod a rinn dà phàirt diu
 S an tùs gu 'm b' iad na braithrean
 A rugadh o 'n aoin mhathair
 Thug àrach dhoibh s lòn ?

XII.

Crìosd. :—

Bha Iacob us Esàu
 N an sliochd an aoin mhàthar
 S a h-asaid 'n uair a thàinig
 Fhuair Iacob a shaors ;
 Chòir-bhreith a réir Esàu
 'N uair thuit i sin air Iàcob
 Bha 'm beannachadh an tàth rithe
 S gu bràch iad cha sgaoil ;
 S cha d' dhealaich iad ri Iàcob
 Ge b' eiginn da s an là sin
 Gu 'n sgaradh e bho mhàthair
 S a bhràthair araon,
 Mar thàrladh ann san là so
 Do shoisgeulaichibh gràsmhor
 S do Mhoderats Mic Hagair
 Fìor thràillibh na daors.

XIII.

Mod. :—

Ciamar a dhearbhas tù dhomh
 Gu 'n chuireadh Crìosd air cùl leo
 S gu 'n d' reic iad e mar Iùdas
 S a chrùn dheth gu 'n reub?
 S gu 'n thilg iad às an cùirt e
 S dheth uachdranachd gu 'n spùill iad
 A' saltairt air le dùlan
 Do ughdarras Dhé :
 'N uair 's ann 'n a ainm na 'n ùrnuigh
 A thagras iad gu dlu ris
 An Athair gu to'airt iùil doibh
 S an stiùireadh na 'cheum ;
 Na 'ainm a' teagasg dhùinne
 Ar dòchas 'chur le cùram
 Na 'fhulangas s le dùrachd
 Mar ughdar na réit.

XIV.

Crìosd. :—

Nach aidich thu gu 'm b' chòir dhoibh
 Deagh fhocal fìor a bheoil-san
 A ghabhail chum an seòladh
 Na 'orduighean féin?
 S nach ann do reachdan fìor-neart
 No laghaibh naimhdebh feolmhor
 Gun aithn' air Dia s gun eolas
 Bu chòir dhoibh bhi géill ;
 Ach shaltair iad fo 'm brogaibh

Air uile 'reachdan òirdhearc
 Us dhiùlt iad mar fhear pòsd e
 S a ghlòir le neo-spéis ;
 Us reic iad am fein chòir ann,
 An geall air stipein mòra
 S ri reachd a naimhdean chòrd iad
 Chum dòruinn doibh féin.

XV.

Mod. :—

Nach fad an tìm s na linntean
 Romh 'n àm-s' a dh' aon an Righeachd
 S an Eaglais am bann dìongmhalt
 Us daingnicht le chéil ?
 S ciod an t-olc a dh' inntric
 S chaidh eatorra san linn seo
 S nach faodadh iad bhi innte
 Le cuinnseasaibh réidh ?
 'N robh 'n Eaglais riamh fo chuing aig
 Ard uachdrunachd na Righeachd
 Gu 'n reachdaibh féin chur innte
 S dhoibh strìochdadh d' a réir ?
 S mu bha nach mor an t-ioghnadh
 Nach fad bho chuidich daoine
 Us minisdeirean Chrìosd i
 Romh 'n tìm seo gu léir ?

XVI.

Crìosd. :—

Cha d' chord an Eaglais riamh
 Air an Stàid a bhi riaghladh

Ach thàinig innleachd diabhlaidh
 Thug pian dhith us cràdh ;
 A' phàtronage aindiadhaidh
 Le 'n thòisich fòirneadh iorcalt
 Le uachdranaibh fiadhaich
 Air iochdranaibh thlà ;
 'Cur theachdairean gun Dia orr'
 A dh'aindeoin le'n cuid diorras
 S ga 'm bagradh mur a dianadh
 Iad strìochdadh do 'n ràs ;
 Bha 'n stìpean ac' r'a dhioladh
 Us thug an lagh mar rian doibh
 A tho'airt do neach bu mhiann leo
 Ge b' bhiast e 'n a ghnàths.

XVII.

Mod. :—

S nach b' iongantach nach d' fhàg iad
 An Eaglais air an là sin
 S an d' rinneadh lagh na patronage
 Ghràineil chur suas ?
 S mus fòirneart bhi ga chàradh
 Air eaglais air an là seo
 C' ar son nach d' rinn iad àicheadh
 Na 'thràth fad o'n uair-s ?
 C' ar son nach d' sheas iad laidir
 A' nochdadh nach bu traillean
 Do'n Stàid iad ann sa chàs seo
 S a' raidhtinn gu luath :—

Nach leigeadh iad an làmhan
 D'an aindeoin air an ailghios
 Air minisdeir gun ghràs
 Gus a charamh air sluagh.

XVIII.

Criosd. :—

Nuair thainig lagh a phàtroin
 S e Moderats gun ghrasan
 Bu lionmhor ann an àireamh
 San là sin gu mor :
 Tha fios agad gu 'm b' àbhaist
 An cuis bhi eadar fhairtidh
 Gu'm biodh an guth a b' aird'
 Aig an àireamh bu mhò ;
 Ghabh Moderats an ann-righ,
 O's iad an taobh bu laidir,
 Na 'chumhachan gu slan ris
 Gu sàth thoirt do 'n fheoil ;
 S bha fianuisean an t-sluaighe
 Na 'n guth 's na 'n gnìomh ga 'àicheadh
 S cha chàireamh iad an làmhan
 Air tràillibh gun deò.

XIX.

Mod. :—

C'è nis mar a thainig
 An troimhe-chéil' cho laidir
 S a dh' éignich iad g' a fàgail
 Na 'fasaich lom fuar ?

Mar their cuid nach fearr i
 Na closach mharbh ro ghraineil
 Fo bholadh breun a bhàise
 'Nuair a dh' àicheadh i 'n t-uan ;
 Mas pàtronage dh' fhag fàs i
 S a dhubh fo neul a bhàis i
 'Ne nach robh 'n dream a dh' fhàg i
 Fo 'n bhàs gus an uairs' ?
 No 'n e iad féin ga 'fàgail
 Is grunn doibh gus a raidhtinn
 Gu 'm bheil i nis aig Baal
 'N a fardaich gun tuar ?

XX.

Crìosd. :—

Ged bha lagh a phàtroin
 S an eaglais fad o 'n là seo
 S e Moderats an àireamh
 Bha mhàin dha to 'airt geill :
 S ann dh' éignicheadh an trathsa
 Na soisgeulaichibh ghrasmhor
 Bho 'n Stàid a chur an lamh air
 Còir àraidh Mhic Dhé
 S 'bhi tabhairt suas do'n Bhàn-righ
 An riaghladh sin a dh' fhàg e
 Aig eaglais féin mar dh' àithn' e
 Le lamh a luchd-dreuchd :
 Us righichidh an Slanuighear
 Air oighreachd féin dha àicheadh
 Ga spionadh às an lamhaibh

Gu dàn le laimh threun.

XXI.

S mar thubhairt mi riut mar tha e
 Cha d' chord soisgealaiche gradhach
 Mar eaglais ri lagh patroin
 Air dha bhi na 'dhaors ;
 S nach soilleir dhut romh 'n là seo
 Gach uair a chuir e'n sàs iad
 Na 'n teanntachd gu'n do dh' fhàg iad
 I 'shabhaladh 'n saors ?
 Ach 'n uair a thachradh pàtroin
 Bhi fàbharach 's a chàs sin
 Se soisgeulaich a b' fhearr leo
 Do ghnath dha 'n cuid daoine ;
 Us cha bu leig s a chàs seo
 Le minisdeiribh gràsmhor
 Ged leigeadh iad an lamhan
 Air braithribh ro chaomh.

XXII.

Thaobh co-cheangal co-chordaidh
 Se còir na Stàid an còmhnuidh
 An eaglais o gach fòirneart
 A chòmnadh s a dhion ;
 S gach sochair dheth 'm bheil còir aic
 S cuis—shìobhalt chur air doigh dhi
 A riaghladh air dheagh steornadh

Réir ordugh an Triath :
 S cuis-Spioradail a sheoladh
 Cha bhuin do'n Stàid s cha 'n eòl dith
 S ann bhuineas e 'lagh sòlaimte
 Ro oirdhearca Ios :
 S b' e 'n t-uamhas a bhi 'n tòir
 Gu'n suidheadh enuimheag fheolmhor
 Air caithir Chrìosd gu seoladh
 Mu ordugh tigh Dhia.

XXIII.

Mod. :—

Tha mise dall na m' inntinn
 S tha àireamh mhor na m' chuimhne
 Do sgriobtuiribh a' Bhiobuill
 S am brìgh dhomh cha 'n eòl,
 S fàth eagail domh da riribh
 Nach d' thuig mi riamh ach clì iad
 Us fiach an dian thu dìchioll
 Gu 'm mìneachadh dhòmh :
 S gu h-àiridh mu 'n an nì seo
 An tràths thug aobhar strì dhuinn
 S dean leudachadh car tìm orr'
 S nì mì fuireach stòld,
 Ag éisdeachd riut s bi dìleas
 S nach ceil thu nì do'n fhìrinn
 Gu nochdadh gu neo-chli dhomh
 Fìor chinnteachd do sgeoil.

XXIV.

Criosd. :—

Dean foighidinn ma tà rium
 S gu dìleas o ghrunn m' àirnibh
 Cha cheil mi dh' fhìrinn càil ort
 An tràsa dhomh 's eol :
 Us innseam nì gun dàil dut
 Bhios feumail chum do tharr'neadh
 Bho thuisleachadh gu stàtuibh
 Naomh Ard Rìgh na glòir ;
 Ma dheonuicheas e ghràs dut
 S a bheannachd féin o'n airde
 Gu chò-chur riut gu slàinteil
 S gu tabhachdach beo ;
 Us tagair ris le spairn-ghleachd
 Tre chreidimh 'na mhac gradhach
 A dh' fhàg a cheartas sàsuicht
 A ghràs ort gu 'n dòirt :

XXV.

Nach creid thu gur h-e 'n Slànuighear
 Is Rìgh air cathair Dhabhaidh
 Ach gu 'n robh naimhdibh bàsmhor
 Ga àicheadh mar Rìgh ?
 S nach faic thu mar bha Sàul
 Mu 'n d' iompaichte tre ghràs e
 'Geur-leannhuinn Ios san là sin
 Le àr air na naoimh ?
 S mar rinneadh le Caiàphas
 A dh' iarr a chur gu bàsa

A bhi cogadh ris an Ard-Rìgh
 Gu dàna 'na ghnìomh,
 Ghabh riaghladh chùisean arda
 Na h-eaglais ann na 'lamhaibh,—
 Nì dh' fhag i 'na stoc mharbhta
 S na 'fàsaich gun Chrìosd :

XXVI.

Ged bu sgoileir arda
 Bha 'm Pòl m' an d' thaineadh gràs air
 Bu thoibheumach ro dhàn e
 Na 'nàmhaid do Ios ;
 S bu mhinisdeir do 'n t-Sàtan
 Gu cur an aghaidh gràis e
 E féin an dùil thar chach
 Bhi toirt bàrr an deagh ghnìomh ;
 S m' an dhùisg a choguis nadurr'
 S a bhrollach aig Gamaliel
 A dh' earalaich a bhraithribh
 Bha namhadach dian,
 Air eagal gu 'm faight' iàdsan
 Le cur nan naomh gu bàsa
 Dian chogadh gu h-ann-dana
 Le 'n lamhaibh ri Dia :

XXVII.

Nach d' thruaill am peacadh nadurr'
 Na h-uile do shliochd Adhaimh ?
 S cha leighis dad ach gràs iad
 O ghràdh an Aird Thriath ;

S mar chuala tu mar tha
 Gur h-e 'n taghadh theid a thearnadh
 Laigh doille throm o 'n namhuid
 Air cach a dhiùlt Criosd ;
 S nach d' thubhairt an t-Abstol Paul
 Gu robh searmoinichibh àraid
 Ri gheimhlibh-san 'cur amhghair
 Gu cràdh o dhroch crioche ?
 S nach léir dhuit féin an trathsa
 Gu bheil ministeirean aig Satan
 Cho cinnteach 's a tha àireamh
 Fhuair gras dhiu aig Dia ?

XXVIII.

'N luchd teagaisg tha 'n staid nadur
 Fo mhallachd Dhia s na 'n traillibh
 S fo chuibhrichean aig Satan,
 C' e de stà th' ann do 'n t-slogh
 Bhi 'g éisdeacad riu s gun chàil annt
 Ach doill nan dall a thairneas
 Do 'n t-slochd iad o nach tearnar
 Gu bràth iad ni 's mò ?
 S mur tig ath-bhreith nan gras orr'
 Fuil anamannan neo-bhasmhor
 Gheibh Dia na 'n sgriob san là ann
 San dealraich a ghlòir :
 Nis freagair mi mus àill leat
 Us feuch riut fein s ri càch e
 Mus firinn tha mi 'g raidhtinn
 Seach faileas nan sgleo.

XXIX.

Mod. :—

S e tosd us fuireach samhach
 Thaobh m' aineolais an-dana
 Ni bhuineadh dhomh fo nair' oir
 Chaidh spàrr na mo bheul :
 Us cha 'n e sin a mhàin domh
 Is aobhar broin an dràsda
 Ach m' fhaireachadh aig m' àirnibh
 Ga m' chràdh gu ro gheur ;
 Mo leon gu 'n thuit mi 'n Adhamh
 S gu 'n thruaillleadh mi na m' nàdur
 S mo pheacaidh gnìomh ro ghraineil
 S a bharr orr' gu leir :
 Mar mheall na daill gun ghràs mi !
 Nach d' fhoillsich binn mo bhàis domh
 Ach cliù do 'n Rìgh a's airde
 Gu bheil slaint 'n amar Dhé !

A N T R E A S P A I R T .

I.

Criosd. :—

Nach eil e soilleir réidh dha
 Do thuigse s dha do reusan
 A nise mar a dhéilig
 Na cléiribh gun ghràdh,

Ri lagh na h-Eaglais Steighichte
 S mar reub iad às a chéil' i
 S do lagh an t-saoghail géilleadh
 Le spéis (aobhar chràidh) ?
 S gur ionnan doibh s mur dh' éirich
 Do shagart na h-an-éibhinn
 'Dhiult Criosd mar Rìgh s a cheus e
 S ghabh César 'na àit ;
 Le Pilat s fianuis bhréige
 Fhuair binn a bhàis a sheuladh
 S nach faodadh an lagh féin doibh
 A cheusadh gu bràch.

II.

Ach s léir dhomh nis gu réidh
 Mar tha lagh na h-Eaglais Steighichte
 S lagh Patronage us Chésair
 N aimhréit air gach doigh
 S na Moderats gun reason
 Mar bhrìst iad lagh na cléire
 Nach gabhadh ri luchd reubainn
 Do threud gu to 'airt lòin :
 S e sin an ni o 'n d' éirich
 Gu 'n thog iad cuis gu César
 Ach càch a rinn foir-éiginn
 Le euceart ro mhor ;
 S cha 'n ioghnadh lean a réisd e
 Na soisgeulaichibh treubhach
 Ghabh Criosd mar Rìgh ga tréigsinn
 Tre spéis d' a naomh ghloir :

III.

Tha cuimhn' agam an trasa
 Air cainnt bha miosg nan Gaedhil
 Mar shean-fhocal bha gnàthaicht
 A thainig gu m' bheul :—
 Gur iomadh òg-bhean àillidh
 A phos ri bodach granna
 Air ghaol a mhaoin s a thàin
 S da 'm 'ghrain 'anail bhreun :
 Is ann mar sin tha pàirt dheth
 Na lean ri lagh a phatroin
 Do 'n t-solus tha iad gràineil
 S ged tha tha lon crè
 Na 'n leasraidh s mhiannaich iàdsan
 A leanmhuin air a sgàth sin,
 Oir b' annsa leo brù shasuicht
 No gràs us glòir Dhé.

IV.

Air Criosda rinn iad dìreach
 Mar rinn Delila mhìllteach
 Air Samson an treun fhìrean
 Bha 'cridhe dha lan gò ;
 'N uair sharaich i e daonnan
 Ag radh nach d' thug e gaol dith
 Nochd ise gur gaol striopaich
 A bh' innt' s nach gaol pòsd ;
 'N geall airgid ghabh i 'n t-innleachd
 Gu thabhairt suas do 'n mhuinntir
 Bha naimhdeil dha na 'n inntinn

Gu'n d' rinn iad dheth spòrs :
 S co ionnan sin san linn seo
 Rinn Moderats air Criosda
 'N geall mhansaibh, chlibibh s stìpein
 Gu meudachadh sòigh.

V.

Ged rinn iad dheth ball àbhachd
 Thig falt a chinn gu fàs air
 Ni buill a chuirp fàs làidir
 Le tàbhachd s le buaidh :
 S na truaghain a tha 'n trasa
 Ri deanamh feala-dha dheth
 'N an-eibhinn thig 'n uair dh-fhàisg's iad
 An lamhan gu cruaidh :
 Na puist air an do thog iàdsan
 Am baidealán s am bàbhuinnean
 O 'n sheall iad mar cheol-gàir air
 Le tàire 's mor uaill :
 S ann spìonas e le spairn iad
 A nuas 's bidh hurra hàrr' ann,
 S cha 'n fhaic thu nì na 'n àit
 Ach nochd lathraich us luaithr'.

VI.

Nach cuala tu mar tharladh
 Mu thimchioll Achterardar
 S na sgrì dhe 'n gairmear Màrnach
 S Cùlsamoin mu thuath ?

Chaidh spannadh chuir air pàirt ann
 An seanoireachd nan cearn seo
 Le lagh an t-Seanaidh Aird
 Chionn na 'àithn' iad nach d' ghluais ;
 Do bhrìgh le lagh a phatroin
 Gu 'n d' rinn iad le laimh laidir
 Droch theachdairean gun ghràs
 Chur le smàigh air an t-sluagh ;
 Us shumain iad am màthair
 S chuir cùirt an t-Seisein càin orr'
 Le smachd a chur fo thàire
 Bha àbaisteach cruaidh.

VII.

Cha robh sin dad ni b' fhearr
 No beul-aithris s na droch-ghnathaibh
 Bh' aig seanairibh gun ghràs
 A rinn tàir air lagh Dhia ;
 Do thaobh an neach an-dana
 Bha 'mallachadh a pharant
 Dh' iarr Maois a chur gu bàs
 Ach rinn iàdsan a dhion ;
 Oir choisrig iad an aird e
 Mar thiodhlacadh ro àraidh
 Do theampull Tigh an Ard Rìgh
 Fo sgaile deagh ghnìomh ;
 Ged s corpach bh'ann o'n lamhaibh-s
 Cha ghabhadh 'n lagh gu bràch ris
 Mar iobairt ach do 'n bhàsa
 A réir àithntean an Triath.

VIII.

Gu ceart mar rinn thu innse
 Mu 'n chorpach mar tha sgrìobhte
 An deigh do Mhaois a dhìtheadh
 Fo binn lagha Dhe,
 Rinn seanairean a mhì-ruin
 N uair choisrig iad a rìs e
 A shaoradh o'n a bhinn sin
 Le 'n innleachdaibh féin,
 S mar sin a rinn gu dìreach
 Na minisdeirean brìobail
 Do 'n chuid a smachdaich firinnibh
 Chrìosd le 'n lagh féin ;
 N uair choisrig iad a rithist iad
 A steach air amhach Iosa
 Do 'n eaglais le lagh saoghalta
 Ri 'n d' àon iad gu réidh.

IX.

S e siol na nathrach dearbht' iad
 A rinn an lagh a' spealgadh
 A tha fodh bhinn an damanaidh
 S ath-ghinmhuinn o'm beoil
 Cha chualas riamh na 'n searmoin
 Na minisdeiribh marbh seo
 A dh' fhàg cho crìon ar n-anama
 Fo shearg na h-eigh reòt,—
 Nach d' mheall iad sinn le 'n anamiann
 Gus pobull Chrìosd a dh' fhalbh uath

Ga 'n dìteadh mar luchd anagna
 S mar chealgairibh mòr ?
 S nan creideamaid an seanachas
 S e their iad m' a luchd leanmhuinn
 Nach eil dad annt ach salear
 Us anabas gach slòigh.

X.

S a mheud s tha tighinn fo dhàsgadh
 Fo bhuaidh an t-soisgeil dhrùightich
 S a thòisicheas ri ùrnuigh
 Fo churam gu geur ;
 Riu ròichdidh iad o'n chùbaid
 G an càineadh gu droch mhùinnteach
 Airson gu 'n gabh iad iompaidh
 S tighinn dlù do Mhac Dhé ;
 S e 's brìgh d' an cainnt mi-rùin :—
 O ! luchd-misg us mhionn us shùgradh
 Na faiceamaid 'cur cùl sibh
 Ri 'r grùidealachd bhreun :
 Mu 'n coisinn sibh ar diumadh
 Gun ghrainealachd san duthaiche
 Cho mor binn ri luchd urnuigh
 Tha tionndadh ri nèamh.

XI.

S nach sona nis an dream sin
 Le Criosd mar Rìgh fo 'n geimhlibh
 Fo bhuaidh a ghaoil ghabh greim dhiubh
 'Na choimhneas s 'na thruas ;

'Dol suas le crùn do dhroighnich
 Do nèamh na gloir' làn aoibhneis
 Le trompaidean nan ainglean
 A seinn le binn fhuaim :
 S faic doruinn mhor nan aingidh
 Lean Herod mar an Roigh-san
 S an t-saoghal-s' iad ge greadhnach
 Bidh 'n teinn-san bith-bhuan :
 Le chrùn s dheis' dhealrach loinnreach
 'Dol sìos do 'n ifrionn oillteil
 Gu sìorruidh measg nan deamhnaibh
 Fo ghainntir na truaighe.

XII.

Ain. :—

S cìod e do bheachd mu 'n t-seors ud
 Tha cuid a deanamh bosd asd'
 Mar shearmoinichibh mòra
 S am beoil nach do ghluais,
 Air taobh na muinntir oirdhearc
 Thog fianuis 'n aghaidh foirneirt
 S a dh' àicheadh sochair fheolmhor
 'N geall gloir tho'airt do 'n Uan ;
 Ach dh' fhan gu socair còmhnaidh
 Mar bha iad s a rinn còrdadh
 Mu 'n Stàid a bhi toirt òrduigh
 Us seòl daibh gach uair ;
 S cuid eil' an tùs na comhstri
 Thug leum o'n Stàid le streòdaig

S a phill a rithist d' an deoin ri
S ri phòs 'n dara h-uair?

XIII.

Criosd. :

S e seo mo bheachd mu 'n t-seors ud
Gu bheil dà nì ro shonraicht
Thug buaidh orra 'n uair chòrd iad
Ri foirneart mhi-cheill !
Mic Anaik bhi ro mhor leo
Seach earbs á neart Iehobha
S iad fein na 'm fionnain-feoire
Le bhi beo na 'n neart féin :
S o mhiann ri 'm pòitibh feola
Nach d' sgaradh riamh o'n tòs iad
S gu 'm b' shaibhreas e bu mhò leo
No bron le sluagh Dhé ;
Tre 'n phill iad gu tìr Ghoisein
Tha nis as eugmhais Ioseiph
'Na fearann daorsa bhròinich
S 'n a tòrr slochdaibh cré,

XIV.

Ain. :—

An e do bheachd nach d' fhàg e
S an eaglais steighicht an trasa
Aon idir dheth shluagh grasmhor—
A bharr air na daoibh—

Do 'n ùrra coinseas samhach
 Bhi aca mar a ta iad
 S bhi seasmhach taobh an t-Slan-fhir
 Gun bhàigh ris a ghaoid ;
 S am *Bill* ud tha mi 'clàistinn
 A *phassig* aig a Pharlmaid
 Bheil e cho mór na 'm fàbhor
 S bhi mhàin air an taobh ?
 Oir chluinn mi cuid ag raidhtinn
 Gu 'n robh uil' iorrtuis chàch ann
 Ach nach do leig an t-àrdan
 Doibh tamh ris an t-saors'.

XV.

Criosd. :—

Ma ta cha 'n fheud mi raidhtinn
 An d' fhàg no nach do dh' fhàg e,
 Ach s nì their mi ma dh' fhàg
 Gu 'n tog gràs annt' a cheann ;
 S theid teine riu nach bàth iad
 Gu 'n tog iad fianuis dha-san
 Mar toir iad buaidh tre ghras innt
 Gu fagail air ball ;
 S mu 'n Bhill ud nam biodh stà annt
 M biodh Siorrachd Rois mar tha i
 S achd Parlmaid s lagh Pàtroin
 G am fàsgadh gu teann ?
 'Cur aoghairean gun ghràs orr
 Le arm s le luaidhe o lamhaich

S nan seasadh sluagh 'g an àicheadh
Gu 'n spàirt i troimh 'n ceann.

XVI.

Ain. :—

Bha mise dall ach s léir dhomh
A nis gur fìor do sgeul-sa
S bu mhise brùid gun reusan
Nach d' ghéill dith o 'n tòs ;
Is ioghnadh mar tha creutair
Do dhaoine 'leugh no dh' éisd ris
A Bhiobull nach grad thréig iad
O 'n éisdeachd ni 's mò ;
S ni soilleir tha dhomh féin e
Gur gadaichean s luchd reubainn
Dhiarr dorus cho ro eillteil
Gu leum do na chrò ;
S nach ann a nuas o nèimh
Ann an ughdarras Mhic Dhé
'Thainig dortadh fuil co ceutmhor
An eucoir cho mor.

XVII.

Criosd. :—

S ni uamhasach gu dearbh tha
Mu chuideachd mhor nan tàbh ud
Us luchd nan sleagh tha falbh leo
Le farbhas do-luaidh ;
Le 'n gunnaichean s le 'n armaibh
G an cur a steach air anamaibh

A dh'aindeoin ge cho searbh 's tha
 'N cuid searmoin do 'n cluais :
 Nach geur an nimh s an ana-meinn
 'Bhi sparradh ni gun tairbh orr
 A mhain gu cosnadh airgid
 Do chealgairibh truagh ?
 Le faobhar na geur leanmhuinn
 'To 'airt doruis do choin bhalbha
 Troimh chorpaibh dhaoine marbha
 S troimh eanachainn an t-sluaigh.

XVIII.

Ain. :—

Gu deimhin s fìor do sheanachas
 Ged mhios mi 'n tùs ro shearbh e
 Cha chan mi chaoidh gur anacainnt
 Ro gharg e gun chiall ;
 B'e cuideachd mhor nan tàbh agus
 Luchd nan sleagh gu dearbh iad
 S e 'n teisteanas sna Salmaibh
 A dh'ainmich dhoibh Dia
 S e 'm bagradh riu a labhradh—
 Thoir achmhasan gu garbh dhoibh—
 Is deimhinn leam nach dearmaid
 E dhearbh chur an gnìomh ;
 Oir s ifrinneach a chealg dhoibh
 Tha cleachdadh ni cho aingidh
 Bhi 'cur an céill gur h-anamaibh
 A thearnadh an crìoch.

XIX.

Ain. :—

Tha misneachd mhor air pairt
 Gu bheil easaonachd ro laidir
 S an Eaglais Shaor an tràsa
 Bheir cradh dhoibh mar traogh ;
 Thaobh mhnathan a bhi g radha
 Gu bheil còir ac' air mhodh àraid
 Bhi 'gairm luchd dreuchd mar chàch dheth
 'N co-bhraithrean araon ;
 Nach bochd ma bhios na mmai sin
 Nàm cogaidh ri feachd namhuid
 'To 'airt aobhair do 'n eascàirdean
 Bhi tàir air na naoimh ?
 S iad ullamh mar Mhic Labain
 S cho geur gu bhi ga 'n càineadh
 S a séideadh bagraidh s àir mar
 Bha Saul s e fodh 'n chaothach.

XX.

Criosd. :—

Air sochairibh na slàinte
 Tha còir aig mnaibh grasmhor
 Co ionnan ri fir ghraidh
 Air compairt riu s gach cuis ;
 Ach 's tosd an nì chaidh àithn' doibh
 San Eaglais ge b'e c' àite
 Ann san cruinnich iad chur aird air
 Nì àraidh às ùr :
 S e dh' àithn an t-Abstol Pòl doibh
 Bhi feoraich ce mar tharladh

Dheth 'm firibh s gun an àrd-ghuth
 A chlaistinn s a chùirt :
 S do bhrìgh gu'm buin doibh nàisneachd
 S e 'n dleasdanas s a chàs seo
 An lathair fhir bhi samhach
 S brat-sgail air an gnuis.

XXI.

Ain. :—

Tha argumaid aig moran
 'N a h-aghaidh air an doigh seo
 Gu 'n bhrìst i air a boidean
 Ro shluimt gu saor,
 A ghabh iad an àm ardaich
 Mar shearmonaichibh trocair
 Ri 'n co-thionail 'n uair phòs iad
 Le cordadh us aont
 S gu 'n d' aidich iad le 'm beoil
 Gur e teagasgan us orduigh
 Na h-Eaglais fhad s bu bheo iad
 Bu sheol doibh gach aon
 S gu 'n seasadh iad gu comhnard
 Gu 'dion gun chlaonadh ròine
 S bho smachd a reachd gu stold
 Nach b' e 'n deoin dol a thaobh.

XXII.

Tha aineolas us duathar
 Air inntinnibh an t-sluaigh le

Bhi creidsinn gach nì tuaitheal
 O'm buachaillean dall :
 S cuid eile tha trè 'n uabhar
 An aghaidh breithnich uaignich
 Ag radh mu'n dream theich uapa
 Gu'n ghluais iad gu meallt,
 S gu'n thilg iad 'chuing dheth 'n guaillibh
 A bhoidicheadh aon uair leo
 A' ghiulan tromh gach cruaidh chàs
 Le cruadal gu teann :
 S dheth 'n àireamh tha fear tuaileis
 Tha daingneachadh bheachd thruaillidh
 Am foirfeach air an cual thu
 Bho Chuairtear nan Gleann.

XXIII.

Ach tuigean cainnt a bheil-san
 S an grunn'd o bheil i g éirigh
 Tha eud mu'n Eaglais Steighicht
 Ag eirigh o'n chall
 'Thig air mas e s gu tréigear
 S gu'm fàg an Staid dhith féin i
 Gu'n caill e roinn do shéimh
 S a ghloir féin ann na gheall ;
 S cha ruig e leas o'n aobhar-s'
 Bhi mìnèachadh a sgéil domh
 Tha bhrìgh cho soilleir réidh dhomh
 O reusonaibh teann ;
 S cha 'n ioghnadh leam a réisd
 A shuil mhiannaich a bhi 'n deigh air

Mùr mealaich dheth na leumas
O mhéir fir na crann.

XXIV.

S ann their iad riut le mùiseig
Gur cainnt gun mhodh gun mhùineadh
Tha 'd' bheul us briathraibh diùmaidh
O ghrunnd 's beag is fiach ;
S cainnt chàinidh tha mi-nàrach
Nach lot nach craidh s nach ciùrr iad
A th' ann a chionn d' an taobh-san
Nach d' iompaich iad riamh ;
Ach 's coma dhut co dhiù
Bheir an Sgriobtuir dhoibh lan dùlan
Tha deanamh soilleir dhùinne
Gur bruidibh gun chiall
An dream rinn Criosda dhiùltadh
S ro aithnichte d' ar suilibh
Gach neach a chur an cùl ris,
Gur brù dhoibh is Dia.

XXV.

S e Moderats gun bhuaidh sin
Chur oirnne riamh a chuarach
G' ar cumail leis gach tuaileas
Fo 'n duathar s 'a cheò
An uair 's iad fein na truaghain
A bhris a chuing dheth 'n guailibh
S an cumhnant mhionn rinn fhuasgladh
S 'chuir suarach am bòid

O ! 's iad a rinn an tuairgneadh
 S a thilg le 'm bogha tuaitheol
 S ghabh patronage na truaigh 'chur
 A bhuachaill o 'n chrò
 S b' i nis an Eaglais fhuar i
 B' i 'n Icabod ro ghruamach
 N uair chuir i 'n àire fad uaipe
 S a dh' fhuadaich i 'ghlòir.

XXVI.

Ach soisgeulaich nam buadhaibh
 Thog iad suas gu luath i
 Le lunnaibh air an guailibh
 Le luaghair s binn cheòl ;
 Na trumpaideirean fuaimneach
 Ag imeachd roimhp' o'n uair sin
 'To'airt caismeachd o na h-uaighibh
 Do 'n t-sluagh gu tighinn beò ;
 'S m' am pill iad far an ruaige
 Théid Philistich a bhualadh
 Le plaighibh dhiu nach fuasglear
 Le cluais laoigh òir ;
 S theid Iericho fo uamh-chrith
 Gu 'n tuit i le mòr luasgadh
 Us ge b'e thogas suas i
 S e 'n truaghan is mò.

XXVII.

Theid suaicheantas gu luatha
 Ann sin a chur suas leo

S bidh brataich ard nam buadha
 A sior luasgadh 'na gloir ;
 S thig cruinneachadh nan uaislean
 Us dumhlodas an t-sluaigh th' aic'
 Fo 'fasgadh 'ghleachd gu cruaidh leis
 An Uan thug iad beo ;
 An aghaidh na thug fuath dha
 S a dhioladh gach iumruagaidh
 A rinneadh air an t-sluagh leo
 G an tuairgneadh gu mor ;

.
 S iad ait fo ghlaodh nam buabhall
 O feuch nach b' iad na truaghain
 Chuir uap i d' an deoin.

XXVIII.

Tha neul air eiridh suas orr'
 S tha 'm pàillion air a ghluasad
 Gu ìmeachd air a chuairt us
 Tha 'n sluagh dol 'na dhéigh,
 S fodh 'm brataichibh gu buadhach
 A chogadh ris na h-uabhrich
 S bidh Gog le fheachd fo uamhas
 Ga 'm bualadh gu treun ;
 S theid Amoraich a ruagadh
 S cha nochdar bàigh no truas doibh
 S am maoin theid tho'airt uapa
 Eadar bhuar agus spréidh ;
 S bidh Israel an uachdar
 A roinn na creich le luathghair

'To'airt glòir do 'n ceannard uasal
'Thug buaidh ann san t-sréip.

XXIX.

Thig bratach camp treibh Iudaih
O'n aird an ear gu dusgadh
S thig bratach Dhain le durachd
Dha ionnsuidh o thuath ;
S thig bratach camp Reùbain
O'n airde deas gu sunntach
Le neart us treis na' cultaic
Bheir spùill air luchd fuath ;
S camp Ephraim thig gu surdail
O'n aird an iar le 'n ùr lann
Le 'n treun dheich milltibh diùlnach
'N an dumhladas sluaigh ;
S co 'n namhuid cho mi-runach
Do n armaitibh bheir dùlan
S Ard-Rìgh nam Feart ga 'n stiùireadh
Air an cùl le lan bhuaidh ?

NOTE.—Four verses follow but the MS. is illegible.

FODH CHAMPAR AGUS FODH CHÀS.

[THA TOISEACH AN DAIN AIR CHALL.]

I. PAIRT.

XII.

Ge b' mhor bha m' ùidh ann
An ionndas truaillidh,
Thug e dhomh dùlan
O thùs mo ghluasaid,
S a dh' aindeoin durachd
O dhùil ri buannachd
An nì bu run leam
Thoir leam cha d' fhuair mi.

XIII.

S an fhreasdal chaomh
Thachair tìm roimh 'n uair seo
Gu 'n d' thainig firinn
A bhiobla luachmhoir,
An cainnt ar tire
S bhean nì dheth 'n fhuaim rium
Mun d' bhean ri m' chridh
Bhean air chinnt ri m' smuaintibh

XIV.

S an tús mo spéis da
Bha beum an t-sluaigh orm,
Ga m' inheas gu léir—
Troimh chéil' a' m' bhuadhaibh :
Mi 'luchd na h-euceirt
Na m' chreutair fuathar
S mi dianamh eibhneis
Dheth 'n naimhdeas fuar rium.

XV.

Ach greis na 'dhéigh sin
Cha b' aobhar uaill domh
Bhi ga mo reubadh
Le beumaibh fuar chainnt,
S ann bha gach creutair
Gu léir mu 'n cuairt dhìom
'To'irt meas thar m' fhéich orm
Aig meud mo thruais diubh.

XVI.

S bu mhor mo spéis, ar
Leam fein s mo luaidh dha
S dheth bhi ga 'leughadh
Dhomh fein s do thruaghain
'Bha tighinn ga 'éisdeachd
S mi fein fodh uaill dheth
Bhi 'm barail cheudan
Gu 'm b' chreutair nuadh mi.

XVII.

Bha 'm meas s an spéis dhomh
 Thar m' fhéich 'san uair sin
 Airson nach b' léir dhaibh
 Na m' eudann uaigneas
 Mo chridhe bhrein bha
 Gu léir làn truailleachd
 Ga m' fhalach diomhair
 Fo rian gach buairidh.

XVIII.

Bha iomhaigh 'n eud
 Us i féin cho uailleil
 Ag iarraidh géill dhith
 S gach ceum an gluaisinn
 S mo mhor fhéin spéis
 Mar an ceudn' cho uabharrach
 Ag iarraidh eirirt
 Fo sgéith mo dhuathar.

XIX.

Cha b' léir do chreutair
 Fo'n ghréin 'bha gluasad
 Gach nì do 'n ghéill mi
 Le speis gu h-uaigneach,
 S na meallaidh threun dhomh
 Gu léir bha buailteach
 S ga 'm falach féin fo 'n
 An sgéimh bh' air m' uachdar.

XX.

Tha 'n fhéin gu daonnan
 Na 'h-àl miannach
 Air gloir gach aon uair
 S air faotuinn riarach
 S i ghnàth gun mhaoil ach
 Fo fhaobhar ciocrais
 S gur lom an raon air
 Nach faod i dioghlum.

XXI.

Ri fulang naimhdeis
 Bidh roinn do ghloir aic
 S n àm aire us teanntachd
 Cha chaill i deorachd ;
 S n àm goirt us ganntair
 Ge fann bidh lòn aic
 S an lanachd saibhreis
 S e àm a sòlais.

XXII.

Bha mi gun chiall s rinn
 Sin rianh mi stà dhomh
 Le'n d' rinn mi diochuimhn'
 Chuir sios fo nair mi
 Gu'm b' ghibhtibh iasaid
 Dhomh tiodhlaic s talaint
 S nach maireadh siorruidh
 Ach Criosd s a lanachd.

XXIII.

S rinn mi dhiubh iodhaill
 Nì 'phian s a chraidh mi
 Eugsamhla 'n iomhaigh
 Us shliochd mi mhain doibh
 S ge b' ghibhtibh feumail
 Gu léir tre ghras iad
 Mhill mis orm fein le
 Neo-speis s le gràdh iad.

XXIV.

Rinn mi orr' dì-meas
 Da rìreabh s tair orr'
 Cha d' rinn mi 'n iobradh
 Do 'n Tì o'n d' thainig,
 Chum gloir a ghaoil-san
 Thug aon a ghraidh uaidh
 Gu tearnadh dhaoine
 O'n daorsa thràilleil.

XXV.

Thaobh meud an t-suaimhneis
 A fhuair mi 'm pairt diubh
 Chaidh m' inntinn luaineach
 Cho luath an gràdh dhoibh
 Tre inntreachd buairidh
 Bha cluainnteachd laidir
 Ga m' tharruing uaidh-san
 S á cuan na lanachd.

XXVI.

S ann rinn mi falbh leo
Tre chealg mo naduir
A ghearradh shail'gibh
Gu tearmunn tàmh
S rinn m' inntinn mharbhanta
Dearmad laidir
Le 'n d' mhilleadh m'earbsa
Nuair dh'fhalbh mo lamh-thuagh.

XXVII.

S ged 's ann an coingheall
Gu dearbh a bha e
Cha dean sin m' an-fhiach-s'
Ni 's minbh' r'a phàidheadh
S mo chulaidh anfhann,—
Ni shearg gach là mi—
S nach faod mi tairgs' 'tho'irt
Gu gairm gu snamh oirr'.

XXVIII.

S i nis orm falachaidh
Ach s-dearbh leam c' àit anns
'N do thuit an t-arm seo
Air falbh o' m' lamhan
Ach s ni tha doirbh dhomh
Ath-ghairm an aird oir
Mar tig i'n uachdar
Tre bhuaidh an fhàidh.

XXIX.

Us cha 'n 'eil ni dhiubh
 Nach d' rinn mo chasaid
 Us m' fhagail dìte
 Le m' fhior chion faicill
 Tre 'n dh' fhàg iad shìos mi
 S gun fhianuis agam
 A dhìanadh dian dhomh
 S gach sian ga m' agairt.

XXX.

Gu 'n dh' fhàg iad spùillt'
 Agus ruisgt' gun bhrat mi
 Tre m' easbhuidh cùrain
 S nach d' chum mi agam,
 'N crìochaibh s an rùn s' air
 Dheagh ghrunn d' bha cearta
 S nach d' leig mi dhiom
 Gu 'n d' rinn iad mo chreachadh.

XXXI.

S mo chlachadh dh' iarr iad
 Gu pian gun mhaitheadh
 Tre m' pheacaidh dhìomhair
 Us ghniamh mo latha ;
 S cha d' fhàg iad sìon dhomh
 Mar fhianuis beatha
 No cusbair dìonaidh
 Ach Crìosd s a' mheadhon.

XXXII.

S ge tric mi 'g iomlaid
 Tre iomrall céille
 S gach tonn ga m' thulgadh
 S 'to'irt urchair gheur dhomh
 S gach ni bha ionnhuinn
 Leam ga mo thréigsinn
 S gun ghnè san iomlan
 Ach ionmhas bréige.

XXXIII.

Ghabh mi le aoibhneas
 Cuid roinn do m' ionnsuidh
 Do mhaoin na h-oighreachd
 S air chinnt bha dùil leam
 Nach tigeadh aimbeairt
 A chaidh air m' ionndas
 S an àit 'thighinn saibhir
 S ann chinn mi struigheil.

XXXIV.

Gu 'n d' thainig teinn orm
 Dh' fhàg m' inntinn bruite
 S ghabh gaidhir greim orm
 Mar shaighdean ciùrrteach ;
 Mo bhun s mo dhruim
 Bha ri caoidh gu tursach
 Bha 'ghort a' m' bhroinn
 S gun mo dhruim ach ruisgte.

XXXV.

Bha m' éideadh barlagach
 Granna duaichnidh
 S mo ghort a fàs,
 'Bagradh bais gach uair orm ;
 Ach siud a mhàin
 Cha b'e chraidh cho cruaidh mi
 Ach m' athair ghràidh bhi
 Cho ard an gruaim rium.

XXXVI.

Ach rinn mi cuimhne
 Fo m' inntinn bhroinich
 Air m' athair caoimhneil
 Bhi dh' inntinn theo-chridheach
 S cho anabarr saibhir
 S bhiodh cuibhrionn lòn domh,
 S thug sinn orm pilltinn
 Tre chinnt air trocair.

XXXVII.

Ach ge bu uair leam
 A dhol na 'chòmhdhail
 Le m' éideadh ghraineil
 S mo chail bhi strothail,
 Thug m' éigin barr leis
 Na bha ga m' leonadh
 S chaidh mi na 'làthair
 Mar bha mi 'm' dheoiridh.

XXXVIII.

S O ! 'n t-ioghnadh ard neach
 Cho àille gloir ris
 Gu 'n gluaiseadh àirnean
 A aird a mhorachd
 Le innigh ghraidh tha
 Cho lan do thròcair
 Gu teachd a' m' dhàil
 A' cur failt le poig orm.

XXXIX.

Bha cuid dheth m' bhraithribh
 Us ràs ro mhor orr'
 Airson cho grasmhor
 S a bha e dhomh-sa,
 A' cur m' uile 'na 'làthair
 Bha graineil feolmhor
 S iad dha ga m' chaineadh
 Oir b' àill leo m' fhogradh.

XL.

S ged bh' ac ri radhtinn
 O laithibh 'n oige
 Nach d' bhris iad àithne
 S nach deach iad thar ordugh
 Is meallta tha mi
 O phàirt dheth 'n comhraidh
 Mar d' mhiosg an ardan
 Le 'n gràin' do m' neoghlain'.

XLI.

Ach m' athair gràdhach
 Ged bha mi neo-ghlan
 Cha d' mhùth e fàbhar
 No ghrasaibh dhomh-sa
 S gun mhaill' na dàil
 Thug e àithn d'a òglaich
 A chulaidh b' fhearr
 'Tho'irt an làthair gu m' chomhdach.

XLII.

S gu cur lamhainnean
 Us càraid bhrog orm,
 S laogh biadht gu m' shasachadh
 S lanachd soigh dhomh ;
 S le danns' us gairdeachas
 Ard le ceol-bhinn
 S bha mi luath-ghaireach
 Gu slan s lan sòlais.

XLIII.

S n uair dh' iarr mi m' bhoid
 S mi gu stold air m' ionnlad
 Laigh mi na m' sheomair
 S mo chomhla dùinte
 S luigh cadal s clò orm
 Ro mhor us dusal
 Le foistinn fheolmhor
 Ni leon s a chiùrr mi.

XLIV.

Oir 'n uair a thainig
 M' fhear graidh da m' dhusgadh
 Bha m' fheoil ga 'aicheadh
 Ach gras gun mhùchadh,
 Gu 'n chuir e lamh orm
 Thug do m' nadur dùlan
 Thug beo mo ghrasaibh
 S a dh' fhàg iad ùrail.

XLV.

Ged labhair a bheul rium
 Bha m' fhein ga 'dhiùltadh
 Gu 'n chuir e'n céill domh
 Le reusan drùidhteach,
 Na braoin do dheuchainn
 N àm éirce dhruidh air
 S dhomh b' éigin éiridh
 Us leum ga ionnsuidh.

XLVI.

S ged shil mo mhioraibh
 O 'làimh na 'glaiseadh,
 Mior ruiteach chubhraidh
 A dhruidh air m' aigne ;
 N uair fhuair mi chùl rium
 S gun 'ghnuis bhi agam
 Chosd sin dhom deuraibh
 Beoil-bheum us tarcuis.

XLVII.

S ma bha mo nador
 Le gràin' ga dhiùltadh
 Bha nise m' airnibh
 Fo chradh ga 'ionndrain ;
 S cha 'n fhaoduinn àrach
 S mo chàil ro lunndach
 Dha diultadh éirigh
 N uair dh' éigh e'n tùs rium.

XLVIII.

Ged bha mo ghrasaibh
 An tràths air dusgadh
 Cha d' riaraich iad mi
 An ait' fir m' ionndrainn ;
 Bha acras, paiteachd
 Us gradh ga m' chiùrradh
 S nach lianadh càil mi
 Ach fàilt a ghnuise.

XLIX.

S 'n uair dhuisc e suas mi
 O m' shuain le cabhaig,
 Chaidh mi na m' thruaghar
 M' an cuairt do 'n bhaile
 N luchd faire fhuair mi
 S gun truas le an-ìochd
 S ann lot s a bhuail iad
 Mi cruaidh le 'n lannaibh.

L.

S ged bha seo cruaidh orm
Cha b' uair dhomh fann 'chadh,
S a miosg nam buachaill
M' an cuairt do 'n bhalla,
Chaidh mi s cha d' fhuair mi
Gnè fuasglaidh mar riu
Ach 'n àite truais rium
Iad uam thug m' fhalluing.

LI.

S ged chuir seo fuachd orm
Cha b' uair 'to'irt thairis
S m' fhear gaoil bhi uam,
Neach nach d' fhuair mi shamhuil;
S le 'm fagail ghluais mi
Ceum uath car tamuill
S 'n 'Tì dh' iarr mi fhuair mi
Thug luaidh do m' anam.

LII.

S fhuair mi deagh chliu
Mar ol ungaidh luachmhoir,
Us chuir mi ùigh orm
S mi 'n dùil s an uair sin,
Nach tigeadh spùill air
S ni 's mù nach truailt e,
Ach mheall mo dhuil orm
Ni dh'ùraich gruaim dhomh.

LIII.

S bu shonas àigh leam
 A bha ro luachmhor
 Bhi 'n comunn graidh
 Ri luchd gràis ath-nuadhaich ;
 S bu shòlas àraidh
 A bha do—luaidh leam
 Bhi 'n caidreamh blàth riu
 As aird s an uaingneas.

LIV.

Ach ghabh an namhaid
 Ceann fàth an uair sin,
 Fear casaid gnathaichte
 Nam briathraibh truasail,
 Rinn m' fhalluing graineil
 Do phairt s cho duaichnidh
 Do chuid dheth m' chairdean
 A dh' fhàg mi suarach.

LV.

S gach ni bu rùn leam
 As ùr a ghlacach
 Bha mar chuile-bhruite
 Gun lùths gun taic dhomh ;
 S bha iad cho siubhlach
 Ri driuchd na maidne
 S a' faotuinn sgiathaibh
 Gu triall air astar.

LVI.

Mo lusan sgàileach
 Bha fas gu h-ùrail
 S bhiodh m' aiteas lan
 'N uair bha 'm fàileadh cubhraidh
 S 'n uair bhuailt gu làr iad
 Aig aird mo dhiù dhiubh
 Mo fhrionnas naduir
 Bha fàs ro dhiumbach.

LVII.

S 'n uair bhithinn saoibhir
 Bhiodh aimbeart dlù dhomh
 S 'n uair mò bhiodh m' aoibhneas
 Bu chinnteach turs' dhomh ;
 S 'n uair b' fhearr mo shuaimhneas
 Bhiodh truaigh ri 'chul dhomh
 S ri linn mo shoirbhis
 Bhiodh doirbheas ùr dhomh.

LVIII.

Cha d' fhuaireadh stor leam
 Gun seol cur às da
 S cha d' fhuair mi sòlas
 Gun bhior bhi faisg air,
 Cha d' fhuaireas gloir leam
 Gun sgleo chur masl air
 No solus oirdhearc
 Gun neoil thighinn trasd air.

LIX.

Och s dubh mo sgeimh
 Fo shal breun mo naduir
 S mo bhroin tha 'g éirigh
 O m' euceart lathail ;
 Mar bhuthaibh Chedair
 Gun dàimh gun chairdeas
 Gu dubhach deurach
 Fo éislean craiteach.

LX.

Ach 's sgiamhach tha mi
 Le slainte shona,
 Thug fear mo ghraidh dhomh
 Tre ghras gu toileach ;
 Mar chùirtneibh finealt
 S ro riomhach Sholaimh
 S i geal ro fhior-ghlan
 Mar ghrian an t-soluis.

II. PAIRT.

I.

Na gabhaibh gèimh dhiom
 A mheud s thug gaol domh
 Ge dorch tha m' eudann
 Tre bheum chloinn daoine,

Oir dh' amhraic grian orm
 Thug dhiom dreach m' aoguis
 Geur leanmhuinn fhiadhaich
 Rinn m' iomhaigh chaochladh.

II.

Bha mic mo mhathar
 Mo bhraithribh bréige
 Am feirg ro ard rium
 S an grain tre eud rium,
 Thug le 'n laimh ard dhiom
 Gach cail ach seudan
 Fir posd mo ghràidh air
 Nach d' thair iad meur chur.

III.

Air fion lios chaich
 Am an call' b' fhear gleidht' mi
 Ach air a chiuird mi
 Cha b' ard lamh fheuma,
 S tre easbhuidh phàirtibh
 A bharr air deagh sgil
 A steach do 'n gharadh
 Bhrist aireamh bheistibh.

IV.

Bha famhan mùgach
 Ri bùireach diamhair
 Mu fhriamh chrann ubhlan
 Rinn diubhal s mì-stath,

S cha b' léir do m' shuil iad
 Fo 'n uir gu h-iosal
 Gu 'n d' nochd an ruamhar
 Cuid dhiubh o'n iochdar.

V.

S bha naraich lubach
 Le 'm puinnsean teumnach,
 Gu nimheil ciùrrtach
 'To'irt luthais o gheugaibh,
 Ga 'n lot gu bruiteach
 S gu drùidhteach beumnach
 Ga 'n searg fo 'n ùr ros
 Gu dur le 'n geur ghath.

VI.

Bha sionnaich shiubhlach
 Feadh chuiltibh diamhair
 Le 'n seoltachd chuibheartach
 A's ciurraile fiacal
 Air crannaibh urail
 Ri spuill s ri diobhuil
 S air toraidh chubhraidh
 G òl sugh nam fion dhearc.

VII.

Tha sgitheach s draighneach
 Ro mhillteach sàiteach
 Us drisibh geura
 Miosg dheug a ghàraidh ;

N àm bhi ga 'n spionadh
S e dìon ro àraidh
Bhios ann mur reub
Am fear gleidht a lamhan.

VIII.

Na geig bhi seargadh
Air falbh fo 'n duilleach
S na h-og-chruinn anfhann
O'n cealg bhi fulang
Bha sin gu dearbha
Leam anabarr duilich
S chur sin mi 'n amhludh
Cur m' anama 'n cunnart.

IX.

N uair nochd an uile bheist
Ud buirb a nadur
Bha mi fodh iomaguin
S fo dhuilichinn chraitich
Nach faodainn iomachar
Ged dh' fhuilinginn tair ris
Tre 'n thilg mi urchair
Nach d' chuimsich pairt diubh.

XII.

Bha naraich shnàgach
An lathair fo m' bhannaibh
Ag iarruidh fàth gus
Mo shail a tholladh

S gu breith air earr orr
 Cha tarrainn cromadh
 Ach orra stampadh
 Gu 'n ceann a phronnadh.

XIII.

Ach m' fhion-lios fein rinn
 Gu leir mi dhearmad
 S dh' fhàs fheanntag geur
 S cuid dheth m' gheugaibh aimrid
 S dh' fhag sin mi 'n deigh laimh
 Car ré do aimsir
 Fo leth-trom s éisleán
 S mo sgeimh air falbh dhìom.

XIV.

Miosg fhamhan dall leis
 Nach gealtach solus
 Us narach naimhdeil
 Us droighnich s connusg
 Us shionnach mealltach
 Le 'n annsachd lonachd
 Us mhadadh allta
 Dha 'n sanntach folachd.

XV.

Cha 'n ioghnadh réisd
 Ged robh m' eugaisg duathar
 S ged robh mi reubta
 Le creuchdaibh luaidhearr ;

Oir dh' iarr na beisd seo
Gu leir mo chaitheamh
S bu bhlasd a fheusd leo
Mo chré s mo bheatha.

XVI.

B'e 'm freasdal sonruicht
Rinn doigh gu m' dhion uath
S gach aon diu 'n tòir air
Mo leon s mo riasladh
S mo shlugadh comhladh
Na 'm beoil gu ciocrach
'N uair fhuair mi seol
Air tighinn beo o'm fiaeclan.

XVII.

Ach gloir do 'n Léigh a
Thug éiric fhala
Gu leighis eucail
Le eifeachd glanaidh
S leis nach bu déigh mi
Gu leir 'tho'irt thairis
Do m' fhior luchd-reubainn
Gun speis dheth m' anam.

XVIII.

S e triath ro ardaicht
A ghàrraidh fhiona
Ni suas na bearnaibh
Ged tha iad iosal,

S gun lot no cradha
 Tha 'n dàn do 'n iarmad
 Nach dian e slan doibh
 Le sàr ghlan ioc-shlaint.

XIX.

S a nis mo bhraithribh
 S a chairdean dealaidh
 Ge dorch a tha mi
 Fò nàir us sgannal
 Tha seudan àraidh
 M' fhir-graidh rium ceangailt
 Nach d' fhuair an namhaid
 'Bha 'n àit air falaicht.

XX.

S ged leig an namhaid
 Gu lathair ar callaid
 Cha tuit s cha 'n fhailing
 Gu bràth ar carraig,
 Sàr bhunait grasmhor
 Tha laidir daingean
 Bheir neart o'n aird dhuinn
 Us slaint mar bhalla.

XXI.

S dhuisg sin am fearg-san
 Gu garg ro ghuineach
 S gun mis' bhi dearbhte
 Fò m' armachd uile

Gu dian a' sealg orm
Gu m' mharbhadh buileach
Le seoltachd dhealbhach
Agus chealg nan sionnach.

XXII.

Tre easbhuidh céille
S cho treun bha m' earb-s' ás
Mo ghliocas féin s ás
A ghleus bh' air m' armachd,
S mi 'n duil nach éireadh
Dhomh beud tre dhearmad,
S o thoic nan coilltibh
Nach pillt' air falbh mi.

XXIII.

S ged tha mo lamhan-s
Le tàir' air fannach
Cha 'n uair da 'r lamhan-s'
An treas thoirt thairis
O theachd a chàireamh
Nam bearnaibh ballach,
Rinn lochd mo shail orm
A sharaich m' anam.

XXIV.

S ged thug am mealltair
Oirnn sgriob bha duilich
S ged dh' fheuch e innleachdan
Ruinn bha guineach,

S ged chuir e sinn ann
 An teinn s an cunnart
 S e Criosd gach linn
 A chlach chinn s am bunait.

XXV.

S bidh deachaimh innte
 Nach milltear buileach,
 Mar dharach dileas
 'S bheil grìd mar chuilionn
 Ged chaith s ged phill e
 S ged chaill e 'dhuilleach
 Bidh siol ro naomh innt
 Mar bhrìdh a' fuireach.

XXVI.

S ged tha sinn cianail
 S ar n-iarmad tana
 Mar bhacaid fhion-dhearc
 Nach fiach 'n ar barail-n'
 Tha facal firinn ann
 Sgriobht tha labhairt
 Ag radh nach mill e
 Sar chinnt am beannachd.

XXVII.

S thig gaoth á tuath
 S 'deas a's buadhaich anail,
 S thig grian gu luath oirnn
 A nuas le dealradh,

Gu togail fuar-dheallt
S eigh chruaidh na gaillinn
S ni 'n t-earrach nuadh sin
Le 'r snuadh a ghlanadh.

III PAIRT.

I.

Cha 'n eil s gach nì
Tha mi dhuibh ag aithris
Ach buaidh na firinn
Ro naomh gun mhearachd,
A bheir gach nì air
An d' rinn i labhairt
Na h-àm gu crìch
Mar a chìtear math leatha.

II.

S e buaidh na firinn
A' ni bhios mairionn,
S ann leithe a steighicheadh
Neamh us talamh,
Mar ris gach creutair
Us cré 'm bheil anail,
Thug bith us gnè dhoibh
S gu léir ghabh aithn orr'.

III.

S i thug bith ghlormhor
 A shloigh do ainglibh
 S a chuidich moran
 Diubh dhol na 'n deamhnaibh ;
 'S a thilg iad comhladh
 Le ordugh daingnicht
 O inbh bha oirdhearc
 Gu bròn fo gheimhlibh.

IV.

S fo shlabhraibh dorch
 Gu soirbh chuir teann iad,
 S ge geur an coirbteachd
 S an colg le gamhlas,
 Ge h-atmhor borb iad
 Fo thorraibh naimhdeis
 Tha 'n innleachd folachaidh
 Fo gairm s fo ceannsal.

V.

S i shuidhich Adhamh
 Am Parras fìor-ghlan,
 Thug lagh dha 's nadur
 Bha làn ri h-iarrtus :
 S a cheadaich Satan
 A namhaid iorgalt
 A theachd gu thaladh
 Thug bàs air iarmad.

VI.

Is ann fo' riaghladh
Tha grian us gealach
S gach reult s an iarmailt
Tha 'n iar s an ear oirnn,
S gach ainmhidh 'thriallas
Feadh shliabh us ghleannaibh
S gach eunlaith sgiathach
Us iasg na mara

VII.

S i thog le h-ordugh
An ceo o'n talamh,
S a lion na neoiltibh
Le stòr gun ainnis,
Dheth faigh gach craobh
Us lus maoth na 'n àmaibh
Na braonaibh mùn-uisg
A mhiad s is math dhoibh.

VIII.

S thug reachd do 'n fhairg'
Air nach teid i thairis
Ged sheid an stoirm i
Le anabarr farum,
S ged bheuchd a garbh thuinn
Le gailbhinn gaillinn
Tha crìoch dhith dh' ainmichte
Dearbht ro dhaingeann.

IX.

Air àithn na firinn
Theid gaoth na 'deannaibh
Le smachd a h-impidh
Gu'm pill i h-anail,
S le guth gu'n siochainntich
Tuinn na mara
Mar sgàthan liobhta
Gu mìn le lannir.

X.

S ann air a h-àithn
N uair is àill le fhoillseach
N tein-adhair dealrach
O'n àirde a bhoillsgeas
Us fuaim an tairneinich
S àird a chluinntear
S crith thalmhainn dh'fhàgas
Nochd làraich oillteil.

XI.

Tha diabhuil threunmhor
Gu leir fo cumhachd
S fo smachd dhiubh legion
S éiginn siubhal
O bhi fòiréigneadh
Nan creutair dubhach
S bheir spioraid bhréige
Dhith géill gu h-umhaill.

XII.

S i cheadaich aon diubh
Le h-aont air Saul
Gu chur fo chaoch
Ann an caonnaig laidir ;
S ge tric chaidh maoil air
Roimh naomhachd Dhaibhi
Cha d' chaill e fhaobhur
Gu'n d' chlaoidh am bàs e.

XIII.

S i mar an ceund ann
An laithibh Ahaib
Chuir spiorad bréige
A' 'm beul nam faidhean ;
Chuir impidh threun air
Gu leum gu Ramat
Gu'n d' lot fir ghleusd e
Gu geur tre àirnibh.

XIV.

Dha cumhachd géillidh
Na sleibhtibh garbha
S an cruinne cé dha
Guth treun nuair labharas ;
S theid puist na neamhan
Le chéil air bhalla chrith
S tiugh neoil us speuraibh
Le reubadh gairbh-shneachd.

XV.

S bu niarachd creutair
 Dha 'n stéigheach tearmuinn
 A geallaidh threunmhor
 S gun bhréig chur earbs annt
 Ach s truagh thar sgéil
 Bhios luchd reubaidh 'n anma
 Tha breubadh treun
 Ri rinn gheur a dealgaibh.

XVI.

S gur truagh mar tharladh
 Cho beag s tha thoirt dhith
 S cho teann s a dh'fhag i
 Cho lan ro nochda,
 Geall-daingnich bàis ann
 N àn plàighibh corporra
 S air ceartas siorruidh
 Romh fianuis coguis

XVII.

Bho h-òrdugh àraidh
 Do ghnàth tha tighinn
 Gach mallachd s bàs
 Ann a bha no bhios
 Gach doruinn s amhghair
 Us plaigh tha ruighinn
 Air gineil Adhaimh
 An trath s a ris

XVIII.

Cha 'n 'eil geur amhghar
Cruaidh chàs no teanntachd
No sòlas slainteil
O chràdh s o naimhdibh
Do chlann nan grasaibh
A rinn i ghealltuinn
Nach feum gu'n tarlar
Gu lan na 'h-àmaibh.

XIX.

Is cha 'n 'eil tàir
Mallachd plaigh no casgradh
Air cloinn an t-Satain
A rinn e bhagradh
Nach tuit gu slan orr'
Mur tair iad às uap
Tre ghairm a ghraidh
Tha tre ghras a nasgaidh.

XX.

Tha cumhachd firinn
Neo chrìochnach buadhach,
Gu rùn a crìdh
'Tho'irt gu crìch mu 'n smuainich ;
S ro dhiamhain innleachd
Gach aon le 'm fuath i
Le dùil gu'm pill iad
Le stri na 'cuairt i.

XXI.

Cha 'n fheum i comhnadh
O bheo-bhith chruthaicht
S i fein na morachd
S na 'gloir a' siubhal ;
Air cainnt a beoil
Mar an tòs i thubhairt
Cur buil gach lò
S i gun seol air muthadh

XXII.

Tha riaghladh firinn
S gach ni s a chruthachd
O h-ordugh dìreach
Gach ni tha sruthadh ;
Do 'n olc a's milltich
Thug i lan lughachd
S gun nì no creutair
Nach géill dha cumhachd.

XXIII.

S e'n fhirinn shiorruidh
Am fìor chul taice
Tha lanachd fialaidh
Da fìor luchd altrom ;
Tre chreidimh fìor-ghlan
Saor thiodhlac naisgte
Gheobh anamaibh iotmhor
An diol gun airceas.

XXIV.

B'e 'n taic s an didean
A bhi fo brataich,
S b'e 'n sòlas inntinn
A dian s a fasgadh
Tha lanachd saor
Do gach aon le 'n taitneach
Bhi 'g earbsa cinnteach
A chaidh na 'beairteas.

XXV.

S 'n uair bheir i ordugh
Do bheo us mharbhaibh
Gu teachd na 'comhdhail
Gur mor bhios farbhas
Luchd aingeachd, dòbheairt
Us chleocaibh cealgach
Fo binn gun trocair
Gu bron an damanaidh.

XXVI.

'N uair làn choimh-lionas
I miann a h-innigh
Gur àluinn sgiamhach
Bhios fiamh a chruinni
Aon osna chaidh uaithe
Cha chluinntear tuillidh
Gach pian us daors uaith
Tre 'n fhìrinn dh' imich.

XXVII.

Cha chriochnaich saibhreas
Toilinntinn tuillidh,
Bidh lanachd aoibhneis
A chaidh ro mhilis,
S bidh naoimh us ainglean
A' seinn le 'n inneil'
S co fhreagraidh neamhaibh
Nan speur d' an iollaich.

MARBHRANN DO MHAIRI MORISON

A DH'EUG FEBRUIRI 1836

LE

A PIUTHAR, EIBHRIC MORISON.

Fhuaras am Marbhrann seo bho nighean Mhairi, Mòr nic Ascaill, eadhon, Mrs. Robertson am Bearnarai na h-Earadh. Cha do ghabh Eibhric, piuthar Iain Ghobha, an t-òran seo a dhuine riamh ach aon uair do Chatriona nach maireann, piuthar do Mhòr nic Ascaill.

Is cianail muladach tha mi
Bho 'n is gnàth dhomh bli galach

O fhuair mi naidheachd á Beàrnarai
Nach robh thu, Mhairi, san t-sealladh;

B' e mo mhiann a bhi làthair
Nur chaidh do chàireadh san anart,

Gun mi bhith ann san làthaireachd
Na aobhar chràidh leam a bharrachd.

Ged tha mise ga d' ionndrainn
Le cridhe brùite neo-gheanail,

Tarruing dheur o mo shùilibh
S iad a' srùladh mar abhuinn.

Cha 'n e sid aobhar no chiùrraidh
Na tha drùthadh fo m' earradh.

Ach mo shoillse bhi mùchaidh
Gus do chliù chur ga aithlis.

Gad robh ur cridheachan leòinte
Thaobh na feòla s na fala.

Bho na chuireadh do chòrr
Fodh an fhòd ann am falach

Far nach cluinn sinn do chòmhradh
Cho fad s is beò sinn air talamh,

Cha 'n aobhar tioma no bròn e
S gur ann a ghlòir a chaidh t' anam.

Gad tha mise ga d' ionndruinn
Cha robh dhùinn ann ach earail

S tu-sa maille ri Criosda
Rinn le fhuil phrìseil do cheannach,

Cha 'n eil mi 'n teagamh thaobh cinnte
Gu bheil an nì seo na mearachd,

Bidh air an t-saoghal deagh-chuimhn' ort
Gu'n deid an linne-sa thairis.

Ga bu tùirseach a mhuinntir
A bha san oidheche sin mar riut.

Nur fhuair thu cuireadh an aoibhneis
Bha ro' laimh air a ghealladh :

Is ann air an suilean bha'n doille
Nach fhac iad soi(11)se na sealladh.

S an uair a chrìochnaich an t-seinn leat*
Bha na h-ainglean ga t'fhaire——

Tha againn mór aobhair iargain
Air bean do chiatabh s do mhaise.

Ann am fòghlum na diadhachd
Gu'm b'e do mhiann bhi ga'n cleachdadh

Gu'n do ghiùlan thu fianuis
A réir a riaghailt s a reachdan

O ghabh thu beachd orra 'n ciad uair
Cha d' chuir thu riamh orra masladh

Chaidh do threobhadh us t' àiteach
Leis a ghàirdean bha neartmhor

Dh 'a bheil an toradh a fàs ann
Mar fhiar fodh bhlàth ris an dealta,

Shaor o chumhachd a bhàis thu
S o uile phlàighean a pheacaidh

S o 'n fhuaire thu 'n t' aiseag gu Pàras
Thug gu sàbhailt thu dhachaidh

Tha do phàisdean bochd truagh dheth
Is culaidh-thruais iad ri 'm faicinn

* She died in child-bed ; ere departing she joined in singing the
49th Psalm, 14th-15th verses.

'Caoidh an fhòghluim a fhuair iad
S gu 'n thog thu suas iad an altrum :

Bidh sinn an earbs' ann san uair seo
Gu bhi ga 'm fuasgladh á glasan

Ri tacs a gàirdean us gualann
An Tì thug uatha co lag thu.

BUANAICHEAN BHOAIS.

LE MAIRI MORISON.

Séisd:

O nach tigeadh ead, b' fheàrr gu 'n tigeadh ead
Is truagh nach tigeadh ead, is sinne bhi 'ag* deònach
O nach tigeadh ead, b' fheàrr gu 'n tigeadh ead
Is truagh nach tigeadh ead, tional nan dloghan.

I.

Tha sinn' ann san àm-sa fo dhubhar nam beanntan
Us reòthadh a gheamhraidh 'teachd teann air ar còmhach.

II.

Tha sinn' ann am Beàrnarai mar lòchran bho Shàdoim
Ag éisdeachd ar càinidh o phàirt-fhear luchd eòlais

III.

Thá 'n t-àite-sa duai'nidh, cha taghail daoine' uaisl' e
A bheath' aca co truagh ris an t-sluagh a bha 'n Sòdom.

IV.

Us Iàin an gobha a' fàs umainn coma
Is ann dhà nach bu chomain a chomunn uainn fhògradh.

V.

Is ann ort bhiodh an fhaoilte le maise na naomhachd
Gur tric bhiodh na caoirich a' faotuinn gu leòir bhuat.

* = bhitheadh.

VI.

Tha Murchadh an Ceistear am páirt dhinn an teagamh
Cha 'n urrainn d' a chreidsinn gu 'n do dh' oibrich dad còir
ann.

VII.

Tha Murchadh an Tàillear air gabhuil dubh ghràin' air
Cha dig e dha 'n àite ged tha bàs agus clò ann.

VIII.

Tha Iain Mac Coinnich s tha e dùbailt sa choire
Cha dig e nar goire gad bheirte leis beo sinn.

IX.

Eoghain Mac Amhlaidh us Iain á Stranda
Cha 'n ioghna ur clanna bhi dannsa le sòlas.

X.

S Bòas co fialaidh s gu 'n toireadh e siol dhuinn
S gu 'n leigeadh e sios e gu biadh dha Naomi.

XI.

Nur sgaoileadh tu d' chearban ri taobh an dùn àrbhair
Cha leigeas air falbh thu gun ealachan fo d' chleòca.

XII.

Sion gu h-uaigneach us deoir air a gruaidhean
Ag caoidh an luchd buain, 'leigeadh dualan thro' meoiribh.

XIII.

Is i Rut a bhean laghach a thainig nar deighidh
Gu diasan a thaghadh an deighidh nan òglach.

XIV.

Nan digeadh an driùchd oirnn s gu 'n réamaid a dh'urnuigh
Na 'làthair le dùrachd, gu sgiùrrte Rehoboam.

XV.

Nan dianadh sibh cabhag sna h-achaidhean geala
S mis' air tighinn falamh o earrain Chlann Mhoaid.

XVI.

Nan gabhadh sibh cùram gu tighinn nan toobh-sa
Gu lìonadh ur sgùirdean an tùs na buain eòrna.

XVII.

Nam b'e curam a chumadh air n-ais sibh
Nach nàir dhuibh bhi gealtach s an caisbheart bh' air Pòl
oirbh.

XVIII.

O chón nach tigeadh ead, truagh nach tigeadh ead
O nach tigeadh luchd leigeil nan dlòitean.

O nach tigeadh ead, b' fheàrr gu 'n tigeadh ead
Is truagh nach tigeadh ead, is sinne bhi 'ag* deònach
O nach tigeadh ead, b' fheàrr gu 'n digeadh ead
O gu 'n digeadh buanaichean Bhòais.

* ==bhitheadh.

RANNAN DO 'N MHSIG.

LE EIBHRIC MORISON.

Gur trom a ta mi 'smaointinn
An aon nì seo an comhnuidh
Cho toileach s tha clann daoine
Air faoinreadh gu dò-bheairt
Fodh bhruid aig Dia an t-saoghail
Iad daonnan na ròidean,
Bu truagh gu 'n thachair aon uair
Gu 'n dh' aom iad leis còmhradh.

I.

A mhisgeir a tha treun
O nan éisdeadh tu 'n dàn seo
Is mi dh' aithriseadh co gleusd e
S a dh' fheudainn a' d' làthair
Nan gealladh tu bhi tréigsinn
A bheus a rinn tràill dhiot
A tharruing iomadh éis
Agus léir-sgrios a bhàis ort.

II.

Ma dh' fhalbhas tu far bainnse
Us tu dall leis na dh' òl thu

S gun caraid sam bith ann duit
Air làimh nì do threòrach
Gu'n gabh thu rathad cam
Us gu 'n caill thu 'n sin t'eòlas
Gur dòcha gur h-i a bheann
Bhios fo d' cheann ann sa mhòintich.

III.

Nach dì-brigheil mar cheaird dhuit
S aig daoine meas còir ort
Bhi 'ghnàth air beus na daoraich
A' d' shlaod air na ròidean
A' d' chuis fhanoid aig an t-saoghal
Gu d' fhaotuinn san dòigh sin
Air call do dhreach us t' aogaisg
Us t' aodach na shròicean.

IV.

Ma théid thu 'n sin air chall
Is cùis-chainnte do 'n t-slògh thu
Thu 'tuiteam anns gach allt
S bidh do cheann air a leonadh
Ma thachras dhuit san àm sin
Gu'n caill thu do bhrògan
Cha choisich thu ach mall
S nach bi ann ach an deò dhiot.

V.

Nach maslach s nach mì-chiatach
An riaghailt s an dòigh dhuit

Do chàirdean chur gam pianadh
 Ag iarraidh gach sgeoil ort
 Nam faigheadh iad le rian
 Gu 'm bu mhiann leotha breith beò ort
 S gun agad ach am blialum
 Air sliabh mar dheigh reòta.

VI.

Nach iongantach leam féin
 Thu bhi steidheadh cho gòrach
 A' cosg do chuid gun fheum dhuit
 S do theaghlach cho dòlum
 Tu faigheil iomadh beum
 Bho gach beul tha ort eòlach
 Na d' thein'-thara s gun spéis
 Aig luchd-déiligidh còir dhiot.

VII.

Ma thachras dhuit na dhéigh sin
 Gu 'n téid thu 'n tigh-osda
 Is e 'their thu 'n sin riut féin
 O cha 'n fheud mi bhi 'm ònar
 Tha eagal orm roimh eud
 Us roimh bheud mo luchd-eòlais
 Nach goir iad dhiom ach breinean
 Gu léir fhad 's is beò mi.

VIII.

'N sin cruinnichidh iad mu 'n cuairt dhiot
 Gu h-uallach ad òrdugh

Us glaothar sibh air *waiter*
 Us buailear am bòrd ris
 Bidh tarruing air na cuachan
 Us fuaim air na stopan
 Bidh sgeith ann s cur mu 'r cluasan
 S gun truas aig neach beo ribh.

IX

Nuair thòisicheas an t-sapaid
 Le bàrsaich s le poloich
 N sin teannaidh sibh ri càineadh
 Us tarr'ngear na dòrnaibh
 S ri mionnan tha ro ghràineil,
 An Sàtan ga 'r spreòtadh,
 S bidh freiceadan na sraide
 A ghnàth dianamh spòrs dhibh.

X.

Nuair bhios do bhean s do leanabaibh
 An ana-cothrom dòlach,
 Co-ionnan dhoibh thu marbh
 S tu bhi falbh leis an dòigh sin
 A' milleadh do chuid airgid
 Gun tairbhe dha d' chomhdhair *
 S gun ghealladh airson t' anama
 Gu sealbhaich thu tròcair.

* r. = l.

XI.

Nuair thuiteas tu na d' thràill
 S nach bi fàirdean na d' phòca
 Is cùis shuarachais us ghràin thu
 Le d' chàirdean an lò sin
 S a' mhuinntir a bha tàmadh
 Na thàir thu do stòras
 A fanoid ort gu làidir
 Is e àbhaist a seòrs' e.

XII.

Nuair thig thu na d' dhuin-uasal
 Theid sguab air do choinnleir
 Bidh coinneal ri do ghualain
 Dol suas leat an staidhre
 Theid deisealachd m' an cuairt dhìot
 Le uaisle gu coineil
 Nuair thig thu falamh fuar
 Cha bhi 'n uair sin ort foighneac.

XIII.

Cha 'n fhaca mi s cha chuala
 Le m' chluas re mo chuimhne
 Deagh thoradh no deagh-bhuaidh
 An deigh buannachd tigh-seinse
 S a dh' aindeoin na mòr-uail
 Cuid a bhunaich air saibhreas
 Cha mheasar mar dhaoin-uaisl' iad
 Ge cruaidh leo a chluinntinn.

XIV.

Nach mairg nach gabhadh gràin' dhibh
 Mar àiteachan còmhnuidh
 S cho minic s a bhios Sàtan
 A tàladh mor-shlòigh annt
 Chaidh aithris dhuinn m'an d'thainig
 An Slànaighear glòrnhor
 Nach faigheadh Moire a mhàthair
 Leis àite san tigh òsda.

XV.

Ged chuireadh daoine sìos orm
 Le mì-rùn m'an òran
 Airson na tha e'g innse
 Do mhì-mheas a phòiteir
 Tha gealladh ann san Fhìrinn
 Nach dìtear aig mòd mi
 S na scriobtaraibh toirt fianuis
 Gur fìor a ta mo chomhradh.

XVI.

Cha ghabhainn uait mar mhì-chliu
 Le spìd no le tàir
 Nì thachradh ceart na mì-cheart
 Ged dh'innsinn an dàn e
 Cho fad sa bhiodh na fhìrinn
 An nì rinn mi ràitinn
 Cho ceart s a bhiodh e sgrìobhte
 An clàr-inuse na f-àintean.

XVII.

Ach sibhse, ghillean òga
Is e seòladh a b'fheàrr dhuibh
Na seachnadh sibh an t-òl
A rinn moran na'n tràillibh
Nach b'fheàrr dhuibh ad us brògan
Us còtaichean slàna
Bhi agaibh gus ur comhdach
Na pòcaidean fàsach.

XVIII.

Nan digeadh chugam grunn dhibh
Air chumhnant san àm seo
Le gealladh 'bhi 'cur cùl
Ri luchd ciùil agus dannsa
S ri misgeirean mi-chliùteach
Nach b'fhiù libh mar shamhl iad
Gu'n nochdainn-sa gun choomhnadh
Gu rùisginn mo lann ribh.

XIX.

Nan cuireadh sin ort iumpaidh
Gu tionndadh am bliadhna
Gu'n teagaisginn le dùrachd
Dhut ùrnaigh a dhianamh
Bhi 'guidhe air do ghlùinibh
An cùileigin dhiomhain
Gu'n sileadh ort an driùchd
A ni ùr-chrann dhe'n chrionaich.

XX.

Nan cleachdadh tus thu féin
 Ann an treubhantas inntinn
 A' leantuinn ris a cheum sin
 S tu 'tréigsinn t' anamiannaibh
 Is ann dut-sa nach b'an-éibhinn
 A réir mar tha'n fhìrinn
 S bhiodh toradh ort r'a fheutainn
 Mar gheug ann san fhion-lios.

XXI.

Cha'n fhaicinn dad a dhìth
 Air na's cìocharain dhà-san
 Nach faigh iad mar is miann leo
 A dhioladh o'n Ard-Rìgh
 Na chaisgeas an uil' iotadh
 Do dh'ìocshlaint na slàinte
 An amar an ùr-fhiona
 Gu sìorruidh nach tràigh dhoibh.

XXII.

Ged thigeadh daoibh na h-oidheche
 Le foill ort na'm mìtibh
 Ga d' sparradh ann an goinntein,
 An geimhlibh nam prìosan
 Bhiodh coinneal na do lainntir
 Dhe 'n t-soillse tha prìseil
 Is theanacaiste o laimh thu
 Na d' shaighdear do Chrìosda.

XXIII.

O mhisgeiribh tha millteach
Nach sibh a ghabhadh nàire
Le aithreachas gu fìor
Gu bhi pilltinn o bhur nàmhuid
Nan gabhadh sibh ri Criosda
Le 'miannach ur tearnadh
Tha tairgs' us sonas siorruidh
Do mhiad s nach dian tàir air.

TÀLADH

LE

EIBHRIC MORISON

DO DH' OGHA DO IAIN GOBHA.

Mairi Bell Nic Leoid, e. Mairi nighean Dhouill ic Leòid bha
posda ri Mairi Morison, nighean Iain Ghobha.

I.

Chuirinn air an dàn sin dhì
Is e gaol a màthar Mairi Bell

II.

Thug iad ainm na càraid ort
Bha do ghnàth na'n òighean

III.

Nan rěadh tu-sa ri luchd t'ainm
Rěadh do chliù fad air falbh

IV.

Bhiodh tu 'n àireamh s am mor-ainm
Na cuid dhiubh shealbhaich tròcair.

V.

Bhiodh tu cluiche an teud bhinn
Is binne fuaim an cùirt an Rì.

VI.

Bhiodh tu maille ris na naoimh
A' seinn gu binn nan oran.

VII.

Fhuair Sion lot le d' bhàs
Bu mhor ionndruinn ort a ghnàth

VIII.

Bu cheann uidh' thu romh da phàirt
A ruigeadh t'àite-còmhnuidh.

IX.

Thogainn fhìn thu air mo ghlùn
A h-uile h-àit am faicinn thù

X.

Nighean an fhir bu mhor cliù
Ciataibh, iùil us eòlais

ORAN AOIRIDH

LE

EIBHRIC MORISON

do ghillean bha dianamh orain air Eoghan Mac Dhùghaill, Eilldeir,
agus air Calum, brathair Iain Ghobha—Bha e san oran gu'n
d'thainig muc-mara agus gu'n d'thug i na daoine air falbh air
tàisdeal.

Seo am fonn bha na balaich a' dianamh :

O gu ma slàn a Chaluum

Chaidh tu sheòladh le muice mhara

Ghabh thu sìos throimh chaol na h-Earradh

Is thug thu 'n tabh fo d' cheann gun chrich.

I.

“ O gu ma slàn a Chaluum ”

O'n 'se 'chuid is fheàrr dhe'n ealainn

Is cinnteach leam nach eil mi am mearachd,

Gur luchd fanoid rinn an seinn.

II.

Gad bhiodh Colum agus Eoghan

Am muigh air druim na muice mòire,

Gu'm bu chomasach Iehobhah

Air bhi seòladh leò gu tìr.

III.

Rinn e barrachd air Ìonah

Ann an taisbeanadh a thròcair

Cha do leig e beud na chòir-san
Bha trì oidhche s là *da broinn.

IV.

Ach nan d'readhainn-sa 'chur tòrachd
Mach air-son an cuid-sa òran
Gu'm biodh cuimhn' ac' air mo chomhraidh
Fhad s a bhiodh duine beò san linn.

V.

Gad a chruinn'cheadh iad dha 'r seòrsa
H-uile aon a dhianadh òran
Eadar seo agus crìch Leòdhais
Sheasainn fhìn a'm' onrachd ribh.

VI.

Cha bu diol leam air mo rhàsar
A shalach 'n ur fiasaig làidir
S dhuraichdinn ge d' chuirinn bearn ás
Brat dhe'n phràisich a thoirt dhibh.

VII.

Nam bu mhinisteir sa chléir mi
S a bhi 'toirt tàire dha mo chléireach
Bheirinn leantuinn air ur leinidh—
Sibh ga m' éisdeachd, ri ur druim.

VIII.

Bha mi uaireigin dhe m' aimsir
Ged nach bheil mi 'n diu ach seanabhean
Is beag nach creicinn uaisl' an Tairbeirt
Aig a mhargaidh airson brìob !

LUINNEAG

DO'N MHSIC

LE

EIBHRIC MORISON.

I.

Tha buaireadh san uisge bheath'
Tha truailleachd nach còir a chleith
Mo thruaigh e do dh'fhir s do mhnathan
Tha e faighinn buaidh orra.

II.

Nur dhuisgeas fear na 'ròmhanaich
Cha ghairm e Dia g'a threòrachadh
Is e' their e thoir mo dhòirneag dhomh
S mo sgòrnan air dol bhuaithe.

III.

Nur theannas àd ri màgairean
S a chìtear feadh a chlàtar ead
Their iomadh neach ri tàire riu
Ha ? hà-ibh ! cha chùis truais sibh.

IV.

Bidh fear a dhìth a chota dhiubh
Us fear a dhìth a bhrògan diubh

S fear eile le mheud s a dh' òlas e
Gun chomhradh ach ri bruadar.

V.

Bidh cluich us mire us gaireachdaich
Bidh pogadh s crathadh lamh aca
Gu'n tòisich a fear làidir orr'
Ag iarraidh làmh an uachdar.

VI.

Bidh fear a' cur na coinne às
Dh'fhiach am foigh e greim air fear
S fear ag éigheachd co'n sloightire
Le foill a rinn mo bhualadh.

VII.

Bidh cuid diubh 'n greim air leadanan
Us cuid diubh ag iarraidh teasairig
Bidh spòrs orr' aig na freicidearan
S a fear a's treasa 'n uachdar.

VIII.

Bidh ciabhagan ga'n geadadh ann
Scròbadh air na leithchinn ac'
Bidh dorn aig fear na h-eadriginn
S fead mo bhun na cluaise.

IX.

Le ainideachd an eanchainnean
Bidh iad air bheachd gu'm marbh ead cus
S nach treas ead na na cailleachdagan
Le'n dealgan aig an luadha.

CUMHA NO MARBH RANN

DO

IAIN MORISTAN,

*a bha na Chéistear aig an Eaglais Shaoir s na h-Earadh o
àm an deàlachaidh, neach a bha fada roimhe sin na
Fhear-Teagaisg soilleir, agus na 'Bhàrd os cionn nan
uile bha beò na là, a fhuair bàs, 6 Dec., 1852.*

“ Air chuimhne gu bràch bitheadh am firean.”

B'e Iain Gobha nan Dàn
Bha 'sna h-Earadh a thàmh,
Bhios mi 'g iomradh a'm' dhàn air an uairs' :
Neach rinn spiorad nan gràs
'Chur air leth ann a là,
Dh' ionnsaidh obair bha àrd agus cruaidh.

Gu bhi 'dearbhadh gach là
Air peacaich bhorb agus dhàn',
Gu 'n do thuit iad an Adhamh gu léir,
N uair a bhris e gu dàn'
Cumhant oibre na 'r n-àit',
Ni thug mallachd us bàs oirnn gu léir.

S gu bhi nochdadh do 'n treud
Innleachd glòrmhor na réit',
Ann sa chùmhnannt stéidhichte bhith-bhuan,
Chum bhi saoradh nan truagh,

Bha fo bhinn lagh gun truas
A bha naomha, ceart, cruaidh agus geur.

S dàn' an ionnsaidh s is cruaidh
Dhomh do chliù dhol g'a luaidh,
A bha dileas a' d' ghluasad us treun,
Fear do ghibhtean 's do ghràis
Bha gun leth-bhreac a' d' là,
Mar a dh'innseas do bhardachd a' d' dhéigh.

Dh' fhan mi fada na m' thàmh
N dùil gu 'n iomradh ort Bàrd
Bhiodh na chomas ni b' fheàrr no mi féin :
Dhioladh saothair do ghràidh
Do na fireanaibh àrd,
Bha thu tuireadh gu cràiteach na 'n déigh.

Dan robh Domhull Munro,
S Alecsander Mac Leòid,
Agus Olla na Tòiseachd na 'n déigh,
Triùir do fhìreanaibh treun,
Bha mar sholuis nan speur,
Sa ghabh toiseach an treud anns gach cruas.

A ruith le foighid an réis
Tre iomadh amhghar bha geur,
Ach gidheadh a bha treun sa thug buaidh ;
Nìgh an trusgairn gu léir,
Am fuil ghlòrmhor Mhic Dé,
Am bheil feartan us éifeachd bhith-bhuan.

B' ann do 'n dream ud thu féin
A ruith le foighid a réis,

An àm cogaidh us séisidh ro chruaidh ;
Fhad s bhios Gàidhlig ga' luaidh,
Bi'dh do chuimhne bith-bhuan,
Mar an ceud fhear thaobh buadhan us geir.

Tha na h-Earadh gu léir
Fo mhór chomain duit féin,
Thaobh do ghliocais s do threubhachd gach uair,
Bu cheann-feadhn' thu air sluagh
A bha carthannach suaire,
Le 'm bu duilich aon uair dol 'san t-sreup.

Fhuair thu eolas glan réidh
Air a Bhìobull gu léir,
A chuir armachd ro ghleusd ort mu'n cuairt ;
Sgiath a chreidhimh bha treun,
'S claidheamh firinnean Dé,
Leis an cuireadh tu 'm breugair gu ruaig.

Bha thu dìleas us treun
A chur na firinn an céill,
S tu gun stìpin s a' Chléir riut an gruaim :
B'e do chleachdadh a ghnàth
A bhi beò air do cheàird,
Is tu bha ullamh gu pàirteach' ri sluagh.

Bu tu Gaius còir
An àm suidhe mu d' bhòrd,
S cha b' i chuirm gun a còmhradh do thé-s' ;
A bhiodh blasda le gràs,
A chum teagaisg do chàch,
S a chum fòghluim do d' bhràithrean 's do 'n treud.

Fhuair thu t'aran a ghnàth
 Le saothair chruaidh fad shia là,
 Agus fallas gun tàmh air do ghruaidh ;
 An là fois bhiodh aig càch,
 Is tu bhiodh moch air do shàil,
 Agus b' ainmig leat tràth dol gu suain.

Bha thu gnìomhach a' d' là,
 Na do ghairm 's na do cheàird,
 Bha thu tairis us tlà anns gach ceum,
 N àit bhi 'd 'éire air càch,
 Is tric a fhritheil do làmh,
 Do na coigrich s do d' bhràithribh na 'm feum.

Bha thu ciùin agus suaire',
 Ris gach nàbuidh mu 'n cuairt,
 Bha thu iorosal truasail gun fhéin,
 Bha féin-àicheadh a' d' ghluas 'd,
 A rinn taitneach thu 'shluagh,
 Is maith a thuig thu gu 'n d' fhuair thu bhi treun ;

S nach robh bonn air son uail,
 Thaobh gu 'n ghabh thu na fhuair,
 Bho 'n neach a chum suas thu 's gach ceum,
 B' e do chleachdadh a ghnath,
 Bhi toirt toisich do chach,
 Is tu nach iarradh àit' ard air an fhéill.

Bha thu a' t' eiseampleir àrd,
 Do na creid 'ich a ghnàth,
 Ann am facal, an gràdh us an céill,
 Cha b' e t' fhasan a d' là,

A bhi bearradh air càch,
B' fhada a ghabh e o t' àbhaist 's o d' bheus.

Fhuair thu corp a bha treun,
S inntinn shoilleir ro ghleusd,
A rinn tulchuisseach geur thu do ghnàth,
Nam biodh do bhuadhan s do ghéir,
Aig neach gun ghliocas d' an réir,
Bhiodh tu croiseil do 'n Chléir s do 'n Stàid.

Thilg an Sàtan a' d' dhéigh,
Saighde teinnteach ro gheur,
N dùil gu milleadh e t' fheum measg do shluaigh,
S dhuaisg e bràithrean gu eud,
Ni a chiùrr thu gu geur,
Ach bha gràs dhuit d'a réir chumail suas.

Fhuair thu druim a bha calm',
Fo na h-eallaichean garbh,
Gus an deachaidh do dhearbhadh gu geur,
Ann an àmhannaibh dearg,
Rinn an rìgh teth na fhearg,
Chionn nach d' thug thu d'a dhealbhsan glòir Dhé,

Thug ort ionnsaidh a Chleir,
Ann an toiseach do réis,
N duil gu'n tugt' thu fo ghéill le lagh cruaidh,
S cha deanadh Laideann no Beurl',
Romhad gàradh gun leum,
S thug thu àireamh do 'n treud aca uap'.

N uair bha doilleireachd s ceò,
Còmhach aghaidh nan slògh,

S iad gun chùram ach còrdadh ri Cléir,
 Thog thu caismeachd ro chruaidh,
 Gur e sgrios doibh bu dual,
 Mar a teicheadh iad luath gu Mac Dhé.

Chaidh na 'n cabhaig an sluagh,
 Oir bha 'n Gobha ri fuaim,
 Bha na annas na 'n cluasan gu léir,
 S ged' bha naimhdean ro threun,
 Tilgeadh ribe roimh 'cheum,
 Tre 'n cheannard nach géill thug e bhuaidh.

N uair b'e teagasg na Cléir',
 "Bitheadh 'ur dichìoll ro threun,
 Gu deagh oibribh us déircibh gach uair ;
 Bithibh sìochail r'a chéil',
 Do dhaoin' uaisl' thugaibh géill,
 Gheibh sibh flaitheanas Dhé mar 'ur duais."

Bha luchd nan Colaisdean féin,
 Bha 'g agradh toisich dhoibh fein,
 Ann an seòladh an treud anns gach uair,
 Sa dh' aindeoin Eaglaisean-steidhicht',
 Agus Stìpin na 'n déigh,
 Bha iad gealtach roimh t'eubha gach uair.

Thaobh gu'm b' aithne dhoibh féin,
 Gu 'n robh do bhuadhan ro threun,
 S gu 'n robh 'n fhirinn ro réidh dhuit gach uair ;
 Fhuair thu 'n armachd bh' air Pòl,
 Chuireadh crith air am feòil,
 Dh' aindeoin fòghluim us òir, agus uaisl'.

An uair a chunnaic thu'n treud
 N iomairt-bhàthaidh ro gheur,
 Chuir do chaismeachd na sléibhte gu fuaim,
 Ghlaodh am foirfeach gu treun,
 “Tha Iain Gobha às a chéill,
 S cha lean neach e ach creutair gun tuairm.”

“ Dhaoine gòrach gun chéill,
 Thugaibh ùmhlachd do 'n Chleir,
 S bi'dh am baisteadh dhuibh réidh gach aon uair,
 S bi'dh an t-suipeir dhuibh saor,
 S deagh-ghean Bàilli us Maoir,
 Seasaidh uaislean 'ur taobh anns gach cruas.”

Bha cinn-iùil air bheag céill,
 A' deanamh malairt do'n treud,
 A' cosnadh arain doibh féin a' sgrios chàich :
 Is gann bhiodh guth air Uan Dhé,
 A dhoirt fhuil phriseil gu léir,
 Gu bhi saoradh a threud 'o na bhàs.

Thug Isàiah féin
 Dhuit buill-armachd ro gheur,
 Leis an deanadh tu euchd an cath cruaidh,
 S leis an cuireadh tu ruaig,
 Air do naimhdean mu 'n cuairt,
 Us bhiodh t' iolach ro fhuaimneach na 'n déigl .

Bu tu'n saighdear bha treun,
 Le do chlogad s le d' sgéith
 Agus armachd do Dhé ort mu 'n cuairt,
 S ged bu sgiobalta gleusd',

Bu bheag t' earbs' asad féin,
Ni a mhol thu do'n treud s do 'n mhór-shluagh.

Bha do ghliocas neo-ghnàthaicht',
Ann an ealainn s an ceàird,
S ann an nitheannaibh nadurra féin,
Sa nì bha dìomhair air càch,
Is maith a thuig thu tre ghràs,
Ged nach tuigeadh ach pàirt uait do sgeul.

N uair a shoillsich o'n àird,
Air do bhuadhannan àrd,
Solus soisgeil na slàinte gu léir;
Bhitheadh tu leughadh gun tàmh,
Obair freasdail us gràis,
Agus cruthachaidh nàdurra Dhé.

D' am bheil soluis nan speur,
Agus talamh le chéil',
Agus uisgeachan beuchdach a chuain,
Ghairm guth cumhachdach Dhé,
Mach á neo-nì gu léir,
S chum a chumhachd na 'n ceumaibh iad suas.

Fhuair thu eòlas ro àrd,
Air cumhnant glòrmhor nan gràs,
Us air innleachd an tearnaidh gu léir,
Dh' oibrich Iosa 'n ar n-àit',
Le 'ùmhlachd 's le 'bhàs,
Tre na ghlòraich e ard bhuadhan Dhé.

Ged bha do bhuadhannan àrd,
Na 'n culaidh-eagail do phàirt,

A bha n'an éire 's na'n sàrach do'n treud,
 Bu tric bha t' earailean gràidh,
 Na'n iuchair fhosgladh do phàirt,
 A thaobh iomadach càs a bha geur.

Chuir thu fiachan neo-phàight',
 Air do chinneach a' d' là,
 Is tric a sheas thu na'm pàirt ann sa bheum,
 Bha cuirp us anmannan sluaigh,
 A' cur ort mullaigh us truais,
 Ni chuir chuig thu gu cruaidh us gu geur.

Is iomadh osna agus deur,
 A chosd an cunnart dhuit féin,
 N uair a chaidleadh iad féin air a bhruaich,
 S an dream a dhuig bha iad féin,
 A' cur ort eallaich ad' réis,
 Ach bha taic' dhuit d'a réir chum thu suas.

Bha thu d' thrompaid dh' òr-buailt',
 Bheireadh cinnteach a fuaim,
 Chur na'n earalas sluagh an àm feum,
 Bu tric fallas o d' ghruaidh,
 Air na raontaichean fuar,
 Far an tionaladh sluagh na d' dhéigh.

Oir bha'n Eaglais 'san Airc,
 Mar ri Eli do ghnàth,
 Air do spiorad a ghnàth anns gach ceum,
 Bu tric ùrnuighean beò,
 Dol tre'n tùisear do òr,
 Steach gu cluasaibh Iehòbhah o d' bheul.

Bha e soilleir do d' shluagh,
 Nach ann o dhaoineibh a fhuair
 Thu an soisgeul a luaidh thu ri càch,
 B'e *Commentary Phàil*,
 Sheas do chreideas a' d' là,
 S cha be *Scott*, s cha be *Hooker*, no *Pool*.

Ge do thainig ort bàs,
 Chuir do bhilean na 'n tàmh,
 Sa thug fois duit o t' àmgharaibh geur,
 Tha thu labhairt do ghnàth,
 Ri do shluagh ann sna Dàin,
 S ris na truaghain rinn tàir air do sgeul.

Tha do Chéile fo thuir's',
 O na chaidh ort an ùir,
 Leam cha 'n annas a chùis ud gu dearbh,
 Chaill i Céile bha suaire'
 Sa bha dleasail gach uair,
 Gus an deach thu fo fhuar lic an éig.

Ged dh' fhàg thu dilleachdain mhaoth,
 A' d' dheigh gun airgead gun mhaoine,
 Bi'dh an gealladh d'an taobh daingean buan,
 "Fàg iad ormsa gu léir,
 S cumam suas iad na 'm feum,
 Agus bantraich le chéil fad an cuairt."

Bha do chreidimh do ghnàth,
 Ann an geallaibh a ghràis,
 A chum taic riut a'd' amhgharaibh geur,
 S fhuair thu null air an àth',

Air do tharrain le nàmh,
Tha fo chis aig do bhràthair thug buaidh.
S fhuair thu seilbh air a chrùn,
Chaidh nach caochail s nach mùth,
Chrìochnaich creidimh us dùil an làn sheilbh,
Air an t-sonas bhith-bhuan,
Tha 'sna flaitheanais shuas,
Mar ri Ios' Ard-Bhuachail' an treud.

CLÌÙ IAIN GHOBHA

LE

NIALl MOIREASTON, CLEIT-NA-DUBHCHA.

I.

BHO 'n is fear-fòghluim mi air a cheàird-sa
Luchd brithimh Gàidhlig na tugaibh beum
Air cainnt mhi-fhiùghmhor neo-dhìreach lùbte
Nach gabh dhomh dlùthadh no cur na chéil :
Cha b' e cion dùrachd a thigeadh rium-sa
N àn seinn a chliù-san nam biodh air éis
Ach inntinn nàdmhorrach us easbhuidh gràis oirr
Gu 'n teid i ceàrr ann an cluith nan teud.

II.

S mo bhilean gràineil neo-thimchioll gheàirte
Gu faic sibh dàna dhomh bhi ri cainnt
Air cliù na fianuis a dh' fhalbh o 'n fhìon-lios
Bu chliùiteach gnìomhach am mìosg nan crann ;
Bha eagal diadhaidh as deigh a lìonadh
Gu 'm biodh a chrìonachd n' ar mìosg neo-ghann
Bu tric e 'g ùrnuigh 'dol ann an cùmhnant
Airson ar *cùmhnadh aig cathair gràis.

* - caomhnadh.

III.

An ceistear cliùiteach bu mhór luchd ionndrainn
 A tha mi 'g iomradh air na mo dhàn
 Bu lionmhor sùil bha gu silteach srùlach
 An àm do dhùnadh 's a' chiste ehlàr ;
 Bu lòchran iùil thu da dhuill gun sùilean
 Bhiodh gun tùr air a ghnìomh a b' fheàrr
 A' ruith gu dìreach fo 'n t-slighe mhilltich
 A dion nam mìltean o dhìol a bhàis.

IV.

S o thog thu 'n aidmheil bu lòchran laist thu
 Nach cuireadh fras às la doinionn gheur ;
 Cho fad s a dh' fhan thu cha 'n fhacas smal ort
 Ach daonnan laist ann an ruith na réis :
 A' dol troimh 'n fhàsach gun eagal nàmhuid
 Ach spionnadh gràis ga do chumail treun,
 S tu ruith gu buaidheach gun easbhuidh luathais ort
 Gu 'n d' fhuair thu 'n duais a th' aig pobull Dhé.

V.

Bu dìleas dùrachdach dha do ghairm thu
 Cha b' ionnan s foirnealaich nan ceann ard
 Nach b' urrainn cainnt ach gu mabach manntach
 Le raige teanga s an ceann cho làn :
 G iarraidh cus stòras dha 'n inntinn fheòlmhor
 S i cìocrach, neò-ghlan s an taic a ghnàth
 Air stéidheadh aotruin bhios dhaibh na 'fhaoineis
 Aig là an caochlaidh nur thig am bàs.

VI.

Is ann ort a b' fhuathach luchd féin na h-uaille
 Bha 'g iarraidh suas gun dhol dha na chrò,
 Am miosg nan caorach le 'n èarradh sgaoilte
 S gu fainichte an gaoid air gach taobh dhe 'n chleòc ;
 Bu tric thu dearbhadh orr' ga bu shearbh leo e
 Gu 'm biodh tearbadh ann la a mhòid ;
 Cuid gu oighreachd s am bitheadh an t-aoibhneas
 Cuid eil' dha 'n ghoinntir s am bitheadh am bròn.

VII.

Bha thu ainmeil s gach ceàrn an Alba
 Mar ghaisgeach calma le d' chlaidheamh geur
 Air taobh na còrach a' sgrios luchd dò-bheairt
 Bu tric thu còmhrag ri luchd mi-bheus :
 Bhiodh feachd na h-euceairt a' crith fo d' éisneachd,
 An coguis fhéin s i ga 'm bioradh cruaidh
 Bhiodh fallus drùidhteach a' sìleadh dlùth dhiot
 Le spàirn 'to'airt cùntais dhoibh air an Uan.

VIII.

Bha tlachd us ciatachd le aoidh na diadhachd
 A' dearrsadh sgiamhach na d' aghaidh chiùin
 S bhiodh peacaich gharbha bu ghairge seanachas
 Le ùmhlachd leanabail a' tighinn dhut dlùth ;
 Gur tu bha eudmhor air-son an treuda,
 Bhiodh faire gheur agad air an cùl,
 Bu tric thu 'g éigheach an eluas luchd éisdeachd
 A chungaidh fheumail a dheanadh cùis.

IX.

B' e beatha d' àraich a h-uile Sàbaid
 Bhi 'g innseadh chàch gu 'n robh 'n t-slighe réidh
 Gu geat an àrois am faight' an t-slàinte
 O 'n chraoibh 'tha fàs ann le meas nach tréig :
 Fo dhuilleach àghmhor gu 'm faighte sàmhchar
 O dhoinionn cràiteach s o àmhlghar gheur,
 O ruaig an nàmhaid bh' air-son an tàrsuinn
 Le innleachd bàsmhor mar chreach dha féin.

X.

Do 'n osna 'dhùsgadh o 'n ehridhe bhrùideil
 Air bheagan cùraim bu bheag do spéis,
 O chaidh ol-ungaidh 'chur air do shùilean
 S nach togtà cliù leat air luchd mi-bheus ;
 O 'n bha thu eòlach mu 'n t-sionnach lùbach
 A chuir a chùl riut fo d' armachd gheur
 Bha 'n garaidh uaigneach ri d' linn 'san dùthaich,
 S o 'n dh' fhalbh thu dhùisg e ri spùill da féin.

XI.

Bha t'eagal diadhaidh to'airt air na mìltean
 Air feadh nan sgìre gu 'n robh iad balbh,
 Mar an pheucag an gath na gréine
 Le itean eugsamhuil nan iomadh dealbh ;
 Oir bha thu ungte s do fhradharc dùbailt
 Ag gabhail dlù-bheachd air sligh an ceum
 S ged thigeadh Iudas le 'phòig a d' ionnsuidh
 Gum b' shuarach thu air droch rùn a mhèinn.

XII.

Bu lìonmhor bacach bha 'deigh a bhacail
 Le ainneart peacaidh do chum gu 'n tréigt',
 A bha thu seòladh gu Loch Shiloaim
 A chum an comhlachadh aig an Léigh ;
 Leis an fhìrinn bu tric thu dearbhadh dhaibh
 Mar grad fhalbh iad gu 'n teid iad eug,
 Fo phlaigh na loibhre an là na féirge
 S nach beireadh tionchds' orr' a dhianamh feum.

XIII.

An àm dhut éirigh 's a choinninnh ùrnuigh,
 An sluagh a' dùmhlachadh ort mu 'n cuairt,
 Bu chridhe cruaidh agus inntinn bhrùideil
 Nach dianamh lùbadh le d' ghuth san uair :
 Bu ghaisgeach treun thu gu innseadh sgeul dhoibh
 Mu chliù na h-éifeachd bha 'm fuil an Uain
 S air damanadh siorruidh nan gobhair fhiadhaich
 Air sgeiribh giara dol sìos do 'n chuan.

XIV.

Thainig dorchadas air a cheàrn seo
 Le mùchadh bàsmhor o 'n rinn thu triall
 Do thìr Eimànuel am miosg do bhràithrean
 S tu 'dianamh gàirdeachas ann an Dìà ;
 Chum ar tearnadh o chumhachd nàmhuid
 S o phìan na h-àmhunn tha loisgeach dian,
 Bheir air na h-uamharraich gu loisgear suas iad
 Mar an asbhuaime nur thig a chrìc^b.

XV.

Aig là do chrìochnachaidh fhuair thu t'iarra^tus
 Mar bu mhiann leat taobh thall a bhàis,
 Gach gealladh fhuair thu 'n tubh bhos dha 'n uaighe
 Chaidh dhianamh suas dhut gu daingean slàn ;
 Gath a bhàis chaidh a dhianamh ciùin dhut
 S an uaigh cha chum i thu fada sàs,
 Gu 'n dian thu dusgadh le glaodh na trompaid
 Roimh 'n crith gach dùil a chaidh ann san làr.

XVI.

Thainig Gàbriel o na h-àrdaibh
 Us àithne làidir aic air do thòir,
 Thubhairt riut gu 'm b' fheàrr dhut thu rìoghachd àghmhor,
 Nach goid na mearlaich a steach na d' chòir ;
 Fhuair thu 'n dìleab s a chulaidh rìoghail
 S ainm an Rìgh oirr' gun smal gun sglead,
 Cho buan ri sìorruidheachd a tha neo-chrìochnach,
 Us t'aoibhneas sìorruidh nach crìoch a ghlòir.

LOAN WORDS.

L A T I N .

Abharsair, <i>adversarius</i>	Coreur, <i>purpura</i>
Abstol, <i>apostolus</i>	Corp, <i>corpus</i>
Achd, <i>actum</i>	Créud, <i>crēdo</i>
Achdair, <i>anchora</i>	Créutair, <i>creatura</i>
Adhaltras, <i>adulter</i>	Crùn, <i>corona</i>
Aingeal, <i>angelus</i>	Cùbaid, <i>pulpitum</i>
Almsadh, <i>eleemosyna</i> (Gr.)	Cùis, <i>causa</i>
Altair, <i>altāre</i>	Cùp, <i>cūpa</i>
Aunait, <i>antitas, -atis</i> (Stokes)	Cùram, <i>cūra</i>
Argumaid, <i>argumentum</i>	Damnadh, <i>damnatio</i>
Arm, <i>arma</i>	Deachdadh, <i>dictatio</i>
Armait, <i>armamenta</i> (?)	Deamhan, <i>daemon</i>
Bach-thinneas, <i>bacchus</i>	Deisciobul, <i>discipulus</i>
Bagaid, <i>bacca</i>	Diabhol, <i>diabolus</i>
Baisteadh, <i>baptizo</i>	Diospad, <i>disputare</i>
Beannachd, <i>benedictio</i>	Dràgon, <i>draco, ōnis</i>
Béist, <i>bestia</i>	Eaglais, <i>ecclēsia</i>
Biobul, <i>biblia</i>	Easbuig, <i>episcopus</i>
Blasbheum, <i>blasphemia</i>	Eifeachd, <i>effectus</i>
Buabhal, <i>bubalus</i>	Eisiomplair, <i>exemplar</i>
Burgaid, <i>purgatio</i>	Fàbhor, <i>favor</i>
Cainb, <i>cannabis</i>	Facal, <i>vocula</i> (Windisch)
Cairt, <i>charta</i>	Falluing, <i>pallium</i>
Cairteal, <i>quartellus</i>	Feallsanach, (<i>fells</i> sub) <i>philosophus</i>
Càisg, <i>pascha</i>	Féisd, <i>festia</i>
Caisteal, <i>castellum</i>	Fiabhrus, <i>febris</i>
Càs, <i>cāsus</i>	Fige, <i>ficus</i>
Cathair, <i>cathedra</i>	Foirn, <i>forma</i>
Ceall, <i>cella</i>	Ginealach, <i>genealogia</i>
Ceist, <i>questio</i>	Glòir, <i>gloria</i>
Cis, <i>census</i>	Gràs, <i>gratia</i>
Ciste, <i>cista</i>	Ifrinn, <i>infernum</i>
Clann, <i>planta</i>	Iodhull, <i>idolum</i>
Cléir, <i>clerus</i>	Leabhar, <i>liber</i>
Coinneal, <i>candela</i>	Leugh, <i>legere</i>
Coisrig, <i>consecrare</i>	Libhrig, <i>liberare</i>
Communn, <i>communio</i>	

Lùireach, <i>lōrica</i>	Pòs, <i>sponsus</i>
Locust, <i>locusta</i>	Prìomh, <i>primus</i>
Leomhann, <i>leo-nem</i>	Punc, <i>punctum</i>
Maduinn, <i>matutina</i>	Riaghladair, } <i>regulāre</i>
Maighstir, <i>magister</i>	vb. riaghail, }
Mallachd, <i>maledictio</i>	Sàbhail, <i>salvāre</i>
Maor, <i>major</i> ?	Sàbaid, <i>sabbata</i>
Marmor, <i>marmor</i>	Sagart, <i>sacerdos, -otis</i>
Mìle, <i>millia</i>	Saighdear, <i>sagittarius</i>
Ministear, <i>minister</i>	Saighead, <i>sagitta</i>
Miorbhuil, <i>mirabile</i>	Salm, <i>salmus</i>
Mort, <i>mors, -tis</i>	Saoghal, <i>saeculum</i>
Mùth, <i>mutare</i>	Searman, <i>sermo, -nis</i>
Muinntir, <i>monasterium</i> (<i>Zimmer</i>)	Seisein, <i>sessio, -nis</i>
Mùinteachd, from mùin, { <i>monēre</i>	Sgarlaid, <i>scarlatum</i>
teach, learn } ?	Sgoil, <i>schōla</i>
Nàdur, <i>natūra</i>	Sgriobh, <i>scribere</i>
Obair, <i>opera</i>	Sgriobtur, <i>scriptūra</i>
Ofig, <i>officium</i>	Sguab, <i>scōpa</i>
Offrail, <i>offerendum</i>	Spéis, <i>species</i> (c soft in low L.)
Ola, <i>oleum</i>	Spenr, <i>spera, sphaera</i>
Onoir, <i>honor</i>	Spiorad, <i>spiritus</i>
Or, <i>aurum</i>	Sporan, <i>bursa</i>
Ordugh, <i>ordo</i>	Spréidh, <i>prēda</i>
Orr-achan } <i>oratio</i>	Srian, <i>frēnum</i>
Ortha }	Sréup, } <i>strepitus</i>
Pàganach, <i>pagānus</i>	Stréup, }
Pàilm, <i>palma</i>	Stàtunaibh, <i>statūta</i>
Pàirt, <i>part(em)</i>	Steall, <i>stillāre</i>
Pàiteachd, <i>pōtus</i>	Stòlda, <i>stolidus</i>
Pàp, <i>pāpa</i>	Striopach, <i>stuprum</i>
Peacadh, <i>peccatum</i>	Susbaint, <i>substantia</i>
Plaide, { Fr. <i>peallaid</i> , founded	Tàlant, <i>talentum</i>
} on L. <i>pellis</i>	Teampull, <i>templum</i>
Peanas, <i>poena</i>	Teist, <i>testis</i>
Peann, <i>penna</i>	Trianaid, <i>trinitas, -ātis</i>
Pearsa, <i>persona</i>	Trioblaid, <i>tribulatio</i>
Pian, <i>poena</i>	Tùis, <i>tus</i>
Pìob, <i>pīpa</i>	Uair, <i>hōra</i>
Plàigh, <i>plāga</i>	Ughdar, <i>auctor</i>
Pobull, <i>populus</i>	Umhailt, <i>humilis</i>
Pòg, <i>pacem</i>	Ungte, Fr. vb. ung, <i>unguo</i>
Pòit, <i>pōtus</i>	Ung-na-cille, <i>uncia</i>

NOTE.—A few words, ultimately of Greek or Hebrew origin, are not excluded from the above list, inasmuch as it was through the Latin of the early missionary period they passed into the Gaelic language. Evident Hebrew words, e.g. *mana*, *haleluia*, *cherub*, are not noted at all.

ENGLISH.

Some words, ultimately from Latin, are included, inasmuch as they have been derived through English.

Ad, *hat*
 Amhuinn, *oren*
 Baiteal, *battle*
 Ballaist, *ballast*
 Bàlachan, *balls (dances)*
 Bangaid, *banquet*
 Bann, *band*
 Bill, *bill*
 Bogha, *bow*
 Bòrdair, *border*
 Bòsd, *boast*
 Briogais, *breeks, breeches*
 Briob, *bribe*
 Brùideil, *brutal*
 Burmaid, *vermud*
 Bùthaibh, *booth*
 Buinnig, *win, winning*
 Camp, *Camp*
 Canabhas, *canvas*
 Carcais, *carcase*
 Cleòc, *cloak*
 Colaisd, *college*
 Companach, *companion*
 Cop (*foam*), O.E. *copp, top*
 Còrd, *cord*
 Costus, *cost*
 Croiseil, *cross*
 Crùsbal, *crucible*
 Cùinneadh, *coin*
 Cùirte, *court*
 Cunnt, *count*
 Cùrs, *course*
 Danns, *dance*
 Daoimean, *diamond*
 Daor, *deore, dear (costly)*
 Dealas, *zealous*
 Déilig, *dealing*
 Dram, *dram*
 Dùbailt, *double*
 Eilldeir, *elder*
 Fàirdein, *farthing*
 Fasan, *fashion*

Reusan, <i>reason</i>	Sraing, <i>string</i>
Ribean, <i>ribbon</i>	Staid, <i>state</i>
Ridhl', <i>reel</i>	Staidhre, <i>stair</i>
Ròd, <i>road</i>	Stàilinn, <i>steel</i>
Ròp, <i>rope</i>	Stamag, <i>stomach</i>
Ròs, <i>rose</i>	Stampadh, <i>stamp</i>
Ròsladh, founded on <i>roast</i> , and influenced by <i>riasladh</i>	Stàtuibh } founded on <i>state</i> , (<i>nobles</i>), } etc.
Saie-endaich, <i>sack</i> —	Stéigh, } <i>stay</i>
Sàr, } O.E. <i>sār</i> , a <i>wound</i> ,	Stéidh, }
Sàraich, } a <i>sore</i>	Stìpean, <i>stipend</i>
Seinnse, (<i>tigh</i>) <i>change</i>	Stoirm, <i>storm</i>
Seirbhis, <i>service</i>	Stòl, }
Seòmar, <i>chamber</i>	Stòl-chàs, } <i>stool</i>
Seòrsa, <i>sort</i>	Stòr, <i>store</i>
Séisdeadh, <i>siege</i>	Stòrie, <i>story</i>
Seul, <i>seal</i>	Spuill, <i>spoil</i>
Sgiort, <i>skirt</i>	Stiùir, O.E. <i>steoran</i> , <i>steer</i>
Sgìre, <i>scìr</i> , <i>shire</i>	Suipeir, <i>supper</i>
Sgiùrs, <i>scourge</i>	Sumain, <i>summon</i>
Sgun, <i>scum</i>	Targaid, <i>target</i>
Siuchdar, <i>sugar</i>	Tea, <i>tea</i>
Shavig, <i>shaving</i>	Tid, <i>tide</i>
Sòlas, <i>solace</i>	Tiodul, <i>tittle</i>
Sòlaimt, <i>solemn</i>	Tìm, <i>time</i>
Spid, <i>spite</i>	Trùnpaid, <i>trompet</i>
Spòrs, <i>sport</i>	Tùr, <i>tour</i> , <i>tür</i> , <i>tower</i>
Spot, <i>spot</i>	Waiter, <i>waiter</i>

N O R S E

Abhsadh, <i>hálsa</i>	Grunnd, <i>grunnr</i>
Bàta, <i>bátr</i>	Lunn, <i>hlunnr</i>
Bòrd, <i>bord</i>	Mùd, }
Bròg, } <i>brokr</i> (ultimately Celtic,	Mòd, } <i>mót</i>
} Gaul. <i>braccae</i> .	Sgallais, <i>sgöll</i> , <i>skjall</i>
Cleit, <i>klett</i>	Sgeir, <i>sker</i>
Coinne, <i>quinna</i>	Sgioba, <i>skip</i>
Dál, }	Sgiot, <i>skjóta</i>
Däil, } <i>dāl</i>	Sgòd, <i>skaut</i> , <i>sheet</i>
Eilean, <i>eyland</i>	Sghird, <i>skyrta</i>
Gaothar, } <i>gagarr</i>	Spairn, <i>sporna</i>
Gadhar, } <i>dog</i> (Meyer)	Steòrnadh, <i>stjórna</i>
Gàrradh, <i>gardhr</i>	Strì, <i>stridh</i>
Gille, <i>gildr</i>	Tabh, <i>haf</i>

N O R S E.—*Continued.*

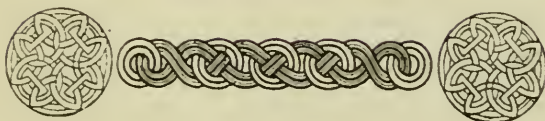
Tàbh, *háfr*
 Tàladh, *tàl*
 Talla, *hall*

Teàrr, *tjara*
 Tràill, *thraell*
 Trùthair, *thrjötr*

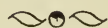
S C O T C H.

Baillidh, *bailzie* (Fr. *bailli*)
 Bairn, *barm*
 Beic (curtsey), *beck*
 Bliathum, *blethum*
 Burt, *bourd* (Fr. *bourde*)
 Callaid, a variant of tallaid, fr.
 Sc. *halland*

Campar, *cummer* (German
 Doit, *doit* (*kummer*)
 Fabht, *faut*
 Fang, *fank*
 Gàbart, *gabart*
 Spann(adh), *spain*
 Spealg, *spelk*

GLOSSARY.

II. 172. ii. = Vol. II. page 172. Stanza ii.

172. ii. = Vol. I. page 172. Stanza ii.

WHENEVER A REFERENCE DOES NOT BEGIN WITH A ROMAN
NUMERAL, VOL. I. IS MEANT. I = LINE.

A'ad, II., 40, v., *agad*.

Abhall, II., 172, ii., *ubhal*.

Achd, 40, xx., *way, wise* ; air aon *a* = *in any wise*.

Achfhuinneach, 29, xxi., *well-equipped*.

Acarachd, II., 26, xi., *indulgence, moderation*.

Ad, II., 303, iii., *they*. Dialectic for iad.

Aigeal, II., 54, xxxiv., '*bottom*,' here '*the bottomless pit*.'

Ailein, 119, xvi., *delight*.

Aimrid, 194, i., *barren*.

Aimbeairt, 165, xiii., *distress*.

Ainmach, 301, i., *late*.

Aircis, 308, xxi. ; airchis, 53, vi. ; airchios, II., 57, xxxix.,
pity, clemency, compassion.

Aithlis, II., 284, l. 4 = aithris.

Almsadh, II., 208, xxiii. air *a* = *out of charity*. cf. Atàt dìn
dí ernail for almsain in duine fadéin = *in eleemosyna
quoque ipsius hominis duo moti occurrunt*. Atkinson:
Passion and Homilies, 5973.

- Amairt, 58, xxi., *need, poverty.*
 Amaladh, II., 79, xxviii., *destruction.*
 Amhladh, 97, liii., *distress, dismay.*
 Amhran, II., 99, vii., *song.*
 Anagna, 301, i., *irregularity, unusualness.*
 Anamant, 250, xvii., adj. *vivacious*
 Anamaint, 106, iii., *lust, perversity.*
 Ancachd, 277, xcviii., *adversity, affliction.*
 Aobhachd, 252, xxiv., *joyousness.*
 Aognuidh, 225, xliii., *of deathly hue.*
 Aolach, 172, xix., *offul.*
 Aonagraich, 93, xxxvi., *to cause to wallow.*
 Asnaichean, II., 21, xvi., *ribs.*
 Babhscadh, II., 28, xxiii., *a start, fright, shock.*
 Bacaid, II., 272, xxvi., *cluster.* [ness.
 Bach-thinneas, II., 20, xii., *sickness brought on by drunken-*
 Bådhar, II., 117, ii., fr. bàth.
 Bagaidean, 194, i., *clusters.*
 Bàirig, 32, xxxi., *grant, bestow.*
 Bairm, 121, xx. *barm.*
 Bàit, 277, xcvi., *drowned*, for bàthte.
 Bàrlagach, II., 21, xiv., *ragged.*
 Bàrsaich, II., 293, ix., *vain, prating, gabbling.*
 Bàth, 40, xxi. } *vain.*
 „ II., 80, l. 2 } *foolish.*
 Beartaich, II., 138, xvi., *rig out, equip.*
 Beichd, 12. xviii., *beckoning, hobnobbery.*
 Beithir, 4. x., *a thunder bolt.*
 Beur, 9, ix., *gibe, jeer.*
 Binn-sgaraidh, 99, lix., *a ruinous verdict.*
 Blas-bheumnaich, II., 192, xxxvi. *blaspheme.*

- Blialum, II., 292, v. *jargon*.
 Blianach, 308, xxiii., *lean flesh*.
 Boladh, II., 150, v., *smell*.
 Bòrlum, 302, v., } *a gush of water*.
 „ II., 20, x. } *evacuation of the contents of the*
 Bòsgail, 275, xci. = bosdail. [stomach].
 Braodag, II., 113, lx., *a sturd, huff*.
 Bròineag, 286, cxxiv., *a clout*.
 Braon-bhogh, II., 183, xxi., *rain-bow*.
 Buadharlann, II., 98, ii., *ragwort*.
 Burgaidean, 194, i., *purgatives*.
 Buillsgein, 165, xiii. *centre of commotion*.
 Bùireadh, 194, iii., *bellow, roar*.
 Burrachdadh, 303, vii., *raging, fury ; a rushing roar*.
 Burt, II., 184, xxi., *mocking jest* : bùrt, 254, xxxi.
 Cabhladh, 191, xxviii., *ship tackle*.
 Càil, II., 101, iii., *anything*.
 Càileigin, 224, xxxix., *anything*.
 Cairb, 368, xviii., *carcase*.
 Callaid, 248, xiv. *partition, fence*.
 Camart, II., 22, xviii., *wry-neck*.
 Campar, 197, xi., *vexation*.
 Camhlaich, 312, xxxiii. ; 313, xxxvi., fr. cabhlach, *a fleet*.
 Cànrán, 55, xiv., *fretting*.
 Caoch, 36, vii., *madness*.
 Càpraid, 37, xix., *drunken riotousness*.
 Càradh, 115, xxx., *condition, state, treatment*.
 Càramh, II., 7, xxix., v. *preceding*.
 Ceall, 304, ix., *retired spot*. v. Loan Words.
 Ceannas, 51, i., *vaunting*.
 Ceannaidh, 302, iii., *headwind, contrary wind*.

- Ceun', 163, vi., *ceund*, *ceudna*.
 Chraoidh, 200, for *chridhe* ; cf. II., 76, l. 6.
 Cìbidh, II., 10, xlvii., fr. *ciob*, *bite*.
 Clàtar, II., 303, iii, *mìre*.
 Cliabhan, II., 163, xxvii., *basket*.
 Cloidhean, II., 112, lvii., *bolt*, *bar*.
 Cluain, 276, xcvi., *wiles*.
 Cneidh-ghalar, II., 74, xx., *painful complaint*.
 Co-bhoinn, 310, xxix., *support* ; ' *seconding him*.'
 Co-chuimnt, II., 82, xxxii., *harmonised*.
 Codhail, II., 60, comhdail, *meeting*.
 Cogarsaich, 37, xii., *suggestions*, *whisperings*.
 Coi-lige, II., 66, vii., *race*, *course* = *coimhlong*.
 Coimeasg, 187, xv., *mixture*.
 Coineil, II., 294, xii., *kindly*.
 Coinne, II., 115, lxx, *woman*.
 Coinn, 305, xiii., for *cuimnean*, *nostril*, ' *prow*.'
 Coin-luirg, 303, vii., *lurchers*.
 Col'ach, II., 114, lxv., *like*.
 Collas, II., 99, v., *appearance*.
 Comhar, II., 78, xxvii., *presence*.
 Còmhdach, II., 197, vi., *solemn declaration*, ' *threep*,' *allege*.
 Còmhlan, 173, xxi., *combat*, *fray*.
 Cona-ghaothach, 303, vii., *raging gale*, *tempest*. [*spare*.
 Coomhnadh, 244, ii., misprint for *cùmhnadh*, v. *caomhain*,
 Craobh, II., xiv., *bead on liquor* ; hence *richness*.
 Crann, araidh, 221, xxx., *plough* ; *araidh* is cognate with
 Eng. *ear*, to plough ; ' *ear the ground*,' Isaiah xxx. 24.
 Crithionn (cam), 183, iv., *aspen*.
 Crùsbal, II., 176, ix., *crucible*.
 Cuaille, II., 187, xxvii, *poles*, *stukes* ; fr. *cuaille*, *a post*.

- Cuailleachan, 299, clxiv, variant of cuailleán; it may be
 for cuallaichean = *fraternities, societies, corporations*.
 Cuilm, cuirm, *feast*.
 Cuimrig, 161, xiii, *embarrassment, straits*.
 Cuimt, 161, iii., *adapted, proportioned*.
 Cuinnseas, 220, xxix.; coinnséas, II., 119, vi., *conscience*.
 Cùird, II., 187, xxvii., *cords*.
 Cùmhláichean, II., 30, xxx., *stipulations, bonds*.
 Cùmhnadh, 141, xvi., fr. caomhainn.
 Cup, II., 188, xxiv., *cup, 'vial.'*
 Cùraichean, 229, lvi., *rights*.
 Dàicheil, 178, xxxviii.; II., 123, xiii., *well-appointed, bold*:
 has various shades of meaning in different districts,
e.g., queer in the Aird.
 Dàmhair, 245, v. *the rutting riot*.
 Daorsà-geamhail, 102, lxxi., lit. *bondage of fetters*.
 Dè-à-gh, 129, vi., = mu 'n rachadh, c.f. r-ě-ă-dh; nan
 d' readhainn, *if I would go*, II., 302, iv.
 Dealan, II., 112, lvii., *bar*.
 Dealas, 52, iv., *zeal*, fr. Eng.
 Dealgan, II., 304, ix., *spindle*.
 Deasgainn, 179, xl., *lees, dregs*.
 Deas-ghnàthach, 212, iv., *ceremonious*.
 Déilgneach, 116, v., *pricking*.
 Deireas, 47, xliii., *want, scarcity*.
 Déis, II., 84, l. 5, an d. = *after*.
 Dho, 40, xix., = dha, *to him*.
 D(h)ùbhradh, 77, xxxiii., *said, uttered*.
 Dio(bh)uirt, 20, x., *vomiting*.
 Diolum, 195, vi., *gleaning*.
 Diorrais, 52, iv., *vehement pertinacity*.

- Dìthich, 23, iii., *fail*.
 Dìthreabh, 292, cxlii., *desert, waste*.
 Dlighe, II., 64, iv., *right*.
 Do-fhalmhuicht, 234, lxx., *ineshaustible*.
 Doilinn, 56, xv. : II., 114, lxx., *grief, dolour*.
 Doilich, 135, xxv. = duilich.
 Doitibh, 310, xxix., *small coins, doits, mites*.
 Dòlum, 310, xxvii. ; II., 292, vi., *scarce, poor*.
 Dòlach, II., 293, x., *poor, wretched, mean*.
 Dorghadh, II., 3, liv., *hand-line fishing*.
 Dosguinn, II., 164, xxviii., *illth ; misfortune*.
 Dòtth, 161, iv., *singed, branded, scorched*.
 Drabhais, 52, iv., *dregs*.
 Draoightir, 178, xxxvii., *enchanter, the evil one*.
 Driop, II., 137, xv. ; II., 138, xvi., *confusion*.
 Drùdh, II., 20, xiii., properly, drù, *a drop*.
 Drùigh air, II., 156, xvi., *impress*.
 Drùiteach, 76, xxxiii., *penetrating, hence impressive*,
 Duaidh, 152, ii., *evil ; hence trial, 'fight.'* [thorough.
 Dùmhail, II., 22, xx., *suffocating*,
 Dùrd, II., 36, vi., *a syllable, chēep*.
 Eacal, 223, lxvi., = eucal, *distemper, disease*.
 Ealainn, II., 301, i., *ditty song*.
 Eangana, 279, ciii., *meshes*.
 Earnais, 118, x., *furniture*.
 Eigheach, II., 166, xxxii., *barcling*.
 Eild, II., 38, I. = éilid.
 Eir-bheart, 116, v., *motion, movement, endeavour*.
 Eirirt, II., 250, xviii., *advancement*.
 Eitigheach, II., Introd. (Freagairt an Léigh): *gullet* :
 properly, *an fheith tiach(d)*, *passage-channel*.

- Fabht, 158, xxii., *error, flaw*, fr. Scotch.
- Fàgail, 213, viii., *bias, disposition*,
- Fàil, 191, xxviii., *ring, wreath, beautiful collar*.
- Faillbhe, 94, xxxix., *exhaustion, a sense of emptiness*.
- Fàileadh, gen.—idh, 200, xxii., *odour*.
- Fàir, 289, cxxxiv., *ladder*.
- Fairmeil, 120, xviii. *noisy, merry*.
- Faisg, 55, xii., *near*.
- Fàlaid, 198, xv., *reaping-hook*, fr. fàl, *scythe, spade*.
- Falachaidh, II., 253, xxviii. ; I., 308, xxi., *secret*.
- Falmh'chadh, 232, lxiii., fr. falamh, *empty*.
- Fàmh, 186, xiii., *mole*.
- Fanachd, 227, l. *recognise*.
- Faobh, 10, xii., *spoil, booty*.
- Faodail, II., 111, lii., *a stray treasure*.
- Faoinreadh, II., 290, i., *erring, wandering* = faondradh.
- Faomadh, 80, xliv., fr. aom, *incline, bend, waver*.
- Faoighreadh, 310, xxix., *gift, gathering (genteel begging)*
- Faothaich, 40, xx., *alleviation*.
- Far, 199, xviii., *on upon, above* = air. f.a. = *before*.
- Farbhas, 61, xxxii. ; II., 53, xxxi. ; I., 179, xl. ; I., 272, lxxxii., *destruction, attack, assault*. M. Ir. *forbaise, siege, assault*. I use it also = sòs, *a coarse mixture* ; hence *loathesomeness*, that which is *overpowering, abhorrence, disgust*. There is a third word, similar in sound, e.g., Tha mi féin a' gabhail farbhais = *I myself suspect, surmise*.—v. Rob Donn, ed. 1871, page 70, line 3 = forfhais.
- Fàs-dhìobhuirt, II., 20, xii., *retching*.
- Fearas-chlaidheamh, 153, vi., *sword-combat, gladiatorial fighting*.

Fhal, 92, xxxii., for fhalach.

Fiach, II., 225, xxxiii., *try* ; I., 256, xxxvii., *show*.

Fiachaicht, II., 120, viii ; I., 133, xx., *ransomed*.

Fiadhain, 308, xxiii., *wild, bitter, sour, e g., ubhlan, fiadhain, crab apples*.

Fireantaibh, II., 149, v., *the righteous* ; pl. is, as a rule, without *t*.

Foigh, II., 304, vi. = faigh, *get*.

Fòirinn, 252, xxv., *relieving, aiding*.

Foirm, 158, xxi. ; II., 152, ix., *pomp, ostentation, display*.

Foistinn, 283, cxvi., *quiet*.

Foirmealaich, II., 171, i., *proud vapid fops ; conceits*.

Foirnealaich, II., 317, v. See above.

Fraoch, 150, xliii., *anger, fury*.

Frò, 194, ii., *hoarse*.

Frògaibh, II., 110, xlvi., *retreats, recesses, nooks*.

Fuamhairean, II., 177, xi., *giants* ; sg. famhair = *one ultra big* ; fr. fo and mòr (Zimmer).

Fuirmealaich, 286, cxxv., v., foirmealaich.

Gàbairt,, II., 181, xvi., *a transport, a sort of vessel for conveyance ; a broad-bottomed sloop ; a gabart*.

Gabh, 74, xxiv., *spear, hook, gaff*.

Gabhail, 271, lxxxi., *receptive*.

Gàbhail, II., 102, viii., *austere, tyrannical*.

Gàdaig, II., 102, v., fr. gad, *a switch*.

Gàdruisg, 307, xix., *tumult, hub-bub, drunken riots*.

Gàir-gheal, 305, xiii., *foam-white*, fr. caoir.

Gàillich, 225, xlv., *jaws*.

Gàinrich, 127, i., vb. *defile*.

Gàir, II., 95, 10, for gaireach, *resonant*.

Ganntar, 144, xxv., *scarcity*.

Gaothar, 231, lxi. = gadhar, *lurcher*.

Gàrradh, 305, xiii., *a fence*; used here of *a wall of waves*.

Gàrrlaig, 188, xix., *spurious breed*; cf. ga(r)lach, *vagabond*; in some places it has the idea of '*dwarfish*,' an inferred developed meaning.

Gàsaid, 182, i.; 189, xxi., *fray*.

Geanm-chno, 183, iv., *chest-nut*, founded on a false etymology

Gì, II., 125, xvi. = ge, *though*. [of Lat. *castanea*.

Giorag, 255, xxxiv., *fear*.

Glainidh, 234, lxxi., = gloinidh.

Glas-ghiall, II., 20, xi., *lock-jaw*.

Glas-ghùib, II., 164, xxix., *muzzle*.

Gliasda, II., 9, xliii. = gleusda, *expert*.

Glogais, II., 114, lxvii., *senseless talk*.

Gloinidh, II., 82, xxxii., *glass*.

Glonach, 274, xc., *avaricious*.

Glòr, 34, iv., *talk, speech, word, utterance, discourse*.

Glumraidh, 303, vii., *hungriness, voraciousness*; applied to the sea when it is *bulging heavily in rolling waves, devouring, engulfing*.

Goileam, II., 114, lxvii., *prattle, tittle-tattle*.

Goinntein, II., 297, xxii., *confinement*; v. next word.

Goinntir, II., 318, vi., *prison*.

Gòisnibh, 121, xxi., *nets, snares*.

Grabh, 273, lxxxv., *dread, abhorrence*; cf. sgreamh.

Gréis, òr ghréis, II., 5, xx., *gold embroidery*; cf. greas am mutch = *dress, the cap or mutch*.

Groim, 182, II. = greim, *hold, gripe*.

Grùgach, II., 155, xiv., *surly*.

Gurt, II., 20, xii., *a twitch, twinge of pain*.

Guth-àit, 277, xcvi. = guthaid, *oratory*.

Iarguin, 211, ii., *deplore, feel pain, miss, bewail the loss of a friend*; fr. iar guin or gon, *on wound*; hence *that which issues from one having any sort of pain.*

Inntrig, 116, iv., *enter.*

Inntric, 216, xv., *originate.*

Ioc, II., 123, xii., *pay.*

Ioncharan, II., 187, xxviii., *bearing, carrying.*

Ion, 175, xxix., *all but, almost*; ion s iomlan, *almost perfect.*

Ion-mhiannuicht, 271, lxxix., *desirable.*

Ionntlas, 235, lxxii., *delight, bliss.*

Iorbhailean, II., 30, xxxiii, pl. of iorbhail, *infection, corruption, noxious taint*; iorbhail, II, 74, xxix., i gach gaoid, *the taint of each blemish*; fr. ior bail, *issue, 'on issue'*; hence, *that which issues out of a disease.*

Läsan, 153, vi., *passion, fit of anger.*

Lèagh, II., 161, xxiv. = léugh, *read.*

Leithchinn, II., 304, ix., *cheeks.*

Leomais, II., 114.. lxvii., *dilly-dallying.*

Leth-trom, 187, xvii., *oppression.*

Lian, II., 106, xxv. = lion, *net.*

Libhrig, 294, cxlviii, *deliver, past pt., lirt, delivered.*

Linningte, II., 42, x. *lined.*

Lìomhta, 292, lxxxiii., *polished, sharpened.*

Liùgair, 92, xxxii., *mean, flatterer, parasite, cajoler.*

Liùgadh, II., 125, xvi., *to creep away meanly, sneak.*

Lòbhadh, II., 107, xxxii., *wither, waste, putrefy.*

Lòdaicht, *burdened, laden*; eiridneach l. = *a patient burdened, e.g. (under the torment of his disease.)*

Loinn, II., 35, v., *'will not grace our feet'*; II., 45, xv., *elegance.*

- Loithreach, 49, xlix., *tattery, ragged.*
 Lònrach, 269. lxxiv., *well-fed, satisfied.*
 Luadha, II., 304, ix., *waulking, fulling-cloth.*
 Lùbach, II., 22, xxi., *loop, noose.*
 Luaidh, 102, lxx, *respect, esteem.*
 Luairean, II., 22, xviii., *senseless lump.*
 Luaithrean, II., 209, xxiv., v. *above.*
 Lughaic, I., xx., *stipulate, wish for, agree upon by oath.*
 Luib, 216, xv., an l. = *under the influence of.*
 Luids, II., 19, ix., *louch.*
 Lumha-làn, 140, xii., *choke-full.*
 Madradh, 13, xx. = *madadh.*
 Mal, II., 22, xviii., *eyebrow.*
 Màl, 120, xviii., *the bag of the pipes.*
 Màlainn, II., 88, iv., *exchange, transaction, 'substitution.'*
 Mainnir, II., 58, xlii., *sheep-fold on the hill-side.*
 Main-sice, II., 21, xvi., *hernia.*
 Maoireachd, 221, xxxi., *stewardship.*
 Marmor, II., 181, xvii., *marble.*
 Marachd, II., 182, xviii., *seafaring.*
 Méighlich, 218, xxi., *bleating.*
 Méinn, 218, xxi., fo. mh. = *with the purpose of, having a mind to.*
 Meirghe, II., 9., xlii., *banner, standard.*
 Meuchd, II., 172, ii., *mixture; a mass or compound formed by mixing; root is mik.*
 Mhin'ge, 223, xxxvi., *frequent.*
 Mhìn'chadh, 180, xlii., *explain.*
 Miathlachd, 232, lxiii., *huff.*
 Mìonacnas, 162, v., *voracity, greed, gnawing.*
 Mìos, II., 157, xvii., *worst.*

Miosg, 200, xxi. = measg, *mix*.

Misde, II., 165, xxx., *worse of, worse for*.

Misleach, 231, lx., *sweetness*.

Morchadh, II., 109, liv.; *plain by the sea-side*; same as
A Mhor'oich, literally, *sea-field* = *Lovat*; *morghan*,
pebbly beach.

Mùd, 77, xxxiii. = mòd, *court*.

Mùinteachd, 95, xliii.; 251, xxi., *disposition*.

Mùir, *marc*, 302, v., *sea*.

Mùiseag, 92, xxxi., fodh mh. = *under threatening*; hence,
disquieted.

Nàdmhorrach, II., 316, i., (*dial*) = nàdurrach.

Nàdurr', adj., 140, xii., *natural*.

Ne, II., 162, xxvi. = An e, *is it*.

Neo-chomraich, II., 161, xxiii., *non-protection*.

Neo-gheillear, 54, ix., *unyielding*.

Nìal, 101, lxvi. = neul (1) *cloud* (2) *fainting fit*.

Niarachd, II., 278, xv., *happy*.

Nòisein, II., 146, xxviii., *notions*.

Notachan, 213, vi., *notes*.

Oideachadh, 213, vi., *instructing*.

Oil, II., 49, xxiii., *offence, annoyance*; ga b' oil = *in spite of*.

Oiltheireachd, 45, xxxvii. = eilthireachd, *pilgrimage*; for
phonetics, cf. eilean and òilean, '*breeding*.'

Oircheis, 106, iii.; II., 58, xlii., *mercy*; s. airchios.

Ollain, 199, xvi, dat. of ollann, *wool*.

Omhail, 136, xxviii., *heed, care* = umhail.

Oradh, 196, vii., *chaunting incantations*.

Os do sheasamh, 214, x.; lit. *out of thy standing*; i.e., *on the spot*.

Peirceall, II., 21, xvii., *jaw*.

Plogartaich, II., 50, xxv., *palpitating, throbbing.*

Pòil, 13, xix., fr. Eng. *pole.*

Pòloich, II., 293, ix.=bòilich, *tall talk.*

Pràiseach, II., 117, iii.; II., 302, vi., fr. *bras*; hence
brazen, brazen-facedness.

Priam, 101, lxvi., *heaviness, grief*; another variant is
pràmh, *melancholy, slumber*; prime idea is *heavy.*

Pruip, II., 160, xxii., pl. of *prop.* fr. Eng.

Pùids, II., 20, xiii., *pouch.*

Pump, fr. Eng.

Rach, 92, xxxi., for rachadh, *would go.*

Ràs. 109, xii.; gen. ràis, 189, xxi., *fury.*

Ràiteachas, 168, vii, *ostentation, arrogance, vain-glory.*

Ràsar, II., 302, vi., *razor*, fr. Eng.

Ré, II., 48, xxi., *moon.*

Rěadh. II., 299, III.; rěamaid, II., 289, xiv., *would go=*
rachadh; *rachamaid.*

Réim, 162, vi., *career, course.*

Réisde, II., 9, xxxix., *then, therefore,*

Riasladh, II., 19, vii.; II., 124, xiv., *mangling, 'murdering.*

Riasant, 258, xliii.=reusant.

Ròid, 176, xxxii., fr. Eng. *road.*

Ròid-chinn, 302, iv., *head-stretch.*

Ròmhanaich, II., 303, ii., ròmhan; II., 20, xi., *irrational*
talk, wild exclamation, raving.

Ruiseadh, II., 19, ix., *a dash forward*; founded on Eng.
rush.

Sàighteach, , *piercing, cutting.*

Saobh-shruth. 302, iv., *contrary current.*

Saobhail, 227, xlix., *erroneous.*

Saod, 11, xv., *condition, trim.*

- Saoineil, 303, viii., *well-seasoned*.
 Seanacas, 129, vii., *narrate, etc.*
 Seinse, II, 294, xiii., *change*.
 Seòlaid, II., 36, vi., *passage for vessels*.
 Seorbh, 121, xx=*searbh*.
 Seotachan, 188, xviii., *lean beasts; shots*.
 Sgaill, 198, xv., *bald-heads; sgall=sgailc, pate*.
 Sgàirt, II., 20, xii., *flux*.
 Sgarach, 218, xxii., *distinguishable*.
 Sgàth-bhardachd, II., 17, i., *a bardic feat; an sgàth bu chruaidh gu léir, the unkindest cut of all*.
 Sgeànil 103, lxxiv, *neat, brisk, lively*.
 Sgeò, 1, I., properly *sceò, haze, dimness; gen. scìach; cognate with Eng. sky*.
 Sginn, II, 35, iv., *force, 'spring.'*
 Sgiùrrte, II., 289, xiv., *scourged*.
 Sgòd, II., 34, iii., *sheet*.
 Sgoim, 14, xxiv, sgaoim, 28, xviii., *fear, skittishness*.
 Sgoinn, 28, xviii.; II., 35, iv., *efficacy, power*.
 Sglàib, deoch, II., 21, xv., *a drink for nothing, a drink got through ostentation*.
 Sgraing, 312, xxxiv., *frown, scowl*.
 Sgràl, II., 173, iv., *a host, a large number of minute insects; in other references sgròd is used; e.g. sgròd chloinne, sgròd bhuntata beaga*.
 Sgreann, 9, ix., *scowl*.
 Sgrùb, II., 154, xii., *hesitation, 'scruple.'*
 Sguab, II, 294, xii., *extinguisher, a hollow-scooped apparatus for putting out a candle; fr. Lat. scopa*.
 Sgùirdean, II., 289, xvi., pl. of Sgùird, *lap, apron, skirt*.
 Sinnsir, 127, i, *ancestor*.

Sìnteag, 302, iv., *stride*.

Siobhaide, 81, xlv., *blighting*.

Siolmhuinn, 214, ix., *progeny, stock, race; fecundating substance*; formed from siol, *seed*, on analogy with ginmhuin, leanmhuin, etc.

Siolmheinn, II., 25, vii.—same as above.

Siop, II., 132, v, cuir an s.=*despise, turn tail on*.

Slaim, 313, xxxvi., *booty, heap*.

Sléisneadh, II., 107, xxxiii., *back-sliding*.

Sliabadh, 213, vii., *stroke gently, caress*.

Sodal, 213, vii., *fluttery, fawning*.

Somalt, 284, cxix., *indifferently, placidly*.

Sòr, 31, xxviii., *hesitate, shun, refuse*.

Spann, 203, xxix., *wean*.

Sparraig, 221, xxx., dat. of sparrag, *bridle, bit*.

Speech, 28, xx., *bite, prick*.

Spealg, II., 55, xxxv.; cf. II., 77, l. 11, *to split in pieces*.

Spéird, 2, v., *energy, force*.

Spreigidh, 213, vi., *incite, reprove*.

Spreòtadh, II., 293, ix., *incite*.

Spùinneadh, 261, lii., *plunder, rob*.

Sraing, 197, xi., *lace, embroidery work*.

Sraon, II., 119, vi., *stumble, make a false step, stray*.

Sraonag, 315, iv., *of a vessel with strong forward motion*.

Staoin, 157, xix., *awry, oblique, bending, crooked*. (2)

Staoin also means *shallow*; e.g. truinnsear staoin=
a shallow plate.

Staonach, II., 201, xi., *crooked, wily*.

Stamhnadh, 261, lii., *subjection*, v. Macalpine's Dictionary,
and Nicolson's Proverbs, p. 252.

Stampte, 140, x., *stamped*.

Stangaram, a poisonous fish of greyish hue, spotted with yellow, so small that it can be hid in one's hand. It resembles the carran creige, *toad-fish*—tha e glas s spotan buidhe ann. Founded on Norse *stanga*, a sting; Eng. *stickleback*.

Gur tric a shruchd troimh t' fhiacian

An t-siolag agus stangaram.

Stannadh, 60, xxviii., *to subject, bring under control*, v. stamhnadh.

Stéidheadh, II., 317, v., *stay, support*.

Steòrnadh, 145, xxix., *guide, direct*.

Still, 302, iv., *plashes, gushes*; pl. of steall; also *speed in water*.

Stiom, II., 96, xv., *fillet, snood, 'line' in any texture or device*.

Stòrach, II., 21, xvii., of *broken teeth*, fr. stòr, a *jagged peak*.

Stòp, II., 21, xv., *stoup*.

Straoi, 38, xvi., variant for strì.

Stùr, II., 6, vi., *point, peak*; v. stòr.

Stuirchd, 303, vii., *storks*.

Suacan, II., 177, l. 1=sùcan.

Suasaid, II., 174, v.=tuasaid, *fray, fight*.

Sùcan, II., 174, vi., *an earthen pot*; properly *anything wrought together awkwardly, as clay*.

Sùghadh, 303, vi., *leakage, lit. sucking*.

Tabh, II., 301, *the open sea*; fuaime an taibh, 'the sounding main'; fr. Norse.

Tàbh, II., 240, xviii., *a spoon-net used in fishing*.

Tàbhachd, II., 70, xiv., *effectiveness*.

Tacsa, 77, xxxiv., *support*.

Taighlich, 118, x., *chattels*.

Tà'is, II, 28, xx., *Shaw*; also *Mactavish*.

Tailceas, 47, xlii., *contempt, scorn*.

Taisdeal, II., 301, *sea journey*.

Taisgeach, II., 65, v., *treasure*.

Tàmadh, II., 294, xi., *grasping*.

Taraid, II., 53, xxxi., *truncheon or staff of authority*.

Tàrr, 102, lxx., for *tarruing*.

Tathaich, II., 112, lv., *tendency to vomit, to come back again*; **to-aith-ic*; t. na daoraich, *on the booze*; the *inclination to nausea which follows on intoxication*.

Tathunn, 231, lxi., *barking, yelping*; for *tabhunn*.

Teach, II., 134, ix., colloquial for *teachd, tighinn gu teach*, 'coming to pass.'

Teanachds', 62, xxxv.; 52, v.; II., 145, xxvii.; *teanchds*, 75, xxvii.; *teanacsadh*, II., 57, xxxix.; *teancas*, II., 79, xxviii.; II., 79, xxvii.; *theanc-s'*, II., 11, li.; *teanacaiste*, II., 297, xxii. This word is used in the Hebrides and in a part of Skye. The variant *tionchds* occurs in II., 320, xii. Another instance

S gun mhodh air an *tionac* no 'n saor iad sinn.

(p. 23 of *Gaelic Hymns*, by M. M'R., F.C., Strathy. Glasgow, William Gilchrist, Printer, 64 Howard Street, 1864.) It means *healing, remedy, mercy, salvation, deliverance, saving power, come to one's assistance*, fr. *to-ind-isacco, iso-eiso*; Greek, *iaomai, heal*; Gaelic, *ìoc, to remedy*; *ìoc-shlaint, remedy, cure*.

Tearbadh, II., 127, xx., fr. *tearb, sever, separate, severance, separation*.

Teine-sionnachain, 303, vii., phosphorescent light, fr. sionn-phosphorus; electric-light=*solus sionn*; an sion san sionn nan speur, *in the elements and phosphorus of the firmament.*

Tein' thara, II., 292, vi., *will o' the wisp*; teine thar, 'cross-fire.'

Teirbeadh, II., 90, xvii., same as tearbadh.

Teirbheart, II., 79, xxviii., *harass*; *to stir on, to cause to move about*; cha bhi coin ga 'n teirbheirt ann—Sinclair's Rem. of Grants of Glenmor, p. 90; far am bidh mìol-choin ga 'n teirbeirt—Ross, 1st Ed. p. 193, l. 3; **to-eirbheirt*, 'motion.'

Theirinn, II., 112, lix., *would say*, fr. deir, *inguit*.

Tibirt, II., 182, xix., t na doimhne=*the fountains of the deep*; gruagach na tibirt=*the Lady of the Fount*; a well—still used in a part of Uist.

Tiormadair, 291, cxl., *a flippanant palaverer*; *a spouter*.

Tlìgheachd, II., 20, x. *liquid, discharge, evacuation, spume, overflow*; **to-lìghe, flood, root lì, flow*.

Tlùs, II., 164, xxviii., *tenderness*.

Tòbairt, II., 20, xii., *flux, spasms attendant on diarrhoea*.

Toobh, misprint for tùbh, v. taobh.

Träsd, 92, xxxiii., *against, athwart*.

Trüid, II., 175, viii., *fray, quarrel, contest*=tröid, gen. troide; also nom. tröd.

Trùthar, 94, xxxviii., *knave*; fr. the Norse.

Tuaicheal, 40, xix., *confusion, bewilderment of mind*.

Tuaileas, II., 98, ii., *defame*.

Tuaireap, 253, xxviii., *squabble*.

Tuairgneadh, 245, iv., *confuse, dismay*.

Tulchuisseach, 165, xiii., *plucky, persevering*.

- Tulgadh, 165, xiv., *denting*; hence *make an impression on*;
 tulg, *dent, a bruise in flacons*, etc.
 Tunnachdadh, 303, vii., *beating, lashing, dashing, booming*
of waves against a ship; cf. Latin *tundo*, *beat*.
 Ubhladh, II., 115, lxxiii.; II., 198, vii., *fine*.
 Uideil, 45, xxxvii., *unsteadiness, tossing about*.
 Uidh, II., 248, xii., *care, heed, attention, desire*.
 Urchaid, 165, xiii., *hurt, harm, distress*.

In Vol. II. read:—p. 1. ii., *deagh*; 3, xii., *luaidh*; 4, xv., *ei h*; dhealt; 4, xviii., *ól*; 7, xxxiii., *deagh*; 14, last line, *t' Fhir Pòsd*; 15, lxxi., *chuir*; 17, in the staff notation *c^{##}* should have been in the 3rd space; 31, xxxiv., *craicionn, dād*; 221, lines 9, 10, of stanza xxvii., wanting; ii. 284, line 1, *mo*. The use of capitals is not entirely regular; some few quantities ought to be deleted; often, owing to regularity of metre, the quantity is not marked, but can very readily be inferred. The conjunction is written *us* to let the eye see its difference from the verb *is*: the consonant in both is pronounced alike, seeming to point to a common origin. The vowel of both is the obscure *ə*, quite distinct from the Gaelic *u* and *i*.

A D D E N D A

- Bòrlum: Cymric, *bwrlwm*, bubbling, gurgling; for vowels cf. *dòrn* and *Cy. dwrn*.
 Gàbart: gabbart—Scott's *Rob Roy*; 'a kind of lighter used in the river Clyde, probably from French *gabare*'—note by Scott; *gabaar* is given in Bomhoff's

Woordenboek as meaning a flat-bottomed barge. It. gabarra, a store-ship; dim. Fr. gabarot; M.L. gabarotus; Breton, Kóbar and Góbar, in Vannes kôbal; (cf. E. coble?); may be ultimately of Gaulish origin.

Priam, } properly, *blear-eyed-ness*; hence heaviness, slumber,
Pràmh, } dejection; applied to a dozing condition, e.g.
priam a' chadail: further, of dimness, e.g. a' cur
reultan fo phràmh. Ir. srám, *eye-rheum*; srámach,
blear-eyed: srām became rām: fo (sh)rām: then f
prosthetic was added, cf. fradharc, friutha, fruighinn
for radharc, etc.; next f became p, cf. plasg and
flasg (fr. E.); pleasg and fleasg; plùirean and flùir
(flower): prighig from *frying*; falluing fr. M.E.
pallioun; feòdar, Ir. péatar (in Kiltarlity it is
flōdar—cf. Spanish peltre, It. peltro with l also,
which is the more original form. v. Skeat s, *spelter*,
pewter); as to phonetics, cf. iad: eat: ād (they),
sream, wrinkle, goes rather with *dream*, grin, smile
distortedly, adj. dreamach.

frò, } is evidently onomapoetic, without prosthetic f it
frómh, } exists in ròmhanaich.

D I A L E C T.

There is room for but the briefest excursus :—

1. The dialect of the poems is distinctly the northern ; it has *ia* as equivalent for the *ē* (long open *e*), which arose through compensatory lengthening, *e.g.* *ciad*, *nial*. Both forms, northern and southern, are taken advantage of, for the sake of rhyme.

2. Prosthetic *f*, *e.g.* *fanachd* (recognise *v.* *aithne*), *faom*, *fruighinn*, *fàir* (ladder), *feanntagach*.

3. Eclipsis. (*a*) *a n-deo* I., 269, lxxiv. ; (*b*) *bheil* for *bh-fuil* ; (*c*) *bhàn* for *a(n) bh-fàn* (*d*) *cf.* *bho* for *fodh*, II., 83, xxxiv. (*e*) *gu ma=gu m-ba* (*f*) *c* and *t* after *n* are eclipsed in pronunciation, though not indicated in writing : *an céill*, *an téid*, *an tig*, *an toir=an g-céill*, *an d-téid*, *an d-tig*, *an d-toir*.

4. Nom. Plural frequently in-*ibh*. This is a poetical use, specially in elevated diction. Many writers have it *e.g.* *Dugald Buchanan* in the lines

Na cheann a steach do bhuaileadh leo
Na bioraibh cruaidh ro gheur.

5. Shortening of verbs ; *thréigs'*, I., 162, vi., for *thréigsinn*. Examples are numerous.

6. Shortening of vowels naturally long (1) *ā* to *ǣ*, *e.g.* *clābar*, I., 89, xxi. versus *clābar*, I., 93, xxxvi. ; *ǣrach*, II., 93, verses i. and ii., for *àrach* ; *crann-ǣraidh*, *plough*, I., 221, xxx. (2) *ū* to *ũ* *e.g.* *cup*, II., 188, xxix. (L. *cûpa*).

In virtue of the accent, vowels naturally long are read temporarily almost short, *e.g.* I., 66, l. 14, *cràbhadh* may be read *crâbhadh* when the full stress is on *fuar*; *dh' fhàg*, I., 67, l. i. may be read almost short when the full stress is on *nàmhuid*. There thus exists a class of tone-short vowels, and our method of writing would have to do them justice if we were willing to indicate our pronunciation as Hebrew does, through its massoretic system of points. Vice-versa, tone-long vowels arise from short ones. And there are necessarily degrees of intermediate length.

7. Vowel assonance. In certain districts the vowel sounds vary very much, and even within the same district more than one sound is allotted them.

aoi : i *e.g.* *chraoidh* : *chridh*, cf. Rob Donn's *Iseabal Nic Aoidh* (=ēē).

ao : i *e.g.* *aon* : *saoghal* : *sgròbhta*, II., 68, x. This explains *cìbidh*, for *caobaidh*, II., 10, 47.

ao : u *e.g.* *spàill* : *gun chùmhnadh* (without stint, usually written *chaomhnadh*) I., 141, xvi.

ui : i *e.g.* *bruidhinn* : *uidhe* : *cridhe*, II., 104, xv.

ei : oi *e.g.* *greim* and *groim* (grip) alternate cf. *eilean*, good manners=*oilean*, is pronounced in the Aird like *eilean*, island.

i : io : ui *e.g.* *righ*, sometimes written *riogh*, meaning that it is to be pronounced *rui*; *righ* : *chuing*, I., 178, xxxviii; hence *chionn* in II., 65, l. 8, is to read as if written *chinn*.

ia : ā *e.g.* *iad*, they, pronounced *ād*; *iàd* : *bhà*, II., 65, v.

o in *ionn* : u *e.g.* *ionndrain* : *ùr*, II., 110, xlvi.

8. Fondness for *o*, *e.g.* *ocras* versus *acras*; in many cases *u* stands for *o* (following orthography of Bible).

9. Interchange of *g* and *d*: *bosgail*=*bosdail*; *da mo chràdh*=*ga mo chràdh*.

10. Corruption of *gh* into *bh*, *e.g.* *leubh* for *leugh*, read.

11. *l* for *r*, *e.g.*, *cuilm*, 165, xiv., for *cuirm*; this is somewhat common in Harris, *e.g.* Neil Morison, the Pabbay Poet, says—

Cha l'ig thu leas=*cha ruig*, etc., you need not.

Nach luigear a leas=*nach r*.

12. Insertion of *r e.g.*, *fhuadrach*; cf. *briosgaid*, *brianadh* (=bianadh).

13. Treatment of *mb*. *e.g.* *domblas* becomes *dumhlas*, I., 228, lii., cf. *lumha-lan* for *lom-lan*, *choke-full*.

14. *Siad* used for nom. and *iad* for acc, 279, ciii.; same holds of *se* and *e*. But it is not carried through.

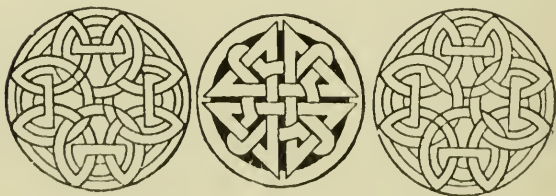
15. *S* between *r* and *d* or *t*, *e.g.* *òrsd*=*òrd*; *càirsdean*=*càirdean*. There is the usual indistinct vowel between *r* and the labials, *e.g.* *tar^abh* (bull).

16. There are minor points of interest in gender, declension, and syntax, too numerous to be tabulated.

Gu 'n robh buaidh agus beannachd Dhé

air

Muinntir na Gàidhlig.

* * *

ARCHIBALD SINCLAIR,
PRINTER AND PUBLISHER, CELTIC PRESS,
GLASGOW.

* * *